

Algemeen Bestuur RDOG Hollands Midden

Datum: 27 maart 2019
Tijd: Lunch 12:00 uur (voorafgaand aan het PPG in de Raadszaal)
Aansluitend aan het PPG tot uiterlijk 15:30 uur
Plaats: Raadzaal Stadhuis Alphen aan den Rijn

Agenda

1. Opening
2. Vaststellen agenda
3. Verslag en besluitenlijst AB RDOG Hollands Midden d.d. 12 december 2018
 - Verslag AB RDOG Hollands Midden d.d. 12 december 2018 AB-19-01a
 - Besluitenlijst AB RDOG Hollands Midden d.d. 12 december 2018 AB-19-01b
4. Ingekomen en verzonden brieven / Mededelingen / Ter kennisname
 - De mededelingen zijn uitgeschreven in bijgevoegde memo AB-19-02a
 - A. Onderzoek Bestrijdingsmiddelen en Omwonenden
 - B. Bezoek Inspectie Gezondheid en Jeugd op 12 februari
 - C. Huisvesting RDOG HM 2020
 - D. N.a.v. het nationale Preventieakkoord
 - E. Ontwikkelingen Rijksvaccinatieprogramma AB-19-02b
 - F. Marktconsultatie Arrestantenzorg door Nationale Politie
 - G. Jaarverslag GGD HM 2018
 - H. Actieprogramma Kansrijke Start
 - I. Voortgang monitor maatschappelijke zorg
 - J. Continuering en borging Facebookpagina's Syriërs gezond en Eritreeërs gezond
 - K. Samenwerkingsafspraken Z&Z over implementatie Gecombineerde leefstijlinterventie
 - L. Brief provincie ZH; begrotingscirculaire 2020-2023 GR'en AB-19-02c
 - M. Besluiten DB RDOG HM 7 maart.
5. Mondelinge terugkoppeling uit het PPG Hollands Midden d.d. 27 maart 2018
6. Actualisatie Nota reserves en voorzieningen
 - Oplegger AB-19-03a
 - Nota reserves en voorzieningen 2019 (*ter vaststelling*) AB-19-03b
 - Overzicht van de wijzigingen (*ter kennisname*) AB-19-03c

7. Jaarstukken 2018 RDOG Hollands Midden

- Oplegger AB-19-04a
- Jaarstukken 2018 RDOG Hollands Midden *(ter vaststelling)* AB-19-04b
- Verslag Auditcommissie *(ter kennisname)* AB-19-04c
- Accountantsverslag 2018 *(ter kennisname)* AB-19-04d
- Resultaatbestemming 2018 *(ter vaststelling)* AB-19-04e

8. Herziening Bijlage bij het normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden

- Oplegger AB-19-05a
- Bijlage bij het normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden, 2019 *(ter vaststelling)* AB-19-05b
- Overzicht van de wijzigingen *(ter kennisname)* AB-19-05c

9. Kadernota 2020 RDOG Hollands Midden

- Oplegger AB-19-06a
- Overzicht zienswijzen gemeenten *(ter kennisname)* AB-19-06b
- Aanbiedingsbrief colleges bij kadernota 2020 AB-19-06c
- Kadernota 2020 *(ter vaststelling)* AB-19-06d

10. Thema: naar een robuuste toekomstgerichte organisatie in 2024

- Oplegger naar een robuuste toekomstgericht organisatie AB-19-07a
- Oplegger Benchmark overhead en IM/ICT AB-19-07b
- Memo Benchmark overhead AB-19-07c
- Rapportage Benchmark overhead AB-19-07d

11. Rondvraag en sluiting

**Concept verslag
vergadering Algemeen Bestuur RDOG
HM d.d. 12 december 2018**

Aanwezig

Mw. M. Damen, Leiden, voorzitter
Dhr. J.A. de Jager, Alphen ad Rijn
Dhr. C. Oskam, Bodegraven-Reeuwijk
Mw. C. Dijkstra, Gouda
Dhr. F.Q.A. van Trigt, Hillegom
Mw. P. van der Wereld, Kaag en Braassem
Mw. C. van Starkenburg, Katwijk
Mw. L. Sleeuwenhoek, Krimpenwaard
Mevrouw A. Beekhuizen, Leiderdorp
Mw. J. Langeveld, Lisse
Mw. B.M.J. Wolters, Nieuwkoop
Mw. M.J. Fles, Noordwijk
Dhr. A. Gotink, Noordwijkerhout
Dhr. J. Nieuwenhuis, Oegstgeest
Mw. C. Breuer, Teylingen

Dhr. N. Mol, Voorschoten
Mw. H. van der Wal, Waddinxveen
Mw. E.G.E.M. Bloemen, Zoeterwoude
Dhr. D. de Haas, Zuidplas
Dhr. J.M.M. de Gouw, RDOG HM
Dhr. H. van Dinther, RDOG HM
Mw. M. Hoogenkamp, RDOG HM, notulen

Afwezig

Dhr. P. Haasbeek, RAV HM

1. Opening, welkom en vaststellen agenda

Mevrouw Damen, voorzitter, opent de vergadering van het Algemeen Bestuur RDOG HM en heet de aanwezigen welkom.

De agenda wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

2. Verslag en besluitenlijst AB RDOG HM d.d. 31 oktober 2018

Het verslag wordt zowel tekstueel, inhoudelijk als naar aanleiding van besproken, goedgekeurd en vastgesteld.

Naar aanleiding van het verslag, agendapunt 6, reageert de heer Nieuwenhuis met de opmerking dat een begrotingswijziging wordt goedgekeurd door de gemeenteraad en niet door het AB RDOG HM.

De heer Van Dinther reageert hierop dat de gemeenteraad hun zienswijze kan indienen bij wijziging van de BPI of BPK. In deze situatie vond er geen wijziging van de BPI en BPK plaats en dan stelt het AB RDOG de begrotingswijziging vast. Een administratieve begrotingswijziging heeft geen gevolgen voor de financiering door gemeenten.

De besluitenlijst d.d. 31 oktober 2018 is conform het verslag en wordt goedgekeurd en vastgesteld.

3. Mededelingen / ter kennisname / ingekomen en uitgaande post

A. Huisvesting RDOG Hollands midden 2020

De heer De Gouw geeft een mondelinge toelichting. Het acute knelpunt is de huisvesting voor Veilig Thuis op het Schuttersveld in Leiden. De onderverhuurovereenkomst met bureau Jeugdzorg eindigt per 1 juli 2020. In genoemde locatie is geen ruimte voor de fte-uitbreiding bij Veilig Thuis. Een projectgroep is ingesteld en beraadt zich op een andere locatie. Voor de RDOG is het kader dat de nieuwe huisvesting binnen de begroting valt.

B. Voortgang monitor maatschappelijke zorg

Het AB RDOG HM neemt de informatie hierover voor kennisgeving aan.

C. Preventieakkoord

Mevrouw P. van der Wereld, Kaag en Braassem heeft zich tijdens de vergadering van het PPG HM beschikbaar gesteld voor de vacature van bestuurlijk trekker preventieakkoord.

D. Stand van zaken Rijksvaccinatieprogramma 2019

De gemeenteraad Zuidplas heeft de afgelopen maanden twee keer vragen gesteld aan de wethouder publieke zorg over de dalende trend vaccinatiegraad. De heer De Haas stelt voor om de publiciteit over het belang van vaccinatie te helpen door bij voorbeeld de kinderartsen in de ziekenhuizen te voorzien van de nodige voorlichtingsinformatie over de noodzaak van het RVP.

De heer De Gouw reageert hierop dat de Staatssecretaris in zijn brief het belang van een hoge vaccinatiegraad vanuit de volksgezondheid onderstreept. Er komt hiervoor een landelijk communicatieplan, indringend en actief met een uitgebreid social media traject. Opvallend in de brief van de Staatssecretaris is dat het woord 'gemeente' niet wordt genoemd terwijl de gemeente in de WPG verantwoordelijk is voor de uitvoering van het RVP. Als portefeuillehouder infectieziektebestrijding voor GGDGHOR Nederland heeft de heer De Gouw de VNG gevraagd voor dit programma goed aan te sluiten bij het Rijk waardoor samen handreikingen kunnen worden ontwikkeld. Daarnaast zijn er verpleegkundigen als 'ambassadeurs' opgeleid voor onder andere het voeren van het goede gesprek met ouders over het RVP.

E. Nieuwsbrief zorg en ondersteuning voor mensen met verward gedrag
Het AB RDOG HM neemt de informatie hierover voor kennisgeving aan.

F. Brief Provincie Zuid-Holland over begroting 2019 en jaarrekening 2017

De heer De Haas spreekt zijn complimenten uit voor de positieve brief van de Provincie en bedankt de betrokkenen bij het realiseren van de begroting 2019 en de jaarrekening 2017.

De heer De Jager ziet graag de aanbevelingen in de brief van de Provincie vertaalt in de begroting 2020.

De heer Van Dinther zegt toe hiervoor zorg te dragen.

G. Stand van zaken jodiumprofylaxe

Naar aanleiding van voorliggende informatie over de stand van zaken predistributie en nooddistributie jodiumprofylaxe maakt mevrouw Bloemen zich zorgen om de nu zwangere vrouwen die binnenkort gaan bevallen.

De heer De Gouw zegt toe het antwoord op deze vraag na te gaan en dit antwoord bij het verslag te voegen.

Antwoord:

Omdat de overheid niet weet wie er zwanger is, worden zwangere vrouwen door de verloskundige en de website van VWS geattendeerd op de mogelijkheid om zelf twee tabletten te kopen bij apotheek of drogist. Die tabletten kunnen ze in de zwangerschap zelf gebruiken en na de geboorte aan hun kind geven. In de bijsluiter staat de dosering. De houdbaarheid van de tabletten is 10 jaar, dus over een aantal jaar zal VWS bekend maken hoe de tabletten vernieuwd kunnen worden.

H. Stand van zaken Indexeringsmethodiek gemeenschappelijke regelingen

De voorzitter deelt mee dat zij van de heer Mol heeft begrepen dat het overleg over de indexeringsmethodiek nog niet heeft plaatsgevonden. De heer Mol zou namens de GR RDOG deelnemen aan dit overleg. Er is wel een ambtelijk overleg gewenst.

De heer De Jager reageert en verwijst naar de brief van de financiële wethouder Gouda d.d. 5 december 2018 waarin een aantal besluiten door de werkgroep financiële kaderstelling GR'en is vastgelegd. Het gaat om een buitengewoon relevant advies aan de GR'en omdat er over een ander percentage wordt gesproken dan vermeld in de kadernota.

Voor de heer De Gouw is voornoemde brief niet bekend en het verbaast spreker dat voornoemde brief is vastgesteld zonder het eerder toegezegde bestuurlijk overleg met de GR'en. Het is aan het AB om te besluiten welk percentage in de kadernota wordt opgenomen.

Mevrouw Bloemen meldt dat er wel een bestuurlijk overleg in november heeft plaatsgevonden op uitnodiging van de heer Visser, Katwijk, waar met name gesproken is over de nacalculatie. Er is besloten voor geen nacalculatie en dit is ambtelijk onderbouwd. Spreekster meldt dat de heer Mol niet bij dit bestuurlijk overleg aanwezig was.

De heer De Haas vult aan dat er voor gekozen is om een indexering toe te staan die gebaseerd is op de consumentenprijsindex en de cao-index. Gekozen is voor indexering uit de meicirculaire van het Rijk.

Tegelijkertijd worden de verbonden partijen in staat gesteld om hun reserve bij te plussen om eventuele fluctuaties op de index op te vangen. Voornoemde brief is door alle financiële wethouders recent goedgekeurd en verstuurd, ook naar de RDOG HM.

De voorzitter constateert voor nu dat er onvoldoende informatie beschikbaar is om door het AB een besluit te nemen welk percentage voor de indexering in de kadernota moet worden opgenomen.

Hierna reageert de heer Mol dat door voorgaande het een spijtige situatie is dat de GR RDOG niet heeft kunnen reageren op voornoemde brief. Hij is niet uitgenodigd voor een bestuurlijk overleg.

De voorzitter deelt voorgaande reactie en stelt voor om het bestuurlijk overleg af te wachten.

Hierna reageert de heer Van Dinther. Wat betreft de kadernota worden de uitgangspunten gehanteerd die door het AB vorig jaar zijn vastgesteld; dat de kostenstijgingen worden gecompenseerd. Spreker adviseert de afgesproken procedure te volgen (aanbieden kadernota, zienswijze, vaststellen kadernota, opdracht begroting).

Hierna reageert mevrouw Sleeuwenhoek dat de wethouder financiën Krimpenerwaard bij het bestuurlijk overleg op 23 november aanwezig was. Daar is gesproken over de nacalculatie en dat deze niet is meegenomen omdat de verdeling wordt gemaakt naar personele en materiele kosten. Spreekster stelt voor om in de aanbiedingsbrief bij de kadernota te vermelden dat met het besluit van de werkgroep FKGR in de begroting wel degelijk rekening moet worden gehouden.

Waarop de heer De Jager de suggestie doet om voornoemde brief te vergelijken met de uitgesproken koers van de heer Dinther.

De heer De Gouw stelt voor om in de Kadernota te vermelden dat het AB kennis heeft genomen van de brief van de werkgroep FK GR'en, dat de GR RDOG eerder een ander standpunt heeft ingenomen en dat de besluiten die het AB heeft genomen over de algemene reserve wel uitgaan van nacalculatie, van het kunnen opvangen van verschillen die later worden gecompenseerd. Als verschillen niet worden gecompenseerd vindt er een andere discussie plaats over de algemene reserve omdat er jaarlijks een extra bedrag uit de algemene reserve nodig is, tenzij het bestuur besluit dat er een inhoudelijke taakstelling moet plaatsvinden.

Spreker stelt voor om bovenstaande uitgangspunten van het AB en het voorstel van de werkgroep FK GR te noemen en te melden dat de komende maanden worden gebruikt om te onderzoeken wat de consequenties van beide trajecten zijn.

I. DB besluit aanbieden GGD benchmark-resultaten 2017 aan
Het AB RDOG HM neemt de informatie hierover voor kennisgeving aan.

4. Invulling vacature auditcommissie RDOG Hollands Midden

Door het onverwachte vertrek van de heer Gardeniers als wethouder van de gemeente Leiderdorp is een vacature ontstaan in de auditcommissie RDOG Hollands Midden.

De heer De Gouw geeft een mondelinge toelichting op voorliggend voorstel.

Mevrouw Bloemen stelt voor om de vacature te vervullen vanuit de subregio Zuid-Holland Noord/Holland Rijnland.

Hierop reageert mevrouw Van Starckenburg, Katwijk, positief en stelt zich beschikbaar voor de ontstane vacature auditcommissie RDOG HM.

Waarop mevrouw Fles reageert en voorstelt om met de invulling van de vacature te wachten tot januari 2019 om ook Noordwijk een kans te geven.

De heer De Gouw stelt voor om nu kennis te nemen van het feit dat mevrouw Van Starckenburg zich beschikbaar stelt voor de vacature auditcommissie RDOG HM en dat mevrouw Van Starckenburg haar kandidatuur met de nieuwe wethouder Noordwijk, zodra deze bekend is, afstemt. Dan hoeft er niet formeel gewacht te worden tot maart 2019 met de benoeming van een nieuw lid van de auditcommissie RDOG HM.

Het AB besluit dienovereenkomstig.

5. Terugkoppeling vanuit het PPG HM d.d. 12 december 2018

Er vindt geen terugkoppeling plaats vanuit het PPG HM omdat iedereen bij de vergadering aanwezig was.

6. Ter bespreking Kadernota 2020 RDOG Hollands Midden

De heer Nieuwenhuis spreekt zijn complimenten uit voor voorliggend concept kadernota 2020, maar geeft graag nog de volgende suggesties ter verwerking mee:

- een alinea te wijden aan de mogelijke scenario's
- de uitgangspunten helder schetsen (de bevoegdheden van het DB, AB, PPG, colleges en raden)
- bij het takenpakket Veilig Thuis; kostenraming zal in het programma 2020 nog worden aangepast. Past dit binnen het mandaat of voorleggen aan de Raad?
- past binnen het mandaat van het AB dat er extra middelen worden aangewend voor het investeren in IM/ICT?
- bij de 4 financiële consequenties (2 t/m 4) vermelden subsidie Rijk.
- bij de begroting Veilig Thuis de omvang van het risico aangeven.

Met betrekking tot de extra middelen voor het investeren van IM/ICT sluit de heer Van Trigt zich aan bij voorgaande spreker. Spreker mist de financiële vertaalslag van de groei IM/ICT van 4% naar 9%.

Voor de heer De Haas is het belangrijk om de financiële stroom goed in beeld te brengen en welke compensatie voor 2020 verwacht wordt. Op basis daarvan de ambitie van en de opdracht aan de RDOG formuleren.

Hierna reageert de heer De Gouw.

Ten aanzien van de bevoegdheden van het DB en AB is in de GR bepaald dat het DB de bevoegdheden van het college overgedragen krijgt en het AB de bevoegdheden van de raden, waarbij het begrotingsrecht van de Raad ten opzichte van de gemeentebegroting als geheel in stand blijft. Spreker zegt toe dit in de kadernota op te nemen.

Ten aanzien van de scenario's is tot nu toe gecommuniceerd dat binnen het PPG de scenario's worden ontwikkeld, het PPG de keuze maakt tussen de scenario's en op basis daarvan de opdracht geeft aan het AB. De idee is dat binnen de meerjarenstrategie van het PPG nog verdere stappen worden gezet m.b.t. de scenario's. Voor spreker is de vraag wie met de gemeente in gesprek gaat over de scenario's. Is dat de portefeuillehouder of het algemeen bestuur? Geeft het algemeen bestuur haar standpunten over de scenario's terug aan het PPG of besluit het PPG om de zienswijze van de gemeente op te halen over de opdracht en vervolgens de opdracht vast te stellen en aan het algemeen bestuur voor te leggen. Dit heeft met name met rolzuiverheid te maken. Voor spreker is de vraag in hoeverre nu aangekondigd moet worden dat via de kadernota 2020 scenario's worden voorgelegd.

Ten aanzien van de extra middelen voor het investeren in IM/ICT is de vraag wat dat betekent voor het begrotingsrecht van gemeente. Spreker ervaart de opdracht om binnen de begroting van de RDOG een slag te maken met het oog op de visie organisatie 2024 waardoor meer wordt geïnvesteerd in IM en minder in personeel. In die situatie worden er geen extra middelen aan gemeente gevraagd.

Hierna vult de heer Van Dinther aan dat het onttrekken van de algemene reserves binnen de begroting van de RDOG valt en geen invloed heeft op de begroting. Het algemeen bestuur wordt wel geïnformeerd. De bodem van de algemene reserve is 0 en het plafond is ongeveer € 3,8m. De RDOG heeft een algemene reserve van € 1,9m om kleine fluctuaties op te vangen zonder bij de gemeente aan te hoeven kloppen. Spreker zegt toe de (gedeeltelijke) compensatie bij toename BPI, RVP, Veilig Thuis en indexering op te nemen in de kadernota 2020. Ook de risico-omvang van de stijging van het aantal meldingen Veilig Thuis wordt opgenomen in de kadernota 2020. Met betrekking tot de extra middelen IM/ICT refereert de heer Van Dinther naar de eerdere presentatie van de heer De Gouw over dit onderwerp tijdens de vergadering van het AB d.d. 15 december 2015 dat het onvermijdelijk is om te investeren in IM/ICT.

De heer Nieuwenhuis bedankt de heer De Gouw voor de heldere reactie op zijn aanvullende suggesties en stelt voor om deze helderheid in de kadernota aan te geven. Voorkom een misverstand bij de gemeenteraad m.b.t. het investeren in IM/ICT en pas een andere formulering in de kadernota aan.

De heer De Gouw stelt voor om bij de kadernota te benoemen dat de scenario's een onderdeel zijn van de meerjarenstrategie van het PPG HM.

Mevrouw Wolters refereert naar een eerdere discussie in het PPG over scenario's dat afgesproken is dat het PPG aan de RDOG om input/scenario's kan vragen bij (uitbreiding) nieuwe taken, een financieel probleem etc. en spreekster vraagt of dit nog actueel is.

De heer De Gouw antwoordt hierop bevestigend. De werkgroepen van het PPG kunnen de scenario's aangeven en de RDOG geeft uiteraard aan wat de consequenties zijn. Alleen welke verwachting leg je bij gemeenteraden neer, op welk moment en hoe de raad haar zienswijze kan geven op de scenario's. Op dit moment ligt de bestuurlijke regie voor de scenario's bij het PPG HM.

Ter inspiratie geeft mevrouw Beekhuizen de aanwezigen mee dat zij de gemeenteraad heeft geïnformeerd over de scenario's, uitgelegd heeft wat de scenario's inhouden en de raad gevraagd een visie mee te geven voor het PPG. Deze werkwijze was voor de raad heel verhelderend.

Hierna reageert de heer De Jager en betreft agendapunt 7, namelijk ter vaststelling het rapport van de archiefinspectie 2016-2017. In de kadernota is de conclusie van het Inspectierapport opgenomen dat de RDOG op verschillende punten niet voldoet aan de wettelijke eisen voor archiefbeheer en dat de RDOG hiervoor maatregelen moet gaan nemen. Voor 2020 en 2021 wordt €60k geraamd voor kosten die niet binnen de bestaande begroting kunnen worden opgevangen. Spreker roept op om in de begroting op te nemen dat, voor zover mogelijk, voor financiële dekking hiervoor uit eigen middelen moet worden voorzien.

De heer Van Trigt reageert en verwijst naar agendapunt 8 investeringen IM en ICT waar een onderzoek wordt voorgesteld om de benodigde investeringen in IM/ICT te concretiseren, terwijl in de kadernota wordt gesproken over van 4 naar 9% van de begroting. Dit moet in de kadernota anders verwoord worden.

De heer De Gouw reageert hierop dat hij het volledig met voorgaande spreker eens is en zal het anders in de kadernota formuleren.

Met inachtneming van bovenstaande besluit het algemeen bestuur RDOG HM om de kadernota 2020 RDOG HM uiterlijk 20 december 2018 aan te bieden aan de colleges B&W van de gemeenten in de regio Hollands midden en aan het PPG Hollands Midden, met het verzoek om voor de vergadering van het algemeen bestuur op 27 maart 2019 een zienswijze te geven op deze kaders.

7. Ter vaststelling archiefinspectie 2017-2017 RDOG Hollands Midden
Het AB RDOG HM stelt het rapport over de inspectie van het archief- en informatiebeheer van de RDOG HM in de periode 2016-2017 vast.

8. Thema Informatiemanagement (IM) en ICT

Voordat de heer R. Petrona, concern informatiemanager RDOG HM een presentatie geeft over de ontwikkelingen IM/ICT binnen de RDOG geeft de heer De Gouw een korte toelichting op voorliggende stukken.

De presentatie wordt als bijlage bij het verslag gevoegd.

Naar aanleiding van de gegeven presentatie is er gelegenheid tot het stellen van vragen.

Mevrouw Van Starckenburg vraagt of de gemeente betrokken wordt bij het ontwikkelen van de (nieuwe) systemen zodat informatie over en weer overdraagbaar is. Spreekster vraagt ook waarom er nu in eens zo'n grote investering nodig is voor uitbreiding IM en ICT.

Op de eerst vraag van voorgaande spreekster antwoordt de heer Petrona dat de gemeente klant is en dat de RDOG zeker bij de gemeente te rade zal gaan om te vernemen waar de gemeente behoefte aan heeft.

Op de tweede vraag van voorgaande spreekster antwoordt de heer Petrona dat er nu een grote investering nodig is omdat er op het gebied van IM en ICT binnen de organisatie een grote achterstand is om goed aan te kunnen sluiten bij de vragen vanuit de maatschappij.

Hierna vult de heer De Gouw aan dat in het overdrachtsdocument PPG/AB en de eerste rapportage van de werkgroep inzicht financiën RDOG is aangegeven dat de organisatie het afgelopen jaar 11% heeft bezuinigd met zo min mogelijk verlies in het primaire proces. In de jaarrekening is te zien dat, ondanks de stijging van het aantal medewerkers Veilig Thuis, het volume aan overhead is teruggelopen. Dit betekent dat er in de periode van bezuiniging (van 2015 tot en met 2017) er geen ruimte is geweest om te investeren in IM/ICT. De extra gevraagde investering in IM/ICT is voor de noodzakelijke uitbreiding van 3,5 fte voor de verbetering van de inrichting van de systemen.

De heer Mol is benieuwd naar hoe met de extra investering het probleem van het te kort aan medisch geschoold personeel kan worden opgelost. Tevens merkt spreker op dat de geschatte kosten van €300k per jaar (2019-2020) worden onttrokken aan de algemene reserve GGD, maar wanneer dit structureel is dit niet van de algemene reserve GGD kan en vraagt spreker om een toelichting.

Met het oog op de toekomst houdt de heer De Haas een pleidooi om niet het wiel zelf uit te gaan vinden, maar samenwerking te zoeken met aanbieders van dataproducten en dit misschien zelfs te stroomlijnen door een bestuurlijk trekker aan te stellen voor dit project. De RDOG HM is een speler op dit gebied.

Met betrekking tot het tekort aan geschoold medisch personeel vertelt de heer De Gouw dat uit een recent onderzoek blijkt dat door het inzetten van E-health bij huisartsen er een vermindering van 12% aan huisartsbezoek blijkt. Wij verwachten vergelijkbare percentages bij de jeugdgezondheidszorg. De RDOG heeft behoefte aan een brede digitale snelweg met chatfunctie, met E-health oplossingen, opvoedingstips etc. waardoor de burger een antwoord krijgt op zijn/haar vraag. Het doel van de RDOG is een nieuw primair proces, een andere inrichting van processen, die aansluit bij de behoefte van de burger en gemeente.

Spreker geeft verder aan dat vooruitlopend op de opdracht van het bestuur aan de RDOG tot het uitvoeren van een onderzoek naar de benodigde investeringen in IM/ICT er contact is gezocht met Berenschot omdat zij naast de benchmark beschikken over een schat aan informatie over de informatiemanagementvraagstukken bij gemeenten en zorgorganisaties.

De extra investering van €300k uit de algemene reserve GGD is eenmalig en nodig voor de noodzakelijke uitbreiding van 3,5 fte om niet als organisatie achter te blijven. De uitkomsten van het onderzoek naar de benodigde investeringen in IM/ICT over de periode 2020-2024 is als basis voor de beoordeling en keuze of, en zo ja in welke vorm en omvang, een extra investering in IM/ICT kan worden opgenomen in de concept programmabegroting 2020 of dat het binnen de eigen begroting moet worden opgelost.

De RDOG ziet het als een opdracht om er voor te zorgen dat door deze investeringen de personele kosten de komende jaren substantieel lager worden.

Mevrouw Dijkstra vraagt hoeveel er bespaard wordt met de doelstelling van de RDOG.

En spreekster vraagt vooral in deze aandacht voor de kwetsbare burgers.

Mevrouw Wolters vraagt of in het onderzoek ook wordt meegenomen welk rendement verwacht wordt voor de interne bedrijfsvoering, maar ook door kennis beter te ontsluiten richting de gemeente bij de inzet van preventieactiviteiten.

De heer Van Trigt doet het voorstel voor 2019 om niet € 300k van de algemene reserve te onttrekken, maar eerst de resultaten van het onderzoek af te wachten en dan structureel de financiën te dekken.

De heer De Jager verwijst hierna naar het werkplan 2019-2021 waar de incidentele en structurele uitgaven terug te vinden zouden moeten zijn. Is het dan niet relevant dat eerst in het PPG het werkplan wordt besproken. Spreker onderkent niet de noodzaak van de uitbreiding van IM/ICT, maar is wel van

mening dat richting het AB/PPG het onderwerp beter had kunnen worden voorbereid zodat er verstandige besluiten genomen hadden kunnen worden.

Hierna reageert de heer De Gouw met de suggestie om vanuit het heden naar de toekomst te redeneren en er vanuit te gaan dat het AB de RDOG een opdracht kan geven. De huidige formatie (vanaf 2009) voor IM/ICT past niet bij de huidige RDOG. De informatie is achtergebleven, werkdruk en ziekteverzuim neemt toe. Het is onverantwoord om langer te wachten met het investeren op IM/ICT. Spreker neemt graag een opdracht van het bestuur aan om er voor te zorgen dat de organisatie in 2020 in staat is om de formatie voor het primair proces alvast iets terug te brengen en daarmee ook de eerste revenuen van de werkwijze 2019 zichtbaar te maken, mits die tijdig kunnen worden geïmplementeerd. Er ligt een plan van aanpak, maar in het ambtelijk overleg en in het DB is gesproken dat het werkplan niet zonder vooruitblik in de toekomst gepresenteerd kan worden. Een plan van aanpak is niet altijd op zichzelf overtuigend en is de reden dat de organisatie graag van het bestuur de opdracht krijgt tot het uitvoeren van een onderzoek om over de resultaten van het onderzoek met het bestuur het gesprek over de toekomst aan te kunnen gaan. In het plan van aanpak zal aangegeven worden wat de revenuen op langere termijn zijn. €300k is niet structureel en er wordt geen extra bijdrage van gemeente gevraagd. Na de resultaten van het onderzoek gaat spreker graag met het bestuur in het voorjaar 2019 verder in gesprek.

Mevrouw Van der Wereld vraagt wat er precies met 'onverantwoord' wordt ervaren.

De heer De Gouw antwoordt dat de RDOG niet voldoet aan de eisen die aan datamanagement worden gesteld. Nog langer wachten met de ontwikkelingen betekent dat de RDOG zich buiten spel zet.

De heer Van Trigt vraagt of hij de heer De Gouw goed heeft begrepen dat hij alleen voor 2019 €300k vraagt en de opdracht aanneemt om voor 2020 de €300k binnen de eigen begroting op te vangen (misschien als gevolg van verbeterde informatiemanagement). Als dat zo is dan gaat de heer Van Trigt akkoord.

De heer De Gouw antwoordt hierop bevestigend in combinatie met het bespreken over de verdere toekomst aan de hand van de resultaten van het onderzoek in het voorjaar 2019.

Mevrouw Wolters reageert en hoopt ook dat de uitkomst van het onderzoek de kansen laat zien op een betere sturing op gezond.

De heer Mol doet hierna de oproep om bovengenoemd probleem in begrijpelijke taal in de kadernota te schetsen.

De heer De Gouw zegt toe om de paragraaf over informatiemanagement in de kadernota 2020 er uit te halen en het onderwerp wel te benoemen en te vermelden dat in de loop van 2019 de RDOG met het bestuur in gesprek gaat over de resultaten van het onderzoek. Er is geen sprake van een begrotingswijziging. In het kader van rechtmatigheid ligt voorliggend besluit voor om de €300k te onttrekken uit de algemene reserve GGD.

Het Algemeen bestuur besluit toe te staan dat de organisatie in 2019 eenmalig een bedrag van € 300.000,- uit de reserve aanwendt voor investeringen in IM/ICT.

Rondvraag en sluiting

De heer De Haas kondigt de derde E-healthweek aan in de periode 21 tot 26 januari 2019.

Hierna sluit de voorzitter de vergadering.

BESLUITENLIJST van de vergadering van het Algemeen Bestuur van de RDOG HM

Datum: 12 december 2018

Agendapunt 2. Verslag en besluitenlijst AB RDOG HM d.d. 31 oktober 2018

Het verslag wordt zowel tekstueel, inhoudelijk als naar aanleiding van besproken, goedgekeurd en vastgesteld.

De besluitenlijst d.d. 31 oktober 2018 is conform het verslag en wordt goedgekeurd en vastgesteld.

Agendapunt 4. Invulling vacature auditcommissie RDOG Hollands Midden

Mevrouw Van Starkenburg, Katwijk, stelt zich beschikbaar voor de ontstane vacature binnen de auditcommissie RDOG HM.

Agendapunt 6. Ter bespreking Kadernota 2020 RDOG Hollands Midden

Het algemeen bestuur RDOG HM om de kadernota 2020 RDOG HM uiterlijk 20 december 2018 aan te bieden aan de colleges B&W van de gemeenten in de regio Hollands midden en aan het PPG Hollands Midden, met het verzoek om voor de vergadering van het algemeen bestuur op 27 maart 2019 een zienswijze te geven op deze kaders.

Agendapunt 7. Ter vaststelling archiefinspectie 2017-2017 RDOG Hollands Midden

Het AB RDOG HM stelt het rapport over de inspectie van het archief- en informatiebeheer van de RDOG HM in de periode 2016-2017 vast.

Agendapunt 8. Thema Informatiemanagement (IM) en ICT

Het Algemeen bestuur RDOG HM besluit toe te staan dat de organisatie in 2019 eenmalig een bedrag van € 300.000,- uit de reserve aanwendt voor investeringen in IM/ICT.

AB-19-2a

Aan : Algemeen Bestuur RDOG Hollands Midden
Van : Directie RDOG Hollands Midden
Opgesteld door : Directiesecretaris RDOG Hollands Midden
Datum : 14 maart 2019
Betreft : Schriftelijke mededelingen

Doel van deze memo is om de tijd voor het onderdeel mededelingen te kunnen beperken zodat er meer besprekingsruimte is voor de overige besprekingspunten.

A. Onderzoek Bestrijdingsmiddelen en Omwonenden

Het RIVM coördineert een blootstellingsonderzoek naar bestrijdingsmiddelen. Het concept rapport is 7 maart gelekt naar de media en is onderwerp van discussie.

De reactie van het RIVM is benaderbaar via onderstaande link.

<https://www.bestrijdingsmiddelen-omwonenden.nl/nieuws/vroegtijdige-media-aandacht-voor-resulaten-onderzoek-bestrijdingsmiddelen-omwonenden>

Pas nadat de ministeries het naar de Tweede Kamer sturen, wordt het rapport openbaar en kunnen we als GGD HM ook ingaan op de inhoud en eventuele vragen.

B. bezoek Inspectie Gezondheid en Jeugd op 12 februari.

De Inspectie Gezondheid en Jeugd heeft op 12 februari een bezoek gebracht aan de RDOG HM in het kader van het traject "Governance GGD". Dit gesprek is onderdeel van een jaarlijkse gespreksronde van de inspectie met de DPG'en over interne ontwikkelingen en actuele thema's.

In het gesprek is aandacht besteed aan thema's als arbeidsmarktontwikkelingen, de uitwerking van het preventieakkoord in Hollands Midden, de actuele vaccinatiegraad, de samenwerking met de ROAZ en de algemene maatregel van bestuur ROAZ, WMO toezicht en forensische geneeskunde. Op basis van de uitkomsten van deze gespreksronde zal de inspectie keuzes maken t.b.v. een volgende officiële toezichtronde bij GGD'en.

Een verslag van het gesprek zal in een van de komende vergaderingen beschikbaar zijn.

C. Huisvesting RDOG Hollands Midden 2020

Er zijn verschillende aanleidingen die het uitwerken van een nieuw huisvestingsplan RDOG HM noodzakelijk maken.

- Ruimte gebrek van de sector MZVT in de locatie Schuttersveld en op afzienbare termijn aflopen van het huurcontract.
- Noodzaak/wens om het gebouw Parmentierweg te moderniseren.
- Wens om de beschikbare werkplekken in het gebouw aan de Parmentierweg net als op de andere locaties flexibeler in te kunnen vullen.
- De vraag of het huidige uitgangspunt van de huisvesting in 2 hoofdlocaties (Leiden en Gouda) nog aansluit bij de werkwijze van gemeenten.

Pagina : 2
Betreft : **Schriftelijke mededelingen**
Datum : 14 maart 2019

Voor de korte termijn zijn verschillende maatregelen genomen om de knelpunten te beperken.

- De 4^e etage van de Parmentierweg is volledig opnieuw ingericht, waardoor de capaciteit van het gebouw is uitgebreid. (oplevering eind februari). Dit maakt het mogelijk om meer medewerkers MZVT op de Parmentierweg te huisvesten.
- Een nieuw huisvestingsconcept aan de hand waarvan de verdere keuzes uitgewerkt kunnen worden is in voorbereiding.

Voor het huisvestingsconcept is de denkrichting als volgt:

- Streven is om dicht bij de gemeenten te gaan werken. Iedereen werkt decentraal in een van de subregio's Leiden, Gouda, Alphen en Katwijk mits er geen zwaarwegende bezwaren zijn m.b.t. de inhoud van het werk.
- De beide hoofdlocaties aan Parmentierweg in Leiden en Thorbeckelaan in Gouda blijven behouden.
- De locatie Parmentierweg wordt verbouwd en aangepast aan de moderne eisen.
- Flexplekken in plaats van vaste werkplekken.

Naar verwachting is een uitwerking van de scenario's inclusief financiële doorrekening in juni beschikbaar.

D. N.a.v. het nationale preventieakkoord

GGD medewerkers leveren een bijdrage aan de werkgroep van het PPG over het preventieakkoord. In deze werkgroep is gestart met het systematisch in kaart brengen van de activiteiten van de GGD op de thema's uit het preventieakkoord: alcohol, roken en overgewicht.

Het overzicht laat zien dat de inzet van de GGD op deze thema's hoofdzakelijk geleverd wordt vanuit twee taken.

- a) De invulling van gezondheidsbevordering jeugd en volwassenen (WPG taak schil 1, met DB RDOG HM als opdrachtgever).
- b) De activiteiten op scholen gefinancierd vanuit de centrumgemeenten (taken schil 2b met centrumgemeenten als opdrachtgever).

Daarnaast, als dat aan de orde is besteedt de JGZ in de leefstijladviezen voor individuen aandacht aan deze thema's, maar dit is onderdeel van de brede JGZ-opdracht.

Conclusie is dat het PPG op dit moment geen of slechts beperkt opdrachtgever is voor GGD activiteiten op het gebied van het preventieakkoord.

Vraag voor het PPG is nu allereerst of er gezamenlijke ambities zijn m.b.t. de thema's uit het preventieakkoord. Als die er zijn, is de vervolgvraag op welke manier partijen die een bijdrage zouden kunnen leveren worden aangestuurd (lokaal, subregionaal of regionaal).

Advies vanuit de GGD is om – ook als er geen sprake zou zijn van nieuwe gezamenlijke ambities - op sub regionaal of regionaal niveau in ieder geval afspraken te maken over de continuering van de preventieactiviteiten op scholen na 2020. Vanaf 2021 worden de activiteiten op het gebied van verslavingspreventie niet meer aangestuurd vanuit de centrumgemeenten, omdat de financiering (DU MO) naar verwachting vanaf 2021 wordt overgeheveld naar de regiogemeenten.

E. Ontwikkelingen Rijksvaccinatieprogramma (met bijlage AB 19 02b)

- De bijlage geeft een schets van de resultaten van het RVP in 2018. Deze tekst is onderdeel van het jaarverslag van de GGD HM 2018 dat in de loop van maart beschikbaar komt.
- Het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) is nu en in de komende jaren volop in ontwikkeling en meerdere veranderingen lopen gelijktijdig. GGD'en hebben maatregelen genomen om de onderlinge informatie-uitwisseling te versterken, zodat éénduidige belangrijke RVP beleidsinformatie gegeven kan worden en om te anticiperen op de diverse ontwikkelingen.
- Deze maanden gaat veel energie zitten in de voorbereiding van de vaccinatie van grote groepen tieners tegen Meningokokken W. Deze variant is met zijn atypisch verloop moeilijk te diagnosticeren en eist ook dodelijke slachtoffers, met name onder jongeren. De beschikbaarheid van voldoende vaccins is daarbij bepalend voor de planning van de vaccinatiecampagne. Inzet is om zo snel mogelijk te starten. In het voorjaar van 2019 is er genoeg vaccin voor alle tieners van 14 tot 18 jaar. Omdat volgens het RIVM een uitbraak dreigt werd dit najaar vanwege de gelimiteerde hoeveelheid vaccin begonnen met het deels oproepen van 14 jarigen. De opkomst voor deze vaccinatie is in onze regio 80% na de eerste ronde en uiteindelijk 88% na een 'no show veegactie' in januari. Dit is in ieder geval hoger dan omliggende regio's.
- Het organiseren van deze campagne doet een fors beroep op de zittende medewerkers. Alle vaccinatiesessies moeten voldoende bemenst zijn. De uitvoering is begroot (de GGD ontvangt de financiën van het RIVM), maar door geconcentreerde uitvoering dreigt reguliere JGZ uitvoering hier en daar in de knel te raken. O.a. daarom wordt ook uitgeweken naar vaccineren op zaterdag. Bijkomend effect is dat dit voor een deel van de doelgroep jongeren een beter moment kan zijn.
- De invoering van de Rota virus-vaccinatie van risicogroepen staat nu gepland voor de kinderen geboren vanaf 1 juni 2019. De indicatie voor de Rota virus vaccinatie (prematuur, laag geboortegewicht en/of overige redenen) wordt gesteld door de kinderarts. Als vangnet kan de JGZ bij het eerste contactmoment alsnog de indicatie stellen als dit (nog) niet gebeurd is. Toediening is afhankelijk van de plek waar het kind is: ziekenhuis (door kinderarts) of thuis (door JGZ). Het betreft 2 vaccinaties in de vorm van druppels die via de mond worden toegediend, waarvan de eerste met zes weken of zo spoedig mogelijk daarna moet worden gegeven.
- De maternale Kinkhoestvaccinatie aan zwangeren zal eind 2019 zijn beslag krijgen. Met name het gegeven dat er geen digitaal dossier voor aanstaande moeders is, vraagt in de voorbereiding van de uitvoering meer tijd.
- Sowieso kent de digitalisering van gegevensvastlegging en de gegevensuitwisseling rondom het RVP nog vele uitdagingen als het gaat om toegankelijkheid van informatie die zorgvuldige vaccinatie-uitvoering mogelijk moet maken.
- VWS is bezig met vertegenwoordigers van ActiZ, GGD GHOR Nederland, RIVM en AJN te onderzoeken hoe vorm gegeven kan worden aan een extra oproep voor 16/17 jarigen om nog niet gehaalde vaccinaties alsnog te halen.

F. Marktconsultatie Arrestantenzorg door nationale Politie

In januari 2015 is er een dienstverleningsovereenkomst afgesloten met de nationale politie in het kader van de medische arrestantenzorg en forensisch medisch onderzoek. Dat is een overbruggingsovereenkomst, waarin de nationale politie de tijd heeft genomen om zich te beraden over het aanbesteden van deze onderdelen. De politie heeft zich hier de vrijheid bedongen dat zij onder bepaalde voorwaarden de overeenkomst kunnen ontbinden.

Pagina : 4
Betreft : **Schriftelijke mededelingen**
Datum : 14 maart 2019

In de *kadernota RDOG HM 2020* heeft de organisatie aangegeven dat er een risico bestaat dat de RDOGHM de opdracht medische arrestantenzorg mogelijk kan verliezen, omdat er redenen zijn om aan te nemen dat deze opdracht binnen korte termijn opnieuw aanbesteed zal worden door de nationale politie.

Inmiddels is de politie gestart met een marktconsultatie ter voorbereiding op het vernieuwen van de inkoopafspraken voor de komende periode. Het is nog niet duidelijk hoe het uiteindelijke inkoopproces gaat verlopen.

Duidelijk is wel dat er sprake is van 10 percelen in Nederland. De regio Hollands Midden vormt samen met de GGD regio Haaglanden de politieregio Den Haag.

Wij bereiden ons voor op verschillende inkoopscenario's door de volgende maatregelen:

1. Er worden korte lijnen gehouden met de betrokkenen bij de landelijke ontwikkelingen.
2. Er is een scenariomeeting geweest: Op deze manier probeert de sector zo goed mogelijk te anticiperen op de trends en de verschillende impacts. Dit ook in het licht van de Swot analyse van de eigen organisatie.
3. Er zijn voorbereidingen getroffen in verband met de projectleiding van de aanbesteding en het contact met mogelijke mede-aanbieders.
4. We zijn ook in gesprek met onze partners in de regio (o.a. Arts en Zorg) om afspraken te maken over eventuele gezamenlijke inschrijving .

Meer voorbereidingen zijn op dit moment niet mogelijk. We wachten de uitkomst van de marktconsultatie door de politie af.

In de kadernota is aangegeven dat de organisatie financiële risico's loopt als de RDOG HM de taak kwijt zou raken. Deze financiële gevolgen zijn tweeërlei:

1. Artsen die zonder werk komen door het wegvallen van deze taak zullen voor een aantal jaren moeten worden doorbetaald, zonder dat daar inkomsten tegenover staan.
2. De medische arrestantenzorg wordt nu uitgevoerd in een gecombineerde piketdienst met de lijkschouw, de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Deze paraatheid zal dus bij het verliezen van de aanbesteding medische arrestantenzorg, alleen door de gemeenten gefinancierd moeten worden.

Globale schatting is dat het risico ten gevolge van het verliezen van deze taak ongeveer € 150.000,- bedraagt.

G. jaarverslag van de GGD HM 2018

Het uitgebreide jaarverslag GGD HM is vanaf 25 maart beschikbaar via de website van de GGD HM via <https://www.ggdhm.nl/artikelen/item/over-de-ggd/begroting-jaarverslag-en-werkplan>

H. Actieprogramma Kansrijke Start

Ieder kind verdient de best mogelijke start van zijn of haar leven en een optimale kans op een goede toekomst. De eerste 1000 dagen van een kind zijn cruciaal voor een goede start. De gezondheid van een kind voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller te zijn van problemen – zowel fysiek als mentaal – op latere leeftijd. Minister Hugo de Jonge (VWS), gemeenten, partijen uit de geboortezorg en de jeugdgezondheidszorg (JGZ) slaan daarom in het actieprogramma Kansrijke Start de handen ineen om de kinderen van vandaag en de volwassenen van morgen een betere kans te bieden. Inmiddels is meer informatie over de financiering van de onderdelen van het programma beschikbaar.

Voor het actieprogramma Kansrijke Start is € 41 miljoen beschikbaar voor de uitvoering t/m 2021.

De middelen worden globaal als volgt verdeeld over de diverse maatregelen en projecten:

- A. Impuls t.b.v. lokale coalities: € 9 miljoen. Gemeenten hebben via de decembercirculaire 2018 en per brief informatie ontvangen over de financiële impuls voor lokale coalities Kansrijke Start voor GIDS-gemeenten.
- B. Nu Niet Zwanger: € 7,9 miljoen.
- C. ZonMw programma's: € 7,5 miljoen.
- D. Maatregelen t.b.v. van de 3 actielijnen: € 13,1 miljoen.
- E. Wetswijziging Wet Publieke Gezondheid t.b.v. inzet prenataal huisbezoek: € 3,5 miljoen (v.a. 2022: € 3,5 miljoen per jaar structureel). Dit gaat via het gemeentefonds naar gemeenten om uitvoering te kunnen geven aan het prenataal huisbezoek voor kwetsbare gezinnen.

Consequenties RDOG HM

- Team Seksuele Gezondheid is voornemens om in 2019 te starten met het project Nu Niet Zwanger in de vorm van een pilot in de gemeente Leiden en voorlopig gefinancierd vanuit gemeentebijdrage (BPI). Hiervoor is in 2018 contact gelegd met GGD/GHOR Nederland voor ondersteuning in de aanloopfase. Ook zijn er al verschillende ketenpartners benaderd. Naar verwachting zal de financiering voor het vervolg afkomstig zijn uit de genoemde 7,9 miljoen van het actieprogramma.
- Zodra meer informatie beschikbaar is over de wetswijziging WPG zal die informatie terugkomen. T.z.t. zal het PPG naar verwachting een besluit nemen over de precieze opdracht voor deze nieuwe taak.
- Het gesprek over de actieve samenwerking van de JGZ in de geboorteketen loopt via de werkgroep JGZ van het PPG.

I. Voortgang monitor maatschappelijke zorg

De onderzoekers publieke gezondheid van de GGD HM maken in opdracht van de Holland Rijnland-gemeenten een dashboard waarin Maatschappelijke Zorg in de vorm van plaatje-praatje-kaartje wordt weergegeven. Een voorbeeld is een kaartje waarop het percentage huisuitzettingen per gemeente afgezet wordt tegen de andere gemeenten in Holland Rijnland en een weergave van het aantal huisuitzettingen in de afgelopen jaren, waardoor in een oogopslag te zien is of er een toe- of afname is. Via een werkgroep van ambtenaren worden de gegevens op relevantie getoetst en wordt de toelichting afgestemd op lokale en landelijke ontwikkelingen.

De GGD HM is gevraagd door (nu nog) centrumgemeente Leiden voor de overkoepelende monitoring van de innovatieve pilots beschermd wonen in Holland Rijnland. We krijgen hier aanvullende financiering voor. We maken de beweging zichtbaar richting Toekomst Beschermd Wonen (commissie Dannenberg) en halen 'lessons learned' op voor gemeenten en uitvoerende organisaties (denk aan

Pagina : 6
Betreft : **Schriftelijke mededelingen**
Datum : 14 maart 2019

o.m. Kwintes, Binnenvest, Rivierduinen). Op 14 maart a.s. geven onderzoekers van de GGD een workshop op de kennisdag MZ over *Samen transformeren door met en van elkaar te leren*.

J. Continuering en borging Facebookpagina's Syriërs gezond en Eritreeërs gezond

Samen met nieuwkomers uit Syrië en Eritrea hebben vier GGD-en (regio Utrecht, Gelderland-Zuid, Amsterdam en Kennemerland) en Pharos een nieuwe online methode ontwikkeld om nieuwkomers te voorzien van gezondheidsinformatie. En met succes; dagelijks volgen rond de 20.000 nieuwkomers (verspreid over heel Nederland) de berichten en worden er veel vragen beantwoord. Klik [hier](#) voor een korte impressie.

In 2017 en 2018 werd het project gefinancierd door de vier deelnemende GGD-en, VWS en diverse fondsen. Uit de recente evaluatie is gebleken dat continuering voor 2019 wenselijk is omdat veel nieuwkomers nog onvoldoende zijn toegerust om gebruik te maken van de reguliere kanalen en aan de andere kant om zorg te dragen voor borging van de ontwikkelde producten (o.a. blijvende toegankelijkheid van ontwikkelde filmpjes).

Vanwege het landelijk bereik hebben de GGD'en gezamenlijk besloten om éénmalig bij te dragen aan de kosten voor de 6 GGD-professionals (elk 4 uur/week) die hiervoor in 2019 nodig zijn. Dit komt neer op € 4339,- voor de GGD Hollands Midden. Dit wordt in onze regio bekostigd uit de middelen voor gezondheidsbevordering Volwassenen. Voor de overige kosten heeft VWS een bedrag toegezegd en lopen er vervolgaanvragen bij fondsen.

K. Samenwerkingsafspraken Z&Z over implementatie Gecombineerde leefstijlinterventie

Per 1 januari 2019 wordt de gecombineerde leefstijl interventie (GLI) vergoed vanuit de basisverzekering. Het is één van de maatregelen in het Nationaal Preventie Akkoord.

We zijn bezig met het maken van samenwerkingsafspraken tussen Zorg en Zekerheid en gemeenten over de wijze van samenwerking tussen leefstijlcoaches en gemeenten en de manier waarop inwoners optimaal gebruik kunnen maken van de Gecombineerde leefstijlinterventie. Dit blijkt nodig, want met name voor mensen met een lage sociaaleconomische status is naast leefstijl coaching (de GLI) meer ondersteuning nodig om te komen tot langdurige gedragsverandering. Denk hierbij aan begeleiding bij bewegen in de vorm van beweegprogramma's of aan begeleiding bij het aanpakken van onderliggende oorzaken van overgewicht, zoals schulden, stress, depressie of eenzaamheid. Het beweegprogramma Lekker in je lijf, specifiek voor mensen met overgewicht met een collectieve zorgverzekering voor minima (gemeentepolis) bij Zorg en Zekerheid, biedt professionele begeleiding bij bewegen. Dit programma wordt op 12 locaties in 9 gemeenten in de regio uitgevoerd. De zorgverzekeraar stelt echter als voorwaarde dat er geen vergoeding voor de GLI is als men al deelneemt aan Lekker in je Lijf of andersom. Standpunt van de GGD is dat Lekker in je lijf juist aanvullend is op de GLI; het zal er eerder voor zorgen dat de GLI ook succesvol is voor mensen met een lage sociaaleconomische status, als zij naast de GLI ook begeleiding bij bewegen krijgen.

Nadere toelichting

Een GLI is een combinatie van advies en coaching bij voeding en eetgewoontes, gezond bewegen en gedragsverandering. De GLI biedt géén begeleiding bij bewegen. Doelgroep zijn mensen met overgewicht of obesitas. Op indicatie van de huisarts krijgen deelnemers twee jaar lang coaching en advies van een leefstijlcoach, bestaande uit individuele en groepsbijeenkomsten. Zorgverzekeraars sluiten voor het bieden van de GLI contracten af met leefstijlcoaches of met zorggroepen. Het aantal gecontracteerde leefstijlcoaches is in heel het land nog mager, zo bleek onlangs uit het tv programma de Monitor . Uit navraag blijkt dat dit ook voor Zorg en Zekerheid geldt. Doordat de GLI een nieuwe vergoeding vanuit de basisverzekering is en dit pas

Pagina : 7
Betreft : **Schriftelijke mededelingen**
Datum : 14 maart 2019

halverwege 2018 aan zorgverzekeraars is doorgegeven, zijn veel zorgverzekeraars nog bezig met het sluiten van contracten en kunnen zij het gecontracteerde aanbod nog niet publiceren.

Omdat van leefstijlcoaches wordt verwacht dat zij verbinding leggen met het sociale domein, hebben de adviseurs PG van de GGD hun collega's bij gemeenten:

- geïnformeerd over de rol die gemeenten kunnen vervullen om de GLI zo effectief mogelijk te laten zijn;
- geïnformeerd over het standpunt van de GGD en advies aan Zorg en Zekerheid over de voorwaarden voor vergoeding van de GLI en Lekker in je lijf (stel géén voorwaarden aan vergoeding, maak het mogelijk dat mensen met een gemeentepolis zowel de GLI als Lekker in je lijf kunnen volgen);
- gevraagd naar een contactpersoon namens gemeenten voor het maken van samenwerkingsafspraken met Zorg en Zekerheid;
- gevraagd naar belangstelling voor een gezamenlijke bijeenkomst over preventie in de gemeentepolis (met ambtenaren Werk en Inkomen, welke afspraken maken over opname producten in de aanvullende verzekering van de gemeentepolis).

Beweegprogramma voor minima: Lekker in je lijf

[Lekker in je lijf](#) biedt gedurende 18 weken begeleiding bij bewegen door een fysiotherapeut, specifiek voor mensen met een gemeentepolis (bij Z&Z) en wordt volledig vergoed. Standpunt van de GGD is dat het juist voor mensen met een laag inkomen van belang is dat zij naast de GLI ook begeleiding bij bewegen (bv. in de vorm van Lekker in je lijf) kunnen krijgen, om de kans op succesvolle gedragsverandering te vergroten. De interventies kunnen elkaar goed aanvullen volgens de GGD. Uit divers wetenschappelijk onderzoek en ervaringen elders in het land blijkt dat mensen met een lage SES begeleiding bij beweging nodig hebben om te komen tot duurzame gedragsverandering, zoals Prof. Dr. Karien Stronks verwoordt in dagblad Trouw: *In deze vorm (de GLI) is het een illusie te verwachten dat dit in lagere sociaaleconomische groepen tot langdurige gedragsverandering leidt. Onderzoek laat zien dat hier meer voor nodig is, zoals een frequentere begeleiding en een aanbod van beweegactiviteiten dat past bij wat in verschillende culturen gebruikelijk is. Bovendien zijn maatregelen nodig gericht op het inrichten van een omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag*”.

L. Brief provincie ZH; begrotingscirculaire 2020-2023 GR'en

Wij ontvangen bijgevoegde brief van de provincie Zuid Holland (AB-19-02c)

M. Besluiten DB RDOG HM 7 maart.

1. Het DB RDOG HM heeft de jaarrapportage Veilig Thuis 2018 vastgesteld en besloten deze aan te bieden aan de colleges van gemeenten.
2. Het DB RDOG HM heeft met terugwerkende kracht tot 1 januari 2019, de sector- cao Ambulancezorg 1 januari 2019 – 31 december 2019 als rechtspositionele regeling vastgesteld door artikel 1, lid 1 van de Rechtspositionele regeling ambulancezorgpersoneel RDOG HM als volgt aan te passen:
‘De sector-Cao Ambulancezorg 1 januari 2019 – 31 december 2019 wordt vastgesteld als Rechtspositionele regeling ambulancezorgpersoneel RDOG HM’.
3. Het DB RDOG HM heeft, te rekenen met ingang van de data zoals deze worden genoemd in onderstaande overzicht, diverse wijzigingen in de Arbeidsvoorwaardenregeling RDOG HM vastgesteld.

Het betreft wijzigingen die volgen uit de volgende circulaire van het LOGA:

- 20 november 2017 - TAZ/U201700829
(https://vng.nl/files/vng/brieven/2017/20171120_ledenbrief_wijziging-car-artikel-per-1-januari-2018-2.pdf)
- 20 november 2017 - TAZ/U201700897
(https://vng.nl/files/vng/brieven/2017/20171120_ledenbrief_derde-jaar-ww.pdf)

Pagina : 8
Betreft : **Schriftelijke mededelingen**
Datum : 14 maart 2019

- 18 december 2017 - TAZ/U201700977
(https://vng.nl/files/vng/brieven/2017/u201700977_7055.pdf)
 - 18 december 2017 - TAZ/U201700991
(https://vng.nl/files/vng/brieven/2017/u201700991_7055_002.pdf)
 - 29 mei 2018 - TAZ/U201800181 (<https://vng.nl/files/vng/brieven/2018/lbr-18-024.pdf>)
 - 24 juli 2018 - TAZ/U201800473
(https://vng.nl/files/vng/brieven/2018/20180724_ledenbrief_uitwerking-cao-afpraak-gelijke-beloning-artikel-3_2a-car.pdf)
 - 26 juli 2018 - TAZ/U201800624
(https://vng.nl/files/vng/brieven/2018/20180726_ledenbrief_flo-overgangsrecht-wijziging-leeftijdsafhankelijke-factoren.pdf)
 - 22 november 2018 - TAZ/U201801056
(https://vng.nl/files/vng/brieven/2018/20181122_ledenbrief_flo-overgangsrecht-opbouw-en-inzet-levenslooptegoeden-periode-2019-tot-2022-en-aanpassing-loga-pad-hoofdstuk-9e-caruwo.pdf)
- 22 november 2018 - TAZ/U201801057
(https://vng.nl/files/vng/brieven/2018/20181122_ledenbrief_flo-overgangsrecht-compensatieregeling-aow-aanpassing-9b-80-en-verlenging-opschorting-tweede-loopbaanafspraken-aanpassing-9f-13.pdf)

Informatie RVP in Hollands Midden in 2018

In 2018 heeft het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) om verschillende redenen de gemoederen bezig gehouden.

Er zijn geen uitbraken of stijging van de infectieziekten waartegen wordt ingeënt gemeld. Wel heeft dit jaar in het teken gestaan van de zorgwekkende landelijke stijging van het aantal gevallen Meningokokken W. Deze variant is met zijn atypisch verloop moeilijk te diagnosticeren en eist ook dodelijke slachtoffers, met name onder jongeren. Begin mei 2018 werd daarom gestart met het vaccineren met een nieuw vaccin Men ACWY bij baby's van 14 maanden. Omdat volgens het RIVM een uitbraak dreigt werd dit najaar vanwege de gelimiteerde hoeveelheid vaccin begonnen met het deels oproepen van 14 jarigen. De opkomst voor deze vaccinatie is in onze regio 80%. Een percentage in de buurt van het landelijk gemiddelde. In 2019 is er genoeg vaccin voor alle tieners van 14 tot 18 jaar.

Het lijkt er op dat deze uitbraakcampagne katalysator is voor een veranderende publieke opinie over vaccinatie. Eind december verscheen van de hand van de staatssecretaris Blokhuis een brief over de aanpak daling vaccinatiegraad "Verder met vaccineren", om systematischer in te zetten op twijfelende ouders en jongeren.

Voorgenomen uitbreidingen van het RVP zorgen dit jaar voor anticiperend gedrag. Grote aantallen zwangeren halen na advies van de gezondheidsraad, op eigen initiatief een maternale Kinkhoestvaccinatie bij huisarts of onze afdeling reizigers/infectieziektebestrijding.

In het algemeen heeft de vaccinatiegraad zich dit jaar gestabiliseerd. Al blijkt dit nog niet uit de gegevens van het verslagjaar 2018, want die zijn voor een groot deel op cijfers uit 2017 gebaseerd

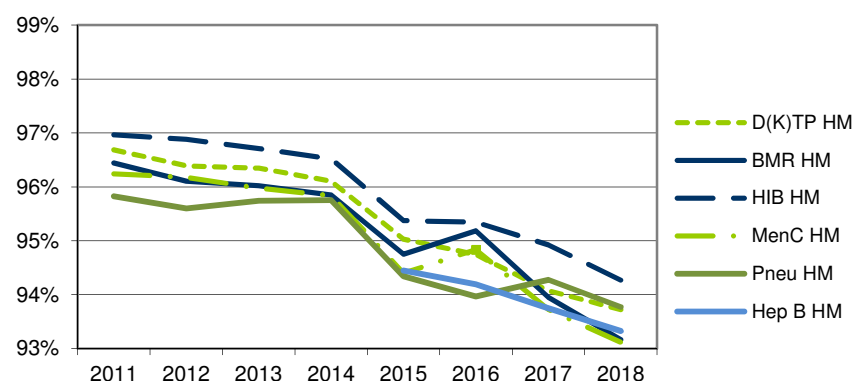
Zuigelingen

De vaccinatiegraad bij zuigelingen (geboortjaar 2015) is voor alle vaccinaties gedaald in verslagjaar 2018 ten opzichte van 2017 en 2016 (figuur 1). De stijging die te zien was bij de vaccinatie voor pneumokokken is niet doorgezet, ook voor dit vaccin is de vaccinatiegraad gedaald in 2018.

Het RIVM heeft voor de vaccinatiegraad bij zuigelingen een kerncijfer vastgesteld. Dit is het percentage zuigelingen van een specifiek geboortecohort dat volledig heeft deelgenomen aan het Rijksvaccinatieprogramma. Dat wil zeggen alle vaccinaties (DKTP-Hib-Hep B-Pneu-BMR-Men C) volgens het RVP-schema toegediend heeft gekregen voor het bereiken van de 2-jarige leeftijd. Voor kinderen die geboren zijn in 2015 ligt dit kerncijfer in Hollands Midden op 91,3%, in Nederland op 90,2%. In Hollands Midden is dit kerncijfer met 0,5% gedaald ten opzichte van verslagjaar 2017, in Nederland met 1%.

Bijna 300 zuigelingen in Hollands Midden hebben geen enkele vaccinatie ontvangen (4%, net als in Nederland).

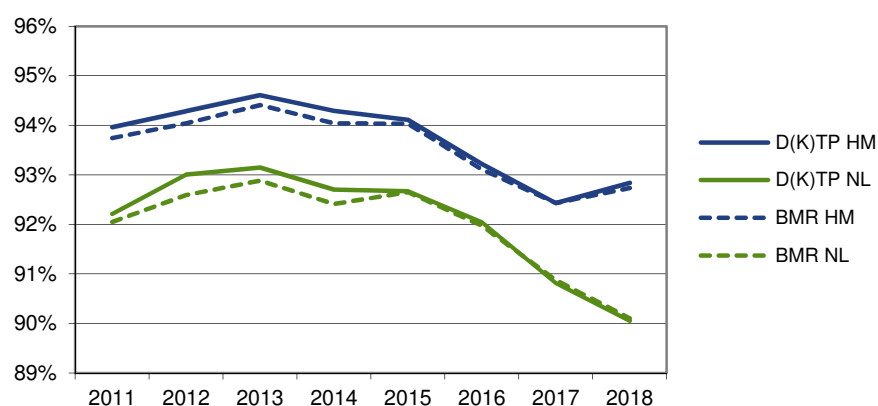
Figuur 1. Trend vaccinaties bij zuigelingen

Vaccinatiemoment negenjarigen

De vaccinatiegraad bij negenjarige schoolkinderen (geboortjaar 2007) is voor D(K)TP en BMR voor het eerst sinds twee jaar gestegen, terwijl de vaccinatiegraad in Nederland in verslagjaar 2018 voor de derde keer in rij is gedaald (zie figuur 2). Voor zowel D(K)TP als BMR is het gemiddelde percentage in Hollands Midden 93% (Nederland 90%).

Figuur 2. Trend D(K)TP en BMR-vaccinatie bij negenjarigen

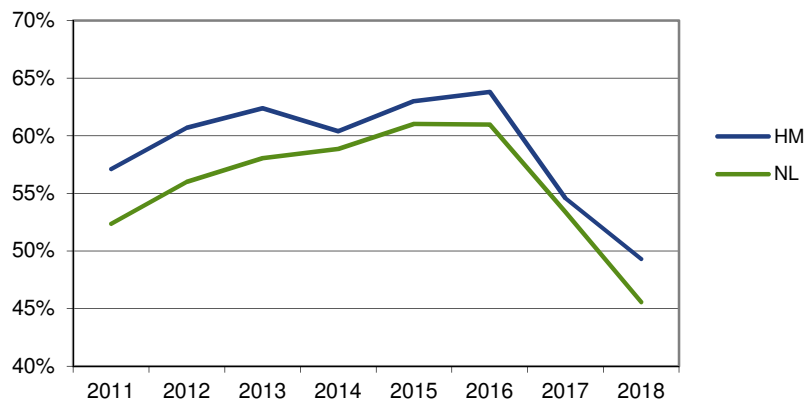

In 2018 hadden drie gemeenten voor beide vaccins een vaccinatiegraad onder de als kritisch gedefinieerde grens van 90% en bij twee gemeenten gold dit voor één vaccin (zie figuur 4 en 5). In 2017 waren dit twee gemeenten.

HPV-vaccinatie tienermeisjes

De vaccinatiegraad voor het vaccin tegen baarmoederhalskanker (HPV) bij tienermeisjes (geboortjaar 2003) in de regio Hollands Midden is sinds verslagjaar 2016 gedaald van 64% naar 49%. Het percentage in Nederland is lager: 46%.

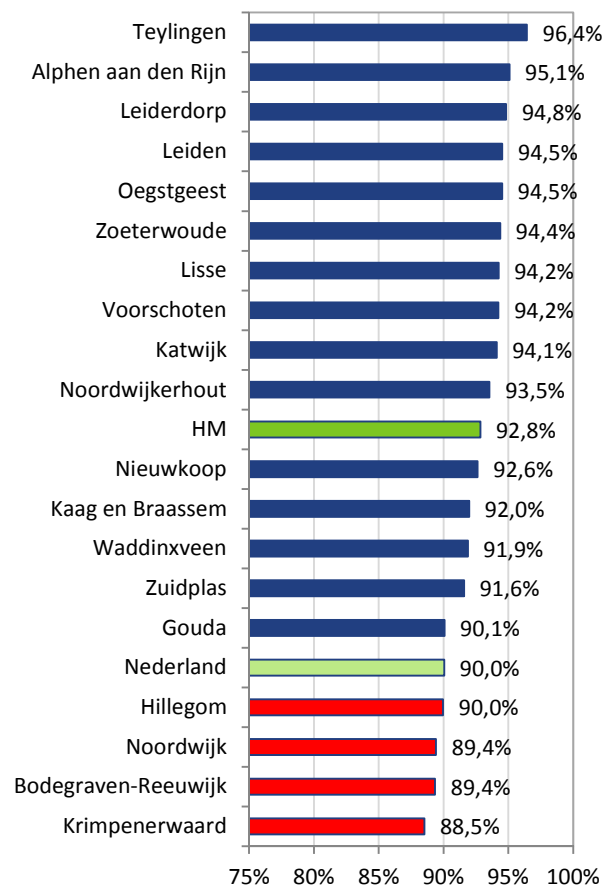
Figuur 3. Trend HPV-vaccinatie bij tienermeisjes

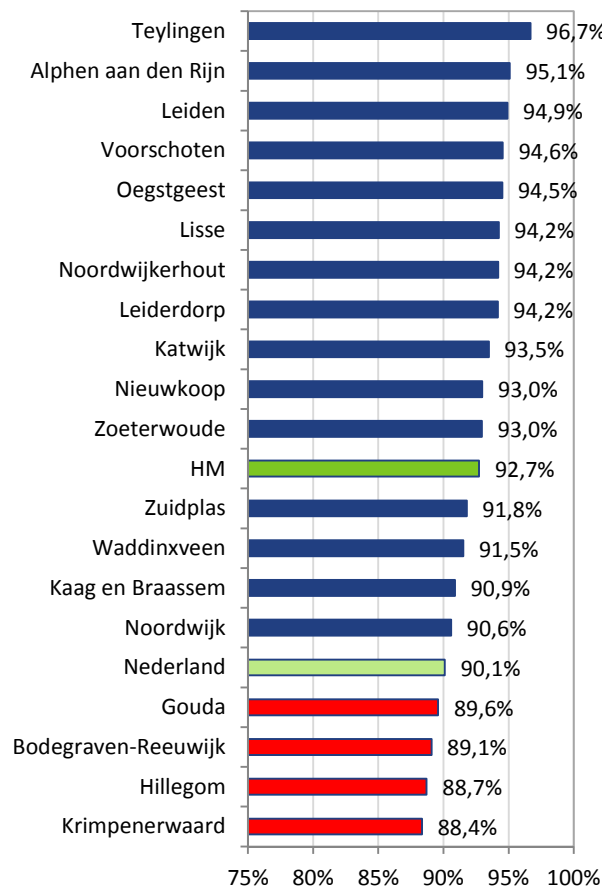
Er is een grote spreiding in vaccinatiegraad voor HPV tussen gemeenten (van 36% in Noordwijk tot 68% in Oegstgeest, zie figuur 6).

Uitgebreidere informatie per leeftijdscohort, type vaccin en gemeente vindt u op de website www.gezondheidsatlashollandsmidden.nl.

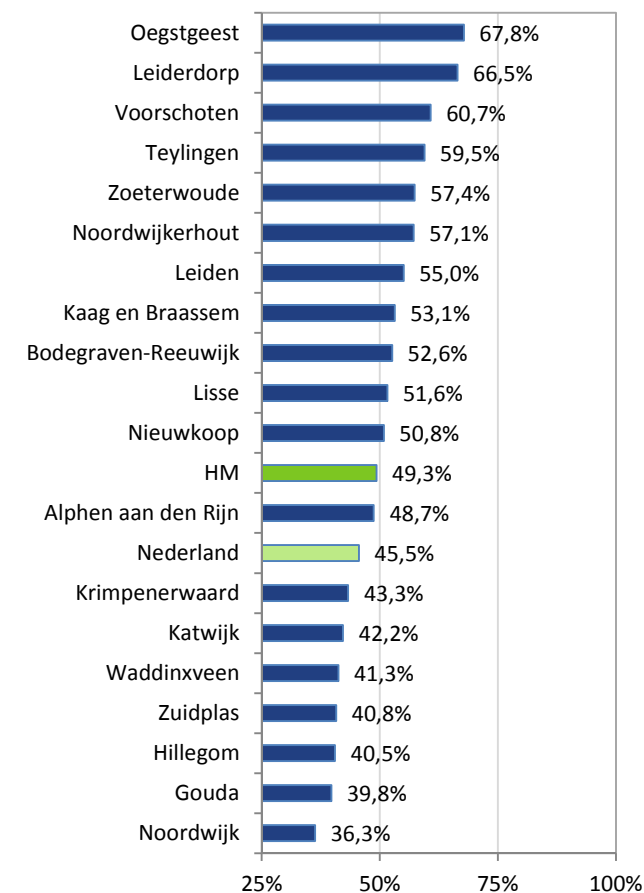
Figuur 4. D(K)TP-vaccinatie bij negenjarigen

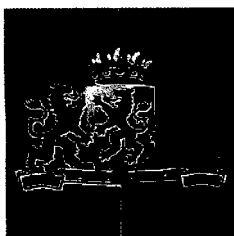

Figuur 5. BMR-vaccinatie bij negenjarigen

Figuur 6. HPV-vaccinatie bij tienermeisjes

provincie
ZUID HOLLAND

RDOG Hollands Midden	
poststukno.	B8B 6351
classificatieno.	
ontv.	23 JAN. 2019
sector	RDOG afd.: Dir/de Bouw
	Dir/ud Vorm
origineel bij archief	BV/ud Dinter

Gedeputeerde Staten

Afdeling Bestuur
Bureau Bestuurlijke Zaken en
Toezicht
Contact
D.C. Segers
T 070 - 441 67 24
dc.segers@pzh.nl

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
Zie verzenddatum linksonder
Ons kenmerk
PZH-2018-674940725
DOS-2018-0007519
Uw kenmerk

Bijlagen
1

Het algemeen bestuur van de in Zuid-Holland gelegen
gemeenschappelijke regelingen

Onderwerp
Begrotingscirculaire 2020-2023 gemeenschappelijke
regelingen

Geacht bestuur,

Bijgaand treft u de jaarlijkse begrotingscirculaire aan in verband met de opstelling van uw
begroting 2020 en de meerjarenraming 2021 – 2023.

Ieder jaar informeren wij u over relevante en actuele onderwerpen waarop uw
(meerjaren)begroting wordt beoordeeld vanuit onze wettelijke financiële toezichtstaak. Deze
onderwerpen gaan onder andere over de vormen van toezicht (repressief en preventief), wat we
verstaan onder 'structureel en reëel evenwicht' en waar we naar kijken voor het bepalen van dit
evenwicht. Het is belangrijk deze informatie te betrekken bij de kaderstelling van de begroting en
bij de vaststelling van de begroting 2020.

De aandacht van financieel toezicht voor gemeenschappelijke regelingen wordt in navolging van
voorgaande jaren gelegd bij de ontwikkelingen van het budget voor sociaal domein. We toetsen
de begroting en verwachten dat, na enkele jaren van ervaring en voortschrijdend inzicht, de
ramingen in de begroting 2020 realistisch zijn. Daarbij is tijdige informatievoorziening naar de
deelnemende gemeenten van belang, zodat ook in de begroting van de deelnemende gemeenten
een realistische raming kan worden opgenomen.
Verder toetsen we komend jaar de begroting aan de meest recente wijzigingen van het Besluit
begroting en verantwoording (BBV).

De wijze waarop wij het financieel toezicht invullen is vastgelegd in het gemeenschappelijk
financieel toezichtkader 2014 (GTK). Er komt een geactualiseerd GTK voor gemeenten en een
nieuw GTK voor gemeenschappelijke regelingen. Het GTK voor gemeenten wordt in 2019
vastgesteld en naar verwachting daarna het GTK voor gemeenschappelijke regelingen. Hiermee
wordt een verdere stap gezet in de doorontwikkeling van financieel toezicht. De verwachting is
dat het nieuwe GTK voor gemeenschappelijke regelingen voor het eerst van toepassing zal zijn
op de begroting 2021.

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en de buslijnen
90, 385 en 386 stoppen
dichtbij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

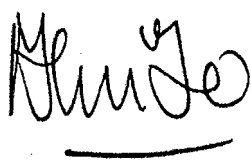
Ieder jaar is ons uitgangspunt dat u onder repressief toezicht komt te staan. Gedurende het jaar volgen wij risicogericht de ontwikkelingen van uw financiële positie en nemen kennis van uw financiële besluiten. Daarbij vragen wij u de kaderbrief, bestuursrapportages en de conceptbegroting, wanneer deze aan de deelnemende gemeenten worden gestuurd voor haar zienswijzen hierop, aan ons ter kennisname toe te sturen. Wanneer wij negatieve ontwikkelingen zien, dan kunnen wij op ambtelijk niveau tijdig met u in gesprek. Wanneer na onderzoek van de ingediende begroting uw begroting en meerjarenraming niet structureel en reëel in evenwicht zijn, volgt ambtelijk en bestuurlijk overleg en mogelijk preventief toezicht. Als preventief toezicht wordt ingesteld, heeft u eerst onze goedkeuring nodig om uitgaven te kunnen doen.

Wij gaan ervan uit dat u met bijgaande begrotingscirculaire voldoende bent geïnformeerd. In deze circulaire zijn ook financieel technische onderwerpen opgenomen die wellicht meer voor het dagelijks bestuur bestemd zijn. Daarom wordt deze circulaire ook in afschrift aan het dagelijks bestuur verzonden.

Wij attenderen u erop ook kennis te nemen van onze begrotingsbrief die wij u ieder jaar toezenden. Hierin staan de specifieke aandachtspunten voor uw eigen begroting.

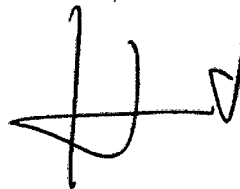
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

drs. H.M.M Koek

voorzitter,

drs. J. Smit

Bijlagen:

- Begrotingscirculaire 2020 - 2023 gemeenschappelijke regelingen

Afschrift aan:

- Het dagelijks bestuur van de in Zuid-Holland gelegen gemeenschappelijke regelingen

Begrotingscirculaire

Gemeenschappelijke Regelingen 2020-2023

provincie **HOLLAND**
ZUID

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. Vormen van toezicht	5
1.1 Repressief toezicht	5
1.2 Preventief toezicht	5
2. Toetsingsaspecten	7
2.1 Structureel en reëel evenwicht	7
2.1.1 Structureel evenwicht	7
2.1.2 Reëel evenwicht	7
2.1.3 Transparantie	8
2.1.4 Bezuinigingen, ombuigingen en taakstellingen	8
3. Ontwikkelingen BBV	9
3.1 Aandachtspunten en aanvullende notities commissie BBV	9
3.1.1 Nieuwe Notities commissie BBV	9
<i>Notitie materiële vaste activa</i>	9
<i>Notitie structurele en incidentele baten en lasten</i>	9
<i>Notitie gebeurtenissen na balansdatum</i>	10
<i>Nadere uitleg tussentijds winstnemen</i>	10
4. Specifieke onderwerpen	11
4.1 Sociaal domein	11
4.2 Overgangsbepaling 'Niet in Exploitatie Genomen Gronden' (NIEGG)	11
4.3 Doorontwikkeling financieel toezicht	12
<i>Agenda Toekomst van het Toezicht</i>	12
4.4 Vaststellingsbesluit begroting	12
4.5 Inzenden documenten	12
4.5.1 Inzenden van uw begroting aan GS	12
4.5.2 Inzenden financiële documenten ter kennisname	13
Tot slot	13

Inleiding

Ieder jaar ontvangt u relevante en actuele informatie over de wijze waarop uw (meerjaren)begroting wordt beoordeeld vanuit onze wettelijke taak, het financieel toezicht. Het is belangrijk deze informatie te betrekken bij de kaderstelling voor de begroting en de vaststelling van uw begroting.

Uw gemeenschappelijke regeling heeft de verantwoordelijkheid om een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is. Ieder jaar besluiten wij, op grond van artikel 203 van de Gemeentewet, vóór 1 januari of uw gemeenschappelijke regeling voor het komende begrotingsjaar onder repressief of preventief toezicht valt. Het doel hiervan is te voorkomen dat uw gemeenschappelijke regeling een structureel tekort op de begroting krijgt, dat niet makkelijk meer door u zelf op te lossen is. Financieel toezicht draagt bij aan een 'slimmer en sterker' Zuid Holland met een sterk openbaar bestuur als uitgangspunt. Een bestuur waar de inwoners op kunnen vertrouwen. Respect voor de eigen verantwoordelijkheid van besturen is het uitgangspunt.

Uw (meerjaren)begroting is gebonden aan verschillende regels. Met deze circulaire helpen wij u op weg. U leest hierin onder andere:

- Welke vormen van toezicht er zijn.
- Welke wet- en regelgeving er worden gehanteerd bij het toezicht.
- Wat structureel en reëel evenwicht betekent.
- Waar kijken we naar als we beoordelen of uw begroting en meerjarenraming structureel en reëel in evenwicht is.
- Welke ontwikkelingen we zien in het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (BBV). In het BBV staan de regels over hoe u uw begroting moet inrichten.
- Met welke andere specifieke onderwerpen u rekening moet houden.

De circulaire is een aanvulling op ons [gemeenschappelijk toezichtkader 2014](#). Er zijn financieel technische onderwerpen opgenomen die wellicht meer voor het dagelijks bestuur bestemd zijn en van belang zijn voor de opstelling van de begroting. Een afschrift van deze circulaire hebben wij aan uw dagelijks bestuur gestuurd.

Heeft u vragen over de inhoud van deze circulaire of de vertaling hiervan in uw begroting? Neem dan gerust contact op met de behandelend ambtenaar voor uw gemeenschappelijke regeling. In de toegezonden brief over de begroting 2019 vindt u de contactgegevens.

1. Vormen van toezicht

De uitgangspunten bij het bepalen van de vorm van toezicht zijn de Gemeentewet, de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Algemene wet bestuursrecht, het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), ons Gemeenschappelijk financieel toezichtkader (2014) en deze begrotingscirculaire. Op grond van de Gemeentewet houden wij toezicht op de financiën van de gemeenschappelijke regelingen. Dit doen wij risicogericht en proportioneel.

Regulier houden wij repressief toezicht. Repressief toezicht betekent dat u uw begroting direct kunt uitvoeren zonder dat vooraf onze goedkeuring vereist is. Wanneer uw begroting niet aan de wettelijke criteria voldoet, dan kunnen wij preventief toezicht instellen. Preventief toezicht betekent dat wij de begroting en de daarop volgende begrotingswijzigingen eerst moeten goedkeuren voordat u deze kunt uitvoeren. Deze vorm van toezicht is een uitzondering. Voordat er wordt besloten tot preventief toezicht over te gaan, wordt gelegenheid gegeven voor bestuurlijk overleg.

1.1 Repressief toezicht

Wij houden repressief toezicht als:

- De begroting, inclusief nieuw beleid, naar ons oordeel structureel en reëel in evenwicht is. Hieraan wordt voldaan indien de structurele lasten worden gedekt door structurele baten en de ramingen realistisch zijn. Als uw begroting 2020 niet structureel en reëel in evenwicht is, dient aannemelijk te zijn dat dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf (2023) van de meerjarenraming tot stand wordt gebracht.
- De jaarrekening en de begroting tijdig zijn ingezonden. De jaarrekening 2018 vóór 15 juli 2019 en de begroting 2020 vóór 1 augustus 2019.

Opschuivend sluitend meerjarenperspectief

Er kan geen sprake zijn van opschuivend sluitend perspectief. Bij de beoordeling van het structureel en reëel evenwicht, beoordelen wij of er sprake is van een opschuivend sluitend perspectief. Daarmee wordt bedoeld dat het niet is toegestaan om ieder jaar opnieuw een (meerjaren)begroting aan te bieden waarbij uitsluitend de laatste jaarschijf in evenwicht is. Is er in uw (meerjaren)begroting alleen evenwicht in de laatste jaarschijf (2023) van de meerjarenraming, dan beoordelen wij of er sprake is van opschuivend sluitend meerjarenperspectief. Dit is het geval als ook bij de begroting 2019 alleen de laatste jaarschijf (2022) structureel en reëel in evenwicht was. Als dat zo is, moeten bij de begroting 2020 minimaal de laatste 2 jaarschijven structureel en reëel in evenwicht zijn (2022 en 2023).

1.2 Preventief toezicht

Preventief toezicht kan worden ingesteld in de volgende situatie:

- De begroting is naar ons oordeel niet structureel en reëel in evenwicht. Daarnaast is het niet aannemelijk dat dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming herstelt.
- De vastgestelde jaarrekening en/of begroting zijn te laat ingezonden. Overschrijding van de inzendtermijnen leidt in beginsel tot preventief toezicht (ook voor een financieel gezonde gemeenschappelijke regeling).

Bij preventief toezicht wordt gedurende het jaar regelmatig met de financieel toezichthouder overlegd over hoe de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling weer gezond kan worden gemaakt. Ook wordt er overlegd over nut en noodzaak van eventuele nieuwe uitgaven. Hierbij moet duidelijk gemaakt worden dat deze uitgaven onontkoombaar en onuitstelbaar zijn en moet er in de financiële dekking zijn voorzien. In het traject van het preventief toezicht zal het opschuivend sluitend meerjarenperspectief zoals hiervoor beschreven ook een aandachtspunt zijn en betrokken worden bij de goedkeuring van de begroting.

2. Toetsingsaspecten

2.1 Structureel en reëel evenwicht

De toezichtscriteria staan in artikel 203 van de Gemeentewet. Deze zijn verder uitgewerkt in ons [Gemeenschappelijk financieel toezichtkader](#).

2.1.1 Structureel evenwicht

Worden de structurele lasten gedekt door de structurele baten? Dan is er structureel evenwicht. Dit wordt beoordeeld per jaarschijf.

Hiervoor is het van belang dat duidelijk uit de begroting blijkt welke geraamde baten en lasten structureel van aard zijn en welke incidenteel. Belangrijke onderdelen zijn:

- Het overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten ([artikel 19 lid c BBV](#)).
- Het overzicht van beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves ([artikel 19 lid d BBV](#)).
- Het overzicht van baten en lasten ([artikel 17 BBV](#)).

Deze onderdelen bij elkaar zijn nodig om een goed beeld te hebben van het structureel evenwicht van de begroting. Kortom, is de begroting voor de korte en de langere termijn in evenwicht?

Het is van belang deze onderdelen te betrekken bij het bepalen en presenteren van het structureel saldo van de begroting en meerjarenraming. Wij dringen er bij u op aan dit in het besluit van het algemeen bestuur of in de inleiding van de begroting op te nemen.

In onderstaande tabel is hiervoor een handreiking opgenomen.

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
Saldo baten en lasten	-1.460	-1.500	-1.690	-1.335
Toevoegingen en onttrekking aan reserves	1.660	1.630	1.500	1.250
Begrotingssaldo na bestemming	200	130	-190	-85
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	150	-100	200	50
Structureel begrotingssaldo	50	30	10	-35

(de tabel is een voorbeeld overgenomen uit de *notitie structurele en incidentele baten en lasten*)

Ook voor het nemen van besluiten gedurende het begrotingsjaar is het van belang deze te toetsen aan wat de financiële consequenties zijn en erop toe te zien dat er op langere termijn voldoende financiële dekking is.

TIP De *notitie structurele en incidentele baten en lasten*

Wilt u meer weten over het verschil tussen incidentele en structurele baten en lasten? Lees dan de [notitie structurele en incidentele baten en lasten](#) (augustus 2018) van de commissie BBV.

2.1.2 Reëel evenwicht

Reëel evenwicht betekent dat de geraamde bedragen volledig, realistisch en haalbaar zijn. Wanneer wij van oordeel zijn dat dit niet het geval is, kan er een negatieve bijstelling op het begrotingssaldo plaatsvinden. Bijvoorbeeld omdat wij vinden dat de bezuinigingen niet voldoende realistisch zijn ingevuld (zie kopje Bezuinigingen). Dit kan betekenen dat uw begroting niet structureel en reëel in evenwicht is. Uw gemeenschappelijke regeling kan dan in aanmerking komen voor preventief toezicht.

2.1.3 Transparantie

Wij trachten ieder jaar zoveel mogelijk transparantie te geven in ons toezichtsproces. Indien zoals de hierboven vermelde bijstellingen plaatsvinden, dan heeft dit invloed op de hoogte van het begrotingssaldo. Deze bijstellingen vinden uiteraard niet zomaar plaats, hierover is altijd ambtelijk overleg. Het betekent dat wij van mening zijn dat bepaalde opgenomen baten of lasten in de begroting niet volledig, niet voldoende realistisch of haalbaar zijn.

Het kan ook zijn dat er in de begroting geen weergave is gegeven van het structurele begrotingssaldo (begrotingssaldo minus het saldo van de incidentele baten en lasten). Dit geldt eveneens voor de meerjarenraming. In de begrotings- en jaarrekeningbrieven geven wij de structurele saldi van uw begroting en meerjarenraming weer zoals wij dat hanteren in ons oordeel. Ook in de begrotingsbrief 2020 zullen wij dit weer opnemen.

2.1.4 Bezuinigingen, ombuigingen en taakstellingen

Bezuinigingen, ombuigingen en taakstellingen die in de begroting en/of meerjarenraming zijn opgenomen, beoordelen wij op hardheid en haalbaarheid. Daarmee bedoelen wij dat u aannemelijk maakt dat er voldoende zekerheid bestaat dat de maatregelen tijdig en volledig gerealiseerd zullen worden.

Het is noodzakelijk dat u deze ramingen reëel onderbouwt. Deze moeten concreet op programmaniveau zijn ingevuld en ook het proces ten behoeve van het realiseren hiervan moet vastliggen. Als wij de ramingen onvoldoende reëel onderbouwd vinden, zullen wij de gepresenteerde begrotingssaldi negatief bijstellen. Deze negatieve bijstelling kan tot gevolg hebben dat de (meerjaren)begroting naar ons oordeel niet structureel en reëel in evenwicht is.

TIP Informatie in een extra paragraaf

U kunt in uw begroting een extra paragraaf opnemen: *Taakstellingen en stelposten*. Dan is in één oogopslag te zien wat alle bezuinigingen, ombuigingen, taakstellingen en stelposten zijn en welke nog 'open staan' in de meerjarenraming. Dit kan ook gelden voor eventuele reserveringen voor toekomstige financiële onzekerheden. Dit geeft u, maar ook ons, beter inzicht in uw financiële positie.

3. Ontwikkelingen BBV

3.1 Aandachtspunten en aanvullende notities commissie BBV

De volgende elementen betrekken wij ook bij de beoordeling van uw begroting.

3.1.1 Nieuwe Notities commissie BBV

De commissie BBV geeft in notities aan op welke wijze een bepaald onderwerp in de begroting verwerkt kan of moet worden. 'Kan', omdat de regelgeving meerdere verwerkingsopties toestaat en 'moet' als de regelgeving verplicht tot een bepaalde verwerkingwijze. De BBV-notities bevatten dan ook aanbevelingen ('kan') en stellige uitspraken ('moet') voor de juiste toepassing en uitvoering van het BBV.

Notitie materiële vaste activa

Vorig jaar hebben wij u erop geattendeerd dat in december 2017 de [notitie Materiële vaste activa](#) is gepubliceerd. Omdat de notitie van belang is, brengen wij deze nogmaals onder de aandacht. De notitie behandelt de wijze van activeren, waarderen en afschrijven van activa en het onderhoud van kapitaalgoederen. De essentie van alle eerder gepubliceerde notities over materiële vaste activa is opgenomen in de notitie. Dit betekent dat de volgende notities komen te vervallen:

- Notitie software (2007)
- Notitie verkrijging en vervaardiging en onderhoud kapitaalgoederen (2007)
- Notitie investeringen (2012)
- Notitie waardering vastgoed (2013)
- Notitie stelsel en schattingswijzigingen betrekking hebbende op de materiële vaste activa (2012)

In 2018 zijn de volgende notities geactualiseerd en gepubliceerd:

- Notitie structurele en incidentele baten en lasten (augustus 2018)
- Notitie gebeurtenissen na balansdatum (maart 2018)
- Nadere uitleg tussentijds winst nemen (maart 2018)
- Notitie geprognoseerde balans en EMUsaldo (november 2018)

In 2019 verwacht de commissie een notitie 'prospectief inzicht' te publiceren. Deze notitie wordt uitgebracht ter ondersteuning van gemeenteraden of leden van het Algemeen Bestuur om hun autorisatiefunctie op een adequate wijze toe te passen. Voor beter meerjarig financieel inzicht zijn de onderdelen 'structurele en incidentele baten en lasten', meerjarenraming, kengetallen en beleidsindicatoren, resultaatbestemming en geprognoseerde balans van belang. De relatie tussen deze onderdelen wordt in deze notitie verder uitgewerkt.

Notitie structurele en incidentele baten en lasten

Deze notitie zal deel gaan uitmaken van de notitie "prospectief inzicht" die nog gepubliceerd gaat worden.

In de Notitie structurele en incidentele baten en lasten zijn onder andere de volgende aandachtspunten opgenomen:

- Een apart, zelfstandig leesbaar hoofdstuk (twee) specifiek gericht op raadsleden, leden van Provinciale Staten en leden van het Algemeen Bestuur. Benadrukt wordt dat (voor leden van het Algemeen Bestuur) het inzicht in de financiële positie van groot belang is om een goed beeld te hebben van het structureel begrotingssaldo.
- Algemeen uitgangspunt van deze notitie is, dat een gemeenschappelijke regeling structurele taken uitvoert en daarvoor structurele baten en lasten raamt in de begroting. Structurele baten en lasten zijn dus de regel, incidentele baten en lasten zijn de uitzondering.

- Verduidelijking onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten aan de hand van een algemeen kader en uitgewerkte (niet limitatieve) voorbeelden.
- De stellige uitspraak dat het verplicht voorgeschreven overzicht van incidentele baten en lasten een nadere toelichting vereist.
- De aanbeveling om in de financiële verordening een grensbedrag op te nemen vanaf welke omvang incidentele baten en lasten afzonderlijk gespecificeerd worden in het overzicht.
- De aanbeveling om het structureel saldo overzichtelijk in de begroting te presenteren en hiervoor gebruik te maken van het in de notitie opgenomen voorbeeld (zie de tabel die hiervoor is opgenomen in hoofdstuk 2, het kopje *structureel evenwicht*).

Het is noodzakelijk voldoende aandacht te besteden aan de kwaliteit en volledigheid van het overzicht van incidentele baten en lasten. Er wordt in de notitie vanuit gegaan dat in principe alle baten en lasten structureel van aard zijn. Incidentele baten en lasten zijn uitzondering en dienen toegelicht te worden. Om te kunnen bepalen wat er nu wel en niet als uitzondering (incidenteel) aangemerkt kan worden, biedt deze notitie, door middel van een algemeen kader en diverse voorbeelden, een verduidelijking. Wij zullen de uitgangspunten van deze notitie betrekken bij ons oordeel over het structureel en reëel in evenwicht zijn van de begroting en meerjarenraming.

Notitie gebeurtenissen na balansdatum

Deze notitie richt zich op de meer technische kant van de financiële verslaggeving.

Nadere uitleg tussentijds winstnemen

Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Deze zogenaamde POC methode (=percentage-of-completion-methode) wordt in de notitie verduidelijkt.

Aandachtspunten zijn:

- Het toerekeningbeginsel, het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel zijn essentiële uitgangspunten. Baten en lasten, en het daaruit voortvloeiende resultaat, moeten worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Bij meerjarige projecten (zoals grondexploitatieprojecten) betekent dit dat de (verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand moet komen en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze, maar een verplichting die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten.
- Voorwaarden: Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

4 Specifieke onderwerpen

4.1 Sociaal domein

De taken binnen het sociaal domein worden nu enkele jaren uitgevoerd door gemeenten, meestal gezamenlijk in een gemeenschappelijke regeling. Het financiële beeld binnen het sociaal domein wordt steeds duidelijker. In de afgelopen jaren raamden gemeenten en gemeenschappelijke regelingen de uitvoering van de taken binnen het sociaal domein vaak budgettair neutraal. Wij zien steeds meer dat de lasten worden geraamd op basis van realisatie. Het is onze rol om te beoordelen of de ramingen in de (meerjaren)begroting voor het sociaal domein reëel zijn en welke risico's u loopt. Daarbij betrekken wij de realisatie van de laatste jaarrekeningen, de verwachte realisatie voor het jaar 2019 en de verslagen van de accountant.

Voor de begroting 2020 verwachten wij dat alle gemeenten en gemeenschappelijke regelingen, na enkele jaren van ervaring en voortschrijdend inzicht in het sociaal domein, reëel ramen. Blijkt uit de (verwachte) realisatie dat de lasten hoger zijn dan het beschikbaar gestelde (rijks)budget? Dan beschouwen wij het uitgangspunt van budgettair neutraal ramen niet meer als reëel. U kunt dit uitgangspunt wel handhaven, als u maatregelen neemt om de lasten te (kunnen) verlagen. De reële ramingen gelden niet alleen voor de uitgaven, maar ook voor de bezuinigingsmaatregelen en taakstellingen. Deze zullen wij net als andere maatregelen toetsen op hardheid en haalbaarheid.

Zoals hiervoor geschreven moeten de ramingen in de begroting van gemeenschappelijke regelingen realistisch zijn, zodat de deelnemende gemeenten niet gedurende het jaar geconfronteerd worden met extra bijdragen aan uw gemeenschappelijke regeling. Uiteraard kan het voorkomen dat gedurende het jaar blijkt dat er onverwachte hogere lasten zijn en die leiden tot extra bijdragen. Het is van belang dat u de deelnemende gemeenten in uw gemeenschappelijke regeling hierover tijdig informeert en goede afspraken maakt met de gemeenten waarvoor u deze taken uitvoert.

Wij adviseren afspraken te maken over:

- de manier van werken;
- de periodieke informatievoorziening;
- de manier van verantwoording;
- de manier waarop bijgestuurd kan worden.

4.2 Overgangsbepaling 'Niet in Exploitatie Genomen Gronden' (NIEGG)

Door de invoering van de Notitie grondexploitaties 2016 bestaat de grondexploitatie met ingang van 1 januari 2016 alleen maar uit *Bouwgronden in exploitatie*. Had uw gemeenschappelijke regeling daarvoor niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) op de balans staan, dan zijn die nu opgenomen als materiële vaste activa (MVA). Het kan zijn dat deze gronden tegen een hogere waarde zijn opgenomen dan de marktwaarde. In dat geval maakt u gebruik van de overgangsbepaling die de commissie BBV heeft opgenomen. Deze overgangsbepaling heeft een looptijd van 4 jaar. Dit betekent dat uiterlijk 31 december 2019 de toets moet plaatsvinden op de marktwaarde van deze gronden tegen de geldende bestemming. Wordt daarbij een duurzame waardevermindering vastgesteld, dan moet dat uiterlijk 31 december 2019 leiden tot een afwaardering van deze gronden. Afwaardering van een individueel perceel grond / complex kan niet over een aantal jaren worden gespreid.

4.3 Doorontwikkeling financieel toezicht

De huidige kaders voor het financieel toezicht zijn vastgelegd in het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK) uit 2014. Deze worden in 2019 geactualiseerd en vastgelegd in een vernieuwd toezichtkader voor gemeenten. Met dit vernieuwde toezichtkader beogen de toezichthouders een verdere stap te zetten in de doorontwikkeling van het financieel toezicht. Aanleiding hiervoor zijn onder andere de toename van de gemeentelijke taken (bijvoorbeeld de decentralisaties in het sociale domein), de recente vernieuwing van het BBV en een veelheid aan onderzoeken over het thema 'toezicht', die een impuls hebben gegeven aan de gedachteontwikkeling over het financieel toezicht.

Het vernieuwde toezichtkader wordt gebaseerd op drie algemene uitgangspunten:

1. Uniformiteit in de normering
2. Maatwerk: risicogericht en proportioneel
3. Transparant

Het huidige GTK uit 2014 was tegelijk het toezichtkader voor gemeenschappelijke regelingen (Gren). Er is besloten voor Gren een aparte GTK op te stellen.

De verwachting is dat het geactualiseerde GTK voor gemeenten van toepassing zal zijn op de begroting 2020. Het nieuwe GTK voor Gren zal voor het eerst van toepassing zijn op de begroting 2021. De begroting 2020 voor Gren zal nog worden beoordeeld aan de hand van het GTK uit 2014.

Agenda Toekomst van het Toezicht

In 2018 is door het Rijk (ministeries van BZK en Financiën), VNG en IPO gewerkt aan de agenda [Toekomst van het Toezicht](#). De Tweede Kamer is in juni 2018 geïnformeerd over dit proces en over de onderzoeken die ten grondslag liggen aan deze agenda.

De agenda is in concept gereed. Door de gemeenteraadsverkiezingen is het nog niet gelukt bestuurlijke instemming van de VNG op de agenda Toekomst van het Toezicht te krijgen. Verwachting is dat dit eind 2018 of begin 2019 gebeurt. De agenda zal op dat moment aan de Tweede Kamer worden aangeboden. Dat is ook het moment om de benoemde actielijnen uit de agenda in gang te zetten.

De uitgangspunten van de agenda zijn al benoemd in de kamerbrief van juni 2018. Deze uitgangspunten zijn leidend in de verdere uitwerking van het nieuwe GTK voor gemeenten en Gren.

4.4 Vaststellingsbesluit begroting

Er is geconstateerd dat de vaststellingsbesluiten niet altijd een volledig beeld geven van de besluitvorming door het algemeen bestuur en verbetering behoeft. Het vaststellingbesluit moet een compleet beeld geven van uw besluitvorming. Hierin moet ook staan:

- wat er is veranderd ten opzichte van de aan u ter behandeling aangeboden begroting. Dit kan ook door middel van een aparte begrotingswijziging;
- welke investeringskredieten u beschikbaar stelt als u de begroting vaststelt;
- van welke investering(en) u op een later tijdstip een apart voorstel wil ontvangen;
- als de meerjarenraming in evenwicht is en het begrotingsjaar een tekort heeft, de wijze waarop het begrotingsjaar sluitend is gemaakt (bijvoorbeeld door een onttrekking aan de algemene reserve).

4.5 Inzenden documenten

4.5.1 Inzenden van uw begroting aan GS

U zendt uw begroting, maar ook wijzigingen in de begroting, jaarrekening en andere wettelijk verplichte documenten per post of digitaal in. Wij verzoeken u de begrotings- en jaarrekeningstukken digitaal in te zenden door middel van het E-formulier. Dit E-formulier is te vinden op onze website:

www.zuid-holland.nl > onderwerpen > lokaal bestuur > financieel toezicht.

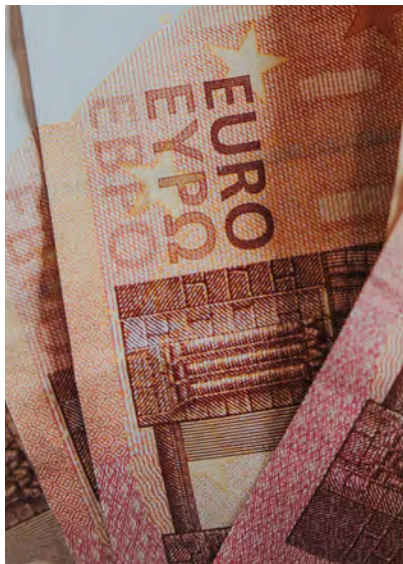
De fysieke evenals de digitale begroting en jaarrekening dienen qua vorm en inhoud aan de wettelijke eisen te voldoen.

4.5.2 Inzenden financiële documenten ter kennisname

Wij volgen gedurende het jaar risicogericht en proportioneel de ontwikkelingen van uw financiële positie en nemen kennis van financiële besluiten. Om de financiële ontwikkelingen van uw gemeenschappelijke regeling goed te volgen en eventueel tijdig mee te denken met uw gemeenschappelijke regeling over lastige financiële vraagstukken, verzoeken wij het dagelijks bestuur de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening die volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen artikel 34b vóór 15 april aan de raden van de deelnemende gemeenten verstuurd wordt, ons ter kennisname toe te zenden. Ook vragen wij u de conceptbegroting alvast ter kennisname toe te zenden die voor zienswijze (8 weken vóór besluitvorming door het algemeen bestuur) aan de raden van de deelnemende gemeenten wordt verstuurd.

Tot slot

In deze circulaire zijn actuele en relevante aandachtspunten opgenomen. Heeft u vragen over deze circulaire dan kunt u contact opnemen met de behandelend ambtenaar voor uw gemeenschappelijke regeling.

190101255

Onderwerp: Herziening Nota reserves en voorzieningen

Van: Directie RDOG Hollands Midden

Opgesteld door: Concerncontroller RDOG Hollands Midden

Datum: 14 maart 2019

Korte omschrijving

Het doel van de Nota reserves en voorzieningen RDOG Hollands Midden is het bestaande beleid voor de reserves en voorzieningen te herijken en vast te stellen.

In deze nota wordt ingegaan op de bestaande wet- en regelgeving en uitgangspunten ten aanzien van reserves en voorzieningen en de reserves en voorzieningen van de RDOG Hollands Midden worden toegelicht.

Bestemmingsreserve Officieren van Dienst Geneeskundig (GHOR)

Voor de (door de Veiligheidsregio Hollands Midden gehanteerde) planperiode 2019-2023 wordt voorgesteld om de Bestemmingsreserve OvDG in stand te houden. In deze periode zal een wisseling van crisisfunctionarissen (waaronder OvDG'en) plaatsvinden door leeftijdsontslag. Tevens ontstaat door de wijziging in het Besluit personeel van de Wet veiligheidsregio's de noodzaak tot het aantrekken van nieuwe crisisfunctionarissen GHOR.

De bestemmingsreserve heeft het doel om in de planperiode de incidentele kosten op te vangen van de verwachte wisseling van OvDG'en en andere crisisfunctionarissen GHOR en van de initiële opleiding van toekomstige crisisfunctionarissen. Dotaties aan deze reserve vinden plaats als het jaarrekeningresultaat van het programma GHOR dat toelaat. Het plafond van de reserve is €150.000.

Voorzieningen

Twee van de drie in de vorige nota genoemde voorzieningen zijn volledig aangewend en zijn daarom niet meer actueel. Deze zijn in de geactualiseerde nota weggelaten.

Financiële aspecten

Het plafond van de bestemmingsreserve OvDG is €150k.

De omvang van deze bestemmingsreserve is op 31 december 2018 €77k. Met de voorgestelde dotatie van €52k, waarover het AB op 27 maart 2019 nog een besluit moet nemen (AB-19-04), stijgt de omvang van de reserve op 1 januari 2019 naar €129k.

Eerder genomen besluiten

AB-18-10 Het AB stelt de Nota reserves en voorzieningen 2018 vast.

Voorgenomen besluiten

Het AB stelt de Nota reserves en voorzieningen RDOG Hollands Midden 2019 vast.

Bijlagen

- b. Nota reserves en voorzieningen RDOG Hollands Midden 2019.
- c. Overzicht van wijzigingen ten opzichte van de Nota reserves en voorzieningen 2018.

AB-19-03b

Nota reserves en voorzieningen RDOG Hollands Midden 2019

1 Inleiding

Het doel van deze nota is het bestaande beleid voor de reserves en voorzieningen te herijken en vast te stellen.

In deze nota zal in hoofdstuk 2 worden ingegaan op de bestaande wet- en regelgeving ten aanzien van reserves en voorzieningen. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de reserves en voorzieningen toegelicht. Hoofdstuk 4 gaat in op uitgangspunten voor het instellen van reserves en voorzieningen.

2 Wet- en regelgeving

2.1 Relevant kader

Het kader ten aanzien van reserves en voorzieningen is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de Financiële verordening RDOG Hollands Midden.

2.2 Reserves

Reserves zijn bestanddelen van eigen vermogen die zijn ontstaan door bestemming van overschotten of planmatig zijn bestemd.

Soorten reserves

Het BBV onderscheidt twee soorten reserves:

- algemene reserve: deze heeft geen specifieke bestemming en wordt vooral aangehouden als financiële buffer voor algemene risico's.
- bestemmingsreserve: dit is een reserve waaraan het Algemeen Bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven. Het Algemeen Bestuur kan een verkozen bestemming ongedaan maken en kan besluiten de gelden uit de reserves anders te bestemmen.

Functies van het eigen vermogen

Het eigen vermogen kent de volgende functies:

- De bufferfunctie om onverwachte financiële tegenvallers op te kunnen vangen.
- De bestedingsfunctie om middelen te besteden voor het realiseren van een bepaalde activiteit of doel of om de kosten van die activiteit of dat doel te dekken. De Algemene reserve wordt ook gebruikt als dekkings- of bestedingsmiddel, zoals voor het dekken van exploitatietekorten of als aanwending voor het realiseren van een bepaalde activiteit of doel waarvoor geen bestemmingsreserve is gevormd.
- De financieringsfunctie voor de financiering van kapitaalinvesteringen om geen externe financiering te hoeven aan te trekken.

Weerstandvermogen

Bij het weerstandvermogen gaat het om de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit gevolgen voor de bedrijfsvoering heeft.

Tot de beschikbare weerstandscapaciteit worden de Algemene reserves en de bestemmingsreserves van de GGD gerekend. Een mutatie in deze reserves leidt tot aanpassing van de beschikbare weerstandscapaciteit en daarmee van de ratio weerstandvermogen.

In de jaarstukken wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing inzicht gegeven in de omvang van de weerstandscapaciteit.

2.3 Voorzieningen

Voorzieningen zijn afgezonderde vermogensbestanddelen en zijn op te vatten als vreemd vermogen. In het BBV staat dat voorzieningen worden gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch die redelijkerwijs te schatten zijn.
- op de balansdatum bestaande risico's voor bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren .
- bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven. Het gaat hierbij om investeringen met een economisch nut zoals rioleringen.
- van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de ontvangen voorschotbedragen van de Europese en Nederlandse overheidslichamen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Verder stelt het BBV dat voorzieningen niet mogen worden gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume (bijvoorbeeld vakantiegeld).

2.4 Onderscheid reserves en voorzieningen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste verschillen tussen reserves en voorzieningen.

	Reserve	Voorziening
Balansrubricering	Eigen vermogen	Vreemd Vermogen
Indeling	Algemene reserves en bestemmingsreserves	Verplichtingen, verliezen en risico's, kostenegalisatie en bijdragen van derden.
Vorming	Vooraf door het Algemeen Bestuur	Achteraf door het Algemeen Bestuur. Geen keuze door verplichtend karakter.
Storting	Volgens het BBV mogen stortingen worden begroot.	De dotatie aan een voorziening is een last in de begroting (exploitatie).
Onttrekking	Volgens het BBV mogen onttrekkingen worden begroot.	Rechtstreeks ten laste van de voorziening (balansmutatie)
Bestemming	Algemeen Bestuur kan bestemming wijzigen.	Gebonden, slechts voor het betreffende doel aanwendbaar
Financiële onderbouwing	Niet verplicht maar aangeraden	Ja
Toetsing	Eigen verantwoordelijkheid	Door de accountant in kader van controle op de jaarrekening

3 Reserves en voorzieningen van de RDOG Hollands Midden

3.1 Reserves

De RDOG Hollands Midden kent drie programma's: GGD, GHOR en RAV. De RDOG Hollands Midden heeft de volgende algemene reserves:

- Algemene reserve GGD
- Algemene reserve GHOR
- Reserve aanvaardbare kosten RAV

De RDOG Hollands Midden heeft de volgende bestemmingsreserves:

- Reserve markttaken GGD
- Reserve verplichtingen voormalig personeel
- Reserve project OvDG
- Reserve huisvesting RAV

Algemene reserves

De RDOG Hollands Midden heeft een Algemene reserve GGD voor het opvangen van fluctuaties in de exploitatie van het programma GGD. De Algemene reserve GGD blijft ter beschikking van de RDOG Hollands Midden. Wanneer de omvang van de reserve onder nul daalt, zijn de gemeenten gehouden aan een bijstorting. Er is geen maximale omvang.

De RDOG Hollands Midden heeft een Algemene reserve GHOR voor het opvangen van fluctuaties in de exploitatie van het programma GHOR. De omvang van de reserve is met ingang van 2019 €94.000.

De RDOG Hollands Midden heeft een Reserve aanvaardbare kosten (RAK) voor het opvangen van fluctuaties in de exploitatie van het programma RAV.

Het resultaat van de RAV dient volledig ten goede te komen aan de RAV. Indien de gelden van de RAK niet worden besteed aan de RAV, dan wordt dat bedrag door de zorgverzekeraars in mindering gebracht op het initiële budget van het daarop volgende boekjaar. Wanneer de omvang van de reserve onder nul daalt, zijn de gemeenten formeel gehouden aan een bijstorting. De verzekeraars sturen echter op niveau van de RAK, gemeenten lopen daardoor in de praktijk weinig tot geen risico. Er is geen maximale omvang voor de omvang van de reserve.

Reserve markttaken GGD

De bestemmingsreserve markttaken is ingesteld om de risico's op markttaken op te vangen.

De toevoeging aan de reserve markttaken bestaat uit 8% van de loonkosten van de markttaken. Deze toevoeging is structureel in de begroting opgenomen. Bij de opstelling van het programmajaarverslag wordt de feitelijke toevoeging bepaald op basis van het jaarresultaat en de werkelijke loonkosten in dat jaar van de betreffende marktaak. Wanneer de omvang van de reserve onder nul daalt, dient de Algemene reserve GGD aangewend te worden ter delging van het tekort. Er is geen maximale omvang.

Reserve verplichtingen voormalig personeel

De bestemmingsreserve verplichtingen voormalig personeel wordt voor het programma GGD ingesteld om de kosten van WW-uitkeringen en het risico op ontslagvergoedingen te kunnen dragen.

Een recente cao-wijziging heeft er toe geleid dat de GGD voor een langere periode verplicht is zorg te dragen voor de WW-uitkering aan voormalig personeel. Daarnaast zijn er maatschappelijke ontwikkelingen die kunnen leiden tot een herbezinning op de inzet die medewerkers verrichten en de benodigde competenties binnen de organisatie. Voor het uitvoeren van noodzakelijke organisatieveranderingen is een stevig financieel fundament nodig opdat de RDOG Hollands Midden de financiële consequenties van veranderingen of transformaties zelf kan dragen.

De instelling van de bestemmingsreserve verplichtingen voormalig personeel vindt plaats met ingang van 1 januari 2018. De dotaties aan deze reserve worden structureel opgevangen binnen de RDOG-begroting. De dotatie is 0,1% van de bruto lonen van medewerkers en 0,9% uit de RDOG-begroting.

De financiering vindt plaats op basis vanerschikking van begrotingsposten en leidt niet tot een begrotingsuitbreiding. Wanneer de omvang van de reserve onder nul daalt, dient de Algemene reserve GGD aangewend te worden ter delging van het tekort. Er is geen maximale omvang.

Reserve Officieren van Dienst Geneeskundig (OvDG'en)

De bestemmingsreserve Officieren van Dienst Geneeskundig is bestemd voor de financiering van de verwachte wisseling van OvDG'en en andere crisisfunctionarissen GHOR en de initiële opleiding van toekomstige crisisfunctionarissen in de planperiode 2019-2023.

Naar aanleiding van de aanpassingen per 1 januari 2014 van de gemeenschappelijke regelingen Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) en RDOG Hollands Midden is de financiering van de GHOR-taken per die datum gewijzigd en zijn de bestemmingsreserves door de VRHM eind 2014 voor de planperiode 2014-2018 overgedragen aan de RDOG Hollands Midden. De bestemmingsreserve OvDG'en is al voor de wijziging van de beide gemeenschappelijke regelingen door het Algemeen Bestuur VRHM ingesteld voor de opleiding van toekomstige OvDG'en, in verband met het op handen zijnde vertrek van een aantal OvDG'en.

In de planperiode 2019-2023 zal een wisseling van crisisfunctionarissen (waaronder OvDG'en) plaatsvinden door leeftijdsontslag. Tevens ontstaat door de wijziging in het Besluit personeel van de Wet veiligheidsregio's de noodzaak tot het aantrekken van nieuwe crisisfunctionarissen GHOR.

De bestemmingsreserve heeft het doel om in de planperiode de incidentele kosten op te vangen van de verwachte wisseling van OvDG'en en andere crisisfunctionarissen GHOR en van de initiële opleiding van toekomstige crisisfunctionarissen. Dotaties aan deze reserve vinden plaats als het jaarrekeningresultaat van het programma GHOR dat toelaat. Het plafond van de reserve is €150.000.

Reserve huisvesting RAV

De voorziening onderhoud gebouwen RAV betreft het RAV-hoofdkantoor en de ambulanceposten. Op basis van het geactualiseerde meerjaren onderhoudsplan was deze voorziening per 1 januari 2014 te hoog. Het te hoge bedrag dient vrij te vallen, door het als bate in het resultaat op te nemen.

Het Algemeen Bestuur heeft op 25 maart 2015 bij de vaststelling Voorstel resultaatbestemming 2014 besloten om het vrijgefallen bedrag te storten in een nieuw gevormde reserve huisvesting RAV. Onttrekkingen hieraan geschieden op basis van een meerjaren onderhoudsplan voor groot onderhoud aan de RAV-gebouwen. Wanneer de reserve volledig is aangewend, wordt de reserve opgeheven.

3.2 Voorzieningen

De voorzieningen zijn op basis van het BBV onderverdeeld in:

- Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's
- Kostenegalisatie (onderhoudsvoorziening);
- Van derden verkregen gelden die specifiek moeten worden besteed (beklemde gelden).

De RDOG Hollands Midden kent alleen een voorziening Onderhoud Parmentierweg te Leiden, waarvan de vorming en dotatie plaatsvindt op basis van het meerjaren onderhoudsplan.

3.3 Reserves en voorzieningen in de planning- en controlcyclus

De reserves en voorzieningen maken onderdeel uit van de jaarlijkse Planning- en controlcyclus. Hierna is per planning- en controlinstrument de rol van de reserves en voorzieningen aangegeven.

In de kadernota worden de uitgangspunten voor de opstelling van de programmabegroting geformuleerd.

In de programmabegroting worden de mutaties in de reserve toegelicht. Tevens wordt bij de begroting inzicht gegeven in de stand van de reserves en voorzieningen en het meerjarig verloop op programmaniveau.

Bij de bestuursrapportages worden grote afwijkingen ten opzichte van de begrote mutaties van de reserves en voorzieningen gemeld.

In de jaarrekening worden de reserves en voorzieningen en de stortingen en onttrekkingen van het verslagjaar toegelicht in een bijlage. De voorzieningen zijn onderwerp van de jaarlijkse controle door de accountant.

4 Algemene beleidsuitgangspunten

Hieronder zijn de algemene beleidsuitgangspunten voor het instellen, opheffen en muteren van reserves en voorzieningen toegelicht.

- a. Het aantal reserves en voorzieningen wordt zo beperkt mogelijk gehouden. Alleen als er gegronde redenen zijn, wordt een reserve of voorziening ingesteld.
- b. Reserves worden door op programmaniveau door het Algemeen Bestuur ingesteld en opgeheven. Bij de instelling van een reserve wordt de volgende informatie gegeven:
 - Wat is het doel van de reserve?
 - Wat is de omvang?
 - Wat is de omvang en de wijze van storten en hoe wordt dat gedekt?
 - Wat is de omvang en wijze van onttrekking en wat is de onderbouwing daarvan?
- c. De reserves worden jaarlijks beoordeeld op hun toereikende omvang, nut en noodzaak. Uitkomsten van deze beoordeling worden gerapporteerd bij de jaarstukken.
- d. Stortingen en onttrekkingen in reserves mogen alleen worden begroot als ze hierover in een eerder stadium besluitvorming door het Algemeen Bestuur heeft plaatsgevonden. In de jaarrekening mogen alleen de daadwerkelijk gemaakte kosten aan de reserve worden onttrokken, en de onttrekkingen mogen niet meer zijn dan is begroot.
- e. Een resterend saldo van een reserve die wordt opgeheven vloeit terug naar de Algemene reserve.
- f. Voorzieningen worden gevormd door de lasten in de begroting op te nemen en/of de baten te laten vrijvallen. Ten aanzien van voorzieningen is er beperkte keuzevrijheid, besluitvorming vooraf is niet noodzakelijk. Bij de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over de ontwikkeling en omvang van de voorzieningen.
- g. Voorzieningen zijn zo groot als de omvang van de verplichting of het risico dat er tegenover staat. De hoogte van de storting of onttrekking is afhankelijk van de achterliggende verplichtingen of risico's.
- h. Reserves en voorzieningen mogen niet negatief zijn.

5 Slotbepalingen

5.1 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2019.

5.2 Citeertitel

Deze nota kan worden aangehaald als “Nota reserves en voorziening RDOG Hollands Midden 2019”.

Het Algemeen Bestuur van de RDOG Hollands Midden,
gezien het voorstel van het Dagelijks Bestuur RDOG Hollands Midden,
besluit vast te stellen de volgende:

**Nota reserves en voorzieningen van de
Gemeenschappelijke regeling
Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden**

die kortheidshalve kan worden aangehaald als:
Nota reserves en voorzieningen RDOG Hollands Midden 2019

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur, gehouden op woensdag
27 maart 2019.

M.M. Damen
Voorzitter

J.M.M. de Gouw
Secretaris

Nota reserves en voorzieningen RDOG Hollands Midden 2019~~2018~~

1 Inleiding

Het doel van deze nota is het bestaande beleid voor de reserves en voorzieningen te herijken en vast te stellen.

In deze nota zal in hoofdstuk 2 worden ingegaan op de bestaande wet- en regelgeving ten aanzien van reserves en voorzieningen. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de reserves en voorzieningen toegelicht. Hoofdstuk 4 gaat in op uitgangspunten voor het instellen van reserves en voorzieningen.

2 Wet- en regelgeving

2.1 Relevant kader

Het kader ten aanzien van reserves en voorzieningen is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de Financiële verordening RDOG Hollands Midden.

2.2 Reserves

Reserves zijn bestanddelen van eigen vermogen die zijn ontstaan door bestemming van overschotten of planmatig zijn bestemd.

Soorten reserves

Het BBV onderscheidt twee soorten reserves:

- algemene reserve: deze heeft geen specifieke bestemming en wordt vooral aangehouden als financiële buffer voor algemene risico's.
- bestemmingsreserve: dit is een reserve waaraan het Algemeen Bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven. Het Algemeen Bestuur kan een verkozen bestemming ongedaan maken en kan besluiten de gelden uit de reserves anders te bestemmen.

Functies van het eigen vermogen

Het eigen vermogen kent de volgende functies:

- De bufferfunctie om onverwachte financiële tegenvallers op te kunnen vangen.
- De bestedingsfunctie om middelen te besteden voor het realiseren van een bepaalde activiteit of doel of om de kosten van die activiteit of dat doel te dekken. De Algemene reserve wordt ook gebruikt als dekkings- of bestedingsmiddel, zoals voor het dekken van exploitatietekorten of als aanwending voor het realiseren van een bepaalde activiteit of doel waarvoor geen bestemmingsreserve is gevormd.
- De financieringsfunctie voor de financiering van kapitaalinvesteringen om geen externe financiering te hoeven aan te trekken.

Weerstandvermogen

Bij het weerstandvermogen gaat het om de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit gevolgen voor de bedrijfsvoering heeft.

Tot de beschikbare weerstandscapaciteit worden de Algemene reserves en de bestemmingsreserves van de GGD gerekend. Een mutatie in deze reserves leidt tot aanpassing van de beschikbare weerstandscapaciteit en daarmee van de ratio weerstandvermogen.

In de jaarstukken wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing inzicht gegeven in de omvang van de weerstandscapaciteit.

2.3 Voorzieningen

Voorzieningen zijn afgezonderde vermogensbestanddelen en zijn op te vatten als vreemd vermogen. In het BBV staat dat voorzieningen worden gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch die redelijkerwijs te schatten zijn.
- op de balansdatum bestaande risico's voor bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren .
- bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven. Het gaat hierbij om investeringen met een economisch nut zoals rioleringen.
- van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de ontvangen voorschotbedragen van de Europese en Nederlandse overheidslichamen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Verder stelt het BBV dat voorzieningen niet mogen worden gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume (bijvoorbeeld vakantiegeld).

2.4 Onderscheid reserves en voorzieningen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste verschillen tussen reserves en voorzieningen.

	Reserve	Voorziening
Balansrubricering	Eigen vermogen	Vreemd Vermogen
Indeling	Algemene reserves en bestemmingsreserves	Verplichtingen, verliezen en risico's, kostenegalisatie en bijdragen van derden.
Vorming	Vooraf door het Algemeen Bestuur	Achteraf door het Algemeen Bestuur. Geen keuze door verplichtend karakter.
Storting	Volgens het BBV mogen stortingen worden begroot.	De dotatie aan een voorziening is een last in de begroting (exploitatie).
Onttrekking	Volgens het BBV mogen onttrekkingen worden begroot.	Rechtstreeks ten laste van de voorziening (balansmutatie)
Bestemming	Algemeen Bestuur kan bestemming wijzigen.	Gebonden, slechts voor het betreffende doel aanwendbaar
Financiële onderbouwing	Niet verplicht maar aangeraden	Ja
Toetsing	Eigen verantwoordelijkheid	Door de accountant in kader van controle op de jaarrekening

3 Reserves en voorzieningen van de RDOG Hollands Midden

3.1 Reserves

De RDOG Hollands Midden kent drie programma's: GGD, GHOR en RAV. De RDOG Hollands Midden heeft de volgende algemene reserves:

- Algemene reserve GGD
- Algemene reserve GHOR
- Reserve aanvaardbare kosten RAV

De RDOG Hollands Midden heeft de volgende bestemmingsreserves:

- Reserve markttaken GGD
- Reserve verplichtingen voormalig personeel
- Reserve project OvDG
- Reserve huisvesting RAV

Algemene reserves

De RDOG Hollands Midden heeft een Algemene reserve GGD voor het opvangen van fluctuaties in de exploitatie van het programma GGD. De Algemene reserve GGD blijft ter beschikking van de RDOG Hollands Midden. Wanneer de omvang van de reserve onder nul daalt, zijn de gemeenten gehouden aan een bijstorting. Er is geen maximale omvang.

De RDOG Hollands Midden heeft een Algemene reserve GHOR voor het opvangen van fluctuaties in de exploitatie van het programma GHOR. De omvang van de reserve is met ingang van 2019 €94.000.

De RDOG Hollands Midden heeft een Reserve aanvaardbare kosten (RAK) voor het opvangen van fluctuaties in de exploitatie van het programma RAV.

Het resultaat van de RAV dient volledig ten goede te komen aan de RAV. Indien de gelden van de RAK niet worden besteed aan de RAV, dan wordt dat bedrag door de zorgverzekeraars in mindering gebracht op het initiële budget van het daarop volgende boekjaar. Wanneer de omvang van de reserve onder nul daalt, zijn de gemeenten formeel gehouden aan een bijstorting. De verzekeraars sturen echter op niveau van de RAK, gemeenten lopen daardoor in de praktijk weinig tot geen risico. Er is geen maximale omvang voor de omvang van de reserve.

Reserve markttaken GGD

De bestemmingsreserve markttaken is ingesteld om de risico's op markttaken op te vangen.

De toevoeging aan de reserve markttaken bestaat uit 8% van de loonkosten van de markttaken. Deze toevoeging is structureel in de begroting opgenomen. Bij de opstelling van het programmajaarverslag wordt de feitelijke toevoeging bepaald op basis van het jaarresultaat en de werkelijke loonkosten in dat jaar van de betreffende markttaak. Wanneer de omvang van de reserve onder nul daalt, dient de Algemene reserve GGD aangewend te worden ter delging van het tekort. Er is geen maximale omvang.

Reserve verplichtingen voormalig personeel

De bestemmingsreserve verplichtingen voormalig personeel wordt voor het programma GGD ingesteld om de kosten van WW-uitkeringen en het risico op ontslagvergoedingen te kunnen dragen.

Een recente cao-wijziging heeft er toe geleid dat de GGD voor een langere periode verplicht is zorg te dragen voor de WW-uitkering aan voormalig personeel. Daarnaast zijn er maatschappelijke ontwikkelingen die kunnen leiden tot een herbezinning op de inzet die medewerkers verrichten en de benodigde competenties binnen de organisatie. Voor het uitvoeren van noodzakelijke organisatieveranderingen is een stevig financieel fundament nodig opdat de RDOG Hollands Midden de financiële consequenties van veranderingen of transformaties zelf kan dragen.

De instelling van de bestemmingsreserve verplichtingen voormalig personeel vindt plaats met ingang van 1 januari 2018. De dotaties aan deze reserve worden structureel opgevangen binnen de RDOG-begroting. De dotatie is 0,1% van de bruto lonen van medewerkers en 0,9% uit de RDOG-begroting.

De financiering vindt plaats op basis vanerschikking van begrotingsposten en leidt niet tot een begrotingsuitbreiding. Wanneer de omvang van de reserve onder nul daalt, dient de Algemene reserve GGD aangewend te worden ter delging van het tekort. Er is geen maximale omvang.

Reserve ~~project~~ Officiëren van Dienst, Geneeskundig (OvDG'enOvDG)

De bestemmingsreserve ~~project~~ Officiëren van Dienst, Geneeskundig is ~~bestemd voor~~ingesteld om de financiering van de verwachte wisseling van OvDG'en en andere crisisfunctionarissen GHOR en de initiële opleiding van toekomstige crisisfunctionarissen in de planperiode 2019-2023. ~~OvDG te bekostigen.~~

Naar aanleiding van de aanpassingen per 1 januari 2014 van de gemeenschappelijke regelingen Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) en RDOG Hollands Midden is de financiering van de GHOR-taken per die datum gewijzigd en zijn de bestemmingsreserves door de VRHM eind 2014 voor de planperiode 2014-2018 overgedragen aan de RDOG Hollands Midden.

De bestemmingsreserve ~~OvDG'enproject~~ Officiëren van Dienst, Geneeskundig (OvDG) is alreeds voor de wijziging van de beide gemeenschappelijke regelingen door het Algemeen Bestuur VRHM ingesteld voor de opleiding van toekomstige OvDG'en, in verband met het op handen zijnde vertrek van een aantal OvDG'en. ~~OvDG, daar een aantal van de huidige officieren de dienst de komende jaren zal verlaten. Wanneer de reserve volledig is aangewend, wordt de reserve opgeheven.~~

In de planperiode 2019-2023 zal een wisseling van crisisfunctionarissen (waaronder OvDG'en) plaatsvinden door leeftijdsontslag. Tevens ontstaat door de wijziging in het Besluit personeel van de Wet veiligheidsregio's de noodzaak tot het aantrekken van nieuwe crisisfunctionarissen GHOR.

De bestemmingsreserve heeft het doel om in de planperiode de incidentele kosten op te vangen van de verwachte wisseling van OvDG'en en andere crisisfunctionarissen GHOR en van de initiële opleiding van toekomstige crisisfunctionarissen. Dotaties aan deze reserve vinden plaats als het jaarrekeningresultaat van het programma GHOR dat toelaat. Het plafond van de reserve is €150.000.

Reserve huisvesting RAV

De voorziening onderhoud gebouwen RAV betreft het RAV-hoofdkantoor en de ambulanceposten. Op basis van het geactualiseerde meerjaren onderhoudsplan was deze voorziening per 1 januari 2014 te hoog. Het te hoge bedrag dient vrij te vallen, door het als bate in het resultaat op te nemen.

Het Algemeen Bestuur heeft op 25 maart 2015 bij de vaststelling Voorstel resultaatbestemming 2014 besloten om het vrijgevallen bedrag te storten in een nieuw gevormde reserve huisvesting RAV. Onttrekkingen hieraan geschieden op basis van een meerjaren onderhoudsplan voor groot onderhoud aan de RAV-gebouwen. Wanneer de reserve volledig is aangewend, wordt de reserve opgeheven.

3.2 Voorzieningen

De voorzieningen zijn op basis van het BBV onderverdeeld in:

- Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's ~~(= frictiekosten reorganisatie 2015);~~
- Kostenegalisatie ~~(= onderhoudsvoorziening);~~
- Van derden verkregen gelden die specifiek moeten worden besteed (beklemd gelden).

De RDOG Hollands Midden kent alleen een ~~In onderstaande tabel is samengevat op basis waarvan de omvang van de~~ voorziening wordt bepaald.

<u>Voorziening</u>	<u>Basis</u>
<u>Frictiekosten reorganisatie 2015</u>	<u>Onderbouwing per medewerker</u>
<u>Onderhoud Parmentierweg te Leiden, waarvan de vorming en dotatie plaatsvindt op basis van het meerjaren</u>	<u>Meerjaren onderhoudsplan.</u>
<u>Bijdragen van derden voor GGD-taken</u>	<u>Voorschriften subsidieverstrekker</u>

3.3 Reserves en voorzieningen in de planning- en controlcyclus

De reserves en voorzieningen maken onderdeel uit van de jaarlijkse Planning- en controlcyclus. Hierna is per planning- en controlinstrument de rol van de reserves en voorzieningen aangegeven.

In de kadernota worden de uitgangspunten voor de opstelling van de programmabegroting geformuleerd.

In de programmabegroting worden de mutaties in de reserve toegelicht. Tevens wordt bij de begroting inzicht gegeven in de stand van de reserves en voorzieningen en het meerjarig verloop op programmaniveau.

Bij de bestuursrapportages worden grote afwijkingen ten opzichte van de begrote mutaties van de reserves en voorzieningen gemeld.

In de jaarrekening worden de reserves en voorzieningen en de stortingen en onttrekkingen van het verslagjaar toegelicht in een bijlage. De voorzieningen zijn onderwerp van de jaarlijkse controle door de accountant.

4 Algemene beleidsuitgangspunten

Hieronder zijn de algemene beleidsuitgangspunten voor het instellen, opheffen en muteren van reserves en voorzieningen toegelicht.

- a. Het aantal reserves en voorzieningen wordt zo beperkt mogelijk gehouden. Alleen als er gegronde redenen zijn, wordt een reserve of voorziening ingesteld.
- b. Reserves worden door op programmaniveau door het Algemeen Bestuur ingesteld en opgeheven. Bij de instelling van een reserve wordt de volgende informatie gegeven:
 - Wat is het doel van de reserve?
 - Wat is de omvang?
 - Wat is de omvang en de wijze van storten en hoe wordt dat gedekt?
 - Wat is de omvang en wijze van onttrekking en wat is de onderbouwing daarvan?
- c. De reserves worden jaarlijks beoordeeld op hun toereikende omvang, nut en noodzaak. Uitkomsten van deze beoordeling worden gerapporteerd bij de jaarstukken.
- d. Stortingen en onttrekkingen in reserves mogen alleen worden begroot als ze hierover in een eerder stadium besluitvorming door het Algemeen Bestuur heeft plaatsgevonden. In de jaarrekening mogen alleen de daadwerkelijk gemaakte kosten aan de reserve worden onttrokken, en de onttrekkingen mogen niet meer zijn dan is begroot.
- e. Een resterend saldo van een reserve die wordt opgeheven vloeit terug naar de Algemene reserve.
- f. Voorzieningen worden gevormd door de lasten in de begroting op te nemen en/of de baten te laten vrijvallen. Ten aanzien van voorzieningen is er beperkte keuzevrijheid, besluitvorming vooraf is niet noodzakelijk. Bij de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over de ontwikkeling en omvang van de voorzieningen.
- g. Voorzieningen zijn zo groot als de omvang van de verplichting of het risico dat er tegenover staat. De hoogte van de storting of onttrekking is afhankelijk van de achterliggende verplichtingen of risico's.
- h. Reserves en voorzieningen mogen niet negatief zijn.

5 Slotbepalingen

5.1 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari ~~2019~~2018.

5.2 Citeertitel

Deze nota kan worden aangehaald als “Nota reserves en voorziening RDOG Hollands Midden ~~2019~~2018”.

Het Algemeen Bestuur van de RDOG Hollands Midden,
gezien het voorstel van het Dagelijks Bestuur RDOG Hollands Midden,
besluit vast te stellen de volgende:

**Nota reserves en voorzieningen van de
Gemeenschappelijke regeling
Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden**

die kortheidshalve kan worden aangehaald als:

Nota reserves en voorzieningen RDOG Hollands Midden ~~2019~~2018

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur, gehouden op woensdag
~~27~~28 maart ~~2019~~2018.

~~M.M. Damen~~ ~~J.A. de Jager~~
Voorzitter

J.M.M. de Gouw
Secretaris

Onderwerp: Jaarstukken 2018 RDOG Hollands Midden

Van : Directie RDOG Hollands Midden

Opsteller: Concerncontroller RDOG Hollands Midden

Datum: 14 maart 2019

Korte omschrijving	<u>Jaarstukken 2018 RDOG Hollands Midden</u> Een goedkeurende controleverklaring is op 12 maart 2019 verstrekt. Over de verwachte resultaten is het AB stelselmatig via bestuursrapportages en begrotingswijzigingen geïnformeerd. Omdat de overschrijdingen en onderschrijdingen passen binnen het vastgestelde beleid, zal het Algemeen Bestuur worden voorgesteld in te stemmen met de uitkomsten. <u>Auditcommissie</u> Op maandag 4 maart 2019 zijn de jaarstukken met de auditcommissie in bijzijn van de accountant besproken. Het belangrijkste aandachtspunt met betrekking tot de jaarstukken was de wijze waarop het structurele resultaat is verwoord. De indruk was onterecht gewekt dat de RDOG Hollands Midden een structureel overschot zou hebben. Dat is niet zo. De tekst in de jaarstukken is hierop aangepast. <u>Accountantsverslag</u> Het belangrijkste thema in het accountantsverslag is dat de oplevering van het opsteldossier van de GHOR niet toereikend was om de controle uit te voeren. De controle is wel voortgezet om de deadlines te kunnen halen. De onvolkomenheden worden uitgebreid in het accountantsverslag besproken. De RDOG Hollands Midden zet inmiddels stappen om de capaciteit en het competentieniveau bij de afdeling Financiën te vergroten. <u>Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)</u> Het AB VRHM is door het DB VRHM voorgesteld om in de vergadering van 18 april 2019 de jaarstukken 2018 van het programma GHOR en deelprogramma IZB te voorzien van een positief advies aan het AB van de RDOG Hollands Midden.
Financiële aspecten	<u>Gerealiseerde resultaat 2017 (na mutatie reserves)</u> – Het programma GGD heeft een voordelig resultaat van €236. – Het programma GHOR heeft een voordelig resultaat van €36k. – Het programma RAV heeft een voordelig resultaat van €433k. De RDOG Hollands Midden heeft opgeteld een voordelig resultaat van €705k. <u>Resultaatbestemming</u> Met inachtneming van de actualisatie van de Nota reserves en voorzieningen (AB-19-03) ten aanzien van de resultaatbestemming GHOR, wordt voorgesteld om: – het resultaat van de GGD toe te voegen aan de algemene reserve GGD, – €16k uit de algemene reserve GHOR toe te voegen aan de reserve OvDG en het resultaat van de GHOR van €36k toe te voegen aan de reserve OvDG, – het resultaat van de RAV toe te voegen aan de reserve aanvaardbare kosten RAV.
Eerder genomen besluiten	AB-17-22 Het AB stelt de Programmabegroting 2018 vast. AB-17-31 Het AB stelt de 1e begrotingswijziging 2018 vast. AB-18-28 Het AB stelt de 2e begrotingswijziging 2018 vast. AB-19-03 Het AB wordt gevraagd de Nota reserves en voorzieningen 2019 vast te stellen.
Voorgenomen besluiten	Het AB besluit: 1) in te stemmen met de begrotingsoverschrijdingen en -onderschrijdingen van zowel baten en lasten alsmede de overschrijdingen en onderschrijdingen van de stortingen en onttrekkingen aan de reserves van de programma's GGD, GHOR en RAV, 2) de Jaarstukken 2018 RDOG Hollands Midden vast te stellen, 3) in te stemmen met het voorstel voor resultaatbestemming 2018.
Bijlagen	b. Jaarstukken 2018 RDOG Hollands Midden c. Verslag Auditcommissie d.d. 4 maart 2018 d. Accountantsverslag 2018 e. Voorstel resultaatbestemming 2018

AB-19-04b

**Gemeenschappelijke regeling
Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg
Hollands Midden**

Jaarstukken 2018

Jaarverslag 2018

Jaarrekening 2018

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Doel	4
1.2	Organisatie	4
1.2.1	Organisatieschema	4
1.2.2	Bestuur	5
1.2.3	Soorten taken	5
1.2.4	Bezetting	6
1.2.5	Financiering en kosten per programma	7
1.3	Leeswijzer	8
2	Jaarverslag	9
2.1	Programma Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)	10
2.1.1	Wettelijke taken GGD	10
2.1.2	Publieke Zorg voor de Jeugd (PZJ)	14
2.1.3	Maatschappelijke Zorg en Veilig Thuis (MZVT)	17
2.1.4	Financiën	21
2.2	Programma Geneeskundige Hulpverlening (GHOR)	22
2.2.1	Doel	22
2.2.2	Ontwikkelingen	22
2.2.3	Financiën	24
2.3	Programma Regionale Ambulancevoorziening (RAV)	25
2.3.1	Doel	25
2.3.2	Ontwikkelingen	25
2.3.3	Prestaties	25
2.3.4	Financiën	26
2.4	Verplichte paragrafen	27
2.4.1	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	27
2.4.2	Kengetallen	31
2.4.3	Financiering	32
2.4.4	Onderhoud kapitaalgoederen	33
2.4.5	Bedrijfsvoering	33
2.4.6	Rechtmatigheid	34
3	Jaarrekening	36
3.1	Balans	36
3.2	Overzicht van baten en lasten	38
3.3	Grondslagen voor balanswaardering en resultaatbepaling	39
3.3.1	Inleiding	39
3.3.2	Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening	39
3.3.3	Grondslagen voor de waardering van de balans	39
3.3.4	Nieuwe BBV-regelgeving	41
3.4	Toelichting op de balans	42
3.4.1	Materiële vaste activa	42
3.4.2	Financiële vaste activa	42
3.4.3	Voorraden	42
3.4.4	Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	43
3.4.5	Liquide middelen	43
3.4.6	Overlopende activa	43
3.4.7	Eigen vermogen	44
3.4.8	Voorzieningen	46
3.4.9	Schulden met een looptijd van één jaar of langer	46
3.4.10	Schulden met een looptijd korter dan één jaar	47
3.4.11	Overlopende passiva	47
3.4.12	Niet uit de balans blijvende financiële verplichtingen	48

3.5	Toelichting op het overzicht van baten en lasten	49
3.5.1	Programma Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)	50
3.5.2	Programma Geneeskundige Hulpverlening (GHOR)	54
3.5.3	Programma Regionale Ambulancevoorziening (RAV)	56
3.5.4	Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG) Hollands Midden	58
3.5.5	Structureel en incidenteel resultaat	60
3.5.6	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector	61
3.6	Financieel overzicht per programma inclusief overhead (integrale kosten)	63
4	Bijlagen	68
4.1	Controleverklaring	68
4.2	Vaststelling door het Algemeen Bestuur	72
4.3	Resultaatbestemming	72

1 Inleiding

1.1 Doel

De Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG) Hollands Midden is een gemeenschappelijke regeling van 19 gemeenten in de regio Hollands Midden.

De RDOG Hollands Midden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisissituaties.

De uitvoerende eenheden van de RDOG Hollands Midden zijn de Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hollands Midden (GGD), bureau GHOR Hollands Midden en de Regionale Ambulancevoorziening Hollands Midden (RAV).

De RDOG Hollands Midden heeft het doel de belangen te behartigen van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg, de volksgezondheid, de ambulancezorg en de organisatie van de geneeskundige hulpverlening.

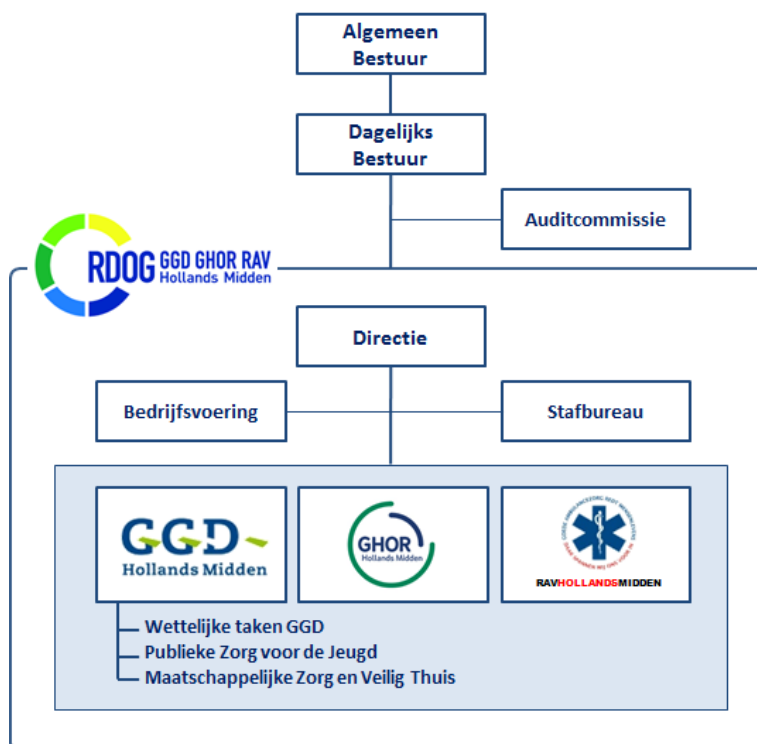

1.2 Organisatie

1.2.1 Organisatieschema

De taken zijn ingedeeld in drie programma's: GGD, GHOR en RAV. De organisatiestructuur volgt de programma-indeling van de RDOG Hollands Midden.

Onderstaande illustratie geeft de organisatie van de RDOG Hollands Midden schematisch weer.

1.2.2 Bestuur

De RDOG Hollands Midden kent een Dagelijks Bestuur en een Algemeen Bestuur. Alle taken die gemeenten aan de GGD hebben opgedragen, zijn taken waarvoor de colleges van Burgemeester en Wethouders verantwoordelijk zijn. Het Algemeen Bestuur van de RDOG Hollands Midden bestaat uit de portefeuillehouders Volksgezondheid van de 19 gemeenten.

Alle taken die gemeenten aan de RDOG Hollands Midden hebben opgedragen, zijn taken waarvoor de colleges van B&W in hun gemeente verantwoordelijk zijn op basis van diverse wetten.

Gemeenten hebben verschillende rollen ten opzichte van de RDOG Hollands Midden. Omwille van transparantie is er een onderscheid gemaakt tussen de eigenaarsrol die is belegd bij het Algemeen Bestuur, en de opdrachtgeversrol die belegd is bij het Portefeuillehoudersoverleg Publieke Gezondheid Hollands Midden (PPG).

De RDOG Hollands Midden werkt voor de gemeenten en in opdracht van de gemeenten. De wijze waarop de gemeenschappelijke regeling is georganiseerd heeft veel overeenkomsten met een gemeentelijke organisatie. De parallel is als volgt te trekken.

	Gemeente	Gemeenschappelijke regeling
Hoogste orgaan	Raad	Algemeen Bestuur (eigenaarsrol) Portefeuillehoudersoverleg (opdrachtgeversrol)
Bestuursorgaan	College	Dagelijks Bestuur
Voorzitter van het bestuursorgaan	Burgemeester	Voorzitter van het Dagelijks Bestuur
Ambtelijk leidinggevende	Gemeentesecretaris	Algemeen directeur
Uitvoerend orgaan	Ambtelijk apparaat	RDOG Hollands Midden

Die parallel komt ook terug in de tekst van de gemeenschappelijke regeling, waarin is bepaald dat bevoegdheden die in de gemeentewet bij het college liggen in de gemeenschappelijke regeling bij het dagelijks bestuur liggen en bevoegdheden die in de gemeentewet bij de Raad liggen, in de gemeenschappelijke regeling bij het Algemeen Bestuur liggen.

Daarom wordt de programmabegroting vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Gemeenteraden worden uitgenodigd een zienswijze te geven op de concept programmabegroting. Om gemeenten eerder te betrekken bij de voornemens van de RDOG Hollands Midden stelt de RDOG Hollands Midden deze kadernota op en stuurt deze naar de colleges met de suggestie om deze kadernota aan de gemeenteraad voor te leggen.

1.2.3 Soorten taken

Typische eigenschappen van de RDOG Hollands Midden als gemeenschappelijke regeling

De RDOG Hollands Midden is een gemeenschappelijke regeling van de 19 gemeenten in de regio Hollands Midden. Dit betekent dat de gemeenten eigenaar zijn van de RDOG Hollands Midden. De medewerkers van de RDOG Hollands Midden zijn dan ook gemeenteambtenaar.

De RDOG Hollands Midden werkt op het snijvlak van zorg, veiligheid en openbaar bestuur, zowel in reguliere als in opgeschaalde omstandigheden. Vanwege het ambtelijke karakter heeft de RDOG Hollands Midden formele bevoegdheden om als overheid op te treden. De organisatie heeft goede contacten met politie en het openbaar ministerie. Door de aard van haar activiteiten heeft de RDOG Hollands Midden een goede samenwerking met en makkelijk toegang tot de veiligheidsregio.

Er is veel samenhang tussen de taken die de RDOG Hollands Midden uitvoert. Hierdoor kan de RDOG Hollands Midden een integrale benadering van de zorg- en veiligheidstaken hanteren. Medewerkers zetten zich in op verwante taken en delen informatie onderling met elkaar.

De RDOG Hollands Midden is onafhankelijk omdat de organisatie het algemeen maatschappelijk belang dient. De organisatie heeft een groot regionaal netwerk, met partners als verslavingszorg, maatschappelijke opvang en reclassering, die allen de rol van de RDOG Hollands Midden erkennen.

De RDOG Hollands Midden is een 7 x 24 uur organisatie. De organisatie is altijd bereikbaar en beschikbaar en in staat om groot op te schalen bij calamiteiten in gemeenten.

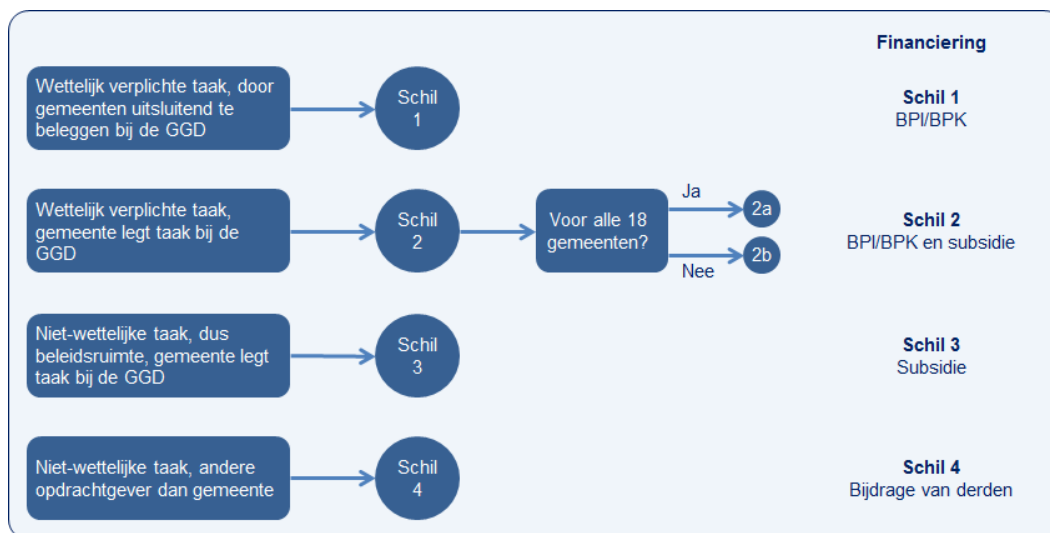
Indeling in 'schillen'

In 2014 heeft bureau Andersson, Elffers Felix, in opdracht van het bestuur van de RDOG Hollands Midden, de gewenste toekomstige ontwikkeling van de RDOG Hollands Midden onderzocht. Het eindrapport maakt een helder onderscheid tussen de verschillende taken, dat daarna bekend is komen te staan als 'het schillenmodel'.

Het 'schillenmodel van de GGD' ordent het takenpakket van de GGD naar de basis: is deze wettelijk opgelegd of hebben gemeenten beleidsruimte? De schillen zijn als volgt ingedeeld:

- Schil 1 bevat de taken die de gemeenten wettelijk bij een GGD moeten onderbrengen.
- Schil 2 bevat wettelijke gemeentetaken, die de gemeenten ook bij andere organisaties dan een GGD kunnen onderbrengen, maar waarbij de gemeenten in de regio Hollands Midden besloten hebben die bij de GGD onder te brengen, hetzij als collectief van alle 19 gemeenten (schil 2a), hetzij als deelcollectief (schil 2b).
- Schil 3 bevat niet-wettelijke taken die gemeenten hebben ondergebracht bij de RDOG Hollands Midden.
- Schil 4 bevat taken die andere organisaties dan gemeenten bij de RDOG Hollands Midden hebben ondergebracht of van de RDOG afnemen.

Voor de programma's Geneeskundige Hulpverlening (GHOR) en de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) verandert er niets naar aanleiding van het traject RDOG2020.

Bestuurlijke vraagstukken

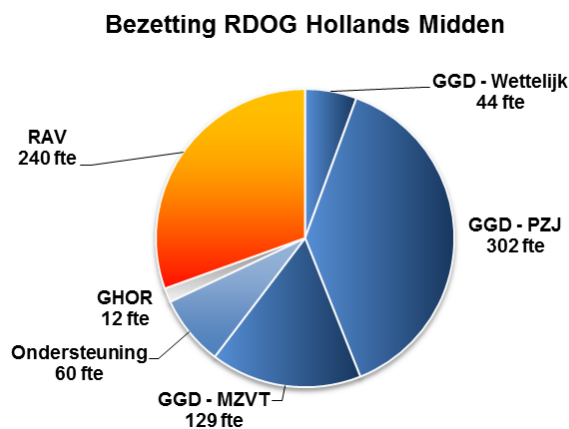
De meeste beleidsruimte en bestuurlijke vraagstukken hebben betrekking op de GGD. Dat de discussie zich meestal hiertoe beperkt komt omdat enerzijds het beleid van de GHOR vooral in het bestuur van de Veiligheidsregio wordt besproken en anderzijds omdat de ambulancezorg haar eigen wetgeving kent en wordt gefinancierd door de zorgverzekeraars, waarin de gemeenten nauwelijks een rol hebben.

Voor de aanvullende diensten is het bestuur formeel verantwoordelijk, maar het bestuur toetst het uitsluitend of deze aanvullende diensten passen bij de kerntaken en of deze kostendekkend worden uitgevoerd. De afspraken over tarieven en omvang van deze taken worden met andere organisaties of afzonderlijke gemeenten gemaakt.

1.2.4 Bezetting

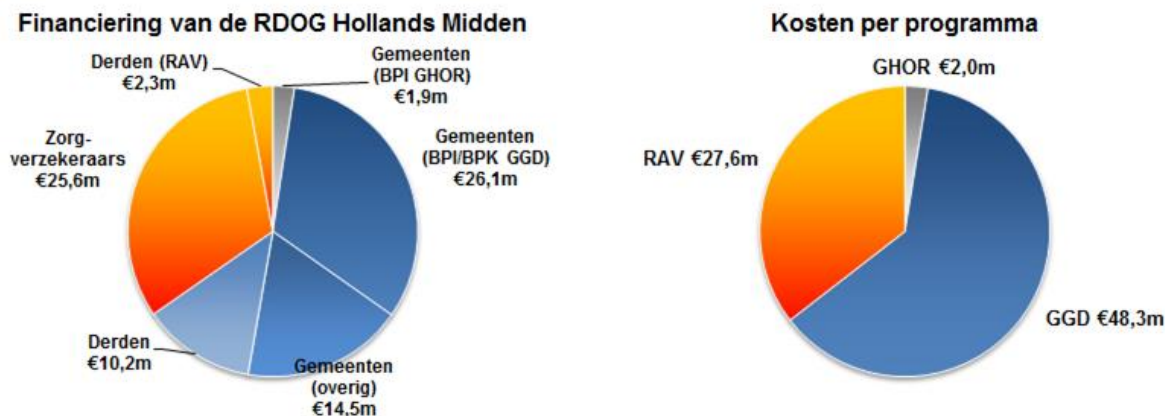
In totaal werken er bij de RDOG Hollands Midden meer dan 1.000 medewerkers vanuit 64 locaties. De organisatie heeft hoofdvestigingen in Gouda en Leiden. De andere locaties van waaruit wordt gewerkt zijn de centra voor Jeugd en gezin in de regio (CJG's) en ambulanceposten.

De bezetting bedraagt 787 fte. De cirkeldiagram geeft de omvang van de organisatieonderdelen weer naar fte. De centrale ondersteuning betreft directie en bedrijfsvoering en de centrale staftaken. De omvang van de centrale ondersteuning is 8% van het totaal aantal medewerkers.

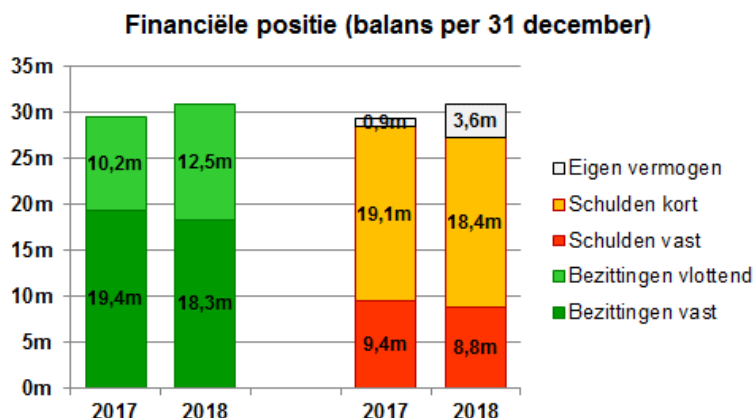
1.2.5 Financiering en kosten per programma

Hieronder is voor 2018 de wijze van financiering en de verdeling van de kosten over de programma's weergegeven. De financiering in 2018 is totaal €80,5m, de kosten tellen op tot €77,8m. Het verschil is het gerealiseerde saldo van baten en lasten (voor mutatie reserves) van €2,7m voordelig. Dit wordt verder toegelicht in paragraaf 3.5.

Financiële positie

De balans geeft de financiële positie weer van de organisatie. Aan de ene kant zijn er bezittingen, die zijn onder te verdelen in enerzijds vaste bezittingen, zoals gebouwen en automatisering, en anderzijds zijn er vlottende bezittingen, dat zijn voornamelijk de vorderingen. Aan de andere kant heeft de organisatie schulden. Vaste schulden zijn voorzieningen en langlopende leningen. Kortlopende schulden zijn bijvoorbeeld nog te betalen posten uit 2018 die in 2019 zijn betaald. Het verschil tussen bezittingen en schulden is het eigen vermogen.

De solvabiliteit van de RDOG Hollands Midden stijgt in 2018 ten opzichte van het voorgaande jaar. De solvabiliteit, uitgedrukt in eigen vermogen / vreemd vermogen is €3.627k / €27.207k = 13,3%. Dit is aan te merken als enigszins kwetsbaar.

Vaste bedrijfsmiddelen (€18,3m) zijn voor een aanzienlijk deel door vlottende schulden gefinancierd (€9,5m). Omdat dit voor een groot deel bijdragen van gemeenten betreft, is het liquiditeitsrisico beperkt.

1.3 Leeswijzer

Structuur en opzet van de jaarstukken

De jaarstukken bestaan uit verschillende onderdelen, die door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) door het Rijk zijn vastgesteld. Het gaat om het jaarverslag en de jaarrekening.

Het jaarverslag bestaat uit tenminste:

- de programmaverantwoording
- de paragrafen

De jaarrekening bestaat uit tenminste

- de balans en de toelichting
- het overzicht van baten en lasten en de toelichting

Voorts vindt u in de jaarstukken enkele bijlagen, waaronder de bijlage met de controleverklaring van de accountant.

Bedragen in deze jaarstukken luiden in €1.000 (= €k).

Het jaarverslag (de uitgevoerde taken)

Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording en de verplichte paragrafen. Hierin wordt verantwoording afgelegd over de realisatie van het voorgenomen beleid in het jaar 2018.

De programmaverantwoording van de RDOG Hollands Midden bestaat uit drie programma's: Gemeentelijke Gezondheidsdienst, Geneeskundige Hulpverlening en de Regionale Ambulancevoorziening. Voor ieder programma is een toelichting opgenomen met de stand van zaken en ontwikkelingen.

De verplichte paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de jaarstukken met betrekking tot programma-overstijgende onderwerpen.

De jaarrekening (de cijfers)

Dit gedeelte is het gedeelte waar de accountant zijn controleverklaring bij afgeeft.

De jaarstukken bevatten het overzicht van de baten en lasten en is voorzien van een toelichting op de belangrijkste afwijkingen. Tevens wordt inzicht gegeven in de incidentele baten en lasten en de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

De balans geeft het overzicht van bezittingen, schulden en eigen vermogen weer. Ook hier wordt een toelichting op de financiële posten gegeven.

Het vernieuwde BBV schrijft voor om de baten en lasten van de overhead in een apart overzicht op te nemen. In de programma's zelf worden alleen de baten en lasten opgenomen die direct betrekking hebben op het primaire proces, dus zonder overhead. De overhead wordt in een apart overzicht is opgenomen. Om de integrale kosten per programma te kunnen zien, worden ook de cijfers per programma inclusief overhead getoond.

Bijlagen

In de bijlagen is de controleverklaring opgenomen. In de controleverklaring geeft de accountant zijn oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening. Verder is de vaststelling van de jaarstukken door het Algemeen Bestuur en het voorstel voor resultaatbestemming opgenomen als bijlage.

2 Jaarverslag

Inleiding

Het jaarverslag bevat de programmaverantwoording van de programma's GGD, GHOR en RAV.

Het programma GGD is onderverdeeld in de subprogramma's Wettelijke taken GGD, Publieke Zorg voor de Jeugd (PZJ) en Maatschappelijke Zorg en Veilig Thuis (MZVT).

De programma's GHOR en RAV zijn niet verder onderverdeeld.

Iedere programmaverantwoording sluit af met een beknopt financieel overzicht. Een uitgebreid financieel overzicht met een toelichting is opgenomen in de jaarrekening.

Na de programmaverantwoordingen volgen de verplichte paragrafen. Hierin staat met name informatie over het weerstandsvermogen, de kengetallen, risicobeheersing en financiering van de organisatie. De paragraaf risicobeheersing bevat de risicoanalyse in tabelvorm. De verplichte paragrafen sluiten af met een toelichting op de bedrijfsvoering en rechtmatigheid.

2.1 Programma Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)

Het programma GGD is onderverdeeld in drie deelprogramma's, welke indeling ook in dit jaarverslag is gevolgd.

- Wettelijke taken GGD
- Publieke Zorg voor de Jeugd
- Maatschappelijke Zorg en Veilig Thuis

De beoogde maatschappelijke effecten van de werkzaamheden van de RDOG Hollands Midden zijn in de Wet Publieke Gezondheid en in de missie van de RDOG Hollands Midden verwoord: het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van de burgers in de regio Hollands Midden. Hieronder wordt de gang van zaken in 2017 verder toegelicht.

De inhoudelijke prestaties per product binnen het programma GGD worden jaarlijks uitgebreid verwoord in een jaarverslag voor de GGD Hollands Midden. Dit verslag verschijnt na het eerste kwartaal 2018 en is beschikbaar via www.ggdhm.nl.

2.1.1 Wettelijke taken GGD

Onderzoek en advisering lokaal gezondheidsbeleid

De activiteiten uit het werkplan 2018 voor de taken Groepsgerichte monitoring en Advisering gezondheidsbeleid en gezondheidsbevordering zijn grotendeels uitgevoerd. Zo hebben de onderzoekers o.a. diverse presentaties gegeven aan gemeenten met de cijfers van de gezondheidspeiling en zijn zij betrokken geweest bij extra onderzoeken zoals een meerjarig onderzoek naar het signaleren van psychosociale problemen bij kinderen en het onderzoek 'Seks onder je 25^e'. De inzet binnen Advisering gezondheidsbeleid en gezondheidsbevordering was met name gericht op de beantwoording van adviesvragen die werden ontvangen via de accountteams en inzet voor de thema's 'verkleinen gezondheidsverschillen' en 'gezonde omgeving' en advisering bij diverse projecten zoals 'Depressiepreventie in de wijk' en 'Signaleren Niet Pluis bij ouderen'.

In 2018 heeft de GGD ook ingezet op innovatie door kansen te verkennen én te pakken. Zo zijn diverse subsidieaanvragen ingediend en tevens gehonoreerd, zoals het project 'Positieve gezondheidsgesprek in de gemeentepolis' bij Stichting Zorg en Zekerheid en 'Wijzer in de Wijk' bij ZonMw. Daarnaast is een begin gemaakt aan de inrichting van het interactieve dashboard, waarin cijfers uit de gezondheidsatlas en de monitor maatschappelijke zorg met een beschrijving van trends en mogelijkheden voor beleid op een overzichtelijke manier gepresenteerd kunnen worden. Deze innovaties hebben veel tijd en aandacht gevraagd. Duidelijk is dat er kansen liggen voor de regio om de beschikbare gegevens van GGD en gemeenten slim te combineren en zo de beleidsvragen rond het sociaal domein systematischer te kunnen beantwoorden.

Daarnaast zijn adviseurs van de GGD betrokken geweest bij de informatievoorziening aan (de werkgroepen van) het PPG ten behoeve van de opdracht voor 2020. Daarin is veel tijd geïnvesteerd, net als in het gesprek over de veranderingen in subsidies centrumgemeente per 2020.

Signaal vanuit de GGD is dat basale activiteiten op het gebied van preventie op scholen in de regio onder druk staan nu de subsidie vanuit centrumgemeenten voor preventieve activiteiten gericht op alcohol en drugs per 2021 is opgezegd. Advies aan de gemeenten is om de activiteiten op scholen ook na 2020 te continueren. Dergelijke preventieve activiteiten gericht op een gezonde jeugd zijn essentieel gezien de doelen in het recent gepresenteerde nationale preventieakkoord.

Algemene Infectieziektebestrijding (AIB)

In 2018 is 371 keer een meldingsplichtige infectieziekte bij de GGD gemeld (2017: 334). Ook in 2018 bleef het aantal meldingen van kinkhoest de boventoon voeren, ten opzichte van vorig jaar is er hierin een stijging te zien. In 2018 overleed in de regio Hollands Midden 1 persoon aan de gevolgen van een meldingsplichtige infectieziekte (pneumokokkenziekte). Daarnaast was er een toename van het aantal reisgerelateerde infectieziekten te zien (zoals malaria en shigella- en -e-coli-infecties).

De GGD ontving 106 meldingen van instellingen in het kader van artikel 26 van de wet PG: 60 meldingen vanuit de kinderopvang, 24 meldingen vanuit verpleeghuizen of woon-zorgcentra en 20 meldingen van scholen. De verdeling onder de ziektebeelden was: 60 maal huidinfecties, 37 maal maagdarminfecties en 9 maal luchtweginfecties.

Bij de GGD komen ook meldingen van infectieziekten binnen die niet voldoen aan de criteria van de WPG (tabel 3) maar waarbij van de GGD wel actie wordt vereist. In 2018 zet de stijging zich door van het aantal mensen die in het buitenland door een dier zijn gebeten of gekrabbd en waarbij de GGD een behandeling ter voorkoming van rabiës (hondsdoelheid) is gestart.

Daarnaast blijft schurft zich in de studentenpopulatie verspreiden, de GGD is daarom een onderzoek gestart waarvan de resultaten in 2019 bekend zullen worden.

In 2018 heeft de GGD 1088 telefoontjes afgehandeld met vragen en signalen van burgers, instellingen en professionals in de zorg betreffende infectieziekten. Dit waren er 25% meer dan in 2017. Een deel hiervan is te verklaren door de toename van meningokokkenziekte en de invoering van het nieuwe meningokokkenvaccin bij kinderen.

Antibioticaresistentie (ABR)

Het Zorgnetwerk Holland West heeft de opdracht om regionaal de aanpak van antibioticaresistentie te versterken. VWS stelt hiervoor aan 10 regio's een subsidie beschikbaar voor de financiering van een coördinator en een team van inhoudsdeskundigen. Het is hun taak om samenwerking in de regio te bevorderen en netwerkpartners (zorginstellingen en zorgprofessionals) te stimuleren tot activiteiten die bijdragen aan de beheersing van antibioticaresistentie. Het Zorgnetwerk Holland West werkt samen aan een regionale aanpak van antibioticaresistentie. Een stuurgroep, een regionaal coördinatieteam (RCT) en een kwartiermaker bereiden een groot aantal landelijk vastgestelde taken voor. Voor de eerste keer is een landelijk onderzoek, onder leiding van het RIVM, uitgevoerd naar het voorkomen van resistente bacteriën bij verpleeghuiscliënten. Ons RCT heeft het onderzoek in regio Holland West gecoördineerd. Er hebben 29 huizen meegedaan.

Voor de aanpak van ABR is inzicht nodig in de risico's. Uitbraken en onjuist antibioticagebruik zijn voorbeelden van risico's voor het ontstaan en voorkomen van ABR. Organisatorische en bestuurlijke risico's zijn bijvoorbeeld een gebrek aan risicobewustzijn en onvoldoende informatie. Ons RCT rondt binnenkort een document af dat inzicht geeft in de regionale risico's en een advies geeft voor te nemen passende maatregelen.

Project Mijd de Mijt

Ook in 2018 was het onderwerp schurft onder Leidse studenten actueel. Het project mijd de mijt heeft in april 2018 de Jim van Steenberghe posterprijs gewonnen op de Transmissiedag van het RIVM. De film 'Mijd de mijt' werd positief ontvangen.

Het aantal studenten(huizen) dat behandeld werd door de GGD bleef stabiel ten opzichte van 2017:19 studentenhuisen kwamen in beeld bij de GGD.

Ook zijn we gestart met onderzoek. Een eerste (klein) onderzoek liet inderdaad een hogere incidentie zien van schurft onder Leidse studenten ten opzichte van de Nederlandse bevolking. Een groot onderzoek naar risicofactoren onder studenten voor het oplopen van schurft wordt in 2019 uitgevoerd.

Technische hygiënezorg

De GGD houdt toezicht op en bevordert de veiligheid, hygiëne en gezondheid in situaties waarin veel mensen van een collectieve voorziening (bron) gebruik maken en waarbij de overdracht van micro-organismen mogelijk is. Mede door de toenemende antibioticaresistentie wordt preventie steeds belangrijker en zien we een verschuiving naar preventieve taken.

Het aantal vragen en meldingen van burgers, gemeenten en instellingen is ten opzichte van 2017 verdubbeld van 58 naar 113. Er zijn 47 vergunningen verleend voor tatoeëren, piercen en/of aanbrengen permanente make-up (2016: 26, 2017:45). De stijgende trend omtrent het aantal afgegeven vergunningen heeft zich daarmee ook in 2018 voortgezet.

Tuberculosebestrijding

In 2018 werden 26 nieuwe tuberculosepatiënten gemeld in de regio Hollands Midden. Dit is een daling van 2 patiënten ten opzichte van 2017. In de rest van Zuid-Holland was een stijging waarneembaar. Landelijk daalde het aantal patiënten van 1800 in 1994 naar het laagste aantal ooit van 823 in 2014 gevolgd door een lichte stijging in 2015 en 2016 en opnieuw een daling in 2017 naar 787 TBC patiënten. Het landelijke cijfer voor 2018 is nog niet bekend. De toename in het aantal patiënten heeft te maken gehad met de grotere aantallen asielzoekers en dan met name de asielzoekers afkomstig uit Eritrea die sinds 2016 naar Nederland kwamen. Van de huidige instroom aan AMVers (alleenstaande minderjarige vreemdelingen) uit Eritrea/Ethiopië krijgt jaarlijks 5% een TBC behandeling, vaak naar aanleiding van de longfoto's die bij aankomst in Ter Apel gemaakt worden.

Van de 26 patiënten waren 21 personen (80%) niet in Nederland geboren. Vijf patiënten (19%) werden gevonden door actieve opsporing door de GGD: 3 patiënten via screening van gedetineerden en 2 door contactonderzoek.

De overige patiënten hadden klachten en werden gediagnosticeerd in het ziekenhuis. Deze cijfers zijn ongeveer vergelijkbaar met de landelijke cijfers.

In 2018 zijn wederom contacten van tuberculosepatiënten onderzocht, onder meer deden we onderzoek op 2 scholen in Leiden. Sinds 1 april 2017 worden de daarvoor benodigde bloedafnames door de afdeling TBC zelf gedaan, na eerdere opleiding in het LUMC. Bij 34 personen is een tuberculose-infectie vastgesteld. Hierbij is dus geen sprake van tuberculose als ziekte maar wel van dragerschap. Wij geven meestal een preventieve behandeling van 3 maanden. Daardoor wordt meestal later TBC als ziekte voorkomen.

Seksuele Gezondheid

Doel van dit product is preventie, bestrijding, voorkomen van Soa en HIV en het verbeteren van de seksuele gezondheid van burgers in het verzorgingsgebied van GGD Hollands Midden en in het bijzonder van hen die deel uit maken van de door het RIVM gedefinieerde risicogroepen.

De GGD Hollands Midden werkt op regionaal niveau samen met, Dienst Gezondheid en Jeugd (voormalig GGD Zuid-Holland Zuid) en GGD Rotterdam-Rijnmond in een Regionaal Centrum Seksuele Gezondheid (RCSG) waarbij de laatste verantwoordelijk is voor de regio-coördinatie. Er zijn gemiddeld zeven spreekuren per week, op vier vaste locaties in Leiden en Gouda.

Er zijn 2.981 Soa- consulten uitgevoerd. In 2017 waren dat er 2.775 en in 2016 3.082. Het vindpercentage (aantal consulten waarbij één of meer soa's werden gevonden) van respectievelijk het 1e, 2e en 3e kwartaal bedroegen (voor zover bekend) respectievelijk 19% en 20% en 23%. Het vindpercentage over heel 2018 is nog niet bekend, maar zal rond de 20% liggen, mede als gevolg van scherpere triagering en strengere toelatingseisen. Concluderend en in afwachting van de uiteindelijke analyse, kunnen we voorzichtig zeggen dat we er nog steeds in slagen om de juiste doelgroep op de poli te krijgen.

Sense

Het Regionaal Centrum Seksuele Gezondheid (RCSG) vraagt jaarlijks via het RIVM extra subsidie aan voor de ondersteuning en promotie van Sense. Het betreft een gezamenlijke subsidieaanvraag voor de hele RCSG regio. Hieruit worden diverse activiteiten ontwikkeld en gefinancierd. De GGD voert een aantal van deze activiteiten uit. Voor 2018 is subsidie aangevraagd en toegekend voor:

- Sense op het MBO (gastlessen en testen) (100 uur);
- training van peer-educators in combinatie met een inloopsprekuren (40 uur);
- Week van de Liefde (32 uur);
- samenwerking met PZJ (jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen) (48 uur);
- ontwikkelen bijscholing seksualiteit en religie (Reformatorische jeugd) (6 uur).

Medische Milieukunde

Het voornaamste doel van de taak Medische Milieukunde (MMK) is 'Een gezonde en veilige leefomgeving voor iedereen'. Het werkveld van MMK is zeer divers: van schadelijke stoffen in lucht, water of bodem, geluid- en geurhinder, het binnenmilieu in woningen en scholen tot onrust over elektromagnetische velden en positieve effecten van groen op gezondheid. De GGD behandelt signalen, vragen en klachten (meldingen) van burgers en gemeenten. Daarnaast is het informeren, adviseren en geven van voorlichting, uitvoeren van risico-inschattingen en onderzoek onderdeel van de werkzaamheden van MMK.

In 2018 zijn iets meer dan 300 vragen en meldingen binnengekomen. Ze komen voornamelijk van inwoners. Beleidsadviesvragen van gemeenten of omgevingsdiensten zijn apart geregistreerd (53 in het jaar 2018).

Bij de helft van de vragen/meldingen gaat het over het binnenmilieu. Qua onderwerp blijft vocht/schimmel de meest voorkomende klacht van burgers. Het gaat hierbij vooral om huurwoningen. Dit jaar steeg het aantal meldingen over ongedierte, waarbij vooral bedwantsen een oprukkend probleem lijken te zijn. Daarnaast zijn asbest en ongedierte onderwerpen waarover relatief veel vragen binnenkomen. Andere onderwerpen die aan bod komen, zijn geluid (ook laag frequent), verbrandingsgassen/houtrook, stank en kwik.

Gezonde omgeving

De GGD adviseert gemeenten niet alleen op medisch-milieukundige thema's (zoals geluid en fijnstof) maar ook op mogelijkheden om de omgeving aantrekkelijk te maken voor gezond gedrag, zoals veilige fiets- en wandelroutes, een rookvrije omgeving voor kinderen en groen in de buurt. Hierin zoeken we intern de samenwerking met de adviseurs publieke gezondheid. Extern is er, onder meer in vervolg op ondertekening van een samenwerkingsconvenant (medio 2017), steeds de samenwerking op met Omgevingsdiensten en de Veiligheidsregio.

Forensische geneeskunde en lijkschouw

Het artsenteam forensische geneeskunde verricht 24 uur per dag specifiek forensische taken en medische advisering ten behoeve van politie/justitie en gemeenten. Deze taken betreffen lijkschouwingen, medische zorgverlening aan ingesloten personen op politiebureaus en Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) in Alphen aan den Rijn, Forensisch Centrum Teijlingereind te Sassenheim, letselonderzoek van slachtoffers van geweld en afname van lichaamseigen stoffen, zoals bloedafname en DNA afname.

Er is een forse toename (in 2017; 391 en in 2018; 961) in het aantal afnames lichaamseigen stoffen. Dat heeft te maken met nieuwe wetgeving, waaronder afname van de nieuwe speekseltest op verschillende drugs in het verkeer of bij ernstige geweldsdelicten. Hierdoor worden veel bloedafnames aangevraagd door de politie.

Lijkschouw en euthanasie

In 2018 is het aantal lijkschouw en euthanasie ongeveer gelijk gebleven in vergelijking met 2017.

Toekomstontwikkelingen. Eind 2017 bracht de commissie Hoes advies uit over de toekomst van de medische zorg voor arrestanten en forensisch medisch onderzoek, zoals bloedafnames, letselbeschrijvingen en zedenonderzoek. De commissie heeft als standpunt dat medische zorg voor arrestanten niet voorbehouden is aan forensisch artsen en vrij kan worden aanbesteed. Dit in tegenstelling tot forensisch medisch onderzoek. Dit advies kan grote gevolgen hebben voor de toekomst van de forensische geneeskunde, die de GGD in ongedeelde vorm uitvoert.

Tegelijk is er een hiaat in opleidingsmogelijkheden voor nieuwe artsen. De nieuwe opleiding tot Forensisch Geneeskundige is verlengd naar de duur van 2 jaar (uiteindelijk 4 jaar) en is begin 2019 van start gegaan. Door de onzekere toekomst van de ongedeelde forensische geneeskunde en het opleidingshiaat is de druk op de huidige opgeleide forensisch artsen groot en is het moeilijk om nieuwe forensisch artsen te werven voor de diensten.

Beide ontwikkelingen maken het noodzakelijk om verschillende toekomstscenario's voor de invulling van de forensische geneeskunde uit te werken vooruitlopend op nieuwe aanbestedingstrajecten.

GGD Hollands Midden levert per 2019 een bijdrage aan de opleiding van nieuwe artsen in samenwerking met GGD Amsterdam. Intern is er door de forensisch artsen een verbeterplan opgesteld om de toekomst van de forensische geneeskunde binnen onze GGD beter te waarborgen.

Sociaal Medische Advisering

SMA werd in 2018 opnieuw geconfronteerd met een toename van de vraag (2018: 2.582; 2017: 2.397) voor sociaal medische beoordelingen. Er was hoofdzakelijk sprake van een stijging van het aantal adviezen in het kader van de Participatiewet (2018: 980; 2017: 793). Verder werden veel huisbezoeken afgelegd door de artsen teneinde maatwerk te kunnen leveren.

Een stijging van het aantal bezwaarschriften wordt o.a. geweten aan het feit dat de burger door het gebruik van internet meer op de hoogte is van de voorziening waarop men recht denkt te hebben.

De opbouw van de (sociaal) medische adviezen volgens het ICF model is een voortdurend punt van aandacht voor het leveren van kwaliteit. De hieraan gekoppelde doorlooptijden (advies binnen 6 weken) werden in 90% van de gevallen behaald.

Er werden in 2018 vijf klachten ontvangen. Deze werden door de klachtenfunctionaris in samenspraak met sectormanager en artsen naar tevredenheid van cliënt afgehandeld.

Reizigerszorg

2018 is een topjaar geweest. Meer reizigers dan ooit tevoren hebben onze spreekuren bezocht. Opvallend is dat de drukte zich het hele jaar door heeft gemanifesteerd. In 2018 zijn er in totaal 10.650 consulten uitgevoerd door de verpleegkundigen en doktersassistente. In 2017 in totaal 9.249.

In 2018 hebben wij op verzoek van Ipse de Bruggen op diverse locaties van Ipse de Bruggen medewerkers en vrijwilligers gevaccineerd tegen hepatitis B. Omdat er een tekort was aan het hepatitis B vaccin zijn medewerkers gevaccineerd met een gecombineerd vaccin hepatitis A en B. Bijzonder aan dit project was dat het vaccineren gebeurde door zowel medewerkers van de GGD als medewerkers van Ipse de Bruggen.

2.1.2 Publieke Zorg voor de Jeugd (PZJ)

Inleiding

De kerntaak in dit deelprogramma is het bevorderen, beschermen en bewaken van de gezondheid en de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van jeugdigen. Medewerkers hebben regelmatig contact met praktisch alle jeugdigen. Samen met de ouders zorgen de medewerkers ervoor dat kinderen zich zo gezond mogelijk ontwikkelen in een veilig opvoedingsklimaat.

De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en Gezondheidsbevordering, de Inspectie Kinderopvang en teams in de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's) werken op het gebied van preventie proactief samen in de afzonderlijke gemeenten met onderwijsinstellingen, kinderopvangvoorzieningen, vrijwilligers, welzijns- en zorgorganisaties.

Het werkveld heeft te maken met veranderende verwachtingen van burgers en gemeenten. Het is een uitdaging om aan te sluiten op de maatschappelijke opgaven en de snelle technologische veranderingen. Er is een conferentie georganiseerd met alle medewerkers om invulling te geven aan de veranderingen waar we als PZJ voor staan. De professionals werken met veel elan aan de noodzakelijke vernieuwingen. Digitalisering van de GIZ-schema's, E-health, een nieuwe gezondheidscheck en kleinschalig vaccineren zijn er voorbeelden van.

De kerntaak in dit programma is het bevorderen, beschermen en bewaken van de gezondheid en de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van jeugdigen. Medewerkers hebben regelmatig contact met praktisch alle jeugdigen. Samen met de ouders zorgen de medewerkers ervoor dat kinderen zich zo gezond mogelijk ontwikkelen in een veilig opvoedklimaat.

Personeel

Er is sprake van een krappe arbeidsmarkt als het gaat om gekwalificeerd, flexibel beschikbaar personeel in diverse functies: allereerst jeugdartsen, maar ook verpleegkundigen. De sector onderzoekt welke mogelijkheden er zijn om aantrekkelijk te blijven op de arbeidsmarkt en de huidige medewerkers duurzaam in te zetten. Het ziekteverzuim was hoger dan de begrote 5%. Om achterstanden te voorkomen, is extra personeel ingezet.

Prenatale voorlichting en zorg

We zien sinds de introductie van Stevig Ouderschap (SO) prenataal, een forse stijging van de vraag. Vaak is de SO prenatale zorg, buiten de verloskundige zorg, de eerste zorg die gezinnen geboden wordt. Met SO prenataal wordt een groep ouders bereikt waarover zorgen bestaan op meerdere leefgebieden. Samen met de verloskundigen werken we zo aan het zo groot mogelijk maken van de kansen van kinderen op een gezonde ontwikkeling en toekomst.

In 2018 is het aantal ouders uit Hollands Midden dat een vorm van prenatale voorlichting heeft bijgewoond, zoals de workshop 'Ouderschap en Hechting met je baby', licht gestegen ten opzichte van 2017.

JGZ programma 0-19 jaar

Het JGZ programma is volgens planning uitgevoerd. Maar niet alles verloopt even soepel. Dit komt onder meer doordat met de komst van de Algemene verordening gegevensbescherming leerlinglijsten op een groot aantal VO-scholen niet meer aangeleverd worden en de samenwerking met jeugdhulporganisaties niet overal optimaal verloopt.

Rijksvaccinatie programma

De vaccinatiegraad van de basisimmunitet heeft zich dit jaar gestabiliseerd voor de meeste vaccinatiemomenten. De vaccinatiegraad bij negenjarige schoolkinderen (geboortjaar 2007) is voor D(K)TP en BMR voor het eerst sinds twee jaar gestegen, terwijl de vaccinatiegraad in Nederland in verslagjaar 2018 voor de derde keer in rij is gedaald. Voor zowel D(K)TP als BMR is het gemiddelde percentage in Hollands Midden 93% (Nederland 90%). Dit percentage wisselt per gemeente. In 2018 hadden drie gemeenten voor beide vaccins een vaccinatiegraad onder de als kritisch gedefinieerde grens van 90% en bij twee gemeenten gold dit voor één vaccin.

Begin mei werd gestart met het vaccineren met een nieuw vaccin Men ACWY bij baby's van 14 maanden en is begonnen met het deels oproepen van 14 jarigen. De opkomst voor deze vaccinatie is in onze regio 80%. Een percentage in de buurt van het landelijk gemiddelde. De publieke opinie over vaccinatie lijkt positiever te worden.

Implementatie DD JGZ

De inrichting van het nieuwe DD JGZ, Kidos, is verbeterd en er is gewerkt aan de voorbereiding van het klantportaal. In het portaal kunnen ouders van kinderen 0-12 jaar straks zelf afspraken maken en wijzigen. Ook kunnen ze bijvoorbeeld de groeicurve en conclusies van contactmomenten zien. Resultaat van de implementatie van het DD JGZ is dat inmiddels vrijwel al het berichtenverkeer met het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) rondom vaccinaties digitaal plaatsvindt.

Collectieve Gezondheidsbevordering

De afdeling Gezondheidsbevordering jeugd haalde ruimschoots de planning en bereikte een groot aantal leerlingen, ouders en leerkrachten. De afdeling ondersteunde een vele scholen zowel uit het primair als het voortgezet onderwijs en voerde interventies uit met als thema verslavingspreventie, gezond bewegen en voeding, sociale en seksuele vorming en weerbaarheid. In een uniek project op het Da Vinci College Lammenschans, waarin leerlingen, school en professionals samenwerkten aan gezondheidsonderwerpen die jongeren aanspreken, is een soapserie ontwikkeld. De soap 'Booka' ('respect' in straattaal) is via YouTube te bekijken. Begin 2019 wordt er lesmateriaal ontwikkeld. Ondersteuning gezinnen met Stevig Ouderschap of Gezinsverpleegkundige

De vraag naar Stevig Ouderschap groeit en de grens van onze mogelijkheden om in te spelen op de groeiende vraag binnen de mogelijkheden van financiering en formatie is inmiddels bereikt. Samen met gemeenten zoeken we naar optimalisering van de afstemming tussen vraag en aanbod.

De gezinsverpleegkundigen vormden ook dit jaar een waardevolle verbinding op de grens tussen jeugdhulp en JGZ.

Adviesteam calamiteiten- en zedenteam

Politie, hulpverlenende instellingen en gemeenten in Hollands Midden werken met elkaar samen om gecoördineerde psychosociale opvang, hulp en voorlichting te leveren bij ingrijpende incidenten. Het doel van het adviesteam calamiteiten- en zedenzaken is het voorkomen en beperken van gezondheidsproblemen en maatschappelijke onrust bij ingrijpende gebeurtenissen. Het team wordt per zaak op maat samengesteld. De adviseurs calamiteiten van de GGD zijn aanspreekpunt en voorzitter van het team.

In totaal zijn er 24 calamiteiten/zedenzaken bij de adviseurs binnen gekomen. Het ging hierbij om 13 meldingen van calamiteiten en 11 meldingen van zedenzaken. In alle gevallen is advies gegeven of verdere actie ondernomen door de adviseurs, collega's JGZ en/of enkele leden van het team.

Inspectie Kinderopvang

De Inspectie Kinderopvang (IKO) houdt toezicht op en bevordert de veiligheid en gezondheid in kindercentra en gastouderopvang. Jaarlijks bezoeken en controleren wij kindercentra, gastouderbureaus en steekproefsgewijs gastouders op naleving van de Wet kinderopvang en de hieruit voortkomende regelingen. In 2018 zijn 1056 inspecties van kindercentra en gastouderbureaus uitgevoerd. Daarnaast zijn 550 gastouders geïnspecteerd. Belangrijke ontwikkelingen in 2018 waren de overgang van peuterspeelzalen naar kinderdagverblijven, de doorontwikkeling en verdieping van het inspectieproces en implementatie van de wet IKK en het hieruit voortvloeiende nieuwe toezicht.

Door de positieve ontwikkelingen op de arbeidsmarkt kwamen er meer nieuwe kinderopvang locaties. Dit zorgde voor een toename van inspecties bij IKO en daarmee extra inkomsten en extra personeelskosten.

Samenwerken in Centra voor Jeugd en Gezin, JeugdMATCH en Buurbook

De Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) in Hollands Midden hebben, vanuit hun rol als preventieve voorziening, ouders en jongeren voorzien van informatie, advies en ondersteuning. Dit gebeurt digitaal, telefonisch en face-to-face, en zowel via individuele als collectieve dienstverlening.

Er blijft veel belangstelling voor aansluiting op de verwijzindex JeugdMATCH. Er zijn 19 nieuwe organisaties aangesloten.

Het aantal deelnemers dat is bereikt met de cursussen van het facilitair bureau is wederom groot en gegroeid. De interesse in webinars is groot.

Voor Holland Rijnland is vervolg gegeven aan Buurbook. Buurbook en de CJG websites voor ouders/opvoeders zijn met elkaar verbonden en vullen elkaar aan. Cursussen en activiteiten op de website van het Centrum voor Jeugd en Gezin synchroniseren we met Buurbook.

De CJG-websites voor ouders/opvoeders zijn in 2018 over het geheel genomen goed bezocht. Geïnvesteed is in herziening van de vormgeving van deze websites. Tijdens het ontwerpproces is de klant betrokken via enquêtes en diepte-interviews.

Het aantal bezoekers van de CJG-website voor professionals steeg in 2018 gestaag. Het doel van deze website is het bundelen van relevante informatie om de samenwerking tussen professionals die in hun werk veel contact hebben met jongeren en gezinnen te bevorderen. De website kreeg in 2018 een mobiele versie.

Opnieuw sloten meer gemeenten aan bij de CJG-jongerenwebsite Hoezitdat.info. Hoezitdat.info werd goed bezocht. Veel jongeren bezoeken het forum op de website. In 2018 is een online promotiecampagne via Google advertenties en snapchat gestart.

Bijzondere aandacht ging in 2018 uit naar de nieuwe wetgeving omtrent de toegankelijkheid van websites en privacy. Ook is de samenwerking met lokale partijen geïntensiveerd en neemt een nieuwe groep jongeren deel aan de redactieraad.

De Centra voor Jeugd en Gezin zijn ook in 2018 ondersteund bij de inzet van hun Facebookpagina's om te komen tot laagdrempelige interactie met de doelgroep. Regionaal wordt een twitteraccount beheerd om professionals te bereiken.

Subsidies

PZJ heeft diverse subsidies ontvangen van onder andere ZonMw, die niet in de begroting waren opgenomen. Hierdoor zijn extra inkomsten gegenereerd. Voor het uitvoeren van gesubsidieerde onderzoeken en projecten is extra personeel ingezet.

2.1.3 Maatschappelijke Zorg en Veilig Thuis (MZVT)

Vanaf 1 januari 2015 is Maatschappelijke Zorg en Veilig Thuis (MZVT) onderdeel van de GGD Hollands Midden. MZVT bewaakt, beschermt en bevordert de lichamelijke en psychosociale gezondheid en veiligheid van alle kwetsbare inwoners in Hollands Midden.

De medewerkers van MZVT voerden de werkzaamheden uit in het kader van:

- Meldpunt Zorg en Overlast (MZO)
- Procesregisseur Complexe Gezinnen (voorheen BKK)
- Jeugdpreventieteam (JPT)
- Crisisinterventieteam (CIT)
- Veilig Thuis (VT)
- Preventie en Beleid

MZVT vervult een aantal functies voor de gemeenten. Ook in het boekjaar is gebleken dat het voordelen biedt de genoemde werkzaamheden binnen MZVT te bundelen:

- Totaaloverzicht over die burgers met zorgmijndend of risicovol gedrag. Monitoring als input voor beleidswijzigingen;
- Eén regionale centrale plek waar burgers, professionals en gemeenten terecht kunnen voor consultatie, advies of meldingen over risico gezinnen en zorgmijdende burgers;
- Ingrijpen wanneer mensen in een onveilige of instabiele situatie (dreigen te) raken;
- Voorkomen en de-escaleren van maatschappelijke onrust (calamiteiten-coördinator).

Meldpunt Zorg en Overlast

Het MZO richt zich op mensen die de zorg mijden maar wel in zorgelijke situaties verkeren of (woon)overlast veroorzaken. Het meldpunt geeft advies aan professionals en andere betrokkenen bij ingewikkelde casuïstiek. Als vrijwillige inzet van zorg niet lukt, kan men bij het MZO een melding doen. Na ontvangst van een melding volgt een onderzoek van de situatie om in te schatten wat er nodig is. Dit vindt plaats door middel van huisbezoek en onderzoek bij ketenpartners en zo nodig betrokkenen uit het sociale netwerk. Verder zorgt het Meldpunt voor het opstellen van een (gezins)plan en toeleiding naar passende zorg en ondersteuning. Hiervoor werkt het Meldpunt intensief samen met sociale teams, zorginstellingen en overige ketenpartners. Het doel is dus altijd om mensen zo snel mogelijk toe te leiden naar passende zorg. Tot slot biedt het meldpunt onafhankelijke procesregie in casussen waar wel hulpverlening betrokken is, maar waar de hulp vastloopt of niet goed van de grond komt.

De meeste van de meldingen komen van woningcorporaties en de politie. Het MZO fungeert daarin als vangnet: als ander aanbod en voorzieningen geen succes hebben, wordt het uiteindelijk een melding. Hoe preventiever het lokale veld, des te minder de problemen escaleren. De ontwikkelingen bij de jeugd- en gezinsteams en sociale wijkteams, spelen hierin een grote rol. De bedoeling was dat na de transitie, het Meldpunt zich meer kon gaan toeleggen op de advisering aan sociale teams, procesregie en de inzet bij complexe (woon) overlast van personen met verward gedrag. De verwachte grote afname van het aantal meldingen is ook in 2018 niet gekomen. Er is wel opnieuw een toename van het aantal adviezen. Gezien het hoge aantal meldingen heeft het MZO in het sociaal domein nog altijd een belangrijke en zichtbare functie als vangnet voor mensen en gezinnen die tussen wal en schip vallen of dreigen te vallen.

Procesregie Complexe Gezinnen (voorheen Basiszorg Kwetsbare Kinderen)

Professionals krijgen door interventies van Procesregie Complexe Gezinnen (PCG) de mogelijkheid om verdere problematiek voor de kinderen in kwetsbare gezinnen te voorkomen. PCG levert een basiszorgcoördinator in die gezinnen. Het gaat om gezinnen waarbij sprake is van ouders met psychiatrische, verstandelijk beperkte en/of verslavingsproblematiek. Kenmerk van deze gezinnen is dat de eigen hulpvraag en kracht op dat moment ontbreekt en het inzicht in eigen problematiek of op de eigen rol van de opvoeding in mindere mate aanwezig is. Vaak staat men ambivalent tegenover de acceptatie van hulp op het snijvlak van vrijwillige zorg en drang.

Ook nu de organisatie van de zorg in teams op wijkniveau is georganiseerd, blijven sommige gezinnen behoefte hebben aan de specialistische inzet van BKK. Dit zijn gezinnen waarin de risico's op kindermishandeling groot zijn. Het gaat om een klein percentage van de burgers en gezinnen, waar, vanwege de weerbarstige problematiek van ouders, specialistische inzet noodzakelijk is om te voorkomen dat de kinderen in de knel komen en uiteindelijk dure maatwerkhulp nodig hebben.

Jeugdpreventieteam

Het JPT begeleidt jongeren tot 18 jaar, die in aanraking zijn gekomen met de politie. De redenen daartoe zijn uiteenlopend. De begeleiding is bestemd voor jongeren waar zorgen over bestaan, die zorgelijk gedrag vertonen, of die lichte strafbare feiten plegen. Jongeren aanmelden is voorbehouden aan de politie en de instanties Veilig

Thuis, Bureau Halt en Bureau Leerplicht. Het doel is om eventuele zorgen af te wenden ofwel herhaling van crimineel gedrag te voorkomen. De begeleiding door het JPT bestond uit het geven van advies en informatie, het bieden van intensieve begeleiding van maximaal 3 maanden of indien nodig verwijzen naar andere hulpverlening.

De begeleiding is vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Bij ernstige zorgen zal het JPT in overleg treden met andere hulpverleners om te bezien of vrijwillige hulpverlening toereikend is of dat verplichte hulpverlening noodzakelijk is.

Na het eerste kwartaal 2018 was er sprake van afname van aanmeldingen voor trajectbegeleiding bij het JPT. In het laatste kwartaal 2018 herstelde dit. In totaal waren er in 2018 minder aanmeldingen dan in 2017.

De politie is via Veilig Thuis hoofdleverancier van aanmeldingen bij het JPT. De JPT-medewerkers werken op het politiebureau. Het JPT constateert dat de personele bezetting en prioriteiten van de politie debet zijn aan preventieve aandacht voor jeugd. Derhalve neemt het aantal meldingen bij Veilig Thuis, waaronder ook de gezinnen met kinderen, toe. Meldingen zijn meer incident gerelateerd. Doordat de politie steeds beter het zorgkader uitvraagt en JeugdMATCH wordt ingevuld, is een plausibele verklaring dat meer zaken worden overgedragen aan de hulpverlening die betrokken is. Dit conform wat met gemeenten is afgesproken. Het JPT geeft voorlichting aan de lokale teams, omdat deze niet altijd de weg naar het JPT lijken te vinden.

Dat neemt niet weg dat de expertise van het JPT meerwaarde biedt. De kracht van het JPT is de werkwijze: volhardend, outreachend en middels motiverende gespreksvoering. Dit maakt dat zij, een uitzondering daargelaten, altijd in gesprek komen met de jongere en ouders.

In 2018 zijn, net als in 2017, de meldingen het meest veroorzaakt door alcohol-, drugs- en gokproblemen, diefstal en gedragsproblemen in de buurt. Met betrekking tot de doorlooptijd blijkt dat de meerderheid van zaken (69%) binnen twaalf weken wordt afgehandeld.

Crisisinterventieteam

Er is sprake van een crisis als een gezin in een (acute) situatie terecht komt waarbij de veiligheid of het welzijn van een kind in gevaar komt. Het crisisinterventieteam biedt:

- Adviseren van professionals in de hulpverlening bij een crisis;
- 24-uurs bereikbaarheid;
- Crisisinterventie, zoals aandragen van praktische oplossingen, adviseren en vervolghulpverlening;
- Ondersteuning aan reguliere hulpverlening bij complexe problematiek, zoals eer-gerelateerd geweld en kinderonthoering.

De aantallen in 2018 door CIT geregistreerde aanmeldingen zijn licht gedaald ten opzichte van 2017. De adviezen zijn echter fors gestegen. Huiselijk geweld en kindermishandeling was (net als in 2017) de meest voorkomende problematiek in 2018. Het ging om 92 aanmeldingen waarbij huiselijk geweld speelde en 69 waarbij kindermishandeling speelde.

CIT droeg 81% van de aanmeldingen na afloop over aan hulpverlening in het vrijwillig kader. Voor 19% werd een Verzoek tot onderzoek en bespreking (VOTS) ingediend bij de jeugdbeschermingstafel. Aldaar wordt beslist of er een drang dan wel dwangmaatregel gevraagd gaat worden. Een onderdeel van die 19% zijn ook de spoedmaatregelen via een VOTS, die rechtstreeks bij de Raad voor de Kinderbescherming gevraagd werden.

52% van de afgeronde meldingen had een doorlooptijd van minder dan vier weken. Dit betekent een verbetering ten opzichte van 4% ten opzichte van 2017. Dat betekent dat nog steeds in 48% van de casussen het CIT langer actief bleef dan van een crisisdienst kan worden verwacht. Dit komt door diverse factoren zoals wachttijden van lokale teams, procedure voor overdracht aan de jeugdbeschermingstafel die minimaal twee weken extra doorlooptijd vraagt. Ook het gebrek aan afzetmogelijkheden in de tweedelijnszorg en het tekort aan pleegouders voor 4-12 jarigen was in 2018 een knelpunt.

Veilig Thuis

Het fungeren als meld- en adviespunt voor situaties of vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling. Het naar aanleiding van een melding onderzoeken of daadwerkelijk sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling. De invulling van de werkzaamheden is daarbij vanuit de wetgever sterk geprotocolleerd.

Het aantal meldingen is in 2018 ten opzichte van 2017 gestegen met 26%. Het aantal adviezen is met 6% gestegen. Het grootste deel van de meldingen is afkomstig van de politie.

Veilig Thuis voert op alle meldingen triage uit om te bepalen of en welke vervolgstappen er moeten worden genomen. Een kwart van de meldingen wordt door Veilig Thuis in onderzoek genomen. Zo'n driekwart van de meldingen worden na bemoeienis van Veilig Thuis als vervolgtraject overgedragen aan ketenpartners zoals specialistische hulpverlening of lokale teams.

In 2018 is hard gewerkt aan werving en selectie van medewerkers om de teams op formatie te krijgen. Naast het

aannemen van medewerkers in dienstverband, is gebruik gemaakt van detacheringsbureaus om op formatie te komen.

De groei van het aantal meldingen is sneller gegaan dan het aantrekken en inwerken van nieuwe medewerkers. Ook heeft Veilig Thuis daarbij te maken met krapte op de arbeidsmarkt en wachtlijsten bij samenwerkingspartners zoals de Raad voor de Kinderbescherming. Consequentie is dat de druk op de medewerkers Veilig Thuis om alle werkzaamheden binnen de beschikbare tijd af te handelen groot is. In 2018 was een stijging zichtbaar van het percentage meldingen dat niet binnen de wettelijke termijn is getrieerd ten opzichte van 2017. In het 4^e kwartaal was dat percentage 15%. Dat is een verbetering ten opzichte van het derde kwartaal, maar is ook reden tot zorg.

Per 2019 veranderen de taken voor Veilig Thuis. Kort samengevat houden deze taken en veranderingen in:

- Toepassen nieuw, doorontwikkeld, triage-instrument voor de beoordeling van veiligheid.
- Het in behandeling nemen van adviezen en meldingen in het kader van de verbeterde meldcode voor professionals.
- Nieuwe diensten, zoals langer en intensiever monitoren op veiligheidsvoorwaarden om tot stabiele veiligheid te komen (Handelingsprotocol 2019).

In de loop van 2018 is door onderzoeksbureau Q-Consult een nieuwe analyse gemaakt van de capaciteit dit in 2019 nodig is gezien de nieuwe taken en de ontwikkeling van het aantal meldingen. De analyse schetst een verdere groei van het aantal meldingen.

Veilig Thuis heeft zich voorbereid op de nieuwe taken in 2019 door:

- het organiseren van 4 grote regiobijeenkomsten voor professionals.
- Het organiseren van een bijeenkomst over de samenwerkingsafspraken Veilig Thuis en de lokale teams.
- Het trainen van alle medewerkers in de nieuwe werkwijze (9 dagdelen).
- Implementatie nieuwe inrichting cliëntregistratiesysteem.
- Werving en selectie medewerkers voor de uitvoering van de (nieuwe) taken in 2019.

Preventie en Beleid

Preventie en beleid wordt onderscheiden in:

- Voorlichting, Preventie en training
- Regionaal Beleidsadvies
- Regionale onderzoeksrapporten
- Ondersteuning Ketensamenwerking

Het accent van de inzet van de beleidsadviseurs ten behoeve van de gehele regio Hollands Midden lag bij de thema's aanpak van personen met verward gedrag, advisering over de inrichting van wijkteams en de winterregeling daklozen. De GGD denkt mee in de landelijke aanpak van personen met verward gedrag via een contactpersonen werkgroep GGD GHOR, en heeft meegewerkt aan de landelijke handreiking onverzekerden van de VNG en GGD. Daarnaast is de GGD sparringpartner en adviseur van de projectleider voor de regionale projectgroep 'Aanpak personen met verward gedrag'. In diverse gemeenten is geadviseerd over de inrichting van wijkteams, met name waar het de aansluiting en samenwerking betrof met de bemoeizorg: de functies van het MZO en de Zorgnetwerken.

Jaarlijkse worden voor de winterregeling daklozen de draaiboeken en ketensamenwerkingsafspraken geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Er is interne afstemming binnen de GGD over start- en stopsignalen en er wordt geadviseerd over voorkomende knelpunten en ten aanzien van mensen die niet naar binnen willen.

Voorlichting, preventie en training

Doorlopend wordt geïnvesteerd in kwaliteitsverbetering van het professioneel handelen van beroepskrachten in de regio middels voorlichting en training. Ook studenten van diverse onderwijsinstellingen hebben gastlessen over Veilig Thuis en geweld in afhankelijkheidsrelaties ontvangen. Door deelname van Veilig Thuis aan enkele Lokale Allianties tegen financieel misbruik van ouderen zijn ook ouderen en hun mantelzorgers als ook marktpartijen als banken, notariaat en bewindvoerders bereikt.

Ook dit jaar is geïnvesteerd in de samenwerking van Veilig Thuis met het lokale veld, o.a. middels een uitgebreide training en samenwerkingsgesprekken. Daarnaast zijn regiobijeenkomsten georganiseerd waarin beroepskrachten geïnformeerd zijn over de nieuwe werkwijze van Veilig Thuis, de radarfunctie en de verbeterde Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling per 2019. Deze activiteiten hadden een bereik van zo'n 1.500 beroepskrachten, studenten en het algemeen publiek.

Leerlingen en docenten van het voortgezet onderwijs hebben het lesprogramma Wensen en Grenzen ontvangen waarbij gezonde relatievorming, seksueel grensoverschrijdend gedrag, de invloed van social media en diversiteit aan de orde komen. Honderden leerlingen en docenten zijn hiermee bereikt.

Regionaal Beleidsadvies

De GGD voerde de secretarisrol uit bij het platform Maatschappelijke Zorg (Midden-Holland) (niet geheel 2018), en de projectgroep Uitvoeringsprogramma Maatschappelijke Zorg & Beschermd Wonen (Holland Rijnland), als ook van het Regionaal Beleidsoverleg huiselijk geweld en kindermishandeling. Voor het ketenpartnersoverleg huiselijk geweld en kindermishandeling levert de GGD zowel de voorzitter als secretaris. Met ambtenaren uit gemeenten is besproken is om de secretarisrol voor MZ om te (gaan) zetten in een rol als inhoudelijk adviseur.

Er is deelgenomen aan diverse werkgroepen op onderwerpen zoals vroegsignalering schulden (in verschillende gemeenten), preventie en aanpak complexe scheidingen, MDA++, regionale werkgroep implementatie 1Gezin1Plan 0-100 jr. (met als resultaat dat nagenoeg alle gemeenten in de regio ook voor 2019 middelen ter beschikking stellen om verdere implementatie te realiseren.) Ook is gewerkt aan de totstandkoming van de Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling 2019-2023, dat aansluit bij het landelijke VWS-programma Geweld hoort nergens thuis.

In 2018 is opnieuw sterk gefocust op de rol van bemoeizorg in het sociale domein. Op diverse plekken is actief meegedacht en geschreven over de mogelijke invulling van bemoeizorg en de rol van verschillende partijen daarin. Vanuit de GGD is het document "bemoeizorg zo lokaal als mogelijk" aangeboden aan gemeenten om deze ontwikkeling te ondersteunen. Vanuit de GGD zien we dat iedere gemeente een eigen invulling geeft aan de uitvoering binnen het sociaal domein (zoals de Wmo ook beoogt). Voor taken als het regionale vangnet geldt dat dit een extra inspanning vraagt om de werkwijzen goed op elkaar af te stemmen met 19 gemeenten.

Met de gemeenten in Hollands Midden is in 2018 uitgebreid gesproken over de rol en taken van het Meldpunt Zorg en Overlast. Ook de bijdrage aan allerlei gemeentelijke pilots vraagt een forse tijdsinvestering.

De Algemene Verordening Gegevensbescherming was voor een aantal gemeenten de aanleiding om de afspraken over samenwerking binnen de zorgnetwerken (Holland Rijnland) na te gaan in het kader van een *Data Protection Impact Assessment*. De GGD heeft waar gewenst informatie aangeleverd en deelgenomen aan gesprekken.

Vanuit het regionale programma Zorg & Ondersteuning voor Mensen met Verward Gedrag in Hollands Midden is in 2018 door de GGD in samenwerking met gemeenten subsidie aangevraagd bij ZonMW voor het project Versterking Meldfunctie Niet-Acute Zorg voor Mensen met Verward Gedrag. Deze subsidie is toegekend en zal lopen tot het derde kwartaal van 2019. De GGD levert de projectleider en deze inzet in uren is tevens de vereiste eigen investering van de regio in het project.

Regionale onderzoeksrapporten en rapportages

- Veilig Thuis is in 2018 gestart met outcome monitoren. Hoger doel is om middels outcome-dialogoog met directbetrokkenen de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling, en specifiek complexe scheiding, te verbeteren. Er wordt hierin samengewerkt met Vrouwenopvang Rosa Manus en de gemeente Leiden.
- Respondent onderzoeksrapport Instroom Dakloosheid (onderzoek Gemeente Leiden)
- Ontwikkeling Monitor OGGZ Holland Rijnland (GGD)
- Beleidsadvisering Daklozentelling Gemeente Leiden (GGD)
- Beleidsmedewerkers zorgen voor de kwartaalrapportages (CIT, JPT, VT) voor de gemeenten en voeren mede de kwartaalgesprekken met de gemeenten daarover.
- Jaarverslagen van de cliënt gebonden producten (Veilig Thuis, Meldpunt, BKK, CIT, JPT)

Ondersteuning Ketensamenwerking

Jaarlijks wordt de winteropvang, bestaande uit de winter- en kouderegeling, van dak- en thuislozen geëvalueerd en voorbereid. Afgelopen jaar zijn de draaiboeken voor Midden-Holland en Holland Rijnland herschreven. Afspraken in de ketenwerking zijn bijgesteld. Er zijn afspraken gemaakt met nieuwe partners, zoals de PEH. De contactpersonen van de kern- en schilpartners zijn geactualiseerd. Extern is er afstemming met de andere GGD-en uit de G4. Intern zijn er afspraken tussen Team Preventie en Beleid en Medische Milieukunde over het aan- en uitzetten van de Kouderegeling. Tevens wordt er geadviseerd bij knelpunten in het opvangen van dak- en thuislozen, zoals buitenslapers die weigeren gebruik te maken van de opvang.

Een aantal bestaande convenanten Voorkomen Huisuitzettingen is geëvalueerd en er zijn een aantal nieuwe convenanten gesloten. Ook is aansluiting gezocht in een paar gemeenten die projecten vroegsignalering van schulden zijn gestart om de verbinding te leggen en samenwerkingsafspraken te maken met deze vroegsignalering en het meldpunt.

Sinds 1 juli 2017 is de Wet aanpak woonoverlast in werking getreden. Team Preventie en Beleid adviseert en denkt mee met gemeenten en netwerkpartners hoe hier wettelijk uitvoer aan te verlenen. Team preventie en Beleid heeft deelgenomen aan een onderzoek van de Universiteit Utrecht over het thema woonoverlast. Middels

semi-open-data, waaronder cijfers van de GGD, zijn causale verbanden onderzocht.

De GGD was in 2018 betrokken bij het project Meedoen met de stad in Leiden, dat loopt tot eind 2019. Doel hierbij is een goede sociale basisstructuur in de wijk te realiseren met als referentiekader de burger met psychische of psychosociale problematiek. Het doel van het project is enerzijds samenwerking van organisaties en ervaringsdeskundigen om kwetsbare burgers in de wijk eerder te signaleren en anderzijds zo nodig te ondersteunen voor hulp en participatie. De bedoeling van het vroegsignaleren is om eerder op signalen af te gaan en hiervoor ook met informele contacten en ervaringsdeskundigen op te trekken. De doelgroep bestaat uit kwetsbare personen die nog niet in zorg zijn of nog niet goed in beeld, iemand wordt ingebracht omdat het wenselijk is dat iemand contact met deze persoon legt. De signaleringsoverleggen hebben anderzijds de functie om in gezamenlijkheid te leren wat onder vroegsignaleren van kwetsbare personen moet worden verstaan. De signaleringsoverleggen worden door zowel hulpverleners in de wijk als ervaringsdeskundigen bijgewoond.

Vanwege grote veranderingen in de werkwijze van Veilig Thuis en de Wet meldcode zijn in het kader van huiselijk geweld en kindermishandeling diverse samenwerkingsverbanden tegen het licht gehouden en waar nodig worden deze bijgesteld. De voorbereidingen voor het actualiseren van de samenwerkingsafspraken tussen Veilig Thuis en de lokale teams zijn getroffen. Verder is begonnen met trainingen aan de kinderopvang omdat uit onderzoek blijkt dat er behoefte is de aanpak van signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling in deze sector te verbeteren. Veilig Thuis is betrokken bij de nieuw opgerichte Lokale Alliantie financieel misbruik van ouderen in Teylingen en levert een bijdrage aan openbare bijeenkomsten. Met diverse vestigingen van de Rabobank zijn samenwerkingsafspraken gemaakt. Per 2019 zullen er landelijk dekkende afspraken komen. Een interventie-instrument is ontwikkeld dat kan worden ingezet bij sexting-incidenten. Dit instrument is bewezen effectief en is regionaal in het voortgezet onderwijs worden uitgezet. De verbeterde werkwijze bij de uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod is positief geëvalueerd met de ketenpartners. Dit heeft betrekking op de rollen van de ketenpartners en het meewegen van de bereikbaarheidsdiensten van Kwadraad en CIT met de HOvJ in de opleggingsfase. De implementatiegroep 1Gezin/1Plan/0-100 jaar heeft diverse bijeenkomsten georganiseerd voor managers, voor aandachtsfunctionarissen en gesprekken gevoerd met organisaties om verder draagvlak te creëren en implementatie gestalte te geven.

2.1.4 Financiën

De realisatie van het programma GGD kan als volgt worden samengevat.

(€1.000)	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Begroting 2018	Verschil
Lasten	46.458	48.252	48.023	-229
Baten	45.666	50.636	48.453	2.183
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	-792	2.384	430	1.954
Mutatie reserves	797	-2.148	-430	-1.718
Gerealiseerde resultaat	5	236	0	236

Het gerealiseerde resultaat is €236k voordelig. Het structurele resultaat is €584k voordelig. De financiële resultaten van dit programma zijn verder gespecificeerd in de jaarrekening in paragraaf 3.5.1.

2.2 Programma Geneeskundige Hulpverlening (GHOR)

Het programma Geneeskundige Hulpverlening wordt uitgevoerd door de sector GHOR. De GHOR is belast met coördinatie, aansturing en regie van de geneeskundige hulpverlening en de advisering van andere overheden en organisaties op dat gebied.

GHOR Hollands Midden bereidt schriftelijke afspraken voor en onderhoudt deze tussen het bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) en in de regio werkzame zorginstellingen, zorgaanbieders, RAV en GGD over hun taak bij rampen en crises en de voorbereiding daarop. Als netwerkorganisatie heeft GHOR Hollands Midden een spilfunctie tussen zorg, veiligheid en openbaar bestuur. Deze functie komt tot uiting in haar wettelijke taak processen in de acute zorg en de publieke zorg tussen verschillende organisaties goed op elkaar te laten aansluiten tot een soepele keten. Publieke zorg betreft: Infectieziektebestrijding, Medisch Milieukunde, Psychosociale Hulpverlening en Gezondheidsonderzoek.

Als netwerkorganisatie heeft de GHOR een spilfunctie tussen zorg, veiligheid en openbaar bestuur. Deze functie komt tot uiting in haar wettelijke taak processen in de acute zorg en de publieke zorg tussen verschillende organisaties goed op elkaar te laten aansluiten tot een soepele keten. Publieke zorg betreft: Infectieziektebestrijding, Medisch Milieukunde, Psychosociale Hulpverlening en Gezondheidsonderzoek.

De meerwaarde van het programma GHOR voor zorgpartners is de verbinding in het zorgnetwerk van organisaties en personen, met als doel: een goede voorbereiding op crisisbeheersing en aansluiting ervan op de veiligheidsregio. Voor de veiligheidsregio zit de meerwaarde vooral in de relatie van het programma met zorgpartners en de kennis van hun processen.

2.2.1 Doel

Doelen en speerpunten

Het programma GHOR kent de volgende speerpunten:

- Organiseren van themasessies met en voor zorgpartners (zoals over gevolgen van regionale risico's en de te nemen maatregelen door de zorgpartners).
- Concretisering met zorgpartners van het concept van systeemdenken voor de voorbereiding op geneeskundige hulpverlening en zorgcontinuïteit.
- Deelnemen aan relevante werkgroepen en projecten van de veiligheidsregio gericht op voorbereiding en uitvoering van het regionaal beleid en werkplannen van de veiligheidsregio.
- In kaart brengen van informatiebehoeften bij partners zowel in de koude, lauwe als in de warme fase gericht op een verbetering van de informatieketen.

Het werkplan GHOR 2018 is binnen de begroting 2018 gerealiseerd.

2.2.2 Ontwikkelingen

Ontwikkelingen en resultaten zorgnetwerk

ROAZ (Regionaal Overleg Acute Zorgketen)

In 2006 zijn ziekenhuizen met erkenning traumacentra aangewezen om het regionaal overleg acute zorgketen (ROAZ) te organiseren. De afgelopen jaren wordt het ROAZ meer gebruikt als platform in de regio om (de samenwerking in) de acute zorg te verbeteren, acties te ondernemen en afspraken te maken.

Netwerk Acute Zorg regio West

Het overleg over de wettelijke ROAZ-taak in de regio West is geherstructureerd om in te spelen op de urgente knelpunten in de acute zorg. Het bestuurlijk overleg is structureel uitgebreid met een tactisch overleg dat diverse expertise- en themagroepen aanstuurt. Nu zijn zowel bestuurders als managers van zorgaanbieders bij het overleg over acute zorg in regio West betrokken, waaronder DPG en manager GHOR. GHOR is (samen met GHOR Haaglanden) trekker van de themagroep Crisisbeheersing.

Griepperiode 2018 en regionaal griepplan

In maart 2018 heeft VWS aan het ROAZ opdracht gegeven beter voorbereid te zijn op toekomstige griep epidemieën. Op verzoek van het Netwerk Acute Zorg regio West heeft GHOR in maart 2018 gedurende twee weken dagelijks uitvraag gedaan naar de drukte op de Spoedeisende Hulp van de ziekenhuizen en RAV in de regio Hollands Midden.

Convenant ziekenhuizen

De convenanten uit 2013 met de drie ziekenhuizen in de regio zijn geactualiseerd op regels in de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), Slachtoffer Informatie Systematiek (SIS) en Terrorisme Gevolg Bestrijding (TGB). Het is nu één convenant voor de drie ziekenhuizen in de regio Hollands Midden.

Samen oefenen met zorgpartners

Evenals in 2018 heeft GHOR aan zorgpartners aangeboden om met GHOR en / of met VRHM te oefenen. Het doel is zorgpartners te stimuleren om hun crisisteams op strategisch en tactisch niveau te oefenen.

Ontwikkelingen en resultaten Veiligheidsnetwerk

Adviezen vergunningverlening risicovolle evenementen

Voorbeelden waarbij GHOR heeft geadviseerd over de te nemen maatregelen bij risicovolle evenementen zijn diverse schaatstochten, festiviteiten rond Koningsdag, marathon Leiden en diverse najaar feesten in de regio. GHOR heeft hierbij het advies betrokken van RAV en GGD. Alle adviezen zijn op tijd verstrekt.

Omgevingswet

GHOR heeft bijgedragen aan de landelijke visie van GGD GHOR Nederland op de rol van GHOR in het kader van ruimtelijke ordening. In het ruimtelijk planproces werkt GHOR nauw samen met haar partners. GHOR ambieert een integrale benadering van veiligheids- en gezondheidsaspecten bij ruimtelijke ontwikkelingen in nauwe samenwerking met Omgevingsdiensten, VRHM, gemeenten en GGD.

Risicobeheersing en planvorming

GHOR heeft samengewerkt met de veiligheidsregio en advies gevraagd aan zorgpartners met betrekking tot het gezamenlijk adviseren over bestemmingsplannen en dossiers op het gebied van ruimtelijke ordening, zoals de Rijnlandroute. GHOR heeft inbreng geleverd aan alle multidisciplinaire werkgroepen van de veiligheidsregio.

Nieuw Regionaal Risico Profiel van de veiligheidsregio

Voor het Regionaal Risicoprofiel heeft Veiligheidsregio Hollands Midden themasessies gehouden om een gezamenlijke inventarisatie en analyse van de aanwezige risico's te maken. Vooraf heeft GHOR partners van de acute zorg, publieke zorg en verpleeghuizen benaderd om mee te denken over de thema's en hen uitgenodigd deel te nemen aan de themasessies. GHOR heeft als coördinator in het zorgnetwerk meegedacht over mogelijke oorzaken, gevolgen en impact op de geneeskundige hulpverlening. Thema's van de werksessies waren: Natuur en klimaat, Gebouwde omgeving, Milieu, Mobiliteit en infrastructuur, Continuïteit vitale voorzieningen en Gezondheid en veiligheid.

Ontwikkelingen en resultaten Crisisorganisatie GHOR

Wijziging in het Besluit personeel veiligheidsregio's in verband met aanpassing van enkele functies van de GHOR

De Wijziging in het Besluit van 21 november 2017 heeft geleid tot twee nieuwe GHOR-functies: Hoofd Acute Gezondheidszorg (HAG) en Hoofd Publieke Gezondheidszorg (HPG). HAG en HPG geven invulling aan de verantwoordelijkheid die de veiligheidsregio heeft voor aansturing van de geneeskundige hulpverlening. Beide functies vallen onder verantwoordelijkheid van de Algemeen Commandant Geneeskundige Zorg (ACGZ) en bevinden zich in de multidisciplinaire context binnen de witte kolom.

Ontwikkeling personeelsbestand parate crisisorganisatie GHOR

In de periode 2014-2018 zijn 8 van de 14 Officieren van Dienst Geneeskundig (OvdG) uit dienst getreden, waarvoor nieuw OvdG'en zijn geworven.

Uit de personeelsopbouw van alle crisisfunctionarissen GHOR blijkt dat ook de komende jaren een substantiële vervanging van deze functionarissen plaatsvindt. De Wijziging in het Besluit personeel leidt daarnaast tot nieuw op te leiden crisisfunctionarissen GHOR, namelijk HAG en HPG. Op basis hiervan verwacht GHOR in de komende jaren extra kosten voor werving, selectie en initiële landelijk vereiste opleidingen, die een hoge druk leggen op de begroting GHOR.

Opleiden, trainen, oefenen

Voor alle GHOR-crisisfuncties zijn ook dit jaar veel trainingen zowel monodisciplinair (zorgpartners) als multidisciplinair (veiligheidsregio) opgezet en uitgevoerd. Een oefening waar zowel functionarissen van zorgpartners als ook van veiligheidsregio tegelijk zijn beoefend was op 7 november 2018 met een scenario terrorismegevolgbestrijding op terrein van het LUMC.

Het opleiden trainen oefenen van crisisfunctionarissen GHOR is volgens planning uitgevoerd. Afgesproken evaluaties zijn gehouden. Deelnemers zijn tevreden over de aanpak. De trend van groeiende vak volwassenheid van crisisfunctionarissen GHOR is doorgezet.

Operationaliseerde inzetcriteria

De inzetcriteria voor GRIP-opscaling heeft GHOR Hollands Midden in samenwerking met Meldkamer Ambulancezorg en GHOR Haaglanden geoperationaliseerd en in de technische infrastructuur van de meldkamer laten opnemen. Deze samenwerking heeft bekendheid met elkaars processen verbeterd. Uit de pilot is gebleken dat het aantal inzetten van OvDG sterk toeneemt en daarmee hun enthousiasme voor incidentbestrijding en het behoud van hun vakbekwaamheid. Op 1 september 2018 zijn deze geoperationaliseerde inzetcriteria van kracht gegaan. Het aantal inzetten in 2018 was 245, waarvan 6 inzetten met GRIP 1 of hoger (2017: 58 inzetten).

Aangepaste inzetcriteria Gezondheidskundig Adviseur Gevaarlijke stoffen (GAGs)

Vanaf 1 december 2018 zijn aangepaste inzet- en alarmeringscriteria van toepassing voor de GAGs. Deze operationele functie kan worden ingezet tijdens incidenten waarbij (vermoedelijk) gevaarlijke (Chemisch Biologisch Radioactief en Nucleair) stoffen betrokken zijn. De gewijzigde inzetcriteria leiden tot een uniforme werkwijze binnen Zuid-Holland.

2.2.3 Financiën

De realisatie van het programma GHOR kan als volgt worden samengevat.

(€1.000)	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Begroting 2018	Verschil
Lasten	1.973	1.986	2.024	38
Baten	1.960	2.006	2.024	-18
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	-13	20	0	20
Mutatie reserves	29	16	0	16
Gerealiseerde resultaat	16	36	0	36

Het gerealiseerde resultaat is €36k voordelig. Het structurele resultaat is €23k nadelig. De financiële resultaten van dit programma zijn verder gespecificeerd in de jaarrekening in paragraaf 3.5.2.

2.3 Programma Regionale Ambulancevoorziening (RAV)

2.3.1 Doel

De Regionale Ambulancevoorziening Hollands Midden (RAV) biedt verantwoorde ambulancezorg. De RAV kenmerkt zich als een professionele, innovatieve en transparante organisatie. De patiënt heeft hier recht op!

De Tijdelijke wet Ambulancezorg (TwAZ) is sinds 1 januari 2013 het wettelijk kader voor ambulancediensten. Op basis van deze wet heeft het ministerie van VWS een vergunning afgegeven aan de RAV om ambulancezorg te verlenen in de veiligheidsregio. In 2017 heeft de Minister van VWS besloten de werkingsduur van de tijdelijke wet te verlengen tot 2021. Ambulancezorg Nederland heeft namens alle RAV's haar standpunt kenbaar gemaakt aan VWS over de ordening van de ambulancezorg vanaf 2021. Uitgangspunt hierbij is o.a. voortzetting van de huidige wijze van vergunningsverlening.

Het programma RAV omvat de ambulancezorg en de meldkameractiviteiten (intake en uitgifte). De activiteiten zijn beschreven in de Tijdelijke wet Ambulancezorg (TwAZ), die sinds 1 januari 2013 de ambulancezorg reguleert. Deze wet is tot 2020 verlengd. De verwachting is dat in 2019 door de Minister meer duidelijkheid wordt geboden over nieuwe wetgeving.

2.3.2 Ontwikkelingen

Visie op zorgaanbod

De balans tussen de behoefte aan ambulancezorg en de beschikbare capaciteit is al langer verstoord. Een van de invalshoeken om de balans te herstellen is een betere regie op de geboden zorg.

Door de samenwerking te zoeken met de huisartsenposten, thuiszorg en GGZ bij de aanname en verwerking van meldingen wil de RAV de melder zorg op maat bieden. Oriënterende gesprekken over de inrichting van een zorgmeldkamer worden in 2019 gevoerd.

De RAV houdt in 2019 een 112-campagne, gezamenlijk met de zorgketenpartners. Het doel hiervan is om de burger zo snel mogelijk in de richting te helpen van de juiste zorgverlener.

Tekort aan verpleegkundigen

In de afgelopen jaren heeft de RAV tientallen nieuwe verpleegkundigen aangenomen. Tot nog toe heeft de RAV in haar behoefte kunnen voorzien en worden nog regelmatig nieuwe mensen aangenomen, maar het potentieel aan beschikbare verpleegkundigen, onder wie ook centralisten, neemt nog steeds af. De RAV blijft inzetten op de werving van nieuwe verpleegkundigen en op behoud van personeel, maar verwacht in de komende jaren desondanks problemen te zullen ondervinden bij het op peil houden van de formatie.

Telemedicine

De verdieping van de kwaliteitszorg is met name beoogd door de introductie van Telemedicine. Sinds de invoering van de Tempus ALS wil de RAV onderdelen van het Telemedicine-concept gefaseerd implementeren in de dienst. De infrastructurele voorwaarden die hiervoor nodig zijn, hebben vertraging opgelopen. In 2018 is de basis gelegd om op verder te bouwen in 2019.

2.3.3 Prestaties

Het jaar 2018 heeft vooral in het teken gestaan van het ontwikkelen van plannen voor het herstellen van de balans tussen de vraag om ambulancezorg en het aanbod dat door de RAV kan worden geleverd. De balans is verstoord geraakt als gevolg van diverse in- en externe ontwikkelingen. Intern speelt met name de krapte op de arbeidsmarkt voor verpleegkundigen een rol, extern de veranderende zorgvraag en het veranderende zorgaanbod van ketenpartners. Gevolg van de verstoorde balans is dat niet kan worden voldaan aan de norm (95% A1 binnen 15 minuten onder normale omstandigheden). Er is veel in gang gezet waarvan de effecten naar verwachting pas in 2019 zichtbaar zullen zijn.

Voor een uitgebreide toelichting op het meerjarenbeleid van de RAV wordt verwezen naar <http://rap.ravhm.nl>.

Zorgambulance

De zorgambulance wordt sinds april 2017 ingezet. Laag complexe ambulancezorg wordt in speciaal hiervoor ingerichte ambulances uitgevoerd door zorgambulancebegeleiders. De druk op de spoedcapaciteit is hierdoor verminderd. Het aantal zorgambulances is per september 2018 tot 4 uitgebreid. De spreiding over de regio is geoptimaliseerd. In de avonduren is inmiddels ook capaciteit beschikbaar

Zorgtaxi

Een deel van de ambulancecapaciteit wordt ingezet terwijl er strikt genomen geen (acute) zorgbehoefte aanwezig is. In dergelijke gevallen biedt de RAV in samenwerking met een taxivervoerder bij wijze van pilot de mogelijkheid aan bij de huisarts om te kiezen voor een zorgtaxi i.p.v. een ambulance. Hiermee probeert de RAV de alsmaar stijgende ritaantallen enigszins te beperken. De pilot heeft laten zien dat er duidelijk behoefte is aan deze vorm van patiëntenvervoer. Vanwege beperkte financiële middelen is de zorgtaxi tot nog toe beperkt ingezet.

Prestaties (% A1 < 15 minuten)

Het aantal spoedritten dat binnen 15 minuten ter plaatse is (A1) blijft met 91,2% op regioniveau gemiddeld achter op de norm. Hiervoor zijn diverse oorzaken aan te geven:

- De personeelsproblemen zijn nog niet geheel opgelost. De formatie benadert het gewenste niveau, maar nog niet alle nieuwe medewerkers zijn inzetbaar doordat zij in het opleidingstraject zitten.
- De RAV heeft een nieuw ritdatamanagementsysteem dat aan het digitale ritformulier gekoppeld is. Dit systeem is sinds november 2017 in gebruik en is gedurende 2018 verder ontwikkeld. Vanaf de ingebruikname zijn de prestatiecijfers met ruim 2% afgenomen en daarna gestabiliseerd. De prestatiebepaling is nu direct conform de richtlijnen van het RIVM en worden er geen uitzonderingen gemaakt voor bijzondere omstandigheden.
- De ritaantallen zijn gestegen.
- De RAV heeft te maken met een toenemend aantal tijdelijke sluitingen van ziekenhuisafdelingen. Het gevolg hiervan is een stijging van de gemiddelde ritduur en daarmee samenhangend een vermindering van beschikbare spoedparaatheid.
- Gebieden aan de randen van onze veiligheidsregio die normaliter door andere RAV's worden aangereden, worden nog steeds door onszelf bediend. Hierdoor staan in deze gebieden de prestaties extra onder druk.
- Waar (mogelijk) sprake is van een reanimatie wordt een beroep gedaan op de brandweer first responder en de burgerhulpverlener. Uit een onderzoek in 2017 blijkt dat hierdoor meer dan 75% van de reanimaties binnen 6 minuten kan worden gestart.

2.3.4 Financiën

De realisatie van het programma RAV kan als volgt worden samengevat.

(€1.000)	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Begroting 2018	Verschil
Lasten	26.463	27.604	27.874	270
Baten	26.078	27.904	27.874	30
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	-385	300	0	300
Mutatie reserves	213	133	0	133
Gerealiseerde resultaat	-172	433	0	433

De financiering van de ambulance activiteiten vindt plaats op basis van voorgeschreven tarieven door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa).

Het gerealiseerde resultaat is €433k voordelig. Het structurele resultaat is 428k voordelig. De financiële resultaten van dit programma zijn verder gespecificeerd in de jaarrekening in paragraaf 3.5.3.

2.4 Verplichte paragrafen

Hieronder zijn de verplichte paragrafen opgenomen die van toepassing zijn voor de RDOG Hollands Midden. Wij hebben een onverplichte paragraaf rechtmatigheid toegevoegd.

2.4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen van de RDOG Hollands Midden wordt bepaald door de omvang van de reserves. Hierdoor kunnen niet begrote uitgaven worden opgevangen. De deelnemende gemeenten zijn op grond van artikel 27, lid 7 van de Gemeenschappelijke regeling RDOG Hollands Midden verplicht ervoor te zorgen dat de RDOG Hollands Midden beschikt over voldoende middelen om aan al zijn verplichtingen te kunnen voldoen.

De uitgangspunten voor de reserves zijn opgenomen in de Nota Reserves en Voorzieningen RDOG Hollands Midden, die door het Algemeen Bestuur op 28 maart 2018 is vastgesteld.

De omvang van de reserves bedraagt €3.627k. Het weerstandsvermogen is €2.794. Dit is bepaald door de reserves waarvoor het Algemeen Bestuur al een doel heeft vastgesteld niet mee te tellen als vrij besteedbaar vermogen. Wat resteert, is het weerstandsvermogen. Dit is hieronder weergegeven. Een nadere toelichting op het eigen vermogen is opgenomen in paragraaf 3.4.7 van de jaarrekening en in paragraaf 4.3 in de bijlagen.

De weerstandsratio is de beschikbare weerstandscapaciteit ten opzichte van de benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit, die is gebaseerd op het risicomanagementsysteem, is voor 2018 bepaald op €5.500k. De weerstandsratio is $\text{€2.794k} / \text{€5.500k} = 51\%$.

(€1.000)	01-01-2018	31-12-2018	Niet vrij	Weerstand
Algemene reserve GGD	21	1.910	0	1.910
Bestemmingsreserve verplichtingen voormalig personeel	0	358	358	0
Bestemmingsreserve marktaken GGD	382	283	283	0
Reserves GGD	403	2.551	641	1.910
Algemene reserve GHOR	126	110	0	110
Bestemmingsreserve project OvDG	77	77	77	0
Reserves GHOR	203	187	77	110
Reserve aanvaardbare kosten RAV	69	69	0	69
Bestemmingsreserve huisvesting RAV	248	115	115	0
Reserves RAV	317	184	115	69
Onverdeeld gerealiseerde resultaat	0	705	0	705
Eigen vermogen	923	3.627	833	2.794

Risicomanagementsysteem

Bodems en plafonds van de reserves zijn gebaseerd op het risicomanagementsysteem en vastgesteld door het Algemeen Bestuur RDOG Hollands Midden, mede op advies van het Algemeen Bestuur VRHM.

Eind 2018 heeft een actualisatie van de risico-inventarisatie plaatsgevonden. De opbouw van deze analyse is gebaseerd op de risico-analyse die in voorgaande jaren is uitgevoerd, maar is uitgebreid met stakeholders van de organisatie en heeft naast de risico's ook kansen benoemd, die eveneens voor de organisatie van belang kunnen zijn. De GHOR en RAV hebben in dit proces ook hun bijdrage geleverd.

Vooruitlopend op de besluitvorming in het bestuur worden hieronder de nieuwe bedragen van de plafonds van de reserves al vermeld. De bedragen zijn gebaseerd op een inventarisatie van de processen binnen de GGD, GHOR en RAV waarbij de kans en impact als wegingsfactor zijn meegenomen en een koppeling is gelegd met een risico-bedrag wanneer het risico zich zou voordoen. Als plafond in het weerstandvermogen wordt het totaalbedrag aangehouden van de risico's die vallen in de berekening van de drie hoogst waarderingen, hetgeen uitkomt op een bedrag van €5.500k.

Belangrijkste risico's

Risico's	Toelichting	Maatregelen
Bestuurlijk		
Uitkomsten RDOG 2020 biedt kansen, maar ook risico's: hoe gaat het nieuwe PPG functioneren	Het gekozen model stelt hoge eisen aan invulling opdrachtgeverschap van gemeenten. De capaciteit om structuur goed in te richten en te ondersteunen is zowel binnen RDOG Hollands Midden als binnen gemeenten krap.	Consequent teruggrijpen naar de oorspronkelijke uitgangspunten RDOG 2020. Helder verwachtingen management.
Een wijzigende visie van gemeenten op bepaalde taakgebieden, bv CJG, jeugdhulp of maatschappelijke zorg.	Een wijzigende visie van gemeenten kan leiden tot verlies van opdrachten in schil 3 m.b.t. CJG diensten (coördinatoren, cursusbureau etc) of complexe wijzigingen in de invulling van de taken in schil 2, zoals minder taken voor alle gemeenten samen. Spanningspunt is vooral dat personele wijzigingen realiseren niet altijd een korte doorlooptijd heeft.	Uitgangspunten toepassen en met elkaar in gesprek blijven. Helderheid aanbrengen over de gewenste te bereiken maatschappelijke effecten en de rol van de GGD hierin.
Primaire taken		
Veranderende wetgeving kan leiden tot uitbreiding van werkzaamheden en formatie-uitbreiding.	De regelgeving voor de GGD taken is in beweging. Veranderende wet- en regelgeving kan leiden tot uitbreiding of krimp van werkzaamheden. Risico is dat dit sneller gaat dan veranderingen in het personeelsbestand. Er kan ook sprake zijn van krimp bij taken die elders worden ondergebracht.	Goede meerjaren begroting en inzicht in ontwikkelingen formatie.
Verlies contract arrestantenzorg in 2020.	De aanbesteding van arrestantenzorg bij de politie komt naderbij. Afhankelijk van de scherpste van de offerte zal het contract wel/niet worden voortgezet.	Samenwerking met GGD Haaglanden, volgen ontwikkelingen, inzet bij werving en opleiding forensisch artsen.
DD JGZ: De ontwikkeling en implementatie van een klantportaal stagneert. Medewerkers leren niet snel genoeg correct te registreren.	De aanschaf en implementatie van het nieuwe DD JGZ is gerealiseerd, maar nog niet alle functionaliteiten worden zo gebruikt als vooraf was bedacht. Dat kan van invloed zijn op de juiste vastlegging en de betrouwbaarheid van de gegevens in het systeem.	Ouderportaal wordt voorbereid. Continu proces van verbetering inrichting en instructie, gericht op standaard gebruik van Kidos. Versterking applicatiebeheer.
Niet leveren optimale zorg JGZ/jeugdhulp door ontbreken integrale werkprocessen in samenwerking JGZ-SJT/JGT/ST	Samenwerking JGZ met ketenpartners is onontbeerlijk om tot efficiënte en effectieve uitvoering te komen. Door het ontbreken van deze samenwerkingsprocessen gaat een ieder op eigen integrale wijze met de casuïstiek om en kunnen bij overdracht registraties niet voldoen. Het risico bestaat dat extra personeel nodig is om het aanbod tijdig te kunnen verwerken.	Dit risico onder de aandacht van de gemeenten als regisseur brengen. De gemeenten ondersteunen bij hun systeem-verantwoordelijkheid voor alle jeugdigen en hun ouders.

Risico's	Toelichting	Maatregelen
Niet voldoen aan verplichte doorlooptijden Veilig Thuis waardoor cliënten minder effectief geholpen kunnen worden.	Specifiek voor Veilig Thuis is sprake van wettelijke termijnen die worden gemonitord door de Inspectie. Daarbij zijn er beperkt mogelijkheden om af te wijken van het verplichte handelingsprotocol. Als het aantal meldingen sneller toeneemt dat geraamd, is het al snel noodzakelijk om extra personeel in te zetten.	Monitoren aantal meldingen en uitbreiding formatie VT wanneer nodig Verbeteren samenwerking in de keten waardoor overdracht werkzaamheden soepel verloopt.
Ondersteunende taken		
De jarenlange bezuinigingen hebben de organisatie kwetsbaar gemaakt. Er zijn nauwelijks voldoende middelen beschikbaar om medewerkers goed te ondersteunen in hun taakuitvoering. De centrale ondersteuning heeft net voldoende armslag om aan de belangrijkste zaken aandacht te besteden, maar onvoldoende capaciteit en vormkracht om de benodigde ondersteuning aan de primaire activiteiten te verbeteren.	De beperkte overhead en de doorgevoerde bezuinigingen hebben tot gevolg dat de uitvoering van overhead zeer operationeel is (activiteitgericht en ad hoc). Met beperkte formatie wordt de ondersteuning draaiende gehouden. Ondersteunende taken op het gebied strategische ontwikkelingen, toekomstige wet- en regelgeving, technische ontwikkelingen, afstemming opleiding op toekomstig beleid en personeelsplanning (kwalitatief en kwantitatief) worden beperkt ingevuld en uitgevoerd. De competenties van een gedeelte van de overhead-medewerkers loopt niet in de pas met de gevraagde competenties.	De overhead niet verder inkrimpen maar (kwalitatief) versterken. Tevens versterken van de professionele autonomie van medewerkers en van het procesgericht werken. Om dit mogelijk te maken en te zorgen dat de organisatie kan inspelen op toekomstige ontwikkelingen zullen we ook de HR-functie kwalitatief versterken en ontwikkelen.
HRM		
Strategisch personeelsbeleid is nog onvoldoende uitgewerkt.	Het strategisch personeelsbeleid is nog niet uitgewerkt en geïmplementeerd. Hierin dienen de noodzakelijke ontwikkelingen te worden opgenomen zoals; Hoe gaan we om met "schaars" personeel? Hoe kunnen we nieuw personeel aan de RDOG binden? Hoe krijgen we de juiste competenties en talenten op de juiste plaats? Hoe gaan we om met de vergrijzing van het Personeel en de digitale vooruitgang? Hoe gaan we om met de personele capaciteit op korte en lange termijn? Momenteel bestaan er verschillen tussen de afzonderlijke sectoren. Risico is dat de RDOG Hollands Midden bij mogelijke afname van taken langlopende verplichtingen, dat personeel niet de juiste competenties heeft, of juist dat het benodigde personeel niet beschikbaar is.	Inschakelen externe ondersteuning t.b.v. personeelsbeleidsontwikkeling. HR-functie in al haar aspecten, centraal en decentraal, kwalitatief versterken en ontwikkelen.
Verzuimcijfer stijgt boven concernbrede norm van 5% (RDOG 2e kwartaal 5,5%). Door vervanging van zieke collega's neemt werkdruk toe. Achterstand in werkzaamheden.	De organisatie RDOG is in ontwikkeling. Enerzijds wordt de sturing gewijzigd in een zelfsturende organisatie en anderzijds worden de automatiseringssystemen en te volgen processen aangepast aan de eisen van de tijd. Dit vraagt veel (extra) inzet en flexibiliteit van de medewerkers. Mede daardoor kan het verzuimcijfer van de RDOG (in aug) 0,2% boven de RDOG norm van 5% uitkomen. Dit is een financieel risico.	Verzuim is deels werkgerelateerd. Niet alles is te voorkomen. Programma is gericht op preventie en aandacht.
Informatiemanagement		
Een deel van de medewerkers is op dit moment onvoldoende toegerust om mee te groeien en in te spelen op de snelle digitalisering om ons heen.	Voortdurende ontwikkeling van de zittende medewerkers is essentieel t.b.v een toekomstbestendige organisatie. zeker ook in het licht van een opschuivende AOW gerechtigde leeftijd.	Versterken mogelijkheden voor scholing en doorontwikkeling medewerkers, ook voor 55-plussers.
Stagnatie implementatie IM-beleid	De digitale wereld verandert snel. Bij de ontwikkeling van de organisatie wordt de nadruk gelegd op primaire taken. Zonder voldoende en juiste (digitale) ondersteuning stagneert de levering van diensten. Een inhaalslag is van belang om te kunnen voldoen aan de wensen van de klanten, opdrachtgevers en medewerkers. Business cases zijn noodzakelijk om de risico's en kosten helder in beeld te krijgen.	Financiering €300k uit reserve in 2019. Voorbereiden business cases per project t.b.v. vervolg.

Risico's	Toelichting	Maatregelen
Financiën		
De begrotingsaannames kloppen onvoldoende.	De begroting is een raming van de te verwachten kosten en opbrengsten. De realisatie is vaak weerbarstiger waardoor negatieve resultaten kunnen ontstaan. Gezien de ontwikkelingen van risico's is het niet altijd gewenst tekorten uit de reserves te dekken.	Rapportages op orde en goed zicht op instroom en activiteiten om resultaten te bereiken. Strakke begrotingsdiscipline.
Stijging personeelskosten hoger dan de index 2019 in de begroting 2019.	De index 2019 is 2,3%. De pensioenpremies stijgen 1,3%. Daarom ontstaat een knelpunt bij CAO afspraak met salarisstijging groter dan 1% voor 2019. De verwachting is dat de CAO 2019 zal leiden tot een structureel tekort in de RDOG begroting 2019. Vastgesteld uitgangspunt van het AB is dat de gemeenten dergelijke autonome ontwikkelingen compenseren.	Voeren goed gesprek in AB en PPG en ook met werkgroep financieel kader GR'en over oplossing van verwachte tekort.
Projecten		
Project planning en uitvoering ondermaats.	Door het systematisch in kaart brengen van de projecten die lopen is zichtbaar geworden wat er goed en wat minder goed loopt. Gepleegde inzet levert niet het gewenste resultaat t.b.v. organisatie, onder andere door onvoldoende inkoopkracht. Gevolg extra kosten en minder vertrouwen. Beter in beeld is dat de optelsom van (IM) projecten niet past in de huidige begroting. Dat leidt tot herprioritering, maar ook tot inzet van externen t.b.v essentiële projecten.	Scherpe prioritering en projectuitvoering onder verantwoordelijkheid van de opdrachtgever.
Beperkingen in de huisvesting van MZVT (te weinig en werkplekken van matige kwaliteit)	Het contract van huisvesting voor onderdeel MZVT loopt af in 2020. Daarnaast is de huisvesting te krap geworden i.v.m. groei VT. Wegens taakuitbreidingen, zullen nog meer werkplekken met bijbehorende devices nodig zijn. Het is aannemelijk dat het bestaande huisvestingsbudget voor MZVT onvoldoende zal zijn.	Plannen worden ontwikkeld en keuzes worden voorbereid.
Inkoop		
Toename inkooprisico's.	Toename complexe inkooptrajecten. De RDOG Hollands Midden volgt wetgeving en jurisprudentie en past haar beleid en de uitvoering daarvan hier zo goed mogelijk op aan zonder dat dit ten koste gaat van een effectieve en efficiënte manier van inkopen. Echter de aanbestedingswetgeving en jurisprudentie blijft in ontwikkeling en soms zo complex dat nooit met zekerheid te stellen is dat alles goed is gegaan en wat de uitkomst is van een eventuele rechtszaak.	Naar eer en geweten zo goed mogelijk, volgens de wet en inkoopbeleid, uitvoeren van aanbestedingen.
Tekortschietende leveranciers. geen levering(ICT) diensten, faillissement leverancier etc. Bijvoorbeeld bepaalde vaccins zijn niet meer beschikbaar, of door een ICT storing kan personeel niet verder werken.	Bij het sluiten van overeenkomsten met leveranciers wordt zoveel mogelijk onderzocht welke onderwerpen in de overeenkomsten moeten worden opgenomen om risico's te vermijden. De negatieve ontwikkelingen bij de leveranciers zelf zijn echter niet altijd in beeld en te voorkomen.	Goede selectie leveranciers. Risico's worden deels geborgd binnen overeenkomsten met leveranciers.

2.4.2 Kengetallen

De kengetallen geven een indicatie van de financiële gezondheid van de organisatie. In onderstaande tabel zijn de voorgeschreven kengetallen gepresenteerd en vervolgens verder toegelicht.

	2018 GGD/GHOR	2018 RAV	2018 RDOG	2017 GGD/GHOR	2017 RAV	2017 RDOG
Solvabiliteitsratio ¹	16,1%	5,1%	11,8%	4,3%	2,1%	3,1%
Netto schuldquote ²	5,5%	39,7%	17,4%	10,9%	47,8%	24,0%
Structurele exploitatieruimte ³	1,1%	1,5%	1,2%	-0,8%	-1,4%	-1,0%

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Als signaalwaarde voor de solvabiliteitsratio geldt een percentage van 20%.

De solvabiliteitsratio is gestegen van 3,1% naar 11,8%. Een belangrijke oorzaak is de bijstorting in de reserves en het positief exploitatiesaldo in 2018 waardoor het eigen vermogen is versterkt. Dit is verder toegelicht in paragraaf 3.4.7. Met dit percentage kan de financiële positie van de RDOG Hollands Midden als enigszins kwetsbaar worden aangemerkt. De solvabiliteitsratio van de programma's GGD en GHOR is 16,1% (2017: 4,3%) en die van de RAV is 5,1% (2017: 2,1%).

Netto schuldquote

Investerings worden niet betaald met reserves maar met geld. Als dat niet op de bank staat, dan moet dat worden geleend. Daarmee stijgt de schuld. Als signaalwaarde voor de netto schuldquote geldt: als de netto schuld groter is dan 130% van de inkomsten, is er sprake van een erg hoge schuld. Het licht staat dan op rood. Maar al bij een netto schuld die 100% van de inkomsten te boven gaat, springt het licht op oranje.

De netto schuldquote van de RDOG is gedaald van 24,0% naar 17,4%. Dat is ruim toereikend om aan de schuldverplichtingen te voldoen. De netto schuldquote van GGD en GHOR is met 5,5% laag (2017: 10,9%), de netto schuld is €2,9m bij €52,6m baten. De netto schuldquote van de RAV is 39,7% (2017: 47,8%), de netto schuld is €11,1m op een totaal van €27,9m aan baten.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen geeft aan in hoeverre sprake is van doorlenen. Zo wordt in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Omdat de RDOG Hollands Midden geen leningen verstrekt heeft, is de uitkomst gelijk aan de netto schuldquote.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de jaarrekening is, afgezet tegen de inkomsten. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

De structurele baten van de RDOG Hollands Midden zijn groter dan de structurele lasten. De structurele exploitatieruimte is gestegen van -1,0% naar +1,2%. Hiervan is 1,1% (2017: -0,8%) toe te wijzen aan een structureel exploitatieoverschot bij de programma's GGD en GHOR en 1,5% (2017: -1,4%) structureel exploitatieoverschot bij de RAV. De organisatie van de drie programma's is hiermee enigszins in staat flexibel te reageren op onverwachte gebeurtenissen.

Het structurele resultaat is verder toegelicht in paragraaf 3.5.5.

¹ Eigen vermogen / balanstotaal

²
$$\frac{[(\text{Materiële vaste activa} + \text{voorraden}) - (\text{eigen vermogen} + \text{voorzieningen})]}{(\text{totale baten})} = \frac{[(\text{Langlopende schulden} + \text{vlottende passiva}) - (\text{financiële vaste activa} + \text{vlottende activa} - \text{voorraden})]}{(\text{totale baten})}$$

³
$$\frac{[(\text{Totale structurele baten} - \text{totale structurele lasten}) + (\text{totale structurele toevoegingen aan de reserves} - \text{totale structurele omtrekkingen aan de reserves})]}{(\text{totale baten})}$$

2.4.3 Financiering

Algemeen

In 2018 heeft het Algemeen Bestuur van de RDOG Hollands Midden een geactualiseerd Treasurystatuut vastgesteld. Dit treasurystatuut regelt de verantwoordelijkheden en randvoorwaarden voor het aangaan van, garanderen en verstrekken van geldleningen. Het treasurystatuut verbiedt het gebruik van financiële derivaten.

De RDOG Hollands Midden beschikt over reserves om schommelingen in de exploitatie en markttaken te kunnen opvangen.

Financiering

Het programma GGD wordt voor het basispakket gefinancierd door de deelnemende gemeenten naar rato van hun inwonertal. De aanvullende diensten zijn gefinancierd op basis van door het Algemeen Bestuur vastgestelde tarieven of op basis van met deze afnemers gesloten overeenkomsten. Geplande investeringen worden gefinancierd uit de beschikbare liquide middelen.

De financiering van het programma GHOR geschiedt sinds 1 januari 2014 door de deelnemende gemeenten in de RDOG Hollands Midden. Geplande investeringen worden gefinancierd uit de beschikbare liquide middelen.

De zorgverzekeraars financieren het grootste deel van het programma RAV op basis van contractafspraken.

De financiering van de geplande investeringen voor de nieuwe huisvesting in Leiden en Gouda van de RAV is geschied door het aantrekken van drie 50-jarige leningen. Overige geplande investeringen zijn gefinancierd door een kredietfaciliteit bij de huisbankier van de RAV.

Saldo financieringsfunctie

De specificatie van het saldo van de financieringsfunctie is opgenomen in onderstaande tabel.

(€1.000)	2018	2017
Afschrijvingen	2.455	2.559
Rente langlopende schulden	382	403
Rente kortlopende schulden	4	1
Totaal lasten	2.841	2.963
Doorberekende afschrijvingen	2.455	2.559
Doorberekende rente	385	403
Ontvangen rente	1	1
Totaal baten	2.841	2.963
Saldo financieringsfunctie	0	0

Kasgeldlimiet

Artikel 4 van de Wet financiering decentrale overheden bepaalt dat gelijktijdig met het jaarverslag gerapporteerd te worden over de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De toegestane kasgeldlimiet is 8,2% van de grondslag, te weten het totaal van de lasten van de laatste begrotingswijziging, zijnde €77.940k x 8,2% = €6.390k.

(€1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Omvang vlottende korte schuld	-3.204	-3.477	-726	0
Vlottende middelen	257	351	1.406	3.011
Totaal netto vlottende schuld	-2.947	-3.126	680	3.011
Toegestane kasgeldlimiet	6.390	6.390	6.390	6.390
Ruimte	3.443	3.263	7.070	9.400

Renterisico

De renterisiconorm wordt niet overschreden. Het renterisico is nihil. Er zijn geen gelden uitgezet voor langer dan een jaar.

Het pand aan de Parmentierweg te Leiden is in 2003 gefinancierd met een 20-jarige lineaire lening van de BNG Bank. De rentevaste periode voor de financiering is gelijk aan aflossingsperiode.

In 2011 zijn twee 50-jarige leningen afgesloten voor de financiering van de nieuwbouw van de RAV in Leiden en Gouda. De rentevaste periode voor beide geldleningen bedraagt 25 jaar, met een rentewijziging in 2037. De eerste aflossing van beide leningen was in januari 2013. Medio 2012 is een aanvullende 49,5-jarige lening van afgesloten voor de RAV. De aflossingen en rentevaste periode daarvan lopen synchroon met de beide 50-jarige leningen. De rente van deze drie leningen wordt volledig vergoed door de zorgverzekeraars.

2.4.4 Onderhoud kapitaalgoederen

Huisvesting

In 2003 is het pand aan de Parmentierweg 49 te Leiden door de GGD Zuid-Holland Noord gekocht. Bij de fusie met de GGD is dit pand aan de RDOG Hollands Midden overgedragen. Het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) wordt stelselmatig geactualiseerd. De laatste actualisering van het MJOP heeft in 2016 plaatsgevonden. Op basis hiervan is er geen aanleiding geweest om de dotatie aan de aan de onderhoudsvoorziening aan te passen.

In Leiden is aan het Schuttersveld ruimte voor MZVT gehuurd. In 2018 zijn hierop geen aanpassingen geweest.

Wagenpark

De RAV beschikt over een wagenpark van ambulancevoertuigen en piketvoertuigen. Materieel wordt centraal ingekocht. Ten behoeve van het onderhouden van de ambulances is een meerjarige overeenkomst met een leverancier afgesloten waar al het onderhoud is ondergebracht. De GHOR beschikt over vier piketvoertuigen voor de operationele GHOR-functionarissen met opkomstplicht en over een logistiek voertuig.

2.4.5 Bedrijfsvoering

Investeringsbeleid

De RDOG Hollands Midden is terughoudend geweest met investeringen.

Informatisering en automatisering

De RDOG Hollands Midden heeft een strategische visie op informatiemanagement 2016-2020 opgesteld, en vormt nog steeds het vertrekpunt voor het informatiserings- en automatiseringsbeleid in de komende jaren. Deze is verder geconcretiseerd in het beleidsplan IM/ICT 2019-2022. Daar komen ook onderwerpen naar voren als business intelligence, privacybescherming en informatiebeveiliging en applicatiemanagement. Op deze onderwerpen zal de komende jaren een verbeterslag gerealiseerd worden.

Gegevensbescherming

In 2018 is er ruim tijd en aandacht besteed aan het invoeren van de vereisten vanuit de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Er is een register waarin de verwerkingen van persoonsgegevens en een privacyreglement en publieksfolder opgeleverd. Verder is de procedure rond de afhandeling van datalekken aangescherpt. Er is een toetsingsformulier waarmee proces- en projecteigenaren zelf een risico analyse op nieuwe of aangepaste processen kunnen doen en de werkersovereenkomst (verplichte afspraken tussen de organisatie en opdrachtnemers) aangepast aan de AVG.

Alle medewerkers van RDOG zijn in staat gesteld om via een e-learning geïnformeerd te worden over de wijzigingen die de AVG heeft meegebracht.

Medewerkers die constateren dat er mogelijk iets mis is gegaan met persoonsgegevens dienen dit te melden in Topdesk onder de noemer Datalekken. In 2018 is er hier 22 keer sprake van geweest. In slechts 1 geval heeft een datalek geleid tot melding aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Het betrof hier een verkeerd verzonden e-mail met daarin een verwijzing naar Specialistische Geestelijke Gezondheidszorg. De inhoud van de mail was dermate vertrouwelijk van aard dat melding aan zowel AP als betrokkene van toepassing was.

In augustus 2018 is er ingebroken in de Parmentierweg 49. De materiële schade is beperkt gebleven. Wel zijn drie laptops ontvreemd, waarvan twee laptops veel cliëntgegevens bevatten. De laptops hebben Bitlock-versleuteling waardoor de kans op openen van de harde schijf nihil is. Zonder deze 'last line of defence' hadden we een zeer groot datalek gehad, waarbij we zowel de Autoriteit Persoonsgegevens als de betrokkenen (circa 300.000 cliënten) hadden moeten informeren.

Administratieve organisatie

De RDOG Hollands Midden heeft ervoor gekozen meer procesmatig te gaan werken. Hiertoe zijn onder meer ruim 30 administratieve processen opnieuw beoordeeld en beschreven vanuit een intern klantperspectief, waarbij met de organisatie aandacht is geschonken aan onder andere efficiëntie en kennisoverdracht.

Personeelsbeleid

De grote druk op de gemeentefinanciën heeft geleid tot een opdracht aan de RDOG Hollands Midden om taken sober en doelmatig uit te voeren. Dit heeft geleid tot bezuinigingen, vooral in de vorm van personele bezuinigingen. Deze bezuinigingen zijn consequent doorgevoerd en hebben daadwerkelijk geleid tot besparingen.

De jarenlange bezuinigingen hebben de organisatie wel kwetsbaar gemaakt. Er zijn amper voldoende middelen beschikbaar om medewerkers goed te ondersteunen in hun taakuitvoering. De centrale ondersteuning heeft net voldoende armslag om aan de belangrijkste zaken aandacht te besteden, maar onvoldoende capaciteit en vormkracht om de benodigde ondersteuning aan de primaire activiteiten te verbeteren.

Vennootschapsbelasting

De RDOG Hollands Midden heeft haar vennootschapsbelasting (vpb) positie fiscaal getoetst. Op grond van deze toetsing door een fiscalist concludeert de RDOG Hollands Midden dat de activiteiten niet leiden tot vpb-plicht respectievelijk tot heffing van vpb.

De Belastingdienst is op basis van de fiscale toetsing en de beoordeling van vpb-plicht gevraagd te bevestigen dat de RDOG Hollands Midden bij ongewijzigde omstandigheden vanaf 2016 niet zal zijn onderworpen aan de heffing van vpb. Hierop heeft de Belastingdienst in haar schriftelijke reactie aangegeven dat zij niet kan bevestigen dat de RDOG met ingang van 1 januari 2016 niet vennootschapsbelastingplichtig is. De reactie van de Belastingdienst geeft geen aanleiding om de analyse en conclusie van de fiscale toetsing bij te stellen waar het de handelwijze met betrekking tot de beoordeling van vpb-plicht betreft.

Indien de RDOG Hollands Midden wel onderworpen zou zijn aan vpb-heffing, dan ontstaat overigens een aanzienlijke post te verrekenen verliezen, waardoor van feitelijke betaling van vpb in de komende jaren naar verwachting geen sprake zal zijn. Het financiële risico wordt voor de komende jaren op nihil geschat.

2.4.6 Rechtmatigheid

Relevante wet- en regelgeving

De jaarstukken van de RDOG Hollands Midden zijn opgesteld onder het regime van verschillende door het Algemeen Bestuur vastgestelde verordeningen, waaronder de controleverordening, het bijbehorende programma van eisen accountantscontrole en het normenkader rechtmatigheid. In het normenkader is de relevante wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheid opgenomen, alsmede de goedkeurings- en rapportagetoleranties. In de Financiële verordening RDOG Hollands Midden wordt een adequate administratieve organisatie en verbijzonderde interne controle voorgeschreven.

Analyse van de begrotingsrechtmatigheid

In de jaarverantwoording zijn de volgende niet begrote lasten opgenomen. Voor een specificatie, zie paragraaf 3.5.1, 3.5.2 en 3.5.3. De overschrijding is het verschil tussen de realisatie en de begroting na wijziging. In de tabel is een onderschrijding aangegeven met een positief bedrag, een overschrijding met een negatief bedrag.

(€1.000)	2018 incl. overhead	2018 excl. overhead	2017
Lasten programma GGD	-229	399	-119
Lasten programma GHOR	38	66	-33
Lasten programma RAV	270	267	-55
Lasten overhead	-	-653	-
Totaal	79	79	-207

Onder- en overschrijdingen zijn stelselmatig gemeld in de viermaandelijke rapportages aan het Algemeen Bestuur. Bij de 2^e bestuursrapportage 2018 is een 2^e begrotingswijziging 2018 ingediend. Het Algemeen Bestuur heeft met deze rapportage en begrotingswijziging ingestemd met de onder- en overschrijdingen van de drie programma's.

De overschrijdingen na de begrotingswijziging zijn vermeld in de jaarstukken in paragrafen 2.1, 2.2 en 2.3, en toegelicht in paragrafen 3.5.1, 3.5.2 en 3.5.3.

Omdat de overschrijdingen en de daar tegenover staande onderschrijdingen passen binnen het vastgestelde beleid, zal het Algemeen Bestuur worden voorgesteld alle onder- en overschrijdingen bij de vaststelling van de jaarstukken van de RDOG Hollands Midden te autoriseren.

Bevindingen van de interne en externe controle

De RDOG Hollands Midden hanteert een intern controleplan voor de verbijzonderde interne controle (VIC). De onderwerpen in de voorgenomen planning 2018 zijn allemaal uitgevoerd.

Op basis van de verantwoordelijkheden ten aanzien van de Belastingdienst inzake horizontaal toezicht en de wens om de aanpak van de VIC te wijzigen is de aandacht verschoven van een gegevensgerichte controle naar een controle op de processen die operationeel zijn binnen de RDOG Hollands Midden. Ook zijn eerdere VIC's bestempeld als onderdeel van de jaarrekening waarvoor gedetailleerde onderbouwingen en aansluitingen noodzakelijk zijn. Denk hierbij aan de volledigheid van de baten en de aansluiting van subadministraties met de financiële administratie.

In de resultaten op de uitgevoerde VIC in 2018 is per proces aangegeven welke bevindingen er zijn geconstateerd, welk belang eraan wordt toebedeeld en welke acties worden voorgesteld. Deze acties zijn indien noodzakelijk in een voortgangssysteem ingebracht, waarmee de afwikkeling kan worden bewaakt. Deze afwikkeling verdient in 2019 meer aandacht.

Ingaande 2016 is een nieuw ERP-systeem operationeel geworden. Het systeem bevat digitale financiële en personele processen die door middel van overzichtelijke workflows zijn ingericht. De belangrijke administratieve processen zijn in 2018 verder onder de loep genomen en herontworpen vanuit een intern klantperspectief, waarbij rekening is gehouden met efficiëntie, duidelijke controlestappen, functiescheiding en verantwoordelijkheden. In 2018 zijn de verbeterpunten stapsgewijs in de systemen geïmplementeerd. In 2019 zullen deze werkzaamheden worden voortgezet.

In 2018 zijn 16 gegevensgerichte controles uitgevoerd en 10 procescontroles. De opmerkingen en aanbevelingen van de accountant bespreken wij intern en gebruiken wij om de kwaliteit van de VIC's te verbeteren. De accountant mag op basis van de richtlijnen op basis van COS610 in zekere mate op de VIC steunen. De rol van de VIC, ten behoeve van de accountantscontrole, wordt dan ook steeds meer voorbereidend.

De accountant geeft aan mee te willen denken met het doorvoeren van verbeteringen, zodat niet alleen detailgegevens worden gecontroleerd maar ook het bestaan van het proces zelf aan de orde komt. Dit is overigens al onderdeel van de interne kwaliteitsaudits. Door hier aandacht aan te geven kan de detailcontrole in het kader van de VIC verminderen. Dit zal zijn beslag krijgen in 2019.

Medio 2019 zal ook een gesprek plaatsvinden met de Belastingdienst over de controleaanpak van de RDOG Hollands Midden en de resultaten daarvan. De Belastingdienst heeft eerder aangegeven aan tevreden te zijn met de controleaspecten en de gehanteerde werkwijze.

3 Jaarrekening

Hierna wordt de financiële verantwoording afgelegd over het in het jaar 2018 gerealiseerde beleid via de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting.

3.1 Balans

ACTIVA (€1.000)		31-12-2018	31-12-2017
Vaste activa			
Investerings met een economisch nut		18.313	19.355
Materiële vaste activa	3.4.1	18.313	19.355
Overige langlopende leningen		28	23
Financiële vaste activa	3.4.2	28	23
Totaal vaste activa		18.341	19.378
Viottende activa			
Gereed product en handelsgoederen		40	42
Voorraden	3.4.3	40	42
Debiteuren		3.725	5.170
Vorderingen op openbare lichamen		1.033	3.375
Uitzettingen in 's Rijks schatkist		4.121	48
Overige vorderingen		12	2
Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar	3.4.4	8.891	8.595
Banksaldi		436	0
Kassaldi		3	3
Liquide middelen	3.4.5	439	3
Te ontvangen subsidies		1.097	0
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen		2.026	1.389
Overlopende activa	3.4.6	3.123	1.389
Totaal viottende activa		12.493	10.029
Totaal activa		30.834	29.407

PASSIVA (€1.000)		31-12-2018	31-12-2017
Vaste passiva			
Algemene reserve		2.089	366
Bestemmingsreserves		833	708
Gerealiseerde resultaat		705	-151
Eigen vermogen	3.4.7	3.627	923
Egalisatievoorzieningen		733	779
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's		0	43
Voorzieningen	3.4.8	733	822
Onderhandse leningen van binnenlandse banken		8.112	8.580
Schulden met een looptijd van één jaar of langer	3.4.9	8.112	8.580
Totaal vaste passiva		12.472	10.325
Vlottende passiva			
Banksaldi		0	3.427
Overige schulden		2.625	2.803
Schulden met een looptijd korter dan één jaar	3.4.10	2.625	6.230
In het begrotingsjaar opgebouwde verplichtingen		8.931	10.864
Van overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen		6.806	1.988
Overlopende passiva	3.4.11	15.737	12.852
Totaal vlottende passiva		18.362	19.082
Totaal passiva		30.834	29.407

3.2 Overzicht van baten en lasten

Onderstaande cijferoverzicht is opgesteld op basis van de huidige BBV-regels, die van toepassing zijn met ingang van 2018. De baten en lasten per programma (GGD, GHOR en RAV) vallen niet samen met de indeling in programma's omdat de overhead uit de programmaverantwoordingen er uitgehaald zijn en apart weergegeven.

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in hoofdstuk 3.5 staan ook cijferoverzichten op basis van de oude BBV-regels. De baten en lasten per programma (GGD, GHOR en RAV) vallen dan samen met de indeling in programma's omdat de overhead er niet is uitgehaald. Hierdoor is een vergelijking met voorgaande jaren mogelijk en zijn de integrale kosten per programma zichtbaar.

(€1.000)	Realisatie 2018 incl overhead	Overhead	Realisatie 2018 excl overhead	Begroting 2018 na wijziging ⁴	Vershil	Begroting 2018 voor wijziging ⁵
Lasten						
Programma GGD	48.252	12.051	36.201	36.600	399	33.640
Programma GHOR	1.986	506	1.480	1.546	66	1.538
Programma RAV	27.604	4.007	23.597	23.864	267	22.648
Overhead	0	0	16.564	15.911	-653	12.744
Gerealiseerde lasten	77.842	16.564	77.842	77.921	79	70.570
Toevoegingen aan reserves GGD	2.320	0	2.320	430	-1.890	89
Toevoegingen aan reserves GHOR	0	0	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves RAV	0	0	0	100	100	0
Subtotaal toevoegingen aan reserves	2.320	0	2.320	530	-1.790	89
Totaal lasten	80.162	16.564	80.162	78.451	-1.711	70.659
Baten						
Programma GGD	50.636	797	49.839	48.047	1.792	42.662
Programma GHOR	2.006	13	1.993	2.014	-21	1.947
Programma RAV	27.904	0	27.904	27.874	30	25.802
Overhead	0	0	810	416	394	28
Gerealiseerde baten	80.546	810	80.546	78.351	2.195	70.439
Onttrekkingen uit reserves GGD	172	0	172	0	172	0
Onttrekkingen uit reserves GHOR	16	0	16	0	16	0
Onttrekkingen uit reserves RAV	133	0	133	100	33	220
Subtotaal onttrekkingen uit reserves	321	0	321	100	221	220
Totaal baten	80.867	810	80.867	78.451	2.416	70.659
Saldo						
Programma GGD	2.384	-11.254	13.638	11.447	2.191	9.022
Programma GHOR	20	-493	513	468	45	409
Programma RAV	300	-4.007	4.307	4.010	297	3.154
Overhead	0	0	-15.754	-15.495	-259	-12.716
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	2.704	-15.754	2.704	430	2.274	-131
Onttrekkingen en toevoegingen reserves GGD	-2.148	0	-2.148	-430	-1.718	-89
Onttrekkingen en toevoegingen reserves GHOR	16	0	16	0	16	0
Onttrekkingen en toevoegingen reserves RAV	133	0	133	0	133	220
Subtotaal mutaties reserves	-1.999	0	-1.999	-430	-1.569	131
Gerealiseerde resultaat	705	-15.754	705	0	705	0

Toelichting

De toelichting van de baten en lasten per programma is opgenomen in paragraaf 3.5. De toelichting op de overschrijding van de lasten in het kader van begrotingsrechtmatigheid is opgenomen in paragraaf 2.4.6.

⁴ De begroting 2018 na wijziging is de 2^e begrotingswijziging 2018, vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 31 oktober 2018.

⁵ De begroting 2018 voor wijziging is de Programmabegroting 2018, vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 5 juli 2017.

3.3 Grondslagen voor balanswaardering en resultaatbepaling

3.3.1 Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

3.3.2 Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen en schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten, bijvoorbeeld door reorganisaties, dient wel een verplichting opgenomen te worden.

3.3.3 Grondslagen voor de waardering van de balans

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde als deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggedraaid als ze niet langer noodzakelijk blijken.

De waardering en afschrijving van materiële vaste activa behorend tot het programma RAV die vallen onder de voorschriften van de NZa kunnen te eniger tijd worden gewijzigd door de NZa. In die gevallen prevaleren de voorschriften ter zake van NZa.

Gronden en terreinen altijd geactiveerd, maar niet afgeschreven. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan €5.000 (GGD en GHOR) of €2.500 (RAV) en investeringen in en onderhoud van kunstwerken worden niet geactiveerd.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn in de volgende tabel vermeld.

Omschrijving	Afschrijvingstermijn
Bedrijfsgebouwen	
Bedrijfsgebouwen RAV	50 jaar
Bedrijfsgebouwen	40 jaar
Renovatie en restauratie	25 jaar
Kantineopbouw Parmentierweg te Leiden	20 jaar
Verbouwingen	15 jaar
Verbouwingen RAV	10 jaar
Vervoermiddelen	
Ambulances RAV; overige vervoermiddelen RAV; overige vervoermiddelen	5 jaar
Machines, apparaten en installaties	
Nieuwe technische installaties in bedrijfsgebouwen	15 jaar
Veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen; veiligheidsvoorzieningen RAV; noodstroomvoorziening; röntgenapparatuur; audiometers; hogedrukreiniger RAV	10 jaar
Overige kantoorapparatuur	5 jaar
Overige materiële vaste activa	
Verrijdbaar archief en documentatiecentrum	15 jaar
Meubilair; nagelvaste voorzieningen bedrijfsgebouwen; kantoorinventaris en overige bedrijfsmiddelen RAV	10 jaar
Telefooninstallaties; verbidingsapparatuur/-netwerk RAV	5 jaar
Kantoorautomatisering, automatiseringsapparatuur, -infrastructuur en software	5 jaar
Overige kantoorinventaris; medische inventaris RAV en (overige) voorzieningen (in gebouwen)	5 jaar

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Vorraden

De voorraden gereed product en handelsgoederen zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs.

Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Overlopende activa

De overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. De onderhoudsvoorziening gebouw volgt een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan het pand aan de Parmentierweg te Leiden. De door derden beklemden middelen met een beperkte aanwending zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De overige voorzieningen zijn gebaseerd op (jaarlijkse) schattingen van de te verwachten kosten.

Schulden met een looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vennootschapsbelasting (vpb)

Met ingang van 1 januari 2016 is het wetsvoorstel Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen in werking getreden. In verband daarmee heeft de RDOG Hollands Midden de vpb-positie fiscaal getoetst, in de zin dat de RDOG Hollands Midden aan de hand van de per 1 januari 2016 geldende wetgeving heeft beoordeeld of en in hoeverre zij in beginsel vpb-plichtig is en zo ja of en in hoeverre zij een beroep kan doen op een subjectieve of objectieve vrijstelling. Op grond van de fiscale toetsing concludeert de RDOG Hollands Midden dat de activiteiten niet leiden tot vpb-plicht respectievelijk tot heffing van vpb. Derhalve is in de jaarrekening geen rekening gehouden met vpb.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de RDOG Hollands Midden gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

3.3.4 Nieuwe BBV-regelgeving

Op 17 maart 2016 is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gewijzigd. Voor gemeenschappelijke regelingen gelden de wijzigingen vanaf het begrotingsjaar 2018. De aanleiding van de wijziging was de wens om de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraden en de horizontale sturing door de gemeenteraden te versterken.

De belangrijkste wijzigingen in de begroting en verantwoording 2018 van de RDOG Hollands Midden zijn het inzicht in overheadkosten en de financiële kengetallen.

- Inzicht in overheadkosten
- Uniforme indeling in taakvelden
- Uniforme basisset van financiële kengetallen en beleidsindicatoren

De wijzigingen zijn grotendeels technisch van aard. Hieronder volgt een korte toelichting per wijziging

Inzicht in overheadkosten

Het vernieuwde BBV schrijft voor om de baten en lasten van de overhead in een apart overzicht in het programmaplan op te nemen. In de programma's zelf worden alleen de baten en lasten opgenomen die direct betrekking hebben op het primaire proces, dus zonder toegerekende overhead. Dit heeft tot doel om op eenvoudige wijze inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie.

De definitie van overhead luidt 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces'. Door opname van de overhead in een apart overzicht in het programmaplan vervalt de toerekening van overheadkosten aan programma's.

De consequentie is dat de programma's GGD, GHOR en RAV voortaan worden gepresenteerd zonder overhead, en dat de overhead in een apart overzicht is opgenomen. Om de vergelijkbaarheid met voorgaande jaren te bewaren, is de begroting 2017 weergegeven volgens de oude indeling en volgens de nieuwe regelgeving. Zo is de begroting 2018 vergelijkbaar met de begroting 2017.

De totale RDOG-begroting in de oude indeling is uiteraard hetzelfde als die volgens de nieuwe regelgeving. Om de gelegenheid te bieden om ook de integrale kosten per programma te zien, dus inclusief overhead, zijn ook de cijfers volgens de oude BBV-indeling opgenomen.

Uniforme indeling in taakvelden

Om tot betrouwbare informatie voor interne sturing en externe vergelijkbaarheid te komen, schrijft het BBV een uniforme indeling in taakvelden voor. De bijbehorende baten en lasten worden aan die taakvelden toegerekend.

De taakveldindeling vervangt de functionele indeling die nu voor rapportagedoeleinden aan bijvoorbeeld het CBS (Iv3) wordt gebruikt. Bij deze begroting is voor ieder programma ook de taakveldindeling opgenomen, zowel zonder als met toerekening van de overhead aan de taakvelden.

Uniforme basisset van financiële kengetallen en beleidsindicatoren

Het BBV schrijft een uniforme lijst van indicatoren voor om beter te kunnen sturen op effecten van beleid en om gemeenten onderling te kunnen vergelijken.

3.4 Toelichting op de balans

3.4.1 Materiële vaste activa

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met een economisch nut weer.

(€1.000)	Gebouwen	Vervoer- middelen	Machines apparaten installaties	Overige (ICT)	Overige	Totaal
Aanschafwaarde	20.197	5.478	2.582	3.304	1.850	33.411
Cumulatieve afschrijvingen	-5.782	-4.631	-961	-1.665	-1.017	-14.056
Boekwaarde per 1 januari	14.415	847	1.621	1.639	833	19.355
Investeringen	305	325	52	625	107	1.414
Afschrijvingen	-788	-550	-354	-527	-236	-2.455
Desinvesteringen	0	0	-1	0	0	-1
Mutaties	-483	-225	-303	98	-129	-1.042
Aanschafwaarde	20.502	5.803	2.633	3.929	1.957	34.824
Cumulatieve afschrijvingen	-6.570	-5.181	-1.315	-2.192	-1.253	-16.511
Boekwaarde per 31 december	13.932	622	1.318	1.737	704	18.313

3.4.2 Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het boekjaar is in het volgende overzicht weergegeven.

(€1.000)	31-12-2017	Toevoeging	Ontvangst	31-12-2018
Lening aan personeelsstichting RDOG Hollands Midden	23	6	1	28
Totaal	23	6	1	28

In 2008 is een 20-jarige lening uitgegeven aan de personeelsstichting RDOG Holland Midden voor de aankoop van een sloep. Deze sloep dient als onderpand van de lening. In verband met onvoorziene onderhoudskosten is in 2018 een aanvullende lening verstrekt. Op het leningbedrag wordt met ingang van 2019 €2k per jaar afgelost.

3.4.3 Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden kunnen als volgt worden gespecificeerd.

(€1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Vaccins	40	42
Totaal	40	42

3.4.4 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn als volgt gespecificeerd.

(€1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Debiteuren	3.912	5.285
Vorderingen op openbare lichamen	1.033	3.375
Uitzettingen in Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	4.121	48
Overige vorderingen	12	2
Voorziening dubieuze debiteuren	-187	-115
Totaal	8.891	8.595

Schatkistbankieren

Onderstaand overzicht toont het gemiddelde saldo van de liquide middelen die buiten de schatkist zijn gebleven.

(€1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Gemiddeld saldo per kwartaal	-2.928	-1.809	62	235
Limiet	528	528	528	528
Ruimte ten opzichte van de limiet	3.456	2.337	466	293

Het maximale gemiddelde saldo per kwartaal van buiten de schatkist gebleven middelen is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal van de primitieve begroting. Dat is een bedrag van €70.439k x 0,75% = €528k.

Het gemiddelde saldo van buiten de schatkist gebleven middelen bedraagt €74k (2017: 2k). Negatieve saldi zijn als nihil verantwoord. De gemiddelde liquiditeit van de RDOG Hollands Midden is €331k (2017: €1.381k). De organisatie heeft een gemiddeld bedrag van €8.165k uitstaan als opgenomen kredietfaciliteit.

3.4.5 Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten.

(€1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Banksaldi	436	0
Kassaldi	3	3
Totaal	439	3

Het rekening-courant bij de huisbankiers is niet rentedragend.

3.4.6 Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden.

(€1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Nog te ontvangen subsidies⁶	1.097	0
Nog te ontvangen bedragen	705	989
Vooruitbetaalde bedragen	1.321	400
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen⁷	2.026	1.389
Totaal	3.123	1.389

⁶ De post 'nog te ontvangen subsidies' betreft 'de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel'.

⁷ De post 'overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen' betreft 'overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen'.

Nog te ontvangen subsidies

De volgende tabel bevat een specificatie van de nog te ontvangen subsidies.

(€1.000)	31-12-2017	Toevoegingen	Afboeking	31-12-2018
CJG Dienstverlening Hillegom	0	3	0	3
CJG Dienstverlening Noordwijkerhout	0	1	0	1
CJG Dienstverlening Waddinxveen	0	2	0	2
Veilig Thuis Zoeterwoude	0	31	0	31
Veilig Thuis Oegstgeest	0	88	0	88
Veilig Thuis Leiderdorp	0	103	0	103
Veilig Thuis Kaag en Braassem	0	99	0	99
Veilig Thuis Leiden	0	331	0	331
Veilig Thuis Katwijk	0	245	0	245
Jeugd Preventie Team Nieuwkoop	0	2	0	2
PZJ CJG Dienstverlening	0	192	0	192
Totaal	0	1.097	0	1.097

3.4.7 Eigen vermogen**Algemene reserve**

De RDOG Hollands Midden heeft een algemene reserve GGD voor het opvangen van eventuele tegenvallers in de bedrijfsvoering van de GGD-sectoren.

De RDOG Hollands Midden heeft een algemene reserve GHOR voor het opvangen van eventuele tegenvallers in de bedrijfsvoering van de GHOR.

De RDOG Hollands Midden heeft een Reserve Aanvaardbare Kosten (RAK) voor het opvangen van fluctuaties in de exploitatie van de RAV. Het resultaat dient volledig ten goede te komen aan de RAV. Indien de gelden van de RAK niet worden besteed aan de RAV, dan wordt dat bedrag door de zorgverzekeraars in mindering gebracht op het initiële budget van het daarop volgende boekjaar.

Bestemmingsreserves

De RDOG Hollands Midden heeft per einde boekjaar de volgende bestemmingsreserves:

- reserve verplichtingen voormalig personeel GGD
- reserve markttaken GGD
- reserve project OvDG
- reserve huisvesting RAV

De reserve verplichtingen voormalig personeel wordt voor het programma GGD ingesteld om de kosten van WW-uitkeringen en het risico op ontslagvergoedingen te kunnen dragen. De dotatie is 1,0% van de bruto lonen van medewerkers als compensatie voor het 3^e WW-jaar conform de cao CAR-UWO en 0,9% over de loonkosten GGD.

De reserve markttaken GGD is ingesteld om de risico's op markttaken op te vangen, zoals wachtgeldrisico. De toevoeging aan de reserve markttaken bestaat uit 8% van de loonkosten van de markttaken. Deze toevoeging is structureel in de begroting opgenomen. Bij de opstelling van het jaarverslag wordt de feitelijke toevoeging bepaald op basis van het jaarresultaat en de werkelijke loonkosten in dat jaar van de betreffende markttaak.

De sector GHOR heeft een reserve project Officieren van Dienst Geneeskundig (OvDG) om de kosten van de opleiding van toekomstige OvDG'en tot en met 2018 te bekostigen.

De RAV heeft een reserve huisvesting RAV. Onttrekkingen hieraan geschieden op basis van de werkelijke onderhoudskosten, waaraan een meerjaren onderhoudsplan voor groot onderhoud aan de RAV-gebouwen ten grondslag ligt.

Toelichting op het eigen vermogen

Hieronder staat het eigen vermogen na de bestemming van het resultaat over het boekjaar 2017.

De saldi per 31 december 2017 zijn overgenomen uit de jaarrekening 2017. Na de verdeling van het resultaat over 2017 resteert het saldo per 1 januari 2018. Dit staat in de derde cijferkolom.

(€1.000)	31-12-2017	Resultaat	01-01-2018
Algemene reserve GGD	16	5	21
Algemene reserve GHOR	110	16	126
Reserve aanvaardbare kosten RAV	240	-171	69
Algemene reserve	366	-150	216
Reserve verpl voormalig personeel	0	0	0
Reserve markttaken GGD	382	0	382
Reserve project OvDG	77	0	77
Reserve huisvesting RAV	249	-1	248
Bestemmingsreserves	708	-1	707
Subtotaal	1.074	-151	923
Onverdeeld gerealiseerd resultaat	-151	151	0
Eigen vermogen	923	0	923
GGD			403
GHOR			203
RAV			317
Eigen vermogen			923

De volgende tabel geeft de vermogensmutaties in het boekjaar weer. Van ieder programma zijn de vermogensmutaties over het jaar 2018 weergegeven en in de laatste kolom staat de stand per eind 2018. Het eigen vermogen is gestegen met €2.704k door een bijstorting in de reserves door gemeenten van €1.701k, de storting in de reserve verplichtingen voormalig personeel (€358k) en de reserve markttaken GGD (€73), de onttrekking uit de reserve huisvesting RAV (€-133k) en het voordelig gerealiseerde saldo van baten en lasten (voor mutatie reserves) van de programma's GGD (€236k), GHOR (€36k) en RAV (€433k).

Het Algemeen Bestuur heeft op 12 december 2018 bij het vaststellen van de 2^e begrotingswijziging 2018 dotaties aan de reserve verplichtingen voormalig personeel (€357k), reserve markttaken GGD (€73k) en de reserve aanvaardbare kosten RAV (€100k) goedgekeurd, alsmede de onttrekking aan de reserve huisvesting RAV (€100k). Na de mutaties van de reserves sluit elk programma af met een positief saldo. Het resterende nog te bestemmen resultaat is €705k.

(€1.000)	01-01-2018	Δ GGD	Δ GHOR	Δ RAV	31-12-2018
Algemene reserve GGD	21	1.889	0	0	1.910
Algemene reserve GHOR	126	0	-16	0	110
Reserve aanvaardbare kosten RAV	69	0	0	0	69
Algemene reserve	216	1.889	-16	0	2.089
Reserve verpl voormalig personeel	0	358	0	0	358
Reserve markttaken GGD	382	-99	0	0	283
Reserve project OvDG	77	0	0	0	77
Reserve huisvesting RAV	248	0	0	-133	115
Bestemmingsreserves	707	259	0	-133	833
Subtotaal	923	2.148	-16	-133	2.922
Onverdeeld gerealiseerd resultaat	0	236	36	433	705
Eigen vermogen	923	2.384	20	300	3.627
GGD	403	2.384			2.787
GHOR	203		20		223
RAV	317			300	617
Eigen vermogen	923	2.384	20	300	3.627

De reserve markttaken GGD en de reserve huisvesting RAV worden als structurele reserves aangemerkt. De overige reserves zijn incidentele reserves.

3.4.8 Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen wordt in het hierna opgenomen overzicht weergegeven.

(€1.000)	31-12-2017	Storting	Vrijval	Onttrekking	31-12-2018
Meerjaren onderhoud Parmentierweg Leiden	779	80	0	-126	733
Kostenegalisatie	779	80	0	-126	733
Frictiekosten reorganisatie	43	0	0	-43	0
Verplichtingen, verliezen en risico's	43	0	0	-43	0
Totaal	822	80	0	-169	733

Meerjaren onderhoud Parmentierweg Leiden

Eind 2016 is het meerjarenonderhoudsplan van het hoofdkantoor aan de Parmentierweg 49 te Leiden geactualiseerd en opgesteld voor de periode 2017-2026. Het begrote onderhoud over deze periode is €1.435k. De voorziening was €699k en jaarlijks wordt €80k toegevoegd aan de voorziening, waardoor over de gehele periode €1.499k beschikbaar is voor het meerjaren onderhoud. In 2018 heeft voor €126k onderhoud plaatsgevonden.

Frictiekosten reorganisatie

Een deel van de invulling van de bezuinigingen door de RDOG Hollands Midden bestaat uit een besparing op personeelskosten (€1.211k). Via uitstroom of herplaatsing zorgt de RDOG Hollands Midden dat de besparing wordt gerealiseerd. De uitstroom of herplaatsing verloopt geleidelijk. Eind 2018 is de operatie afgerond.

Om de besparing al vanaf 2015 te kunnen realiseren, zijn de verwachte kosten over 2015-2018 van het niet in één keer uitstromen of herplaatsen van de betreffende medewerkers in één keer als kosten genomen in 2014. Dit is gedaan door het vormen van een voorziening van €1.642k. De meerkosten van het nog in dienst hebben van de betreffende medewerkers zijn dan geen lasten in 2015-2018, omdat deze in mindering worden gebracht op de voorziening. De kosten zijn immers al in 2014 genomen.

In 2018 is rekening gehouden met een begrote uitstroom van €43k. Dit is gerealiseerd. Per 31 december 2018 bedraagt de voorziening €0k.

€1.000, cumulatief	2015	2016	2017	2018	2019	Totaal
Begroting						
Begrote uitstroom en herplaatsing (cum)	-399	-756	-965	-1.082	-1.211	
Saldo te dekken uit voorziening frictiekosten reorganisatie	-812	-455	-246	-129	0	1.642
Besparing door uitstroom en herplaatsing (cum)	-1.211	-1.211	-1.211	-1.211	-1.211	
Begrote uitstroom en herplaatsing (cum) (boventallig + AOW)	33%	62%	80%	89%	100%	
Voorziening na actualisatie per 31 december 2017						
Werkelijke en begrote uitstroom en herplaatsing (cum)	-542	-746	-988	-1.168	-1.211	
Saldo te dekken uit voorziening frictiekosten reorganisatie	-669	-465	-223	-43	0	
Besparing door uitstroom en herplaatsing (cum)	-1.211	-1.211	-1.211	-1.211	-1.211	
Begrote uitstroom en herplaatsing (cum) (boventallig + AOW)	45%	62%	82%	96%	100%	
Voorziening na actualisatie per 31 december 2018						
Werkelijke en begrote uitstroom en herplaatsing (cum)	-542	-746	-988	-1.168	-1.211	
Saldo te dekken uit voorziening frictiekosten reorganisatie	-669	-465	-223	-43	0	
Besparing door uitstroom en herplaatsing (cum)	-1.211	-1.211	-1.211	-1.211	-1.211	
Begrote uitstroom en herplaatsing (cum) (boventallig + AOW)	45%	62%	82%	96%	100%	

3.4.9 Schulden met een looptijd van één jaar of langer

Deze balanspost betreft vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer en bevat onderhandse leningen van binnenlandse banken en financiële instellingen.

De RDOG Hollands Midden heeft de volgende vier langlopende leningen opgenomen bij de BNG Bank. Het rentepercentage van de lening voor het gebouw aan de Parmentierweg 49 te Leiden staat gedurende de gehele looptijd vast. De rentepercentages van de drie leningen voor de RAV staan tot 2 januari 2037 vast.

(€1.000)	Nummer	Hoofdsom	Start	Looptijd	Rente
Lening Parmentierweg, Leiden	4096855	6.400	2003	20 jaar	4,35%
Lening nieuwbouw Leiden en Gouda, RAV	40106139	4.000	2011	50 jaar	4,95%
Lening nieuwbouw Leiden en Gouda, RAV	40106499	2.000	2011	50 jaar	5,25%
Lening nieuwbouw Leiden en Gouda, RAV	40107567	1.400	2012	49½ jaar	3,52%

Hieronder staat de onderverdeling en het verloop van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar. Na de kolom met de stand per 31 december van het boekjaar is weergegeven wat het aandeel in leningbedrag is waarvan de resterende looptijd nog meer dan 5 jaar. In de laatste kolom staat het rentebedrag over de lening. De aflossingen op de langlopende leningen vinden jaarlijks plaats per 1 januari voor de leningen van de RAV en per 1 maart voor de Lening Parmentierweg, Leiden.

(€1.000)	31-12-2017	Aflossing	31-12-2018	>5 jaar	Rente 2018
Lening Parmentierweg, Leiden	1.920	-320	1.600	0	72
Lening nieuwbouw Leiden en Gouda, RAV	3.600	-80	3.520	3.120	174
Lening nieuwbouw Leiden en Gouda, RAV	1.800	-40	1.760	1.560	93
Lening nieuwbouw Leiden en Gouda, RAV	1.260	-28	1.232	1.092	43
Totaal	8.580	-468	8.112	5.772	382

3.4.10 Schulden met een looptijd korter dan één jaar

Deze post omvat de volgende netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.

(€1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Banksaldi	0	3.427
Overige schulden	2.625	2.803
Totaal	2.625	6.230

De banksaldi zijn niet rentedragend. Overige schulden worden ook wel aangeduid als 'Crediteuren'.

3.4.11 Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

(€1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Te verrekenen met zorgverzekeraars	3.786	5.787
Loonheffing en pensioenpremies	3.900	3.694
Omzetbelasting	117	137
Overige nog te betalen lasten	1.128	1.246
In het begrotingsjaar opgebouwde verplichtingen⁸	8.931	10.864
Vooruitontvangen gemeentelijke bijdragen per inwoner	6.279	1.547
Voorschotten en vooruit ontvangen	113	296
Voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel	414	145
Van overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen⁹	6.806	1.988
Totaal	15.737	12.852

De te ontvangen omzetbelasting is in de jaarrekening gesaldeerd met de nog te betalen omzetbelasting.

⁸ De post 'in het begrotingsjaar opgebouwde verplichtingen' betreft 'verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidsgereleerde verplichtingen van vergelijkbaar volume'.

⁹ De post 'van overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen' betreft de 'van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren'.

Voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel

De volgende tabel bevat een specificatie van de voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel.

(€1.000)	31-12-2017	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-12-2018
Regionaal zorgnetwerk ABR Holland West	0	458	-259	199
VWS Antibiotica Resistentie	0	42	0	42
ZonMw Wijzer in de wijk	0	74	0	74
ZonMw niet acute zorg personen met verward gedrag	0	81	-14	67
ZonMw Soc makelaar mijb AGZ algemeen	4	0	0	4
ZonMw inschatten zorgbehoeften	100	0	-100	0
Hara Leiden	17	16	-17	16
vCJG	7	0	0	7
Monitor OGGZ Leiden	17	0	-12	5
Totaal	145	671	-402	414

3.4.12 Niet uit de balans blijvende financiële verplichtingen

De RDOG Hollands Midden is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijvende, financiële verplichtingen. Hierna volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen.

Huurverplichtingen

De looptijd van de huurverplichtingen inzake onroerend goed verschilt per gehuurd object. De totale jaarlijkse verplichting bedraagt voor het programma GGD €491k. De grootste post betreft huurverplichtingen rond de vestiging in Gouda (€362k) met een looptijd tot aan 2024. De overige verplichtingen lopen door tot in 2019.

Daarnaast bedragen de huur- en serviceverplichtingen voor JGZ-locaties €794k. De meeste verplichtingen (€612k) lopen af ultimo 2022. Enkele verplichtingen kennen een langere looptijd en lopen door tot aan 2027. Deze huren en overige huisvestingskosten worden jaarlijks door de betrokken gemeenten vergoed.

De RAV heeft huurverplichtingen inzake onroerend goed. De totale jaarlast bedraagt €389k. De looptijd van de huurverplichtingen verschilt per standplaats. Naast de huurverplichting Vondellaan Leiden met een looptijd van 25 jaar, heeft geen van de verplichtingen een looptijd langer dan 5 jaar.

Verplichtingen uit hoofde van meerjarige overeenkomsten

Deze verplichtingen betreffen overeenkomsten ter zake van softwarelicenties, mobiele telefonie en dergelijke met een inkoopwaarde van circa €2,5m per jaar en verplichtingen uit hoofde van investeringen en onderhoudscontracten van de RAV van €0,3m per jaar. De overeenkomsten hebben verschillende looptijden.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Dit betreft de in de volgende tabel vermelde saldi. Het saldo van de opgebouwde vakantiegelden betreft alleen de RAV. Bij de programma's GGD en GHOR zijn de opgebouwde vakantiegelden door de invoering van het individueel keuzebudget de in de exploitatie verantwoord. Het bedrag aan niet opgenomen vakantie-uren bestaat uit €2.334k (2017: €1.994k) voor de programma's GGD en GHOR en €647k (2017: €648) voor de RAV.

(€1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Opgebouwde vakantiegelden	472	451
Niet opgenomen vakantie-uren	2.981	2.642
Overwerk, onregelmatigheidstoelagen en PLB-uren RAV	710	659
Totaal	4.163	3.752

Verplichtingen RAV inzake functioneel leeftijdsontslag

Op 31 december 2018 zijn er geen medewerkers die onder de oude regeling inzake het functioneel leeftijdsontslag (FLO) vallen.

Per 1 januari 2006 is het Flexibel Pensioen en Uittreden (FPU) afgeschaft. Partijen zijn overeengekomen dat de overbrugging van personeel in de leeftijd van 62 tot 62 jaar en 9 maanden onder andere gedekt zal worden door de inkoop van extra pensioen door de werkgever. Deze inkoop zal voor een deel van de werknemers plaatsvinden door een directe afstorting bij het ABP en voor het overige deel op het moment dat de werknemer 53 jaar wordt.

3.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Hierna volgen de toelichtingen van de baten en lasten per programma. De financiële overzichten zijn onderverdeeld naar economische categorieën en worden gevolgd door een beknopte tekstuele toelichting.

3.5.1 Programma Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)

Financieel overzicht GGD (volgens BBV, zonder overhead)

Hieronder is het overzicht van de baten en lasten opgenomen, onderverdeeld naar economische categorieën.

In het overzicht is, conform de nieuwe BBV-regels, de overhead geëlimineerd en in een apart overzicht vermeld. De nieuwe regels zijn van toepassing vanaf het boekjaar 2018.

Het opnemen van de realisatie van het voorgaande boekjaar in het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening is op grond van het BBV niet verplicht. Voor het inzicht in en de analyse van de realisatie, is deze informatie wel opgenomen in het financieel overzicht op basis van integrale kosten, dus zonder dat de overhead uit de baten en lasten van het programma zijn geëlimineerd. Dit overzicht staat in paragraaf 3.6, waarin ook de toelichting op de baten en lasten is opgenomen.

(€1.000)	Realisatie 2018 incl overhead	Overhead	Realisatie 2018 excl overhead	Begroting 2018 na wijziging	Verschil
Salarissen en sociale lasten	35.524	6.536	28.988	29.176	188
Tijdelijk personeel	3.070	628	2.442	2.390	-52
Overige personeelslasten	1.597	782	815	906	91
Subtotaal personeelslasten	40.191	7.946	32.245	32.472	227
Kapitaallasten	835	732	103	75	-28
Huisvesting	1.831	902	929	1.024	95
Organisatiekosten	4.098	2.312	1.786	2.049	263
Materialen	782	13	769	850	81
Voorzieningen	80	80	0	0	0
Kosten meldkamer	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0
Lasten vorig boekjaar	435	66	369	130	-239
Subtotaal overige lasten	8.061	4.105	3.956	4.128	172
Lasten	48.252	12.051	36.201	36.600	399
Gemeenten BPI/BPK	26.051	0	26.051	26.051	0
Gemeenten overig	14.514	3	14.511	15.609	-1.098
Derden	6.894	608	6.286	3.465	2.821
Zorgverzekeraars	0	0	0	0	0
Rijk	2.901	0	2.901	2.873	28
Baten vorig boekjaar	276	186	90	49	41
Baten	50.636	797	49.839	48.047	1.792
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	2.384	-11.254	13.638	11.447	2.191
Storting reserves	-2.320	0	-2.320	-430	-1.890
Onttrekking reserves	172	0	172	0	172
Gerealiseerde resultaat	236	-11.254	11.490	11.017	473

Baten en lasten per taakveld

In de volgende tabel zijn de lasten en baten per taakveld opgenomen.

(€1.000)		Baten	Lasten	Realisatie 2018	Baten	Lasten	Begroting 2018
0.1	Bestuur	0	61	-61	0	26	-26
0.5	Treasury	0	72	-72	0	87	-87
0.7	Algemene en overige uitkeringen	26.051	0	26.051	26.051	0	26.051
1.2	Openbare orde en veiligheid	3	314	-311	4	209	-205
7.1	Volksgezondheid	23.785	35.754	-11.969	21.992	36.278	-14.286
	Subtotaal voor mutatie reserves	49.839	36.201	13.638	48.047	36.600	11.447
0.10	Mutaties reserves	172	2.320	-2.148	0	430	-430
	Programma GGD	50.011	38.521	11.490	48.047	37.030	11.017
0.4	Ondersteuning organisatie (overhead)	797	12.051	-11.254	406	11.423	-11.017
	Programma GGD plus overhead	50.808	50.572	236	48.453	48.453	0

Baten en lasten na verdeling van overhead over taakvelden

Om de transparantie te bevorderen moet volgens de nieuwe BBV-regelgeving de overhead volgens vastgestelde criteria over de taakvelden worden verdeeld. Bij de RDOG Hollands Midden is dat gedaan naar rato van het aantal fte per activiteit behorende bij een taakveld. Vanuit de direct toe te rekenen lasten en baten aan een taakveld alsmede de toe te rekenen overhead ontstaat een saldo per taakveld.

Het saldo van taakveld 0.7 'Algemene en overige uitkeringen' is de BPI/BPK. Taakveld 1.2 betreft de activiteiten voor lijkschouw.

Hieronder staan de saldi per taakveld na verdeling van de overhead. Het subtotaal voor mutatie reserves sluit aan bij het overzicht waarbij overhead niet is geëlimineerd. Deze staat in paragraaf 3.6.

(€1.000)		Baten	Lasten	Realisatie 2018	Baten	Lasten	Begroting 2018
0.7	Algemene en overige uitkeringen	26.051	0	26.051	26.051	0	26.051
1.2	Openbare orde en veiligheid	9	410	-401	4	298	-294
7.1	Volksgezondheid	24.576	47.842	-23.266	22.398	47.725	-25.327
	Subtotaal voor mutatie reserves	50.636	48.252	2.384	48.453	48.023	430
0.10	Mutaties reserves	172	2.320	-2.148	0	430	-430
0.4	Ondersteuning organisatie (overhead)	0	0	0	0	0	0
	Programma GGD plus overhead	50.808	50.572	236	48.453	48.453	0

Subsidieprojecten

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de subsidieprojecten met een omvang van meer dan €100k. Het saldo van de ontvangen en bestede bedragen wordt in overleg met de betreffende gemeente afgewikkeld. In onderstaande tabel is de laatste kolom gelijk aan de subsidie minus de besteding van de subsidiegelden. De nog te ontvangen bedragen zijn in de jaarrekening verantwoord in de post 'vorderingen op openbare lichamen'.

Gemeente	Beschikking	Onderwerp	Subsidie	Ontvangen	Besteed	Saldo
Alphen aan den Rijn	Z/17/464768	Veilig Thuis	413	413	413	0
Alphen aan den Rijn	Zaaknummer 137414	CJG Dienstverlening	239	239	239	0
Bodegraven-Reeuwijk	Z/17/047947/ DOC-17045626	CJG Dienstverlening	190	190	190	0
Gouda	1079325	CJG Dienstverlening	169	169	169	0
Gouda	1079325	Lokale diensten Gouda	198	198	198	0
Gouda	1079325	Preventieve Logopedische Zorg	141	141	141	0
Gouda	1080435/1104615/ 1105762	Crisis interventie team	456	456	456	0
Gouda	1080435/1104615/ 1105762	Jeugd Preventie team	299	299	299	0
Gouda	1104615/1105762	Overige taken MZVT Bemoeizorg	114	114	114	0
Gouda	1104615/1105762	Veilig Thuis	1.935	1.935	1.935	0
Holland Rijnland	C100004475	Crisis interventie team	492	492	492	0
Holland Rijnland	C100004475	Jeugd Preventie team	394	394	394	0
Holland Rijnland	Z/17/464768	Veilig Thuis Adv/Meldpunt huish.geweld.&kind.mishand	1.731	1.731	1.731	0
Katwijk	Z/17/464768	Veilig Thuis	244	0	244	0
Leiden	Z/17/464768	Veilig Thuis	1.161	831	1.161	0
Leiden	Z/17/1203274 - 4662032	Verslavingspreventie regionaal	242	242	242	0
Leiden	Z/17/1200381 - 4662020	Meldpunt Zorg en Overlast en bemoeizorg	169	169	169	0
Leiden	Z/17/436120 - 4661413	CJG Dienstverlening	201	201	201	0
Leiden	Z/17/452366 - 4661643	Hara	202	202	186	16
Leiden	Z/17/455353 - 4661672	Jeugd Preventie team	127	127	127	0
Leiderdorp	Z/17/464768	Veilig Thuis	103	0	103	0
Nieuwkoop	Z/17/464768	Veilig Thuis	104	104	104	0
Teylingen	Z/17/464768	Veilig Thuis	137	137	137	0
Voorschoten	Z-17-011339/UIT- 60990	Veilig Thuis	166	166	166	0
Zuidplas	U18.000671	CJG Dienstverlening	136	136	124	12

Samenwerking Jeugdhulp Holland Rijnland

Omwille van specifieke verantwoordingsafspraken ten aanzien van de Samenwerkingsovereenkomst Jeugdhulp tussen de samenwerkende gemeenten in Holland Rijnland en de RDOG Hollands Midden betreffende de inzet van JPT's en het CIT staat hieronder een specificatie van de kosten per gemeente. De inzet bedroeg 11,95 fte voor het JPT en 8,56 fte voor het CIT.

(€1.000)	Beschikt	Realisatie	Saldo
Alphen aan den Rijn	82	82	0
Bodegraven-Reeuwijk	0	0	0
Gouda	756	756	0
Hillegom	12	12	0
Kaag en Braassem	15	15	0
Katwijk	64	64	0
Krimpenwaard	0	0	0
Leiden	127	127	0
Leiderdorp	15	15	0
Lisse	14	14	0
Nieuwkoop	16	16	0
Noordwijk	15	15	0
Noordwijkerhout	8	8	0
Oegstgeest	14	14	0
Teylingen	22	22	0
Voorschoten	21	21	0
Waddinxveen	0	0	0
Zoeterwoude	4	4	0
Zuidplas	0	0	0
Holland Rijnland	886	886	0
Totaal	2.071	2.071	0

In 2018 bedroeg het aantal aanmeldingen voor het Crisisinterventieteam 241 en er waren 183 advies- en ondersteuningsaanvragen. Het aantal aanmeldingen bij de Jeugdpreventieteams in 2018 bedroeg 589, er zijn 54 adviezen afgegeven.

3.5.2 Programma Geneeskundige Hulpverlening (GHOR)

Financieel overzicht GHOR (volgens BBV, zonder overhead)

Hieronder is het overzicht van de baten en lasten opgenomen, onderverdeeld naar economische categorieën.

In het overzicht is, conform de nieuwe BBV-regels, de overhead geëlimineerd en in een apart overzicht vermeld. De nieuwe regels zijn van toepassing vanaf het boekjaar 2018.

Het opnemen van de realisatie van het voorgaande boekjaar in het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening is op grond van het BBV niet verplicht. Voor het inzicht in en de analyse van de realisatie, is deze informatie wel opgenomen in het financieel overzicht op basis van integrale kosten, dus zonder dat de overhead uit de baten en lasten van het programma zijn geëlimineerd. Dit overzicht staat in paragraaf 3.6, waarin ook de toelichting op de baten en lasten is opgenomen.

(€1.000)	Realisatie 2018 incl overhead	Overhead	Realisatie 2018 excl overhead	Begroting 2018 na wijziging	Verschil
Salarissen en sociale lasten	1.243	486	757	754	-3
Tijdelijk personeel	272	0	272	270	-2
Overige personeelslasten	30	5	25	43	18
Subtotaal personeelslasten	1.545	491	1.054	1.067	13
Kapitaallasten	69	12	57	57	0
Huisvesting	46	3	43	45	2
Organisatiekosten	323	0	323	363	40
Materialen	2	0	2	3	1
Voorzieningen	0	0	0	0	0
Kosten meldkamer	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	10	10
Lasten vorig boekjaar	1	0	1	1	0
Subtotaal overige lasten	441	15	426	479	53
Lasten	1.986	506	1.480	1.546	66
Gemeenten BPI/BPK	1.934	0	1.934	1.934	0
Gemeenten overig	-16	0	-16	0	-16
Derden	28	7	21	26	-5
Zorgverzekeraars	0	0	0	0	0
Rijk	0	0	0	0	0
Baten vorig boekjaar	60	6	54	54	0
Baten	2.006	13	1.993	2.014	-21
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	20	-493	513	468	45
Storting reserves	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	16	0	16	0	16
Gerealiseerde resultaat	36	-493	529	468	61

Baten en lasten per taakveld

In de volgende tabel zijn de lasten en baten per taakveld opgenomen.

(€1.000)		Baten	Lasten	Realisatie 2018	Baten	Lasten	Begroting 2018
0.7	Algemene en overige uitkeringen	1.934	0	1.934	1.934	0	1.934
0.8	Overige baten en lasten	0	0	0	0	11	-11
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	59	1.480	-1.421	80	1.535	-1.455
	Subtotaal voor mutatie reserves	1.993	1.480	513	2.014	1.546	468
0.10	Mutaties reserves	16	0	16	0	0	0
	Programma GHOR	2.009	1.480	529	2.014	1.546	468
0.4	Ondersteuning organisatie (overhead)	13	506	-493	10	478	-468
	Programma GHOR plus overhead	2.022	1.986	36	2.024	2.024	0

Baten en lasten na verdeling van overhead over taakvelden

De toerekening van de overhead vindt plaats aan taakveld 1.1 'Crisisbeheersing'. Het saldo bij het taakveld 0.7 'Algemene en overige uitkeringen' is de BPI/BPK.

Hieronder staan de saldi per taakveld na verdeling van de overhead. Het subtotaal voor mutatie reserves sluit aan bij het overzicht waarbij overhead niet is geëlimineerd. Deze staat in paragraaf 3.6.

(€1.000)		Baten	Lasten	Realisatie 2018	Baten	Lasten	Begroting 2018
0.7	Algemene en overige uitkeringen	1.934		1.934	1.934		1.934
0.8	Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	72	1.986	-1.914	90	2.024	-1.934
	Subtotaal voor mutatie reserves	2.006	1.986	20	2.024	2.024	0
0.10	Mutaties reserves	16	0	16	0	0	0
0.4	Ondersteuning organisatie (overhead)	0	0	0	0	0	0
	Programma GHOR plus overhead	2.022	1.986	36	2.024	2.024	0

3.5.3 Programma Regionale Ambulancevoorziening (RAV)

Financieel overzicht RAV (volgens BBV, zonder overhead)

Hieronder is het overzicht van de baten en lasten opgenomen, onderverdeeld naar economische categorieën.

In het overzicht is, conform de nieuwe BBV-regels, de overhead geëlimineerd en in een apart overzicht vermeld. De nieuwe regels zijn van toepassing vanaf het boekjaar 2018.

Het opnemen van de realisatie van het voorgaande boekjaar in het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening is op grond van het BBV niet verplicht. Voor het inzicht in en de analyse van de realisatie, is deze informatie wel opgenomen in het financieel overzicht op basis van integrale kosten, dus zonder dat de overhead uit de baten en lasten van het programma zijn geëlimineerd. Dit overzicht staat in paragraaf 3.6, waarin ook de toelichting op de baten en lasten is opgenomen.

(€1.000)	Realisatie 2018 incl overhead	Overhead	Realisatie 2018 excl overhead	Begroting 2018 na wijziging	Verschil
Salarissen en sociale lasten	18.447	2.212	16.235	16.363	128
Tijdelijk personeel	419	81	338	383	45
Overige personeelslasten	1.303	283	1.020	986	-34
Subtotaal personeelslasten	20.169	2.576	17.593	17.732	139
Kapitaallasten	1.937	177	1.760	1.810	50
Huisvesting	856	0	856	849	-7
Organisatiekosten	2.812	1.254	1.558	1.614	56
Materialen	1.087	0	1.087	1.119	32
Voorzieningen	0	0	0	0	0
Kosten meldkamer	735	0	735	740	5
Onvoorzien	0	0	0	0	0
Lasten vorig boekjaar	8	0	8	0	-8
Subtotaal overige lasten	7.435	1.431	6.004	6.132	128
Lasten	27.604	4.007	23.597	23.864	267
Gemeenten BPI/BPK	0	0	0	0	0
Gemeenten overig	0	0	0	0	0
Derden	247	0	247	401	-154
Zorgverzekeraars	25.566	0	25.566	25.566	0
Rijk	2.077	0	2.077	1.907	170
Baten vorig boekjaar	14	0	14	0	14
Baten	27.904	0	27.904	27.874	30
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	300	-4.007	4.307	4.010	297
Storting reserves	0	0	0	-100	100
Onttrekking reserves	133	0	133	100	33
Gerealiseerde resultaat	433	-4.007	4.440	4.010	430

Baten en lasten per taakveld

In de volgende tabel zijn de lasten en baten per taakveld opgenomen. De financiering van de RAV vindt plaats door de zorgverzekeraars, niet door gemeenten.

(€1.000)		Baten	Lasten	Realisatie 2018	Baten	Lasten	Begroting 2018
0.1	Bestuur	0	18	-18	0	18	-18
5.4	Musea	0	2	-2	0	2	-2
7.1	Volksgezondheid	27.904	23.577	4.327	27.874	23.844	4.030
	Subtotaal voor mutatie reserves	27.904	23.597	4.307	27.874	23.864	4.010
0.10	Mutaties reserves	133	0	133	100	100	0
	Programma RAV	28.037	23.597	4.440	27.974	23.964	4.010
0.4	Ondersteuning organisatie (overhead)	0	4.007	-4.007	0	4.010	-4.010
	Programma RAV plus overhead	28.037	27.604	433	27.974	27.974	0

Baten en lasten na verdeling van overhead over taakvelden

Hieronder staan de saldi per taakveld na verdeling van de overhead. De toerekening van de overhead vindt plaats aan 7.1 'Volksgezondheid'. Taakveld 5.4 betreft het Nationaal Ambulance- en Eerste Hulpmuseum op de Vondellaan in Leiden.

Hieronder staan de saldi per taakveld na verdeling van de overhead. Het subtotaal voor mutatie reserves sluit aan bij het overzicht waarbij overhead niet is geëlimineerd. Deze staat in paragraaf 3.6.

(€1.000)		Baten	Lasten	Realisatie 2018	Baten	Lasten	Begroting 2018
0.1	Bestuur	0	18	-18	0	18	-18
5.4	Musea	0	2	-2	0	2	-2
7.1	Volksgezondheid	27.904	27.584	320	27.874	27.854	20
	Subtotaal voor mutatie reserves	27.904	27.604	300	27.874	27.874	0
0.10	Mutaties reserves	133	0	133	100	100	0
0.4	Ondersteuning organisatie (overhead)	0	0	0	0	0	0
	Programma RAV plus overhead	28.037	27.604	433	27.974	27.974	0

3.5.4 Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG) Hollands Midden

Financieel overzicht RDOG Hollands Midden (volgens BBV, overhead apart weergegeven)

Hieronder is het overzicht van de baten en lasten opgenomen, onderverdeeld naar economische categorieën. Het resultaat van de RDOG Hollands Midden is gelijk aan het totaal van de programma's GGD, GHOR en RAV.

In het overzicht is, conform de nieuwe BBV-regels, de overhead geëlimineerd en in een apart overzicht vermeld. De nieuwe regels zijn van toepassing vanaf het boekjaar 2018.

Het opnemen van de realisatie van het voorgaande boekjaar in het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening is op grond van het BBV niet verplicht. Voor het inzicht in en de analyse van de realisatie, is deze informatie wel opgenomen in het financieel overzicht op basis van integrale kosten, dus zonder dat de overhead uit de baten en lasten van het programma zijn geëlimineerd. Dit overzicht staat in paragraaf 3.6.

De toelichting op de overschrijding van de lasten in het kader van begrotingsrechtmatigheid is opgenomen in paragraaf 2.4.6.

(€1.000)	GGD 2018	GHOR 2018	RAV 2018	Overhead 2018	RDOG 2018	Begroting 2018	Verschil
Salarissen en sociale lasten	28.988	757	16.235	9.234	55.214	55.452	238
Tijdelijk personeel	2.442	272	338	709	3.761	3.529	-232
Overige personeelslasten	815	25	1.020	1.070	2.930	2.866	-64
Subtotaal personeelslasten	32.245	1.054	17.593	11.013	61.905	61.847	-58
Kapitaallasten	103	57	1.760	921	2.841	2.847	6
Huisvesting	929	43	856	905	2.733	2.843	110
Organisatiekosten	1.786	323	1.558	3.566	7.233	7.420	187
Materialen	769	2	1.087	13	1.871	1.974	103
Voorzieningen	0	0	0	80	80	80	0
Kosten meldkamer	0	0	735	0	735	740	5
Onvoorzien	0	0	0	0	0	10	10
Lasten vorig boekjaar	369	1	8	66	444	160	-284
Subtotaal overige lasten	3.956	426	6.004	5.551	15.937	16.074	137
Lasten	36.201	1.480	23.597	16.564	77.842	77.921	79
Gemeenten BPI/BPK	26.051	1.934	0	0	27.985	27.985	0
Gemeenten overig	14.511	-16	0	3	14.498	15.609	-1.111
Derden	6.286	21	247	615	7.169	4.249	2.920
Zorgverzekeraars	0	0	25.566	0	25.566	25.566	0
Rijk	2.901	0	2.077	0	4.978	4.780	198
Baten vorig boekjaar	90	54	14	192	350	162	188
Baten	49.839	1.993	27.904	810	80.546	78.351	2.195
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	13.638	513	4.307	-15.754	2.704	430	2.274
Storting reserves	-2.320	0	0	0	-2.320	-530	-1.790
Onttrekking reserves	172	16	133	0	321	100	221
Gerealiseerde resultaat	11.490	529	4.440	-15.754	705	0	705

Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

De mutaties in de reserves van de RDOG Hollands Midden is toegelicht in de toelichting op het eigen vermogen in paragraaf 3.4.7.

Apparaatskosten

Apparaatskosten, ofwel organisatiekosten, zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie. Hieronder zijn de apparaatskosten gespecificeerd.

Apparaatskosten Begroting 2018

(€1.000)	GGD 2018	GHOR 2018	RAV 2018	Overhead 2018	RDOG 2018
Salarissen en sociale lasten	-	-	-	9.159	9.159
Tijdelijk personeel	-	-	-	486	486
Overige personeelslasten	-	-	-	931	931
Subtotaal personeelslasten	0	0	0	10.576	10.576
Kapitaallasten	75	57	1.810	905	2.847
Huisvesting	1.024	45	849	925	2.843
Organisatiekosten	2.049	363	1.614	3.394	7.420
Materialen	-	-	-	2	2
Voorzieningen	-	-	-	80	80
Kosten meldkamer	0	0	740	0	740
Onvoorzien	-	-	-	0	0
Lasten vorig boekjaar	-	-	-	29	29
Subtotaal overige lasten	3.148	465	5.013	5.335	13.961
Lasten	3.148	465	5.013	15.911	24.537

Apparaatskosten Realisatie 2018

(€1.000)	GGD 2018	GHOR 2018	RAV 2018	Overhead 2018	RDOG 2018
Salarissen en sociale lasten	-	-	-	9.234	9.234
Tijdelijk personeel	-	-	-	709	709
Overige personeelslasten	-	-	-	1.070	1.070
Subtotaal personeelslasten	0	0	0	11.013	11.013
Kapitaallasten	103	57	1.760	921	2.841
Huisvesting	929	43	856	905	2.733
Organisatiekosten	1.786	323	1.558	3.566	7.233
Materialen	-	-	-	13	13
Voorzieningen	-	-	-	80	80
Kosten meldkamer	0	0	735	0	735
Onvoorzien	-	-	-	0	0
Lasten vorig boekjaar	-	-	-	66	66
Subtotaal overige lasten	2.818	423	4.909	5.551	13.701
Lasten	2.818	423	4.909	16.564	24.714

Apparaatskosten, verschil realisatie en begroting 2018

(€1.000)	GGD 2018	GHOR 2018	RAV 2018	Overhead 2018	RDOG 2018
Salarissen en sociale lasten	-	-	-	-75	-75
Tijdelijk personeel	-	-	-	-223	-223
Overige personeelslasten	-	-	-	-139	-139
Subtotaal personeelslasten	0	0	0	-437	-437
Subtotaal overige lasten	330	42	104	-216	260
Lasten	330	42	104	-653	-177

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de beleidsindicatoren vermeld, die worden voorgeschreven in de nieuwe BBV-regelgeving. De indicatoren betreffen die van de RDOG Hollands Midden. Het onderscheid GGD-GHOR en RAV is gemaakt, opdat te zien is hoe de door de gemeenten gefinancierde activiteiten zich verhouden tot het totaal van de RDOG Hollands Midden.

Omschrijving	Eenheid	GGD-GHOR	RAV	Realisatie 2018	GGD-GHOR	RAV	Begroting 2018
Inwoners	aantal			779.718			779.718
Apparaatskosten	€1.000	22.138	2.576	24.714	21.931	2.606	24.537
Apparaatskosten per inwoner	€	28,39	3,30	31,70	28,13	3,34	31,47
Bezetting (inclusief inhuur)	fte	535	240	775	526	239	765
Bezetting per 1.000 inwoners	fte	0,69	0,31	0,99	0,67	0,31	0,98
Kosten tijdelijk personeel	€1.000	3.342	419	3.761	3.079	450	3.529
Loonsom (excl. overige personeelslasten)	€1.000	40.109	18.866	58.975	39.955	19.026	58.981
Externe inhuur in % van loonsom	%	8,3%	2,2%	6,4%	7,7%	2,4%	6,0%
Overhead	€1.000	12.557	4.007	16.564	11.901	4.010	15.911
Totale lasten	€1.000	50.238	27.604	77.842	50.047	27.874	77.921
Overhead in % van totale lasten	%	25,0%	14,5%	21,3%	23,8%	14,4%	20,4%

3.5.5 Structureel en incidenteel resultaat

Incidentele baten en lasten

De volgende tabel geeft een samenvattend overzicht van de incidentele baten en lasten.

(€1.000)	Baten	Lasten	Saldo
Groepsvaccinaties zorginstellingen	120	0	120
Storting in de algemene reserve	1.717		1.717
Baten en lasten vorig boekjaar	336	446	-110
GGD	2.173	446	1.727
Onttrekking uit de algemene reserve	0	16	-16
Baten en lasten vorig boekjaar	60	1	59
GHOR	60	17	43
Buitengewone lasten	0	1	-1
Baten en lasten vorig boekjaar	14	8	6
RAV	14	9	5
Subtotaal incidentele baten en incidentele lasten exploitatie	2.247	472	1.775
Storting Algemene reserve GGD	0	1.717	-1.717
Storting Bestemmingsreserve verplichtingen voormalig personeel	0	358	-358
Storting Algemene reserve GHOR	16	0	16
Subtotaal incidentele onttrekkingen en stortingen reserves	16	2.075	-2.059
Totaal incidentele baten en lasten	2.263	2.547	-284

Structurele resultaat

Op grond van voorgaand overzicht zijn het structurele resultaat en de structurele exploitatieruimte als volgt samen te vatten. De bedragen van de verschillende programma's zijn inclusief overhead.

(€1.000)	GGD	GHOR	RAV	RDOG
Structurele resultaat	584	-23	428	989
Incidentele baten en lasten exploitatie	1.727	43	5	1.775
Incidentele onttrekkingen en stortingen reserves	-2.075	16	0	-2.059
Gerealiseerde resultaat	236	36	433	705

De reserve markttaken GGD en de reserve huisvesting RAV worden als structurele reserves aangemerkt. De overige reserves zijn incidentele reserves. Toevoegingen en onttrekkingen aan de incidentele reserves worden gekarakteriseerd als incidentele onttrekkingen en stortingen.

Het gerealiseerde structurele resultaat is €989k. Het programma GGD kent een structureel resultaat van €584k, het programma GHOR -€23k en het programma RAV €428k. Het structurele resultaat is gedefinieerd als het verschil tussen het gerealiseerde resultaat en het incidentele resultaat. Het structurele resultaat is geen indicatie dat er structurele overschotten zijn. Het is het saldo van het gerealiseerde resultaat en het incidentele resultaat, dat vooral is veroorzaakt door incidentele mutaties in de reserves.

(€1.000)	Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo
Structurele baten en lasten	78.299	77.370	929
Incidentele baten en lasten	2.247	472	1.775
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	80.546	77.842	2.704
Structurele mutaties van de reserves	305	245	60
Incidentele mutaties van de reserves	16	2.075	-2.059
Subtotaal mutaties reserves	321	2.320	-1.999
Gerealiseerde structurele resultaat	78.604	77.615	989
Gerealiseerde incidentele resultaat	2.263	2.547	-284
Gerealiseerde resultaat	80.867	80.162	705

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte is gelijk aan het gerealiseerde structurele resultaat gedeeld door de totale baten. Deze bedraagt €989k / €80.546k = 1,2%. De structurele baten zijn hoger dan de structurele lasten, waardoor de exploitatie iets flexibeler is dan wanneer de structurele baten en lasten in evenwicht zouden zijn.

(€1.000)	Structurele resultaat	Baten 2018	Structurele exploitatieruimte
Programma GGD	584	50.636	1,2%
Programma GHOR	-23	2.006	-1,1%
Programma's GGD en GHOR	561	52.642	1,1%
Programma RAV	428	27.904	1,5%
RDOG Hollands Midden	989	80.546	1,2%

3.5.6 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Uit hoofde van deze wet wordt de bezoldiging van alle topfunctionarissen verantwoord, ook als de norm niet is overschreden. Van overige medewerkers vindt een vermelding plaats bij overschrijding van de norm.

(€)	2018	2017
dr. J.M.M. de Gouw		
Beloning	145.974	123.225
Belastbare vaste en variabele onkostenvergoeding	4.846	11.974
Voorzieningen van beloningen betaalbaar op termijn	18.892	17.298
Totaal	169.712	152.497
Algemeen bezoldigingsmaximum	189.000	187.000
Functie	Algemeen directeur	Algemeen directeur
Duur van het dienstverband	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Omvang van het dienstverband	1.0 fte	1.0 fte
Dienstbetrekking?	ja	ja
Beloning in het voorgaande jaar	152.497	149.777
Motivering overschrijding maximale bezoldigingsnorm	Niet overschreden	Niet overschreden

De beloning van de directie is gebaseerd op schaal 17 van de gemeentelijke cao. De heer De Gouw bekleedt vanaf 6 juli 2016 tevens de functie van Directeur Publieke Gezondheid (DPG).

Bestuursleden

Leden van het Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur ontvangen geen beloning voor hun bestuurslidmaatschap.

Hierna zijn de bestuursleden van de RDOG Hollands Midden genoemd. Het jaar betreft het jaar van aantreden als bestuurslid. Daarnaast is aangegeven of de betreffende persoon lid is van het Algemeen Bestuur (AB), Dagelijks Bestuur (DB) of de Auditcommissie (AC). De voorzitter van het AB en DB is mevrouw M.M. Damen.

Naam	Functie	Jaar	Lid AB	Lid DB	Lid AC
Mw. E.G.E.M. Bloemen	Burgemeester Zoeterwoude	2006	X	X	
Mw. M.J. Fles	Wethouder Noordwijk	2014	X		
Dhr. A. Gotink	Wethouder Noordwijkerhout	2014	X		
Dhr. J.A. de Jager	Wethouder Alphen aan den Rijn	2014	X	X	
Mw. C. Dijkstra	Wethouder Gouda	2016	X	X	
Dhr. D. de Haas	Wethouder Zuidplas	2016	X		
Mw. L. Sleenwenhoek	Wethouder Krimpenerwaard	2016	X	X	X
Dhr. F.Q.A. van Trigt	Wethouder Hillegom	2016	X		
Dhr. N. Mol	Wethouder Voorschoten	2017	X	X	
Mw. A. Beekhuizen	Wethouder Leiderdorp	2018	X		
Mw. C. Breuer	Burgemeester Teylingen	2018	X		
Mw. M.M. Damen	Wethouder Leiden	2018	X	X	
Mw. J. Langeveld	Wethouder Lisse	2018	X		
Dhr. H.J.T. Nieuwenhuis	Wethouder Oegstgeest	2018	X		
Dhr. C. Oskam	Wethouder Bodegraven-Reeuwijk	2018	X		X
Mw. C. van Starkenburg	Wethouder Katwijk	2018	X		X
Mw. J.L. van der Wal - Hortensius	Wethouder Waddinxveen	2018	X		
Mw. P.C. van der Wereld - Verkerk	Wethouder Kaag en Braassem	2018	X		
Mw. B.M.J. Wolters	Wethouder Nieuwkoop	2018	X		

De volgende tabel vermeldt de in 2018 afgetreden leden van het Algemeen Bestuur.

Naam	Functie	Jaar	Lid AB	Lid DB	Lid AC
Mw. R. van Gelderen	Wethouder Leiden	2010	X	X	
Dhr. I.G. Mostert	Wethouder Katwijk	2010	X		
Dhr. A.L. van Kempen	Wethouder Teylingen	2014	X		X
Mw. J.M. Nieboer-Buitinga	Wethouder Waddinxveen	2014	X		
Mw. J.W.M. Pietersen	Wethouder Nieuwkoop	2014	X		
Dhr. A.D. de Roon	Wethouder Lisse	2014	X	X	
Dhr. F.M. Schoonderwoerd	Wethouder Kaag en Braassem	2014	X		
Mw. L. Leijendekkers	Wethouder Bodegraven-Reeuwijk	2015	X	X	
Dhr. J. Gardeniers	Wethouder Leiderdorp	2016	X		X
Dhr. J.J.G.M. Roeffen	Wethouder Oegstgeest	2017	X		

3.6 Financieel overzicht per programma inclusief overhead (integrale kosten)

Voor het inzicht in en de analyse van de realisatie per programma, is in deze paragraaf informatie opgenomen op basis van integrale kosten, dus zonder de overhead uit de baten en lasten van het programma te elimineren.

Financieel overzicht GGD (inclusief overhead)

Onderstaand cijferoverzicht bevat de baten en lasten van het programma GGD inclusief overhead. Hierdoor is een vergelijking met voorgaande jaren mogelijk en zijn de integrale kosten per programma zichtbaar gemaakt.

(€1.000)	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Begroting 2018 ¹⁰	Vershil
Salarissen en sociale lasten	28.760	31.527	33.712	35.524	35.668	144
Tijdelijk personeel	827	2.078	3.004	3.070	2.809	-261
Overige personeelslasten	812	1.601	1540	1.597	1.511	-86
Subtotaal personeelslasten	30.399	35.206	38.256	40.191	39.988	-203
Kapitaallasten	891	725	744	835	787	-48
Huisvesting	1.754	1.891	1.893	1.831	1.945	114
Organisatiekosten	4.902	5.250	4.822	4.098	4.212	114
Materialen	495	640	427	782	852	70
Voorzieningen	146	80	57	80	80	0
Kosten meldkamer	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Lasten vorig boekjaar	345	181	259	435	159	-276
Subtotaal overige lasten	8.533	8.767	8.202	8.061	8.035	-26
Lasten	38.932	43.973	46.458	48.252	48.023	-229
Gemeenten BPI/BPK	23.681	23.351	24.939	26.051	26.051	0
Gemeenten overig	10.710	12.230	14.457	14.514	15.609	-1.095
Derden	5.078	5.816	5.390	6.894	3.818	3.076
Zorgverzekeraars	0	0	0	0	0	0
Rijk	583	598	678	2.901	2.873	28
Baten vorig boekjaar	320	448	202	276	102	174
Baten	40.372	42.443	45.666	50.636	48.453	2.183
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	1.440	-1.530	-792	2.384	430	1.954
Storting reserves	-405	-79	-87	-2.320	-430	-1.890
Onttrekking reserves	344	1.554	884	172	0	172
Gerealiseerde resultaat	1.379	-55	5	236	0	236

¹⁰ De begroting 2018 betreft de 2^e begrotingswijziging 2018, vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 31 oktober 2018.

Toelichting

De toelichting begrotingswijzigingen en de oorzaak van het verschil met de uiteindelijke realisatie worden hieronder toegelicht in samenhang met het hiervoor vermelde inzake de realisatie van de activiteiten.

Het gerealiseerde saldo van baten en lasten is €1.954 hoger dan de laatste begrotingswijziging, wat vooral is veroorzaakt door de bijstorting in de reserves door gemeenten van €1.717k.

In de vergelijkende cijfers van 2017 zijn de opbrengsten voor het Rijksvaccinatieprogramma (€1.320k) verantwoord onder opbrengsten derden in plaats van opbrengsten Rijk. In 2018 zijn deze opbrengsten (€1.547k) wel opgenomen in de opbrengsten Rijk.

In de volgende tabel is het verschil tussen de begroting 2018 en de jaarrekening 2018 nader toegelicht.

Omschrijving	Personeels- lasten	Overige lasten	Baten	Reserves	Vershil
Vacatures SMA- en forensische artsen extra inhuur	131				131
Inhuur uitzendkrachten Veilig Thuis	-261				-261
Lagere scholingskosten/reiskosten	-73				-73
Huurkosten CJG locaties		114			114
Lasten vorig boekjaar/overige posten		-140			-140
Extra inkomsten PZJ/ AGZ			264		264
Lasten vorig boekjaar/overige posten			202		202
Bijstorting door gemeenten in de reserves			1.717	-1.717	0
Storting reserve verplichtingen voormalig personeel				-1	-1
Totaal	-203	-26	2.183	-1.718	236

De GGD laat een onderbezetting zien in eigen personeel vanwege de moeite om vacatures binnen de Veilig Thuis snel op te vullen. Om de groei in extra meldingen en adviezen op te vangen, de opgelopen doorlooptijd van deze meldingen en adviezen te verlagen en de voorbereiding invoering verscherping meldcode huiselijk geweld per 1 januari 2019 te accommoderen is er extra tijdelijk personeel ingehuurd. De salarissen en sociale lasten komen €131k lager uit dan begroot. Dit is te wijten aan de genoemde onderbezetting. De kosten van tijdelijk personeel zijn 261k hoger dan begroot, wat vooral wordt veroorzaakt door Maatschappelijke zorg en Veilig Thuis (MZVT) en een voor deel door extra inhuur bij de Publieke Zorg voor de Jeugd (PZJ) en Algemene GezondheidsZorg (AGZ) als gevolg van extra inkomsten in de laatste vier maanden.

De begrote overige personeelslasten bevat o.a. scholingskosten, reiskosten, werving en selectie en arbokosten. Deze post is €73k hoger door een stijging van de kosten werving en selectie en de arbokosten.

De huisvestigingskosten zijn €114k lager dan begroot. Het verschil zit in de afrekening CJG met gemeenten doordat er minder huurkosten doorbelast zijn vanuit de gemeenten.

De lasten voorgaande boekjaren en overige posten zijn €140k hoger dan begroot. In het 4e kwartaal zijn er met verschillende partijen besluiten genomen over facturen uit voorgaande boekjaren. Daarnaast zijn er facturen verwerkt voor bijdrage derden ABR Antibiotica resistentie (ABR). De saldo's van de subsidie ABR worden verwerkt bij bekleemde projectgelden. De inkomsten zijn verwerkt bij de rubriek 'Rijk'. De wijziging in de extra personeelslasten door meer werkzaamheden markttaken en aanvullende diensten worden gecompenseerd door het realiseren van extra inkomsten van €264k, waaronder extra inkomsten sociale medische advisering (SMA) en extra aanvullende diensten van PZJ in schil 3. In het 4e kwartaal zijn besluiten genomen naar overleg met diverse partijen om hun vorderingen vrij te laten vallen uit voorgaande boekjaren. Deze posten zijn verwerkt bij baten vorig boekjaar.

De grootste wijziging van €2.812k in de economische categorieën 'Gemeenten overig' en 'Derden' wordt veroorzaakt dat een gedeelte van de subsidie VT van gemeente Leiden loopt via Holland Rijnland. Dit was echter begroot als opbrengsten 'Gemeenten overig'. Dit speelt ook bij de inkomsten van PZJ voor het sociaal team Gouda, verslavingspreventie Katwijk en JGT. Daarnaast heeft een bijstorting door de gemeenten in de reserves plaatsgevonden van €1.717k. Daardoor resteert een verschil van €1.095k in de categorie 'Gemeenten overig'.

Financieel overzicht GHOR (inclusief overhead)

Onderstaand cijferoverzicht bevat de baten en lasten van het programma GHOR inclusief overhead. Hierdoor is een vergelijking met voorgaande jaren mogelijk en zijn de integrale kosten per programma zichtbaar gemaakt.

(€1.000)	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Begroting 2018	Verschil
Salarissen en sociale lasten	927	1.148	1.188	1.243	1.208	-35
Tijdelijk personeel	384	110	25	272	270	-2
Overige personeelslasten	25	42	13	30	43	13
Subtotaal personeelslasten	1.336	1.300	1.226	1.545	1.521	-24
Kapitaallasten	36	52	51	69	69	0
Huisvesting	48	49	54	46	49	3
Organisatiekosten	442	521	606	323	371	48
Materialen	24	2	14	2	3	1
Voorzieningen	0	0	0	0	0	0
Kosten meldkamer	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	10	10
Lasten vorig boekjaar	9	32	22	1	1	0
Subtotaal overige lasten	559	656	747	441	503	62
Lasten	1.895	1.956	1.973	1.986	2.024	38
	1866					
Gemeenten BPI/BPK		1.871	1.898	1.934	1.934	0
Gemeenten overig	0	0	0	-16	0	-16
Derden	30	17	22	28	30	-2
Zorgverzekeraars	0	0	0	0	0	0
Rijk	0	0	0	0	0	0
Baten vorig boekjaar	32	54	40	60	60	0
Baten	1.928	1.942	1.960	2.006	2.024	-18
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	33	-14	-13	20	0	20
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	13	47	29	16	0	16
Gerealiseerde resultaat	46	33	16	36	0	36

Toelichting

De toelichting begrotingswijzigingen en de oorzaak van het verschil met de uiteindelijke realisatie worden hieronder toegelicht in samenhang met het hiervoor vermelde inzake de realisatie van de activiteiten.

Het gerealiseerde saldo van baten en lasten is €20k hoger dan de laatste begrotingswijziging.

Salariskosten komen hoger uit dan begroot door uitbetaling uitstaand verlof van medewerkers. Extra begeleiding voor informatiemanagement voor de overgang naar het werken in de Cloud is tevens doorbelast. Kosten voor scholing zijn lager dan geraamd door de focus in 2018 op teamtrainingen gericht op organisatie-ontwikkeling. Hierdoor zijn minder kosten gemaakt voor individuele opleidingen dan begroot.

Het voordeel op de organisatiekosten is met name veroorzaakt door lagere uitgaven voor het opleiden, trainen en oefenen van crisisfunctionarissen GHOR. Dit is deels veroorzaakt door enkele langdurige zieke OvDG'en die daardoor minder getraind hebben. In 2018 heeft Veiligheidsregio Hollands Midden in de multidisciplinaire OTO jaarkalender onderwerpen beoefend die goed aansloten bij de OTO-behoefte van GHOR, waardoor GHOR minder aanvullende trainingen hoefde te organiseren.

De onttrekking aan de reserves van €16k heeft plaatsgevonden conform het besluit van het Algemeen Bestuur op 28 maart 2018.

Financieel overzicht RAV (inclusief overhead)

Onderstaand cijferoverzicht bevat de baten en lasten van het programma RAV inclusief overhead. Hierdoor is een vergelijking met voorgaande jaren mogelijk en zijn de integrale kosten per programma zichtbaar gemaakt.

(€1.000)	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Begroting 2018	Vershil
Salarissen en sociale lasten	16.025	16.647	17.834	18.447	18.576	129
Tijdelijk personeel	931	1.050	330	419	450	31
Overige personeelslasten	730	1.570	1.462	1.303	1.312	9
Subtotaal personeelslasten	17.686	19.267	19.626	20.169	20.338	169
Kapitaallasten	1.899	1.862	1.764	1.937	1.991	54
Huisvesting	813	867	790	856	849	-7
Organisatiekosten	1.809	1.942	2.363	2.812	2.837	25
Materialen	923	962	1031	1.087	1.119	32
Voorzieningen	0	0	0	0	0	0
Kosten meldkamer	2.033	953	874	735	740	5
Onvoorzien	274	0	0	0	0	0
Lasten vorig boekjaar	0	57	15	8	0	-8
Subtotaal overige lasten	7.751	6.643	6.837	7.435	7.536	101
Lasten	25.437	25.910	26.463	27.604	27.874	270
Gemeenten BPI/BPK	0	0	0	0	0	0
Gemeenten overig	0	0	0	0	0	0
Derden	468	220	194	247	401	-154
Zorgverzekeraars	21.817	22.123	23.458	25.566	25.566	0
Rijk	1.890	1.947	2.241	2.077	1.907	170
Baten vorig boekjaar	63	104	185	14	0	14
Baten	24.238	24.394	26.078	27.904	27.874	30
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	-1.199	-1.516	-385	300	0	300
Storting reserves	0	0	0	0	-100	100
Onttrekking reserves	16	1.102	213	133	100	33
Gerealiseerde resultaat	-1.183	-414	-172	433	0	433

Toelichting

De toelichting begrotingswijzigingen en de oorzaak van het verschil met de uiteindelijke realisatie worden hieronder toegelicht in samenhang met het hiervoor vermelde inzake de realisatie van de activiteiten.

Het gerealiseerde saldo van baten en lasten is €300k hoger dan de laatste begrotingswijziging.

De lasten van de RAV zijn €270k lager dan vermeld in de laatste begrotingswijziging. In de realisatie is de interne facturatie à €200k geëlimineerd terwijl dit in de begrotingswijziging niet op deze wijze is verwerkt. Dit heeft met name een positief effect op de salarissen en sociale lasten en organisatiekosten. Verder heeft met name een latere levering van 2 zorgambulances gezorgd voor lagere kapitaallasten. De zorgambulances worden in het 2^e kwartaal van 2019 verwacht.

De baten van de RAV zijn in lijn met de begroting na wijziging. Echter in de realisatie is een interne facturatie geëlimineerd terwijl dit in de begrotingswijziging niet op deze wijze is verwerkt. Dit zorgt derhalve voor de €154k lagere baten onder de categorie 'Derden'. Met name de hoger dan verwachte vergoeding van VWS voor de gemaakte kosten in het kader van de FLO-regeling zorgen voor het hogere resultaat bij het programma RAV.

Financieel overzicht RDOG Hollands Midden (inclusief overhead)

Onderstaand cijferoverzicht bevat de baten en lasten van de RDOG Hollands Midden inclusief overhead.

(€1.000)	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Begroting 2018	Verschil
Salarissen en sociale lasten	45.712	49.322	52.734	55.214	55.452	238
Tijdelijk personeel	2.142	3.238	3.359	3.761	3.529	-232
Overige personeelslasten	1.567	3.213	3.015	2.930	2.866	-64
Subtotaal personeelslasten	49.421	55.773	59.108	61.905	61.847	-58
Kapitaallasten	2.826	2.639	2.559	2.841	2.847	6
Huisvesting	2.615	2.807	2.737	2.733	2.843	110
Organisatiekosten	7.153	7.713	7.791	7.233	7.420	187
Materialen	1.442	1.604	1.472	1.871	1.974	103
Voorzieningen	146	80	57	80	80	0
Kosten meldkamer	2.033	953	874	735	740	5
Onvoorzien	274	0	0	0	10	10
Lasten vorig boekjaar	354	270	296	444	160	-284
Subtotaal overige lasten	16.843	16.066	15.786	15.937	16.074	137
Lasten	66.264	71.839	74.894	77.842	77.921	79
Gemeenten BPI/BPK	25.547	25.222	26.837	27.985	27.985	0
Gemeenten overig	10.710	12.230	14.457	14.498	15.609	-1.111
Derden	5.576	6.053	5.606	7.169	4.249	2.920
Zorgverzekeraars	21.817	22.123	23.458	25.566	25.566	0
Rijk	2.473	2.545	2.919	4.978	4.780	198
Baten vorig boekjaar	415	606	427	350	162	188
Baten	66.538	68.779	73.704	80.546	78.351	2.195
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	274	-3.060	-1.190	2.704	430	2.274
Storting reserves	-405	-79	-87	-2.320	-530	-1.790
Onttrekking reserves	373	2.703	1.126	321	100	221
Gerealiseerde resultaat	242	-436	-151	705	0	705

Toelichting

De toelichting begrotingswijzigingen en de oorzaak van het verschil met de uiteindelijke realisatie worden hieronder toegelicht in samenhang met het hiervoor vermelde inzake de realisatie van de activiteiten.

Het gerealiseerde saldo van baten en lasten is €2.274k hoger dan de laatste begrotingswijziging. Dit betreft de GGD (€1.954), GHOR (€20k) en de RAV (€300k).

Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

De mutaties in de reserves van de RDOG Hollands Midden toegelicht in de toelichting op het eigen vermogen in paragraaf 3.4.7.

4 Bijlagen

4.1 Controleverklaring

Publieke Sector Accountants B.V.
 Jan Sluijtersstraat 21
 3059 VC Rotterdam
www.publiekesectoraccountants.nl
info@psa-rs.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke regeling RDOG Hollands Midden te Leiden

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2018

Ons oordeel

Wij hebben de in de jaarstukken 2018 opgenomen jaarrekening 2018 van de Gemeenschappelijke regeling RDOG Hollands Midden te Leiden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van de Gemeenschappelijke regeling RDOG Hollands Midden op 31 december 2018 in overeenstemming met het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) en de bepalingen van de WNT.
- Zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het door het algemeen bestuur op 28 maart 2018 vastgestelde normenkader 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

- De balans per 31 december 2018.
- Het overzicht van baten en lasten over 2018.
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het normenkader 2018 zoals is vastgesteld door het algemeen bestuur op 28 maart 2018 en de Regeling Controleprotocol WNT 2018. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Gemeenschappelijke regeling RDOG Hollands Midden zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 801.620. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2, lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT 2018.

Wij rapporteren tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de materialiteit alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- De inleiding.
- Het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.
- De overige gegevens.
- Overige toelichtingen op de jaarrekening.
- De bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van het Bbv is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor de gemeenschappelijke regeling van toepassing zijnde vereisten in de Gemeentewet en aan de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag, de overige gegevens en de overige toelichtingen op de jaarrekening in overeenstemming met het Bbv.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Bbv. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het normenkader, zoals is vastgesteld door het algemeen bestuur op 28 maart 2018.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het algemeen bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, het normenkader 2018, zoals is vastgesteld door het algemeen bestuur op 28 maart 2018 en de Regeling Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.

- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 14 maart 2019

Publieke Sector Accountants B.V.

Was getekend:

W. Kalkman RA

4.2 Vaststelling door het Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur van de RDOG Hollands Midden,
gelet op het bepaalde in artikel 28, lid 2 van de gemeenschappelijke regeling,
gezien het voorstel van het Dagelijks Bestuur RDOG Hollands Midden
besluit vast te stellen de:

Jaarstukken 2018 RDOG Hollands Midden

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur, gehouden op woensdag 27 maart 2019.

M.M. Damen
Voorzitter

J.M.M. de Gouw
Secretaris

4.3 Resultaatbestemming

Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld op 27 maart 2019 te besluiten om de algemene reserve GHOR te verlagen met €16k ten gunste van de bestemmingsreserve OvDG, en over te gaan tot een bijstorting van het onverdeeld gerealiseerde resultaat in de reserves. Onderstaand overzicht specificeert de uitkomsten van deze besluiten.

(€1.000)	31-12-2018	Mutaties	Resultaat	01-01-2019
Algemene reserve GGD	1.910	0	236	2.146
Algemene reserve GHOR	110	-16	0	94
Reserve aanvaardbare kosten RAV	69	0	433	502
Algemene reserve	2.089	-16	669	2.742
Reserve verplichtingen voormalig personeel	358	0	0	358
Reserve markttaken GGD	283	0	0	283
Reserve OvDG	77	16	36	129
Reserve huisvesting RAV	115	0	0	115
Bestemmingsreserves	833	16	36	885
Subtotaal	2.922	0	705	3.627
Onverdeeld gerealiseerde resultaat	705	0	-705	0
Eigen vermogen	3.627	0	0	3.627
GGD				2.787
GHOR				223
RAV				617
Eigen vermogen				3.627

Dit overzicht is een weergave van besluitvorming na het opstellen van de jaarrekening. Het is daarom geen onderdeel van de jaarrekening 2018 en op dit overzicht is geen accountantscontrole toegepast.

Aanwezig

De heer C. Oskam, voorzitter
Mevrouw C. van Starkenburg, lid
Mevrouw L. Sleenwenhoek, lid
De heer J.M.M. de Gouw, adviseur
De heer H. van Dinther, adviseur
De heer W. Kalkman, accountant Publieke Sector
Accountants (PSA)
De heer A. Sallehart, accountant PSA
Mevrouw M. Hoogenkamp, verslag

Afwezig

-

1. Opening en vaststellen agenda

De heer De Gouw opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

2. Benoemen voorzitter

Na het vertrek van de heer Gardeniers heeft mevrouw Van Starkenburg in de vergadering van het AB RDOG HM d.d. 12 december 2018 zich beschikbaar gesteld voor de auditcommissie. De heer Gardeniers was voorzitter van de auditcommissie. Een nieuwe voorzitter moet benoemd worden, alsook een plaatsvervangend voorzitter.

De auditcommissie benoemt de heer Oskam als voorzitter (zijnde niet DB-lid) en mevrouw Van Starkenburg als plaatsvervangend voorzitter.

Hierna zit de heer Oskam de vergadering voor.

3. Vaststellen agenda

Voorliggende agenda wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

4. Mededelingen

Op verzoek van mevrouw Van Starkenburg vindt er een voorstelrondje plaats.

5. Verslag auditcommissie RDOG Hollands Midden d.d. 19 november 2018

Het verslag wordt zowel tekstueel, inhoudelijk als naar aanleiding van besproken, goedgekeurd en vastgesteld.

6. Ter kennisname samenvatting van Overleg Financiële Ambtenaren – RDOG Hollands Midden d.d. 26 februari 2019

De aanwezigen nemen kennis van de samenvatting van het Overleg Financiële Ambtenaren – RDOG Hollands Midden d.d. 26 februari 2019.

In de aanloop naar een integrale financiële en inhoudelijke advisering aan het AB en PPG hebben de deelnemers aan het AOPG en het OFA op 26 februari 2019 gezamenlijk besloten geen apart verslag van het OFA mee te maken.

Naar aanleiding van voorliggende samenvatting van het OFA, wordt de vraag van mevrouw Sleenwenhoek over de passage in de jaarrekening over het voordelig structureel resultaat besproken bij agendapunt 7 jaarstukken 2018 RDOG HM.

7. Jaarstukken 2018 RDOG Hollands Midden (DB-19-05)

De heer De Gouw geeft een nadere toelichting op voorliggende memo over het structureel resultaat 2018 (AC-19-05).

Het structureel resultaat wordt bij de RDOG HM gedefinieerd als het verschil tussen het gerealiseerde resultaat en het incidenteel resultaat. Omdat er in 2017 door de onttrekking van €884k uit de algemene reserve een positief incidenteel resultaat was, kwam het structureel resultaat negatief uit. In 2018 was er door een storting van €358k in de reserves een negatief incidenteel resultaat. Samen met een voordelig gerealiseerd resultaat, komt het structureel resultaat in 2018 positief uit. In 2019 is dat volgens de begroting weer minder.

Dit is een boekhoudkundige benadering die de verwachting wekt dat er een structureel positief resultaat is en dat is niet zo.

Op verzoek van de auditcommissie en met instemming van de accountant wordt in de jaarrekening 2018 voor het AB RDOG HM d.d. 27 maart 2019 een tekstuele wijziging aangebracht over dit onderwerp.

Hierna geeft de heer Kalkman een toelichting over de uitkomsten jaarrekeningcontrole 2018 en deelt ter vergadering de presentatie uit. De jaarrekeningcontrole 2018 is nagenoeg afgerond, met uitzondering van een casus over Europees aanbesteden bij de GGD (over het ERP-systeem Afas) en een aantal vragen over Europees aanbesteden bij de RAV HM. Het is evident dat het bedrijfsmatig onverstandig is om het ERP-systeem nu aan te besteden, maar hoe de aanbestedingswetgeving precies in elkaar zit met het oog op het rechtmatigheidsoordeel in het kader van de BBV-regelgeving is onduidelijk. De GGD heeft DeClerq advocaten advies gevraagd hoe in de GGD-casus gehandeld moet worden. In afwachting van de antwoorden van de GGD en RAV is het haalbaar om de controleverklaring op 12 maart 2019 af te geven.

Met betrekking tot het proces:

- Het opsteldossier voor controle RAV HM was toereikend om controle uit te voeren;
- Het opsteldossier controle GGD/GHOR was niet compleet en niet consistent. Dit is direct besproken met de concerncontroller. Op verzoek is de controle voortgezet om deadlines te kunnen halen.
- Eigenaarschap van de financiële administratie is een belangrijk aandachtspunt.
- Beperkte communicatie tussen de medewerkers.
- Onduidelijkheid rolverdeling, financieel beleidsmedewerkers moeten bijspringen.
- Geen interne controle op aangeleverde documenten, fouten worden niet onderkend/ondervangen voor de controle.
- Gebrek aan actuele BBV-kennis, leidt tot fouten in boekingen in de administratie, die doorwerken in de aangeleverde jaarrekening.

De concerncontroller geeft aan dat PSA een gedegen controle heeft uitgevoerd en dat de bevindingen de situatie bij de GGD feitelijk weergeven. De aanbevelingen van vorig jaar van de accountant hebben dit jaar niet geleid tot een verbetering in het proces. De GGD is een werving gestart voor de functie van hoofd financiële administratie bij de GGD zodat daarmee er een procesverantwoordelijke is voor de gehele financiële administratie, die ook de aanbevelingen voor de verbijzonderde interne controle gedurende het jaar verder kan oppakken. Ook verbeteringen in de subadministraties worden door het nieuwe hoofd financiële administratie opgepakt.

De accountant ziet dit als een goede ontwikkeling, hij constateert ook dat de nu aanwezige competenties ontoereikend zijn.

De accountants bieden de RDOG aan om, kort na de afronding van de controle, in april / mei 2019 tijd, geld en energie te steken om het proces goed te faciliteren waardoor in 2020 bij de controle van de jaarrekening 2019 er een toereikend opsteldossier aanwezig is.

De hoofdlijnen van de bevindingen in het accountantsverslag naast het proces zijn:

- Bewaak het voldoen aan subsidievoorwaarden.
- Volg de ontwikkelingen in het meerjarenonderhoudsplan (regelmatig actualiseren).
- Blijf scherp op startnotities (goed documenteren) bij grote inkopen en aanbestedingen om de overwegingen voor een keuze van inkoopwijze vooral vast te leggen.

De belangrijkste opgaven: trek de juiste competenties aan, investeer in de verwachtingen helder te maken en investeer in het nadenken over risico's en vanuit risicogericht werken.

Hierna wordt er een vraag gesteld over het schatkistbankieren. De RDOG is verplicht om aan schatkistbankieren te doen. Een aantal oorzaken van het hoge saldo is de betere liquiditeitspositie, focus op kostenbeheersing (strak budgetbeheer) en de ontvangst van BPI/BPK voor het 1^e kwartaal 2019 voor 31 december 2018.

Met betrekking tot de jaarrekening 2018 stelt de auditcommissie het DB RDOG HM voor om voor het AB RDOG HM 27 maart 2019 in de jaarrekening een tekstuele wijziging op te nemen over het structureel resultaat 2018.

De auditcommissie spreekt haar complimenten naar de organisatie uit voor het realiseren van de jaarrekening 2018 op een dermate korte termijn.

Met inachtneming van bovenstaande voorgestelde tekstuele aanpassing over het structureel resultaat, adviseert de auditcommissie het DB RDOG HM de jaarrekening ter vaststelling voor te leggen aan het AB RDOG HM d.d. 27 maart 2019.

8. Herziening verordeningen

De concerncontroller geeft een mondelinge toelichting.

De aanleiding voor de herziening van de Nota reserves en voorzieningen RDOG Hollands Midden is het aanpassen van de tekst over de bestemmingsreserve Officier van Dienst Geneeskundig en het schrappen van enkele voorzieningen uit de tekst omdat deze geheel zijn afgewikkeld.

De Bijlage bij het normenkader rechtmatigheid RDOG HM bevat een lijst van relevante regelgeving waaraan de interne en externe controle getoetst kan worden. De lijst met externe wet- en regelgeving is weggehaald omdat iedereen zich sowieso hieraan moet houden, en de lijst met interne richtlijnen en verordeningen is flink opgeschoond. Er stonden oude overeenkomsten in, zoals sociale plannen, bij controles hoeft daar niet (meer) aan getoetst te worden.

De accountant en de auditcommissie kunnen zich vinden in de wijzigingen.

De auditcommissie adviseert het DB RDOG HM de herziening verordeningen ter vaststelling aan te bieden aan het AB RDOG HM d.d. 27 maart 2019.

9. Indexering

De heer De Gouw geeft een mondelinge toelichting op het procesvoorstel voor het overleg met de werkgroep FKGR d.d. 13 maart 2019.

Voor 2019 geldt de oude systematiek (van de vorige werkgroep FKGR). Daarin wordt een relatief lage prijsindex BBP van 2,3% gehanteerd.

Voor 2019 is bekend dat de pensioenstijging 1,3% is en dat de VNG vorige week een loonbod heeft gedaan van 2,5% voor een cao met looptijd van 15 maanden. De bonden leggen een eis van 5% neer. Voor 2019 kan een loonstijging van 3% verwacht worden. Daarmee zou de loonkostenstijging uitkomen op 4,3%. Ten opzichte van de begroting 2,3%, is dat een tekort van 2% (ruim €800k). Bij een nacalculatie 2019 krijgt de organisatie via de begroting 2020 €800k weer terug. Als sprake is van een nacalculatie, kan voor deze meerkosten in 2019 de algemene reserve worden gebruikt. Over bezuinigingen moet een apart besluit komen. Er is nu al werkdruk. Nacalculatie 2019 is dus belangrijk. De organisatie kan dit niet in het lopende jaar 2019 bezuinigen.

Het advies van de auditcommissie aan het DB en AB is om deze ontwikkeling te melden bij de begroting. Men is het er over eens dat het onmogelijk is om dit jaar nog zoveel (structureel) te bezuinigen.

De wens van de uitkomst van het overleg met de werkgroep FKGR is dat de werkgroep een tweede brief stuurt aan de gemeenten in Hollands Midden met een aangepast advies voor de begroting 2020, namelijk het toestaan van een nacalculatie, omdat voor 2019 een lagere index is gebruikt dan

de index die de komende jaren wordt gehanteerd, forse bezuinigingen in het lopende jaar niet mogelijk zijn en een tekort in 2019 structureel doorwerkt in de volgende jaren.

Mevrouw Sleeuwenhoek reageert dat het goed is om met de werkgroep FKGR het gesprek aan te gaan en bovenstaande voor te leggen. Spreekster merkt op dat de bereidheid in de werkgroep FKGR er is.

De auditcommissie adviseert het DB om in de begroting 2020 voor te sorteren op een mogelijke begrotingswijziging 2020 en de gemeenten hierop alvast te waarschuwen en wacht verder het advies van de werkgroep FKGR af.

10. Benchmark overhead en proces uitwerken investeringsplan IM/ICT

De heer De Gouw en de heer Van Dinther geven een mondelinge toelichting.

Uit het benchmarkonderzoek blijkt dat de overhead van de RDOG HM 25% (29,1 fte) later ligt dan vergelijkbare (publieke) organisaties. Eerder in de vergadering is al vastgesteld dat de competenties binnen de overhead niet op niveau zijn om tot een strategische bedrijfsvoering te komen. De overhead is flinterdun. Er is onder meer versterking nodig op het gebied van financiën en HRM, facilitaire zaken en ICT.

De 4% van de begroting voor IM/ICT is te weinig om de systemen in de lucht te houden en te ontwikkelen om het werk goed te doen. Het opgestelde plan voor IM/ICT (in 2024 9% van de begroting) is nodig om ambities te halen. Streven is dat er per 2024 zo'n 5% minder uitvoerend personeel nodig is dan in 2018 en het aandeel van IM/ICT in de begroting stijgt van 4% naar 9%. Deze onderwerpen, overhead en IM/ICT, wil de RDOG bespreken met het DB.

Het is mogelijk om financiering te vinden door het afsluiten van een lening bij de BNG Bank om de transitie te kunnen uitvoeren in IM. Als gemeenschappelijke regeling is er geen onderpand nodig. Dit is de ene kant van de medaille, de financieringskant. Als het geld echter wordt uitgeven, dan komen de uitgaven wel tot uitdrukking in het resultaat.

Er worden geen systemen voor IM gekocht, het grootste deel van de investering betreft het aantrekken van medewerkers met de juiste competenties. Een datawarehouse wordt ingericht en de investering gaat vooral om business intelligence en data-analyse. Gemeenten willen gezondheidsinformatie, en moderne technieken en tools stellen de organisatie in staat deze snel en eenvoudig te ontsluiten. Met Power BI hoeven geen dure systemen ontwikkeld te worden, maar kan op een middag aan de vraag worden voldaan. Je kunt het vergelijken met de overgang van handgereedschap naar elektrisch gereedschap. Daarnaast kan ook de digitale dienstverlening aan klanten sterk verbeterd worden.

De auditcommissie erkent de noodzaak van investeringen. Vragen van gemeenten en klanten stoppen niet. Hierin moet worden geïnvesteerd. De auditcommissie geeft aan dat de benodigde versterking van de overhead en de noodzakelijke investering in IM een plaats moeten krijgen in de begroting 2020. Neem ook de dienstverlening onder de loep, in samenhang met het personeelsbeleid. Zorg voor een duidelijk verhaal, specificeer dit onderwerp herkenbaar in de begroting en geef de motivatie duidelijk weer: wat willen we bereiken, wat is het product dat we daarmee neerzetten.

De auditcommissie adviseert het DB RDOG HM om de overhead te versterken en te investeren in ICT/IM als noodzakelijk gereedschap en dit gespecificeerd op te gaan nemen in de begroting en het proces investeringsplan IM/ICT verder uit te werken.

11. Rondvraag en sluiting

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

Hierna sluit de voorzitter de vergadering en bezichtigen de aanwezigen hierna de verbouwde 4^e etage van het GGD gebouw Parmentierweg.

ACCOUNTANTSVERSLAG 2018

RDOG Hollands Midden

Aan het algemeen bestuur van de
gemeenschappelijke regeling
RDOG Hollands Midden
Postbus 121
2300 AC LEIDEN

Onderwerp:

Accountantsverslag 2018

Datum:

14 maart 2019

Kenmerk:

312017011.19.083

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2018 van uw gemeenschappelijke regeling afgerond. De jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling RDOG Hollands Midden is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur. Met dit accountantsverslag informeren wij u over onze belangrijkste controlebevindingen. Op 4 maart 2019 hebben wij een aantal controlebevindingen reeds besproken met de auditcommissie.

Bij de jaarrekening 2018 hebben wij op 14 maart 2019 een goedkeurende controleverklaring afgegeven, zowel voor het aspect getrouwheid als voor het aspect rechtmatigheid.

Ons accountantsverslag is bedoeld om u te ondersteunen in de beoordeling van de jaarrekening 2018. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden en diverse besprekingen die wij met uw medewerkers hebben gevoerd. Voor de goede orde vermelden wij dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Wij maken u erop attent dat voor dit accountantsverslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en het management.

Met vriendelijke groet,

Publieke Sector Accountants B.V.

Was getekend: W. Kalkman RA

Inhoudsopgave

Contact

De volgende personen kunnen benaderd worden bij vragen met betrekking tot dit accountantsverslag:

Wouter Kalkman

Tel: 06 21272977

Arie Booij

Tel: 06 15092689

Arjan Sallehart

Tel: 06 15092694

1. Onze controleaanpak en de uitkomsten daarbij.....	2
2. Financiële positie en resultaat	6
3. Bevindingen eindejaarscontrole	10
4. Interne beheersing.....	17
5. Overige aangelegenheden.....	22

1. Onze controleaanpak en de uitkomsten daarbij

Reikwijdte van de controle

Met de opdrachtbevestiging van 10 september 2018 (kenmerk 312017011.18.101) heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2018. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van de RDOG Hollands Midden.

In dit accountantsverslag geven wij een toelichting op de bevindingen naar aanleiding van de controle. Onze controle wordt verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Controlestandaarden en de beleidsregels toepassing Wet normering topinkomens (WNT).

Tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2018 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Materialiteitsbepaling is overeenkomstig het vastgestelde controleprotocol

De wijze waarop wij de materialiteit bepaald hebben, sluit aan op het door het algemeen bestuur (op 28 maart 2018) vastgestelde controleprotocol (Normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden 2018). De maximaal toe te passen marges voor de accountantscontrole zijn vastgelegd in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (het Bado). In het “Normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden 2018” heeft u geen lagere marges vastgesteld waardoor wij het wettelijke kader als uitgangspunt hebben gehanteerd. De bij onze controle van de jaarrekening 2018 toegepaste goedkeuringstoleranties bedragen derhalve:

Goedkeuringstoleranties

Fouten	1% van het totaal van de lasten incl. toevoegingen aan reserves	€ 801.620
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten incl. toevoegingen aan reserves	€ 2.404.860

Het algemeen bestuur heeft, in het “Normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden 2018” de rapporteringstolerantie gelijkgesteld aan de goedkeuringstolerantie.

Onze aanpak is gericht op risico's

Voor de jaarrekeningcontrole 2018 onderkennen wij een aantal risico's en aandachtspunten, die een verhoogd (bruto) risico met zich mee (kunnen) brengen op een materiële fout in uw jaarrekening en die een mogelijke impact op de bedrijfsvoering kunnen hebben. De risico's en aandachtspunten zijn hieronder weergegeven. Opname van een risicogebied of aandachtspunt in deze opsomming betekent niet dat daadwerkelijk sprake is van risico's die zich daadwerkelijk voordoen, maar zijn enkel bedoeld om aan te geven dat wij hier tijdens onze controle (extra) aandacht aan zullen besteden.

- De follow-up ten aanzien van eerder gerapporteerde aandachtspunten vanuit de interne en externe controle.
- De voortgang en status van de (noodzakelijke) verbeteringen met betrekking tot de kwaliteit van de interne beheersing.
- De juistheid van de fiscale positie in het kader van de vennootschapsbelasting.
- Voorzieningen ter egalisering van kosten vanwege het schattingselement en de daarmee samenhangende schattingsonzekerheden.
- "Management override of controls". Dit betreft de mogelijkheid die het management heeft om specifieke controlemaatregelen te omzeilen, bijvoorbeeld door memoriaalboekingen of het schattingsproces. De specifieke aandacht voor dit risico is voorgeschreven vanuit de controlerichtlijnen en is niet uniek voor uw gemeenschappelijke regeling.
- Naleving van de (Europese) aanbestedingsregels.
- Betaalproces, vanwege de potentiële (fraude-)risico's.

Het inschatten als significant risico is inherent aan deze posten en is niet direct een gevolg van verwachte leemten in de interne beheersing van uw gemeenschappelijke regeling. Ook is sprake van inschattingen van bruto risico's, alvorens eventuele beheersmaatregelen zijn genomen.

Ter voorkoming van een materiële fout in de jaarrekening heeft u voor bovenstaande risicogebieden beheersmaatregelen getroffen. Wij hebben ons bij de controle gericht op de opzet en het bestaan van de door u ingerichte beheersingsomgeving, die deze risico's moeten verkleinen. Voor een toelichting op een aantal onderkende risico's en aandachtspunten verwijzen wij naar het hoofdstuk 'belangrijke bevindingen'. Daarnaast verwijzen wij u naar onze bevindingen in het hoofdstuk "interne beheersing".

De baten en lasten, alsmede balansmutaties, zijn rechtmatig

Op basis van uw controleprotocol en normenkader hebben wij de naleving van het financieel rechtmatigheidskader voor uw gemeenschappelijke regeling gecontroleerd. Hierbij zijn geen bijzonderheden geconstateerd.

Op het programma GGD is sprake van een overschrijding van de begroting (lasten). Omdat deze overschrijding reeds op eerdere momenten (viermaandelijks rapportages en 2^e begrotingswijziging) door het dagelijks bestuur zijn gemeld, is geen sprake van rechtmatigheidsfouten die doorwerken in ons rechtmatigheidsoordeel. Voor een nadere toelichting op het onderdeel begrotingsrechtmatigheid verwijzen wij u naar het hoofdstuk 'belangrijke bevindingen'.

De jaarrekening voldoet aan het BBV

Onze conclusie is derhalve dat de baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig zijn weergegeven in de jaarrekening 2018.

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de baten en lasten van RDOG Hollands Midden. Daarnaast vereisen zij van het dagelijks bestuur het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, die vaak – vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken – inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van RDOG Hollands Midden zijn uiteengezet in hoofdstuk 3.3 van de jaarstukken 'Grondslagen voor de financiële verslaggeving' bij de jaarrekening 2018. In de jaarrekening 2018 hebben zich ten opzichte van 2017 geen wijzigingen van materieel belang voorgedaan in de toegepaste verslaggevingsgrondslagen, die een aanzienlijke invloed hebben gehad op de baten en lasten en/of de financiële positie van RDOG Hollands Midden.

Wij hebben het door het dagelijks bestuur toegepaste proces voor belangrijke verslaggevingsgrondslagen geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij hebben de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving beoordeeld. Wij zijn van mening dat de verslaggevingsgrondslagen en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent zijn gebruikt: de jaarstukken voldoen aan het BBV (Besluit begroting en verantwoording).

Geen geïdentificeerde materiële fouten en tekortkomingen in de jaarstukken

Naar aanleiding van onze jaarrekeningcontrole, resteren er geen van materieel belang zijnde ongecorrigeerde afwijkingen of onzekerheden. Door ons gerapporteerde bevindingen zijn derhalve niet materieel (dus hebben geen invloed op de strekking van onze controleverklaring), maar zijn naar onze mening vooral van belang voor uw beoordeling van de jaarstukken en de verdere kwaliteitsverbetering van de administratieve organisatie en interne beheersing.

Voor de niet materiële fouten en tekortkomingen in de jaarstukken verwijzen wij u naar de diverse onderdelen van dit rapport.

Goedkeurende controleverklaring

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening 2018 van de gemeenschappelijke regeling RDOG Hollands Midden een getrouw beeld geeft van het eigen vermogen op 31 december 2018 en het resultaat over 2018. Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden 2018 (vastgesteld door het algemeen bestuur op 28 maart 2018). Hierbij geldt als voorwaarde dat de door ons gecontroleerde jaarrekening ongewijzigd door het algemeen bestuur wordt vastgesteld. Wij verzoeken u derhalve ons een door de leden van het algemeen bestuur ondertekend exemplaar van de vastgestelde jaarrekening te verstrekken. Mochten nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve versie van de jaarrekening dan dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

2. Financiële positie en resultaat

De vermogenspositie van uw gemeenschappelijke regeling neemt in absolute zin toe

In het Bbv, de verslaggevingsregels voor gemeenschappelijke regelingen, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten 2018 bedraagt € 2.704.000 voordelig. Per saldo is tussentijds € 1.999.000 aan de reserves toegevoegd, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2018 € 705.000 voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het hiernavolgende overzicht hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen.

Eigen vermogen (in € 1.000)	2018	2017	2016	2015
Eigen vermogen per 1 januari	923	2.077	5.765	5.491
Terugbetaling aan gemeenten			628	
Bijstorting door gemeenten		36		
Subtotaal	923	2.113	5.137	5.491
Tussentijdse resultaatbestemming	1.999	-/- 1.039	-/- 2.624	32
Gerealiseerd resultaat	705	-/- 151	-/- 436	242
Totaal ('gerealiseerd saldo van baten en lasten')	2.704	-/- 1.190	-/- 3.060	274
Eigen vermogen per 31 december	3.627	923	2.077	5.765

De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2018 circa 11,8 % van het balanstotaal (2017: 3,1 % van het balanstotaal). In hoofdstuk 3.4.7 van de jaarrekening geeft het dagelijks bestuur een nadere toelichting op de mutaties in het eigen vermogen over het jaar 2018. Wij verwijzen u naar deze toelichting. De belangrijkste oorzaak van het gestegen eigen vermogen is de bijstorting door de deelnemende gemeenten van € 1.701.000.

**Resultaat 2018 sterk
beïnvloed door
reservemutatie(s)**

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar wordt weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeenschappelijke regeling ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de politieke besluitvorming.

Exploitatieresultaat (in € 1.000)

Totale baten	80.546	
Totale lasten	77.842	
Gerealiseerde saldo van baten en lasten		2.704
Af: stortingen in reserves	2.320	
Bij: onttrekkingen aan reserves	321	
Saldo mutaties reserves		-/- 1.999
Gerealiseerd resultaat		705

Concreet betekent dit voor uw gemeenschappelijke regeling het volgende:

De exploitatie over 2018 laat een voordelig gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten van € 2,7 miljoen zien, ten opzichte van een begroot (na wijziging) voordelig saldo van € 0,4 miljoen. Dit is een voordeel van afgerond € 2,3 miljoen.

Het gerealiseerde resultaat ad € 705.000 is afzonderlijk op de balans onder het eigen vermogen opgenomen en is als volgt samengesteld:

**Het weerstandsvermogen
dekt circa de helft van de
risico's af**

Resultaat 2018 (in € 1.000)

Resultaat GGD	236
Resultaat GHOR	36
Resultaat RAV	433
Gerealiseerd resultaat	705

In de jaarstukken wordt op diverse plaatsen een nadere toelichting gegeven op de totstandkoming van het resultaat en worden de verschillen tussen de begroting (na wijziging) en de gerealiseerde baten en lasten verklaard (paragraaf 3.5.1 tot en met 3.5.4). Wij verwijzen u naar deze toelichtingen.

Het voordelige exploitatieresultaat 2018 (vóór bestemming) is mede ontstaan na een aantal incidentele baten en lasten. Door het effect van de incidentele baten en lasten buiten beschouwing te laten, ontstaat meer inzicht in de reguliere baten en lasten. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten is inzicht in de incidentele baten en lasten gegeven (paragraaf 3.5.5). Korthedshalve verwijzen wij u naar deze uiteenzetting.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit vanwege ingeschatte risico's. De beschikbare weerstandscapaciteit heeft het dagelijks bestuur bepaald op € 2,8 miljoen (2017: € 0,3 miljoen). Er is dus sprake van een stijging van de beschikbare weerstandscapaciteit in 2018 ten opzichte van 2017. Gelet op de inschatting die het dagelijks bestuur heeft gemaakt van de totale risico's (€ 5,5 miljoen) concludeert het dagelijks bestuur dat het beschikbare weerstandsvermogen 51% van de totale risico's afdekt.

Het weerstandsvermogen vormt de financiële buffer voor de strategische risico's, waar uw gemeenschappelijke regeling geen beheersmaatregelen voor heeft getroffen, dan wel heeft kunnen treffen. Een goede invulling van de benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van de structurele en volledige uitvoering van het risicomanagement. In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het dagelijks bestuur een opsomming opgenomen van belangrijke risico's. Daarbij is aangegeven dat het totaalbedrag van de onderkende risico's € 5,5 miljoen bedraagt. De inventarisatie van risico's die in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (in het jaarverslag) is opgenomen, geeft daarmee een indicatie van de belangrijkste (specifieke) risico's waarmee het dagelijks bestuur de benodigde weerstandscapaciteit heeft kunnen bepalen.

Voor meer gedetailleerde informatie over uw weerstandspositie verwijzen wij u naar paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van uw jaarstukken 2018

De stappen die u heeft gezet (en ook nog wilt zetten) op het gebied van risicomanagement dragen eraan bij dat er een (steeds) beter beeld gegeven kan worden van de (ontwikkeling van) gesignaleerde risico's in relatie tot uw beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomsten van de risico-inventarisatie zijn niet alleen belangrijk voor de beoordeling van de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling, maar gelet op de kwalificatie die het dagelijks bestuur hieraan heeft gegeven, ook noodzakelijk. In die zin is het dus van belang dat de uitkomsten van uw periodieke risico-inventarisatie en kwantificering daarvan, steeds weer worden gerelateerd aan de beschikbare weerstandscapaciteit. Dat vergroot uw inzicht in uw "financiële manoeuvreerruimte" voor de komende jaren. De onderkende risico's en het financieel belang stellen u in staat om een goede beschouwing van uw vermogen te maken, en vast te stellen of de meerjarenbegroting voldoende robuust is en voldoende financiële draagkracht heeft om onvoorziene gebeurtenissen het hoofd te bieden.

3. Bevindingen eindejaarscontrole

Oplevering jaarstukken en balansdossier (GGD/GHOR) was ontoereikend

Voor de start van de controle van de jaarrekening maakten wij werkafspraken met uw organisatie om onze controle zo soepel mogelijk te laten verlopen met een zo beperkt mogelijke belasting van uw organisatie.

Bij de start van de controle was de jaarrekening van de RAV nagenoeg gereed en was het opsteldossier goed door uw medewerkers voorbereid om onze controle te kunnen uitvoeren. Ook voor de GGD/GHOR waren de jaarstukken nagenoeg gereed, maar was het opsteldossier verre van compleet en niet toereikend om onze controle uit te kunnen voeren. Na overleg met en op verzoek van uw concerncontroller hebben wij de controle (GGD/GHOR) voortgezet, om zo de bestuurlijke deadlines te kunnen halen. Dit heeft tot een grote inspanning van uw en onze medewerkers geleid.

Bij de oplevering van de jaarstukken, het opsteldossier en de uiteindelijke controle van de jaarstukken van de GGD/GHOR viel ons het volgende op:

- Eigenaarschap van de financiële administratie is een belangrijk aandachtspunt. Bij de controle merken wij op dat onduidelijk is wie voor welk onderdeel of welke post verantwoordelijk is. Dit vraagt van u en ons tijdens de controle veel onnodig overleg en afstemming.
- Beperkte communicatie tussen de medewerkers. Dit vraagt van u en ons tijdens de controle veel onnodig overleg en afstemming.
- Geen interne controle op aangeleverde documenten, fouten worden niet onderkend/ondervangen voor de controle. Dit heeft als gevolg dat wij (te) veel vragen moeten stellen over onderdelen en posten en veroorzaakt een (te) grote belasting van uw en onze medewerkers.
- Gebrek aan actuele BBV-kennis bij uw medewerkers, leidt tot fouten in boekingen in de administratie, die doorwerken in de aangeleverde jaarrekening. Er zijn relatief veel (presentatie)-fouten gecorrigeerd.

Wij adviseren u bij de volgende jaarrekeningcontrole meer tijd te nemen om vast te stellen dat de concept-jaarstukken controle-gereed zijn en dat de vooraf opgevraagde documentatie ook volledig beschikbaar is. Dat voorkomt fouten in de jaarstukken, maar zorgt er ook voor dat wij in een kortere doorlooptijd de controle kunnen uitvoeren en afronden. Graag evalueren wij na afloop van de controle het jaarrekeningproces en de hiervoor genoemde onderwerpen met uw medewerkers. Vervolgstep zou naar onze mening moeten zijn dat u en wij de komende periode tijd en energie stopen in het verbeteren van het financiële beheer. Met onze formats kunt u bij het opstellen van de jaarrekening belangrijke stappen zetten om de kwaliteit te verhogen.

Projectbeheersing vraagt uw aandacht

Uw gemeenschappelijke regeling ontvangt van onder andere het Rijk, de provincie, deelnemende gemeenten en andere partijen subsidies, waarover u verantwoording (afzonderlijk of via SiSa) moet afleggen inzake de bestedingen daarvan.

Uw gemeenschappelijke regeling beschikt niet over een centrale registratie van de subsidies waarover verantwoording moet worden afgelegd. Daardoor ontstaat ook geen centraal inzicht in indieningsdata die behaald moeten worden en de subsidievoorwaarden waaraan (zichtbaar) voldaan moet zijn. Wij hebben in de afgelopen periode meerdere subsidieverantwoordingen ter controle aangeboden gekregen. Ten opzichte van de deadline die de subsidieverstrekkers hiervoor stellen, gold dat de aanlevering van de verantwoordingen laat was in relatie tot de door de subsidiegevers vastgestelde uiterste indieningsdatum (in een aantal gevallen zelfs nu reeds verleend uitstel). U loopt ons inziens onnodige risico's op het te laat indienen van de verantwoording, en daarmee op sancties van de subsidieverstrekker.

Via uitgevoerde controles op subsidieverantwoordingen en een gesprek dat wij tijdens de interim-controle hebben gevoerd met uw medewerkers is gebleken dat de projectadministratie voor subsidiegelden niet (altijd) toereikend is. De projectadministratie is, in algemene zin, in onvoldoende mate ingericht om de verantwoording van de bestedingen te beheersen en (eenvoudig) te controleren. Hierdoor heeft u onvoldoende inzicht in de voortgang van de projecten en bent u onvoldoende in staat om op een deugdelijke wijze verantwoording af te leggen. Hiermee bestaat het risico dat u subsidies misloopt of subsidies terug moet betalen, zeker gezien het feit dat subsidieverstrekkers in het algemeen een strakker sanctiebeleid hebben aangekondigd.

Een projectadministratie moet op dusdanig wijze zijn ingericht dat de voortgang van het project gemonitord kan worden en inzicht is in de subsidiabele kosten. Daarnaast is het van belang om vooraf na te gaan op welke wijze en wanneer er verantwoording afgelegd dient te worden aan de subsidieverstrekker. Indien sprake is van een subsidie die uit meerdere onderdelen bestaat, zal uit de projectadministratie de realisatie per onderdeel moeten blijken, zodat op een adequate wijze verantwoording afgelegd kan worden over de separate onderdelen. U voert momenteel geen interne controle uit op de subsidieverantwoordingen. Wij adviseren u om tussentijds de projecten te beoordelen en een zichtbare interne controle uit te laten voeren op de subsidiabele kosten. Dit kunt u doen door per project een controlelijst op te stellen en de belangrijkste controlepunten te benoemen en te documenteren. Daarnaast adviseren wij u om projectadministraties op de subsidietoekenningen aan te laten sluiten en te sturen op de subsidievoorwaarden.

Ook stelden wij vast dat de presentatie van subsidiebaten in uw jaarrekening niet consistent is. Bij de controle van de jaarrekening heeft dit tot veel presentatiefouten (en daarmee aanpassingen) geleid. In de toelichting op de balans behoort overeenkomstig het Bbv een overzicht van ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel opgenomen te worden. In de concept jaarrekening waren bijvoorbeeld de mutaties (ontvangen bedragen en bestedingen) niet afzonderlijk weergegeven, maar zijn deze steeds gesaldeerd. Dit is niet juist en is derhalve gecorrigeerd. Daarnaast is gebleken dat soortgelijke subsidies onder "vooruit ontvangen subsidies" (voorschotten en vooruit ontvangen) zijn verantwoord en daarom niet zijn meegenomen in het verloopoverzicht. Ook dit is gecorrigeerd. Tenslotte is de boekingsgang met betrekking tot de subsidierechten niet consistent. Wanneer een subsidiebeschikking afgegeven wordt door een derde partij en door de RDOG wordt ontvangen, dan boekt u gelijk het gehele recht. Wanneer geldstromen op gang komen, is gebleken dat niet steeds de

**Actualisatie
meerjarenonderhoudsplan
noodzakelijk**

juiste boekingen gemaakt worden (en posten dus niet afwikkelen). Wij adviseren u toe te zien op de juiste wijze van verantwoorden en presenteren van de subsidiebatens.

Ook in 2018 is gebleken dat het geraamd onderhoud in het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) 2017-2016 niet (geheel) is uitgevoerd. Hier zijn deels logische verklaringen voor te geven (er worden geen werkzaamheden gedaan die bijvoorbeeld door de renovatie van het pand in 2019/2020 achterhaald zouden worden). Soms zijn deze verklaringen er ook niet.

Uw concerncontroller heeft becijferd dat het effect van niet uitgevoerd onderhoud ca € 25.000 per jaar is, waardoor mogelijk een lagere meerjarige dotatie aan de voorziening noodzakelijk is. Uw medewerker facilitair heeft daarentegen een “schaduwplan” opgesteld, waaruit een iets ander beeld komt en aangeeft dat de meerjarige dotatie niet hoeft te worden aangepast. Wat wij ook zien is dat effecten van eerder, duurder of goedkoper uitgevoerde activiteiten niet worden doorgerekend. Er wordt onvoldoende strak gestuurd op de realisatie van het MJOP en de financiële gevolgen worden niet geanalyseerd.

Wij adviseren u op basis van de voortgang van het plan, de activiteiten (gerealiseerd, niet gerealiseerd en nog te realiseren) goed en logisch aan de komende jaren toe te rekenen en te waarderen tegen de prijs die de markt op dit moment vraagt. Op basis daarvan kunt u de conclusie trekken of de huidige voorziening en meerjarige dotatie daar nog op aansluiten.

**Blijf de onttrekkingen aan de
voorziening Meerjaren
onderhoud Parmentierweg
Leiden monitoren**

Bij de controle van de onttrekkingen aan de voorziening over 2018 stelden wij vast dat:

- Het onderhoud / vervangen van armaturen (fors) duurder is uitgekapt dan in het MJOP was voorzien (geraamd was € 12.000, uitgegeven is € 40.000). Dit heeft te maken met noodzakelijk onderhoud/vervanging als gevolg van veiligheidsvoorschriften wat niet voorzien was. De impact hiervan op de getroffen voorziening (is de meerjarige dotatie nu nog toereikend?) is niet door u in beeld gebracht.
- Het onderhoud aan de lift is eerder is uitgevoerd dan in het MJOP was voorzien. Dit is goedkoper uitgevallen, echter de impact hiervan is niet beoordeeld op getroffen voorziening.
- Er zijn kosten van inrichting voor circa € 4.000 ten laste van de voorziening gebracht. Dit had feitelijk geactiveerd moeten worden.

Wij adviseren u stringenter toe te zien dat de voorziening uitsluitend wordt aangewend voor die (onderhouds-)activiteiten die ook in het MJOP voorzien zijn. Daarnaast dient u jaarlijks, op basis van de werkelijk uitgevoerde activiteiten ten opzichte van de geplande activiteiten en de gerealiseerde uitgaven versus de geraamde uitgaven, het effect op de getroffen voorziening te bepalen.

Analiseer regelmatig de tussenrekeningen

Bij de controle stelden wij vast dat op een aantal balansrekeningen nog posten stonden die al enkele jaren oud zijn. Hoewel de financiële omvang beperkt is adviseren wij u hier wel alert op te zijn en blijven en oude posten tijdig af te wikkelen. Dat voorkomt uitzoekwerk op den duur en bevordert tevens de kwaliteit van uw (tussentijdse) cijfers.

Ook stelden wij vast dat onder de overlopende passiva een schuld inzake af te dragen BTW ad € 112.000 is opgenomen. Hiervan heeft € 82.000 betrekking op de aangifte over het 4e kwartaal 2018. Het resterende saldo van € 30.000 kan (vooralsnog) niet verklaard worden. De schuld is mogelijk € 30.000 te hoog verantwoord. Wij adviseren u dit saldo uit te zoeken.

De rechtmatigheid van aanbestedingen is niet voldoende preventief geborgd. U stelt nu achteraf vast of de inkopen rechtmatig zijn aanbesteed, waardoor u (indien noodzakelijk) pas laat kunt bijsturen

In het kader van de rechtmatigheidscontrole is het onder meer van belang dat u tijdig vaststelt dat aanbestedingen overeenkomstig de geldende wet- en regelgeving zijn gedaan. Op grond van het normenkader zijn voor de rechtmatigheidscontrole de Europese aanbestedingen van belang.

De betrokkenheid van een inkoopadviseur, ten behoeve van het volgen van een juiste en tijdige aanbestedingsprocedure, wordt niet afgedwongen in uw primaire proces. Hierdoor bestaat in opzet het risico dat de (Europese) aanbestedingswet niet wordt nageleefd of dat aanbestedingen niet overeenkomstig uw eigen beleid plaatsvinden. Ook zien wij in de praktijk dat u niet voor elke overeenkomst die u afsluit een zogenaamd “startformulier” invult en documenteert in uw aanbestedingsdossiers. Met een startformulier legt u vooraf uw overwegingen vast welke leiden tot de keuze van de aanbestedingsvorm bij de betreffende dienst, levering of werk. Een centrale inkoopfunctie en het vooraf documenteren van uw overwegingen zijn belangrijke waarborgen om onvolkomenheden te voorkomen. Wij adviseren u door middel van formele controles in het primaire proces te waarborgen dat de juiste aanbestedingsprocedures worden gevolgd. Wij denken dat deze aanpak kan bijdragen aan het vooraf onderkennen van de juiste aanbestedingsvorm voor inkopen.

Bij onze controle hebben wij de volgende afwijkingen geconstateerd bij het naleven van Europese aanbestedingsrichtlijnen. Deze posten kwalificeren in onze evaluatie als rechtmatigheidsfouten. Cumulatief zijn deze fouten kleiner dan de materialiteit (de goedkeuringstolerantie). Het betreft:

- Licenties ERP-systeem voor een bedrag van € 110.000
- Tankkaart voor brandstof van uw voertuigen voor een bedrag van € 314.000
- Wassen van dekens en lakens voor een bedrag van € 81.000

Wij hebben derhalve een fout voor een bedrag van € 505.000 meegewogen in ons oordeel. Deze blijft onder de goedkeuringstolerantie van € 801.620.

De hiervoor opgenomen fouten betreffen de uitgaven in 2018. Wanneer de onderliggende contracten alsnog niet Europees aanbesteed worden, zal in latere jaren ook sprake zijn van rechtmatigheidsfouten.

Begrotingsrechtmatigheid is adequaat toegelicht in de jaarrekening

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2018, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd.

De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moet door het algemeen bestuur zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan het algemeen bestuur, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan het algemeen bestuur van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van het algemeen bestuur.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota van de Commissie BBV. Een belangrijk uitgangspunt is dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Essentieel is dat het algemeen bestuur nadere regels kan stellen wanneer kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij opneemeregelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. In die gevallen dat het algemeen bestuur geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat deze kostenoverschrijdingen door de accountant niet worden betrokken bij de beslissing of al dan niet een goedkeurende controleverklaring kan worden afgegeven. Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. Daarnaast moet de accountant deze kostenoverschrijdingen – waarvan het dagelijks bestuur in de jaarrekening moet aangeven dat het algemeen bestuur deze nog dient te autoriseren – in het verslag van bevindingen aan de orde stellen. Extra lasten die zijn gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden, terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij het algemeen bestuur nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig en tellen mee in het oordeel van de accountant. Dit is bij RDOG Hollands Midden overigens niet aan de orde.

Begrotingsafwijkingen werken niet door in de controleverklaring

In totaal heeft uw gemeenschappelijke regeling € 77,9 miljoen aan lasten begroot na wijziging, tegenover € 77,8 miljoen aan werkelijke lasten in 2018. Dit is in totaal een onderschrijding van € 0,1 miljoen (0,1 %). Aan baten had uw gemeenschappelijke regeling een bedrag van € 78,4 miljoen begroot na wijziging, tegenover € 80,5 miljoen aan werkelijke baten in 2018. In totaal gaat het om een hogere realisatie van baten van € 2,1 miljoen (2,7 %). Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten komt daarmee op € 2,7 miljoen voordelig.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen op het niveau waarop het algemeen bestuur de begroting autoriseert. In uw geval is dat op programmaniveau. Over het jaar 2018 is op het programma

Belastingdienst kan nog niet bevestigen dat er geen belastingplicht is in het kader van de Vpb.

GGD sprake van een overschrijding van de geraamde lasten met € 229.000. Op de programma's GHOR en RAV is geen sprake van een begrotingsoverschrijding. In de jaarstukken heeft het dagelijks bestuur in paragraaf 2.4.6 (Rechtmatigheid) inzicht gegeven in de begrotingsafwijkingen per programma. De begrotingsafwijkingen zijn voorgelegd aan het algemeen bestuur met de viermaandelijke rapportages/ Met de 2^e begrotingswijziging 2018 heeft het algemeen bestuur ook ingestemd met de onder- en overschrijdingen per programma.

Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse van deze overschrijdingen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening, waarin een analyse van de begrotingsafwijkingen en de begrotingsrechtmatigheid 2018 is opgenomen in paragraaf 3.5 van de jaarstukken 2018. Het dagelijks bestuur heeft vastgesteld dat de overschrijdingen passen binnen het vastgestelde beleid van uw gemeenschappelijke regeling. Daarnaast is sprake van hogere baten, welke de overschrijding van de lasten compenseren. Wij hebben de analyses van het dagelijks bestuur gevalideerd en kunnen ons hiermee verenigen. Met de gegeven toelichtingen en analyses legt het dagelijks bestuur op een adequate wijze verantwoording af over de rechtmatigheid van de lasten over 2018. De geconstateerde kostenoverschrijdingen, die formeel als onrechtmatig worden aangemerkt, hebben geen gevolgen voor de strekking van onze controleverklaring.

Naast overschrijdingen van lasten, zijn ook op onderdelen meer baten gerealiseerd dan begroot. Over de baten rapporteren wij in deze paragraaf niet, omdat dit geen onderdeel uitmaakt van het criterium begrotingsrechtmatigheid zoals de richtlijnen voorschrijven.

De begrotingsrechtmatigheid omvat ook de overschrijdingen op investeringskredieten. Deze hebben zich in 2018 niet (in materiële zin) voorgedaan.

Uitgangspunt in uw jaarrekening is dat geen sprake is van activiteiten die onder de vennootschapsbelastingplicht vallen. U heeft dit standpunt voorgelegd aan de belastingdienst en om een bevestiging gevraagd. De belastingdienst heeft begin 2017 aangegeven niet te kunnen bevestigen dat de organisatie met ingang van 1 januari 2016 niet vennootschapsbelastingplichtig is. Totdat duidelijk is wat het standpunt van de belastingdienst is, bestaat het risico dat u alsnog wordt geconfronteerd met een vennootschapsbelastinglast. Naar uw verwachting zal dit geen materiële last zijn.

Overigens wijzen wij u erop dat u bij nieuwe en gewijzigde activiteiten dit standpunt moet blijven actualiseren.

Wet normering topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.

Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging van € 189.000 niet te boven gaat. Daarnaast dienen gemeenschappelijke regelingen het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

In 2018 is voor geen van de topfunctionarissen en overige medewerkers sprake van een overschrijding van de grensbedragen.

4. Interne beheersing

Formuleer een heldere, toepasbare controlvisie

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij bij onze jaarrekeningcontrole aandacht geschonken aan de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens. Naar aanleiding van de controle 2018 stellen wij vast dat de RDOG een pas de plaats heeft gemaakt om de interne beheersing verder te verbeteren. Dit heeft grote impact gehad op uw interne beheersing het afgelopen jaar en dit heeft doorgewerkt in het jaarrekeningtraject.

Bij de accountantscontrole wordt steeds meer naar de kwaliteit van de interne beheersing gekeken (de waarborgen die een organisatie moet treffen of heeft getroffen of risico's te beperken) in plaats van achteraf vaststellen of zaken goed of fout gegaan zijn. Om die redenen hebben wij in de afgelopen jaren diverse adviezen gegeven om de interne beheersing te versterken. Wij stellen vast dat (op basis van overwegingen die het dagelijks bestuur daartoe gemaakt heeft) niet aan alle aanbevelingen opvolging is gegeven. Gelet op de uitkomsten van de accountantscontrole (de afgelopen jaren heeft u steeds een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening gehad) is dat wellicht verdedigbaar. Wanneer wij hiernaar kijken vanuit het oogpunt van "in control zijn", waarmee wij vooral op waarborgen aan de voorkant doelen, vinden wij dat uw gemeenschappelijke regeling nog stappen moet maken.

Naar onze mening is het van belang dat u een duidelijke visie op control opstelt en deze deelt met de auditcommissie. In samenspraak kunnen dan keuzes gemaakt worden, die de haalbaarheid van deze visie moeten waarborgen. Belangrijk hierbij is het evenwicht te zoeken tussen de interne controle in de financiële processen en daarnaast het uitvoeren van onafhankelijke verbijzonderde interne controles. Wij zien bijvoorbeeld nu dat verbijzonderde interne controles nog (te) beperkt en/of vooral laat in het jaar worden uitgevoerd.

Voor het komend jaar adviseren wij u een plan van aanpak op te stellen om het financiële beheer, de control en de interne controle te verbeteren. Het plan moet naar onze mening een opgave bevatten van de aandachtspunten die uit de interne en externe controle komen en op basis van een heldere prioriteitstelling in de tijd weggezet worden. Door daar vervolgens actief op te sturen, zal naar onze verwachting weer snel een opgaande lijn waarneembaar zijn.

Wij zien (op korte termijn) aandachtspunten op de volgende onderdelen:

- Het beschrijven van de financieel administratieve processen (actualisatie)
- Tijdige uitvoering intern controleplan, waaronder rechtmatigheid en Europees aanbesteden
- De verbetering van de IT-omgeving

Hierna gaan wij nader op deze onderwerpen in.

De interne beheersing van uw gemeenschappelijke regeling moet zich verder door ontwikkelen. Een actueel intern controleplan kan hier sturing aan geven.

Ten aanzien van de kwaliteitsborging van uw interne beheersing heeft u in de afgelopen jaren een aantal maatregelen getroffen die u het gevoel van comfort moeten geven. Uw gemeenschappelijke regeling beschikt over procesbeschrijvingen, welke eind 2018 zijn bijgewerkt op basis van de wijzigingen binnen de organisatie of waarvan is bevestigd dat de beschreven situatie nog steeds aansluit op de werkelijke (praktijk) situatie. De organisatie is zich daarmee bewust van het belang van de procesbeschrijvingen. Een actueel inzicht in uw processen is voor u in het kader van de beheersing van processen en risico's van groot belang. Daarnaast verdient het aanbeveling om de procesbeschrijvingen te uniformeren. In de praktijk komen wij nu nog beschrijvingen in diverse vormen tegen.

Wij adviseren u vervolgens om jaarlijks op basis van een vastgesteld (en geactualiseerd) intern controleplan de verbijzonderde interne controle uit te voeren en over de uitkomsten te rapporteren aan de directie en de auditcommissie. In het intern controleplan regelt u niet alleen de aanpak van de uit te voeren (controle-)werkzaamheden, maar kunt u ook een taakstellende tijdslijn opnemen van deze uit te voeren werkzaamheden. Het intern controleplan, wat gericht moet zijn op door u onderkende risico's, ondersteunt u daarmee dat de noodzakelijke werkzaamheden ook (tijdig) worden uitgevoerd. Daarnaast geeft het sturing aan het faseren van de werkzaamheden gedurende het jaar en daarmee het voorkomen van piekbelastingen.

Het tijdig uitvoeren van (geplande) interne controles draagt bij aan het zichtbaar in control zijn. Wij vinden dat u hier nog zeker stappen moet maken. In het verlengde van wat wij hiervoor beschreven (ontwikkel een controlvisie) adviseren wij u om het intern controleplan te actualiseren, zodat u actief sturing kunt geven aan uitvoering van de verbijzonderde interne controle (VIC).

Om de VIC efficiënt en effectief uit te kunnen voeren dient naar onze mening een aantal stappen te worden gezet. Dit betreft:

1. Er moet een duidelijk inzicht bestaan in de omvang van de financiële stromen:
Voor het inzicht in de processen is het voor de interne controle en voor de externe controle van belang dat u inzicht kan geven in de omvang van de processen (zoals bijvoorbeeld lonen en salarissen, inkopen, subsidiebatens, overige opbrengsten et cetera). Dit inzicht draagt bij aan een effectieve en efficiënte verbijzonderde interne controle (VIC) en externe controle en zo realiseren wij samen dat wij gemeenschappelijke definities hebben van de belangrijke financiële stromen in uw administratie. Wij noemen dit ook wel de "scoping". Daarnaast is het belangrijk om vast te kunnen stellen dat u en wij alle financiële stromen in beeld hebben. Daarmee ontstaan zowel voor de interne controle als de accountantscontrole gelijke definities van posten en kunnen ook de onderbouwingen in het jaarrekeningdossier hieraan gekoppeld worden.
2. Er moet een actueel inzicht bestaan in de opzet (inrichting) van de financiële processen:
Sterke punten uit uw processen geven u comfort en gevoel van vertrouwen dat uitkomsten betrouwbaar zijn. Een andere belangrijke reden om het inzicht in uw processen te hebben en behouden, is dat dit bepalend is of kan zijn voor uw risicomanagement en de door u uit te voeren interne controles. Immers bij processen met sterke beheersmaatregelen kan daar controlezekerheid uit behaald worden (met als gevolg minder gegevensgerichte werkzaamheden). De keerzijde is dat als processen belangrijke aandachtspunten of tekortkomingen bevatten, dit juist aanleiding kan zijn voor meer gegevensgerichte controles. Zoals hiervoor vermeld, heeft u voor 2018 de processen geactualiseerd. Voor 2019 is dit

(wederom) noodzakelijk. Wij adviseren u echter, omdat de inrichting van uw processen bepalend is voor verder uit te voeren werkzaamheden dit zo spoedig mogelijk in 2019 op te pakken en niet door te schuiven naar eind van het jaar.

3. Er moet een (fraude)risicoanalyse zijn uitgevoerd, waarmee richting aan de controle wordt gegeven: U heeft u de afgelopen jaren een start gemaakt met het ontwikkelen en implementeren van risicomanagement. U heeft hiermee inzicht verkregen in de belangrijkste risico's en er zijn handvatten gegeven om deze te beheersen. Wij vinden dit een goede ontwikkeling. Om te garanderen dat een risicoanalyse geen eenmalige exercitie wordt, is het wel belangrijk om deze cyclisch in te bedden in de organisatie. Om het gesprek over risico's actueel te houden is het advies om de risicoanalyse te herhalen, bijvoorbeeld om de twee jaar. Onderkende risico's vervolgens moeten uiteraard ook beheerst worden. Hiervoor is de inrichting van uw processen belangrijk en ook de (tijdige) uitvoering van de VIC. Wij adviseren u om, naast de periodieke actualisatie van uw risicoanalyse, deze vervolgens ook zichtbaar te verbinden met uw (jaarlijks te actualiseren) intern controleplan.

Wanneer bovenstaande onderwerpen adequaat zijn ingeregeld in uw interne beheersing kan op een goede wijze sturing en vervolgens invulling worden gegeven aan het uitvoeren van de VIC. Voor 2019 adviseren wij u om de VIC (tijdig) op te pakken en uit te voeren. Wij hebben daarbij de volgende adviezen:

- Stel jaarlijks de scoping op en actualiseer uw procesbeschrijvingen tijdig. Voer voorafgaande aan het uitvoeren van de verbijzonderde interne controle met en namens het MT een risicoanalyse uit en bepaal wat in de meest relevante processen "mis kan gaan". Leg dit vast in (het jaarlijks te actualiseren) intern controleplan.
- Stem de risico's tijdig af met de accountant en bepaal samen met de accountant de vervolgstappen.
- Voer de verbijzonderde interne controle gespreid over 2019 uit.
- Evalueer de geconstateerde fouten en andere constatering tegen het licht van de initiële risicoanalyse.
- Extrapoleer de mogelijk gevonden fouten en eventuele onzekerheden en stem deze in een periodiek overleg met ons af, om verrassingen bij de jaarrekeningcontrole te voorkomen.
- Gebruik de bevindingen om de proceseigenaren verbeteringen in het proces aan te laten brengen of herstelmaatregelen te treffen.

Een centrale borging van de interne controlefunctie kan hieraan een belangrijke bijdrage leveren, waarbij wij het van belang vinden dat in de nabije toekomst ook gestuurd gaat worden volgens het jaarlijks geactualiseerde intern controleplan. Ook hier is het noodzakelijk dat sprake is van een "stevig eigenaarschap" en dat vanuit de gedeelde scoping, onderkende risico's en de afgesproken planning "wordt gedaan wat is afgesproken". Wanneer sprake is van afwijkingen, dient u daarop door te pakken en deze niet te accepteren. Over 2018 zagen wij namelijk dat fouten (aansluitverschillen, procesfouten of financiële fouten) te makkelijk werden geaccepteerd, in plaats van dat daar een juist vervolg aan werd gegeven. Wij gaan graag met u in overleg om de vervolgstappen te zetten.

Opvolging van bevindingen kan actiever worden gemonitord

Tijdens de afgelopen controle hebben wij ons een beeld gevormd van de interne beheersorganisatie van uw gemeenschappelijke regeling. Tevens hebben wij in de beoordeling van de opzet en bestaan van de processen aandacht besteed aan de follow-up van de bevindingen die wij in voorgaande jaren aan u hebben gerapporteerd. De organisatie is daarbij zelf verantwoordelijk voor het opvolgen van bevindingen vanuit de eigen organisatie (interne controle) en de externe accountant (externe controle). Wij constateren daarbij dat de organisatie onze eerdere bevindingen en aanbevelingen niet actief opvolgt. Adviezen die wij in voorgaande jaren hebben gedaan staan veelal nog open of zijn onderhanden.

De follow up van de aanbevelingen uit de rapportages (ook die van voorgaande jaren) wordt ook niet expliciet gemonitord. Naar onze mening zou het sterk zijn als dit wel gebeurt en u hierover rapporteert, bijvoorbeeld in het periodieke overleg met de auditcommissie. Wij vinden dit van belang in het kader van de doorontwikkeling van uw financiële bedrijfsvoering en de verder te plannen en uit te voeren interne controlewerkzaamheden.

(Fraude)risicoanalyse is geactualiseerd voor 2018. Verbinding van de risicoanalyse en de VIC is een aandachtspunt.

In uw bedrijfsvoering is risicomanagement een belangrijk thema. Ook uw gemeenschappelijke regeling wordt dagelijks geconfronteerd met interne en externe ontwikkelingen met kansen en bedreigingen. Daarbij is van cruciaal belang dat risico's met een grote kans en impact worden beheerst.

De kaders voor risicomanagement en het beleid hieromtrent (bijvoorbeeld, de risicobereidheid) zijn in voorgaande jaren binnen uw organisatie geformaliseerd. De risico's zijn geïnventariseerd en er wordt verantwoording afgelegd in het jaarverslag (zie de paragraaf weerstandsvormen en risicobeheersing). Onderdeel van uw risicomanagement is het identificeren van frauderisico's.

Wij adviseren u de volgende stappen te ondernemen om het risicomanagement verder te (blijven) ontwikkelen en te verbeteren, met name om inzicht te verkrijgen in de gelopen risico's:

- Zorg ervoor dat uw beleid en de kaders omtrent risicomanagement "actueel blijven". Door dit eventueel vast te leggen in een nota risicomanagement kunt u hier meer grip op houden;
- Veranker risicomanagement steviger in de planning-en-control cyclus. Zorg ervoor dat organisatie middels de reguliere planning-en-control cyclus rapporteert over de uitkomsten van de periodieke risicoanalyses en getroffen beheersmaatregelen. Zorg er ook voor dat de organisatie rapporteert over vragen als:
 - ▶ Welke risico's zijn wel overwogen, maar uiteindelijk niet gerapporteerd? Wat zijn hiervoor de overwegingen geweest?
 - ▶ Op welke wijze is per risico een inschatting gemaakt van de kans van optreden en de impact?
 - ▶ Op welke wijze zijn de onderkende risico's beoordeeld en over welke risico's is met name gesproken met het bestuur?
- Laat onderkende frauderisico's integraal onderdeel uitmaken van uw risicomanagement en actualiseer de opgestelde frauderisicoanalyse regelmatig (minimaal één keer per jaar) en deel de uitkomsten met de auditcommissie;

Bevindingen procescontroles

- Stel periodiek vast of de door u getroffen beheersmaatregelen (om de risico's te beheersen) nog werken. Het periodiek uitvoeren van interne controles op basis van een intern controleplan dat opgezet is vanuit de gesignaleerde (fraude)risico's kan u hierbij ondersteunen.

In ons accountantsverslag 2017 hebben wij diverse opmerkingen gemaakt op de administratieve organisatie en interne beheersing van een aantal processen te versterken. Onze aanbevelingen zijn in 2018 niet opgevolgd, waardoor onze gegeven adviezen blijven staan. Deze hadden (en hebben) onder meer betrekking op de volgende onderwerpen:

- IT-audit: uitvoeren van een IT-audit op general computer controls en application controls
- Naleving aanbestedingsbeleid: toetsing voorgenomen aanbestedingen in plaats van steekproefsgewijze controles achteraf
- Baten forensische geneeskunde: zichtbare interne controle op de juiste en volledige facturatie
- Baten reizigersvaccinaties: zichtbare interne controle op de gehanteerde tarieven, kasopnames en verbandscontroles en aansluitingen sub administratie met grootboek
- Baten sociaal medische advisering: zichtbare interne controle op de toegepaste tarieven
- WNT-verantwoording: zichtbare interne controle op de opgestelde WNT-verantwoording
- Betalingsverkeer RAV: wel functiescheiding bij aanmaken crediteuren, niet bij autorisatie betalingen

Kortheidshalve verwijzen wij naar ons accountantsverslag 2017, waar deze onderwerpen nader zijn beschreven. Wij adviseren u toe te zien op de opvolging van onze adviezen.

5. Overige aangelegenheden

Geen meningsverschil met het dagelijks bestuur

Er zijn geen meningsverschillen met het dagelijks bestuur geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controle-opdracht door het dagelijks bestuur en de medewerkers van de RDOG Hollands Midden de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Bevestigingen van het dagelijks bestuur ontvangen

Wij hebben namens het dagelijks bestuur een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Naleving van wet en regelgeving

Wij hebben geen kennis van te rapporteren omstandigheden in verband met het niet-naleven van wet- en regelgeving, met uitzondering van onze bevindingen naar aanleiding van de controle op de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden zijn geen bijzonderheden gebleken waarop wij u via deze rapportage willen attenderen.

Frauderisicoanalyse is geactualiseerd

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude en onjuistheden berust bij het dagelijks bestuur. Het algemeen bestuur ziet erop toe dat het dagelijks bestuur adequate preventieve en repressieve beheersmaatregelen heeft ingesteld om het risico op fraude zoveel mogelijk te beperken.

Als uw accountant hebben wij de verantwoordelijkheid om het risico te beoordelen dat de jaarrekening als gevolg van fraude, onjuistheden of verduistering van activa, afwijkingen van materieel belang zou kunnen bevatten. Derhalve hebben wij als onderdeel van onze controle het dagelijks bestuur gevraagd het risico in te schatten dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude.

Als onderdeel van onze controle hebben wij het bestuur ook verzocht inzicht te geven in de manier waarop het toezicht uitoefent op de door het dagelijks bestuur gevolgde frauderisicoanalyse en de manier waarop het dagelijks bestuur frauderisico's beheerst, inclusief eventuele risico's die samenhangen met corporate compliance, waaronder corruptievraagstukken. Tevens hebben wij

verzocht om inzicht te geven hoe het algemeen bestuur grip houdt op het risico van directiefraude en/of andere onregelmatigheden op directieniveau.

Tijdens deze gesprekken heeft het dagelijks bestuur aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, alsook het belang van corporate compliance, en voorbeelden gegeven van de manier waarop het toezicht op de directie rond deze onderwerpen invult. Tegelijkertijd stellen wij vast dat het identificeren en beheersen van frauderisico's, inclusief eventuele corporate compliance vraagstukken, geen separaat onderwerp vormt in de rapportering tussen het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur en dat uit de administratie (notulen van vergaderingen, etc.) bijvoorbeeld geen expliciete vastleggingen blijken die het belang illustreren dat het algemeen bestuur hecht aan het vermijden en ontdekken van fraude en/of het belang van corporate compliance. Uw organisatie loopt hiermee het risico dat de governance structuur kwetsbare plekken bevat die onopgemerkt blijven. Daarbij kunnen de gevolgen voor organisaties die anticorruptiebepalingen overtreden ernstig zijn, zoals boetes, reputatieschade, etc.

Wij hechten eraan het belang te benoemen om het proces dat het management volgt om frauderisico's en corporate compliance te beheersen een vast onderdeel te laten zijn van de communicatie tussen het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. Recent (januari 2019) heeft het dagelijks bestuur de frauderisicoanalyse geactualiseerd. Deze is nog niet onder de aandacht gebracht van het algemeen bestuur. Deze frauderisicoanalyse heeft betrekking op de RDOG Holland Midden en niet op RAV Hollands Midden. Wij adviseren u, mede gezien de maatschappelijke discussie over dit onderwerp, dit te agenderen in vergaderingen van het dagelijks bestuur en algemeen bestuur.

Geen aanwijzingen van fraude

In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.

Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het management van RDOG Hollands Midden, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken. Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn op de jaarrekening, zijn betrokken. Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben significante en ongebruikelijke transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht.

Hoewel wij op grond van de controle- en overige standaarden een kritische houding moeten hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, merken wij op dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de

uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2018 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Bevestiging onafhankelijkheid

Bevestiging onafhankelijkheid

In overeenstemming met Nederlandse wet- en regelgeving, waaronder de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA), dient de externe accountant mogelijke conflicten met betrekking tot zijn onafhankelijkheid, zowel in wezen als in schijn, onder de aandacht te brengen van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de RDOG Hollands Midden in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onafhankelijke positie te waarborgen

Publieke Sector Accountants beschikt over een stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Het stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle partners en werknemers bij Publieke Sector Accountants.
- Procedures voor de organisatie van periodieke training inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreiging voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde onafhankelijkheidsevaluatie) wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Publieke Sector Accountants wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Wij zullen dan ook overwegen het algemeen bestuur of de auditcommissie te raadplegen.

- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om de bedreiging weg te nemen. Wij merken op dat er in het kader van onze controleopdracht geen sprake is geweest van een dergelijke bedreiging.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Publieke Sector Accountants, haar partners en haar medewerkers en de RDOG Hollands Midden, die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken welke aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Publieke Sector Accountants, een bestuurder of interne toezichthouder van Publieke Sector Accountants of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de RDOG Hollands Midden of een bij de RDOG Hollands Midden betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels. Wij zijn van mening dat de verstrekte en ontvangen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid gepast zijn en derhalve niet tot een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht hebben geleid. Volledigheidshalve merken wij op dat wij geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid hebben verstrekt/ontvangen die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben.

Aanvullende dienstverlening

Een overzicht van de aanvullende dienstverlening hebben wij hieronder opgenomen.

Aanvullende dienstverlening

Naast de controle van de jaarrekening hebben wij in opdracht van uw directeur, namens het dagelijks bestuur, de volgende (subsidie)controles uitgevoerd:

- Financiële verantwoording RAV HM 2018
- Verantwoording SOA SENSE 2018
- Nacalculatie ambulancevervoer en meldkamer
- Verantwoording FLO-VOP 2018

Conclusie onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)' en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen Publieke Sector Accountants ingebed. Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de RDOG Hollands Midden in 2018 voldoende is gewaarborgd.

Controleverschillen

Overzicht van de controleverschillen:

Aard van de fouten en onzekerheden (x € 1.000)	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Fouten		
Geen resterende (materiële) getrouwheidsfouten en onzekerheden	n.v.t.	n.v.t.
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	n.v.t.	n.v.t.
<i>Rechtmatigheidsfout vanuit externe regels:</i>		
Resterende (materiële) rechtmatigheidsfouten en onzekerheden	€ 505.000	n.v.t.
Totaal rechtmatigheidsfouten	€ 505.000	n.v.t.
Totaal	€ 505.000	n.v.t.

Wij hebben van het dagelijks bestuur een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het dagelijks bestuur bevestigt dat de niet-gecorrigeerde fouten, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn.

Daarnaast is in de jaarrekening een aantal correcties doorgevoerd naar aanleiding van onze controle. Uw organisatie beschikt over een overzicht van deze correcties.

Disclaimer en beperking in gebruik

Dit verslag is alleen bestemd voor het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt, op ons.

De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.

AB-19-04e

Aan : Algemeen Bestuur RDOG Hollands Midden
 Van : Directie RDOG Hollands Midden
 Opgesteld door : Concerncontroller RDOG Hollands Midden
 Datum : 14 maart 2019
 Betreft : **Resultaatbestemming 2018**

Gerealiseerde resultaat

Het nog te bestemmen gerealiseerde resultaat over 2018 is als volgt.

(€1.000)	GGD	GHOR	RAV	RDOG
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	2.384	20	300	2.704
Storting reserves	-2.320	0	0	-2.320
Onttrekking reserves	172	16	133	321
Gerealiseerde resultaat	236	36	433	705

Voorstel resultaatbestemming

Er wordt voorgesteld om:

- het resultaat van de GGD toe te voegen aan de algemene reserve GGD,
- €16k uit de algemene reserve GHOR toe te voegen aan de reserve OvDG en het resultaat van de GHOR van €36k toe te voegen aan de reserve OvDG,
- het resultaat van de RAV toe te voegen aan de reserve aanvaardbare kosten RAV.

Dit leidt tot het volgende het voorstel voor de bestemming van het resultaat 2018.

(€1.000)	31-12-2018	Mutaties	Resultaat	01-01-2019
Algemene reserve GGD	1.910	0	236	2.146
Algemene reserve GHOR	110	-16	0	94
Reserve aanvaardbare kosten RAV	69	0	433	502
Algemene reserve	2.089	-16	669	2.742
Reserve verplichtingen voormalig personeel	358	0	0	358
Reserve markttaken GGD	283	0	0	283
Reserve OvDG	77	16	36	129
Reserve huisvesting RAV	115	0	0	115
Bestemmingsreserves	833	16	36	885
Subtotaal	2.922	0	705	3.627
Onverdeeld gerealiseerde resultaat	705	0	-705	0
Eigen vermogen	3.627	0	0	3.627
GGD				2.787
GHOR				223
RAV				617
Eigen vermogen				3.627

AB

Vergadering d.d. 27 maart 2019
AB-19-05a

agendapunt 8.

Onderwerp: **Herziening Bijlage bij het normenkader rechtmatigheid**
Van: Directie RDOG Hollands Midden
Opgesteld door: Concerncontroller RDOG Hollands Midden
Datum: 14 maart 2019

Korte
omschrijving

Het Normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden beschrijft het begrip 'rechtmatigheid' en de toetsing daarvan. Het normenkader gaat vergezeld van een bijlage met een overzicht van de interne beleidsstukken die onderdeel vormen van het Normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden, waarop de interne controlewerkzaamheden en de accountantscontrole kunnen worden getoetst.

De bijlage 2018 is herzien. In de bijlage 2019:

- is de externe wet- en regelgeving niet nader gespecificeerd omdat deze per definitie voor iedereen geldt en in een normenkader ook niet uitgesloten kan worden,
- zijn de stukken waarvan niet voldoende concreet is welke financiële beheershandelingen daaruit voortvloeien weggehaald,
- is het jaartal 2018 aangepast naar 2019.

Het Normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden verandert zelf niet.

Financiële
aspecten

Er zijn geen directe financiële aspecten.

Eerder genomen
besluiten

AB-18-11h Het AB stelt de Bijlage bij het normenkader rechtmatigheid 2018 vast.

Voorgenomen
besluiten

Het AB stelt de "Bijlage bij het normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden, 2019" vast.

Bijlagen

- b. Bijlage bij het normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden, 2019.
- c. Overzicht van de wijzigingen in de Bijlage bij het normenkader rechtmatigheid.

AB-19-05b

Bijlage bij het Normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden, 2019

Overzicht relevante wet- en regelgeving

Landelijke wet- en regelgeving

De externe wet- en regelgeving is niet nader gespecificeerd omdat deze per definitie voor iedereen geldt en in een normenkader ook niet uitgesloten kan worden.

Regelgeving RDOG Hollands Midden

Hieronder staan de interne beleidsstukken die onderdeel vormen van het Normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden, waarop de interne controlewerkzaamheden en de accountantscontrole kunnen worden getoetst. Deze stukken zijn door het Algemeen Bestuur vastgesteld.

1. Gemeenschappelijke regeling RDOG Hollands Midden en de ter uitwerking daarvan vastgestelde Organisatieverordening RDOG met daarin opgenomen het
 - Directiestatuut RDOG
 - Mandateringsregeling RDOG
 - Managementstatuut GGD Hollands Midden
 - Managementstatuut GHOR Hollands Midden
 - Managementstatuut RAD (thans RAV)
2. De Rechtspositionele regeling ambulancezorgpersoneel RDOG HM (hierin is de CAO Ambulancezorg van toepassing verklaard op het personeel in dienst van de sector RAV)
3. Arbeidsvoorwaardenregeling RDOG Hollands Midden op basis CAR/ UWO en de op basis van deze regeling vastgestelde uitvoeringsregelingen.
4. Treasurystatuut RDOG Hollands Midden 2018
5. Financiële Verordening RDOG Hollands Midden 2019
6. Nota Reserves en voorzieningen RDOG Hollands Midden 2019
7. Verordening Begrotingswijzigingen RDOG Hollands Midden 2018
8. Controleverordening RDOG Hollands Midden 2018 met bijbehorend Programma van eisen voor de jaarlijkse accountantscontrole
9. Normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden 2018
10. Bijlage bij het Normenkader rechtmatigheid Hollands Midden, 2019, met daarin een overzicht van de relevante wet- en regelgeving
11. Tarieven, zoals deze jaarlijks worden vastgesteld door het Algemeen Bestuur
12. Rittarieven, zoals deze periodiek worden vastgesteld door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa)

Verordeningen, kaders en nota's zijn voorzien van een jaartal. Dit is het jaar waarin de laatste wijziging van het betreffende document is vastgesteld.

Het Algemeen Bestuur van de RDOG Hollands Midden,
gelet op artikel 213 van de Gemeentewet
en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado)
en gezien het voorstel van het Dagelijks Bestuur RDOG Hollands Midden,
besluit vast te stellen de volgende:

**Bijlage bij het Normenkader rechtmatigheid van de
Gemeenschappelijke regeling
Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden**

die kortheidshalve kan worden aangehaald als:
Bijlage bij het Normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden, 2019

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur, gehouden op woensdag
27 maart 2019.

M.M. Damen
Voorzitter

J.M.M. de Gouw
Secretaris

AB-19-05c

Bijlage bij het Normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden, 2019-2018

Overzicht relevante wet- en regelgeving

Landelijke wet- en regelgeving

1. ~~De externe Gemeentewet~~
2. ~~Wet gemeenschappelijke regelingen~~
3. ~~Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)~~
4. ~~Kadernota Rechtmatigheid~~
5. ~~Regeling Verslaggeving WTZi~~
6. ~~Raamwet EU voorschriften aanbesteden en Aanbestedingswet~~
7. ~~(financieel toezichtsarrangement in het kader van het) Besluit doeluitkering bestrijding van rampen en zware ongevallen (Bdur)~~
8. ~~Fiscale wetgeving (waaronder Wet op het BTW-compensatiefonds)~~
9. ~~Wet financiering decentrale overheden (Wet fido)~~
10. ~~Wet Houdbare OverheidsFinanciën (wet HOF)~~
11. ~~Geïntegreerd middelenbeheer (lees: Schatkistbankieren)~~
12. ~~Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)~~
13. ~~Voorschriften van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa)~~
14. ~~Voorwaarden Onderlinge Verzekeringen Overheid u.a. (Centraal Beheer, voorheen OVO)~~
15. ~~1. Pensioen wet- en regelgeving is niet nader gespecificeerd omdat deze per definitie voor iedereen geldt en in (gericht op een normenkader ook niet uitgesloten kan worden. juiste, tijdige en volledige inhouding en afdracht van pensioenpremies)~~
16. ~~Sociale wetgeving (gericht op een juiste, tijdige en volledige inhouding en afdracht van sociale premies)~~
17. ~~Regeling (overgangsrecht) Functioneel Leeftijds Ontslag Ambulancepersoneel~~
18. ~~Wet Markt en overheid~~

Regelgeving RDOG Hollands Midden

Hieronder staan de interne beleidsstukken die onderdeel vormen van het Normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden, waarop toetsing bij de interne controlewerkzaamheden en de accountantscontrole plaatsvindt. Deze stukken zijn door het Algemeen Bestuur vastgesteld.

1. Gemeenschappelijke regeling RDOG Hollands Midden en de ter uitwerking daarvan vastgestelde Organisatieverordening RDOG met daarin opgenomen het
 - Directiestatuut RDOG
 - Mandateringsregeling RDOG
 - Managementstatuut GGD Hollands Midden
 - Managementstatuut GHOR Hollands Midden
 - Managementstatuut RAD (thans RAV)
2. De Rechtspositionele regeling ambulancezorgpersoneel RDOG HM (hierin is de CAO Ambulancezorg van toepassing verklaard op het personeel in dienst van de sector RAV)
3. Arbeidsvoorwaardenregeling RDOG Hollands Midden op basis CAR/ UWO en de op basis van deze regeling vastgestelde uitvoeringsregelingen.
4. ~~Fusiebesluit GGD Duin- en Bollenstreek en GGD Zuid-Holland Noord. Alleen voor de garanties uit bijlage VI: Sociaal plan~~

~~5. Fusiedocument Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden~~

~~6.4. Treasurystatuut RDOG Hollands Midden 2018~~

~~7.5. Financiële Verordening RDOG Hollands Midden 20192018~~

~~6. Nota Reserves en voorzieningen RDOG Hollands Midden 2019~~

~~8.7. Verordening Begrotingswijzigingen RDOG Hollands Midden 2018~~

~~9.8. Controleverordening RDOG Hollands Midden 2018 met bijbehorend Programma van eisen voor de jaarlijkse accountantscontrole~~

~~10. Verordening auditcommissie RDOG Hollands Midden 2018~~

~~11.9. Normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden 2018~~

~~12.10. Bijlage bij het Normenkader rechtmatigheid Hollands Midden, 2019-2018, met daarin een overzicht van de relevante wet- en regelgeving~~

~~13. Nota Reserves en voorzieningen RDOG Hollands Midden 2018~~

~~14. Sociaal Plan RDOG Hollands Midden (voor zover nog geldend)~~

~~15. Sociaal plan voormalige Vierstroomzorging medewerkers (voor zover nog geldend)~~

~~16. Sociaal Plan voormalige Activite medewerkers (voor zover nog geldend)~~

~~17. Sociaal Plan voormalige WMV-medewerkers (voor zover nog geldend)~~

~~18. Dienstverleningsovereenkomst ten behoeve van de uitoefening van de GHOR-taken in de regio Hollands Midden~~

~~19.11. Tarieven, zoals deze jaarlijks worden vastgesteld door het Algemeen Bestuur~~

~~20.12. Rittarieven, zoals deze periodiek worden vastgesteld door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa)~~

Verordeningen, kaders en nota's zijn voorzien van een jaartal. Dit is het jaar waarin de laatste wijziging van het betreffende document is vastgesteld.

~~21. Algemene procedures RDOG HM, Bedrijfsvoering, voor zover deze leiden tot financiële beheershandelingen~~

~~22. Dienstverleningsafspraken binnen de RDOG HM tussen de sector GHOR en de GGD-sectoren~~

~~23. Interne dienstverleningsafspraken tussen de Bedrijfsvoering en de GGD-sectoren~~

~~24. Dienstverleningsafspraken tussen de sector GHOR HM en Bedrijfsvoering~~

~~25. Dienstverleningsafspraken tussen de sector GHOR HM en Bedrijfsvoering~~

~~26. Sociaal Plan Veilig Thuis~~

~~27. Sociaal Plan ten behoeve van de overdracht van de werknemers in dienst van Jeugdbescherming west afdeling Jeugd Preventie Team (JPT) en Crisis Interventie Team (CIT)~~

Het Algemeen Bestuur van de RDOG Hollands Midden,
gelet op artikel 213 van de Gemeentewet
en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado)
en gezien het voorstel van het Dagelijks Bestuur RDOG Hollands Midden,
besluit vast te stellen de volgende:

**Bijlage bij het Normenkader rechtmatigheid van de
Gemeenschappelijke regeling
Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden**

die kortheidshalve kan worden aangehaald als:

Bijlage bij het Normenkader rechtmatigheid RDOG Hollands Midden, ~~2019-2018~~

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur, gehouden op woensdag
~~27~~²⁸ maart ~~2019~~²⁰¹⁸.

~~M.M. Damen~~^{J.A. de Jager}
Voorzitter

J.M.M. de Gouw
Secretaris

Onderwerp: Reacties en ontwikkelingen Kadernota 2020 RDOG Hollands Midden

Van: Directie RDOG Hollands Midden

Opgesteld: Matthijs van der Vorm, directiesecretaris

Datum: 14 maart 2019

Korte omschrijving

Op 20 december 2018 is de kadernota RDOG HM 2020 aangeboden aan de colleges van B&W met het verzoek om voor 20 maart 2019 te reageren.

De ontwikkelingen sindsdien zijn als volgt:

- Tot 14 maart 2019 zijn van 10 gemeenten zienswijzen ontvangen: De bijlage bevat het overzicht van deze reacties inclusief een reactie van de directie. Ter vergadering zal een update van dit overzicht worden uitgereikt.
- Verschillende gemeenteraden in de Leidse Regio hebben de verwachting uitgesproken dat gemeenteraden dit najaar in gesprek kunnen over scenario's voor de diverse taakgebieden aan de hand van de beoogde maatschappelijke effecten en keuzes in het bijbehorende ambitieniveau voor onze regio. Dit signaal is overgebracht aan de voorzitter van het PPG.
- Het huidige financieel kader GR'en voor 2020 zal naar verwachting leiden tot een structurele taakstelling vanaf 2019.
- In het PPG op 6 februari 2019 is gesproken over de index in de Kadernota 2020. De uitkomst van de bespreking is als volgt:
"Het PPG gaat er vanuit dat het indexeringspercentage van de FKGR gebruikt wordt om in de begroting 2020 te verwerken. Gezien het verschil van inzicht tussen de RDOG en de FKGR verwachten wij dat de RDOG op korte termijn in overleg gaat met de werkgroep en klankbordgroep FKGR hierover."
Afspraak uit Gezond Geregeld is dat GGD en gemeenten in overleg moeten over de consequenties van de indexering voor de diverse opdrachten¹. Op dit moment heeft het PPG al wel advies gegeven over de index, maar is er nog geen afspraak over de consequenties op het moment dat deze index niet aansluit bij de werkelijke kostenontwikkeling.
- Vanwege de afspraken tussen de besturen van Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) en RDOG HM wordt advies over de begrotingsuitgangspunten GHOR en infectieziektebestrijding verwacht.
- Op 13 maart 2019 heeft een eerste overleg plaats gevonden tussen bestuurders van GR'en en de werkgroep FKGR. Ter vergadering worden de laatste ontwikkelingen toegelicht.

Werkwijze indexering in Concept Programmabegroting 2020

Het voorstel t.b.v. de besluitvorming over de Kadernota 2020 en daarmee de Concept Programmabegroting 2020 is als volgt:

- A. De Kadernota 2020 wordt aangepast op het onderdeel indexering. In de begroting 2020 wordt het financieel kader GR'en onverkort toegepast, inclusief de afspraken zoals die volgen uit het overleg van 13 maart.
- B. De uitkomsten van de onderhandelingen over de cao gemeenten 2019 worden afgewacht. Op het moment dat de cijfers definitief bekend zijn wordt het gesprek gevoerd met het PPG over de consequenties voor de begroting 2020 en 2021.
- C. Een eventueel tekort over 2019 zal in eerste instantie worden opgevangen uit de algemene reserve. Tijd voor het doorvoeren van nieuwe bezuinigingen 2019 ontbreekt immers.
- D. Voor het programma Geneeskundige Hulpverlening wordt het advies van de VRHM gevolgd.

Over de kostenraming Veilig Thuis

De kosten voor Veilig Thuis 2020 zijn vooralsnog €118k hoger geraamd dan de bijdrage 2019. In het licht van de kostenoverschrijding 2018 voor Veilig Thuis en het risico dat besloten zit in een conservatieve raming van de ontwikkeling van het aantal meldingen, is dit een voorzichtige kostenraming 2020. Verwachting is dat het onderzoek van de Rebel Group handvatten geeft voor optimaal inrichten van de keten en bijbehorende kostenramingen. De resultaten van het onderzoek van Rebel Group staan geagendeerd in het PPG op 3 juli 2019. Aanname is dat de

¹ Tekst Gezond Geregeld pagina 28: "Op basis van de bepaalde indexering maken gemeenten en GGD afspraken over de consequenties voor de opdrachten. Bij een verlaging van het budget kan er immers minder gepresteerd worden. Vanuit de opdrachtgevende rol zullen de gemeenten in dat geval moeten bepalen wat de aanpassing van de opdracht –dus de beoogde maatschappelijke effecten- is."

	uitkomsten van het onderzoek zo worden voorbesproken dat tijdens het AB in juli duidelijk zal zijn welke keuzes het AB RDOG HM kan maken om tot een solide begroting 2020 voor Veilig Thuis te komen. Vooralsnog is het niet nodig om de Kadernota 2020 op dit onderdeel aan te passen. Vervolgproces Het AB geeft de organisatie de opdracht om op basis van de Kadernota 2020 en met toepassing van de index volgens de systematiek van de werkgroep FKGR'en, een begroting 2020 RDOG HM voor 2020 op te stellen. Deze begroting 2020 wordt besproken in het DB RDOG op 11 april 2019 en vervolgens als Concept Programmabegroting 2020 voor zienswijze aangeboden aan gemeenten. Op 3 juli 2019 staat de begroting RDOG HM 2020 ter vaststelling op de agenda van het AB RDOG HM; op 27 juni 2019 wordt de begroting 2020 GHOR en deelprogramma IZB voorgelegd aan het bestuur Veiligheidsregio met het verzoek positief te adviseren voor finale vaststelling door het AB RDOG.																																							
Financiële aspecten	<table><tr><th>(€1.000)</th><th>Kadernota 2020</th><th>Concept Programmabegroting 2020</th><th>Compensatie?</th></tr><tr><td>Gemeentebijdrage BPI/BPK 2019</td><td>39.704</td><td>39.704</td><td></td></tr><tr><td>Toename aantal inwoners en kinderen</td><td>410</td><td>410</td><td>nee</td></tr><tr><td>– Taakuitbreiding 2019 Veilig Thuis (via subsidie Centrumgemeenten)</td><td>1.200</td><td></td><td></td></tr><tr><td>– Taakuitbreiding 2020 Veilig Thuis</td><td>118</td><td></td><td></td></tr><tr><td>Veilig Thuis</td><td>1.318</td><td>1.318</td><td>ja</td></tr><tr><td>Rijksvaccinatieprogramma</td><td>230</td><td>230</td><td>ja</td></tr><tr><td>Indexering</td><td>1.692</td><td>1.191</td><td>ja</td></tr><tr><td>Gemeentebijdrage BPI/BPK 2020</td><td>43.354</td><td>42.853</td><td></td></tr></table>	(€1.000)	Kadernota 2020	Concept Programmabegroting 2020	Compensatie?	Gemeentebijdrage BPI/BPK 2019	39.704	39.704		Toename aantal inwoners en kinderen	410	410	nee	– Taakuitbreiding 2019 Veilig Thuis (via subsidie Centrumgemeenten)	1.200			– Taakuitbreiding 2020 Veilig Thuis	118			Veilig Thuis	1.318	1.318	ja	Rijksvaccinatieprogramma	230	230	ja	Indexering	1.692	1.191	ja	Gemeentebijdrage BPI/BPK 2020	43.354	42.853				
(€1.000)	Kadernota 2020	Concept Programmabegroting 2020	Compensatie?																																					
Gemeentebijdrage BPI/BPK 2019	39.704	39.704																																						
Toename aantal inwoners en kinderen	410	410	nee																																					
– Taakuitbreiding 2019 Veilig Thuis (via subsidie Centrumgemeenten)	1.200																																							
– Taakuitbreiding 2020 Veilig Thuis	118																																							
Veilig Thuis	1.318	1.318	ja																																					
Rijksvaccinatieprogramma	230	230	ja																																					
Indexering	1.692	1.191	ja																																					
Gemeentebijdrage BPI/BPK 2020	43.354	42.853																																						
Eerder genomen besluiten	Het AB heeft op 12 december 2018 ingestemd met de verzending van de Kadernota RDOG HM 2020 aan gemeenten.																																							
Voorgenomen besluiten	1) Het AB stelt met inachtneming van de reacties van gemeenten en Veiligheidsregio HM de Kadernota 2020 vast inclusief de afspraak dat in de Concept Programmabegroting 2020 een index wordt toegepast die aansluit bij het financieel kader GR'en en de afspraken uit het overleg met de werkgroep op 13 maart 2019. 2) Het AB geeft de organisatie de opdracht te geven een Concept Programmabegroting 2020 op te stellen op grond van de Kadernota 2020 en de hierin opgenomen financiële kaders. - De uitkomsten van de onderhandelingen over de cao gemeenten 2019 worden afgewacht. Op het moment dat de cijfers definitief bekend zijn wordt het gesprek gevoerd in het AB en met het PPG over de consequenties voor de begroting 2020 en 2021. - Als dat nodig is, gezien de kostenraming Veilig Thuis 2020, wordt de begroting 2020 voor vaststelling in het AB van 3 juli 2019 nog geactualiseerd. - Een eventueel tekort over 2019 t.g.v. een definitief ontoereikende index zal in eerste instantie worden opgevangen uit de Algemene reserve GGD, omdat tijd voor het doorvoeren van eventuele nieuwe bezuinigingen 2019 ontbreekt.																																							
Bijlagen	b. Overzicht zienswijzen gemeenten c. Aanbiedingsbrief colleges bij Kadernota 2020 d. Kadernota 2020																																							

Gemeente	Kadernota 2020 RDOG HM	Reactie directie
Alphen a.d. Rijn	- De toenemende ontwikkelingen in de kosten van de RDOG vindt de gemeenteraad zorgelijk. Wij zien dat dit voor het overgrote deel door autonome ontwikkelingen komt. Inhoudelijk kunnen wij ons vinden in de Kadernota 2020. - Financieel kunnen wij niet instemmen met de door u gehanteerde indexatie systematiek. Toelichting indexatie systematiek: - Wij stellen vast dat in de Kadernota 2020 van de RDOG de begrotingsomvang 2019 (inclusief wijzigingen) <u>niet</u> geïndexeerd wordt conform de in de regio vastgestelde kaderstelling en gestelde werkwijze. - U beschrijft in uw begeleidende brief dat de door u gehanteerde systematiek van indexatie afwijkt van de vastgestelde regionale kaderstelling. U geeft aan dat u hierover in gesprek gaat met de bestuurlijke werkgroep Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen. Wij nemen aan dat u ons informeert over de uitkomsten van dit gesprek en wat dit betekent voor uw Kadernota en Begroting 2020. - Voor nu gaan we zonder tegenbericht er van uit dat u in de begroting 2020 de indexering toepast die is afgesproken in de bestuurlijke werkgroep Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen. - Overige opmerkingen over de Kadernota 2020 - Wij merken op dat de in de Kadernota benoemde 'inhoudelijke en financiële kaders' onvoldoende expliciet als taakstellend budget zijn weergegeven. Wij vertrouwen erop dat dit in de begroting 2020 binnen de vastgestelde regionale kaderstelling nader worden uitgewerkt.	- Om tussentijdse begrotingswijzigingen te voorkomen is het belangrijk dat begrotingen worden opgesteld met inachtneming van de daarvoor vastgestelde uitgangspunten. Onderdeel van de uitgangspunten is dat de gevolgen van autonome ontwikkelingen vanuit het perspectief van de organisatie in de begroting en de begrotingswijzigingen worden verwerkt. - De te hanteren index is nog onderwerp van gesprek met de werkgroep FKGR. Naar verwachting zal het bestuur zich voegen naar de uitkomsten van dat overleg. De werkgroep FKGR zal als dat nodig is alle gemeenten informeren over eventuele aanpassingen in het advies van de werkgroep. Wij zullen alle gemeenten via de aanbiedingsbrief bij de begroting informeren over de uitkomsten van dit gesprek en wat dit betekent voor de Begroting 2020. De begroting wordt opgesteld volgens de geldende voorschriften uit het BBV, de verordeningen zoals van toepassing zijn voor de RDOG HM en met in acht neming van de volgende uitgangspunten zoals door het bestuur zijn vastgesteld. - Aard en omvang van de taken in schil 1 worden bepaald door het Algemeen Bestuur, na het vernemen van de zienswijze van gemeenten in het kader van de begrotingscyclus. - Aard en omvang van de taken in schil 2 worden bepaald door het

Gemeente	Kadernota 2020 RDOG HM	Reactie directie
	➤ U schetst in de Kadernota 2020 ontwikkelingen die onvoldoende gekwantificeerd worden. Deze ontwikkelingen kunnen gevolgen hebben voor uw bedrijfsvoering en vormen hiermee een significant risico voor de gemeentelijke begroting (o.a. Veilig Thuis, Zorg- en Veiligheidshuis en huisvesting). Wij vragen u de risico's in de begroting te kwantificeren en te voorzien van preventieve en beheersmaatregelen. ➤ In de Kadernota 2020 lezen wij dat de filosofie voor de sturing van de taken in de schillen van de RDOG zoals uitgewerkt in 'Gezond Geregeld' steeds verder wordt verankerd met oog voor de lokale infrastructuur. Dit onderschrijven wij van harte en complimenteren u met deze ontwikkeling.	PPG. 3. De overhead van de RDOG Hollands Midden is de afgelopen jaren al teruggebracht tot een minimaal niveau. 4. De gevolgen van autonome ontwikkelingen vanuit het perspectief van de organisatie worden in de begroting en de begrotingswijzigingen verwerkt. 5. De begroting voor 2019 en de meerjarenbegroting wordt op basis van deze uitgangspunten opgesteld. 6. Indien gemeenten een taakstellende reductie van de exploitatie doorgevoerd willen zien, kan het Algemeen Bestuur besluiten tot mitigering van bepaalde taken in schil 1 en kan het PPG aangeven welke taken in schil 2 niet of in mindere mate dienen te worden uitgevoerd. • In de begroting worden de risico's nader gespecificeerd en deze worden ook voorzien van beheersmaatregelen. Dit neemt niet weg dat de organisatie te maken heeft met verschillende forse risico's voor de taakuitvoering en bedrijfsvoering. Dit neemt niet weg dat de genoemde risico's zijn toegenomen t.o.v. eerdere jaren. • We brengen de complimenten over aan (de voorzitter van) het PPG
Bodegraven-Reeuwijk	•	
Gouda	Het college: • Neemt kennis van de voorgestelde wijzigingen in de Kadernota RDOG HM 2020. • Stemt in met de wijzigingen voor Veilig Thuis in de Kadernota RDOG HM 2020 en wacht de resultaten van het onderzoek af, die mogelijk leiden tot een begrotingswijziging over 2020.	• •

Reacties gemeenten op kadernota 2020 RDOG HM
AB-19-06b

Gemeente	Kadernota 2020 RDOG HM	Reactie directie
	• Stemt in met de toevoeging van het Rijksvaccinatieprogramma aan de Kadernota 2020. • Stemt niet in met de voorgestelde indexering en vraagt u de indexering van de FKGR te hanteren. • Neemt kennis van het feit de ontwerpbegroting 2020 RDOG HM in april te ontvangen en biedt deze voor een zienswijze aan de raad aan.	• De te hanteren index is nog onderwerp van gesprek met de werkgroep FKGR. Naar verwachting zal het bestuur zich voegen naar de uitkomsten van dat overleg. •
Hillegom	•	•
Kaag en Braassem	•	•
Katwijk	• Het college heeft kennis genomen van de Kadernota 2020 RDOG HM. Ten behoeve van de begroting 2020 kunnen wij niet instemmen met het voorgestelde indexeringspercentage van 4,06%, omdat dit afwijkt van het percentage zoals is vastgesteld door de Werkgroep Financiële Kaderstellingen Gemeenschappelijke Regelingen Hollands Midden voor begrotingen 2020. Voor de begroting voor 2020 verwachten wij dat u de regionaal vastgestelde financiële kaderstelling hanteert. Onderdeel daarvan is dat u in uw begroting een paragraaf opneemt over de toepassing van de in de genoemde Financiële Kaderstellingen vastgestelde indexering met een verdeling naar de economische categorieën (%personeel, %materiaal en %overig).	• De te hanteren index is nog onderwerp van gesprek met de werkgroep FKGR. Naar verwachting zal het bestuur zich voegen naar de uitkomsten van dat overleg.
Krimpenerwaard	•	•

Reacties gemeenten op kadernota 2020 RDOG HM
AB-19-06b

Gemeente	Kadernota 2020 RDOG HM	Reactie directie
Leiden	•	•
Leiderdorp	• Allereerst willen wij u bedanken voor het tijdig voorleggen van de kadernota 2020. Wij waarderen het voornemen om de Kadernota 2021 nog eerder in het jaar te formuleren, zodat de opdracht aan u en bijbehorende scenario's besproken kunnen worden, voordat de Kadernota 2021 wordt uitgewerkt. • Wij kunnen ons inhoudelijk vinden in de concept Kadernota 2020. • Voor de kostenontwikkeling van de RDOG geldt dit vooralsnog niet. In de kadernota hanteert u een indexeringspercentrage van 4.06%. Dit wijkt af van het percentage zoals voorgesteld door de bestuurlijke Werkgroep Financieel Kader Gemeenschappelijke Regelingen (3.2%. U beschrijft deze afwijking in uw begeleidend schrijven en geeft aan dat u hierover in gesprek gaat met voorgenomen werkgroep. Wij nemen aan dat u ons informeert over de uitkomsten van dit gesprek en over wat dit betekent voor uw Kadernota en Begroting 2020. Wij dringen er op aan om in de begroting 2020 een indexering toe te passen van 3.2% zoals is afgesproken in de bestuurlijke werkgroep Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen. • De raad vraagt verder heldere communicatie over de ontwikkelingen van Veilig Thuis en de ontwikkeling van een Zorg- en Veiligheidshuis. • Zij vraagt de uitwerking van de onzekerheid over deze vraagstukken, zoals beschreven in de kadernota, inzichtelijk te maken en te verwerken in de begroting 2020.	• We zullen het verzoek om het opdrachtdocument 2021 en de bijbehorende scenario's vroegtijdig voor te leggen overbrengen aan (de voorzitter van) het PPG. • Dank voor dit bericht. • De te hanteren index is nog onderwerp van gesprek met de werkgroep FKGR. Naar verwachting zal het bestuur zich voegen naar de uitkomsten van dat overleg. • Het primaat over de communicatie naar gemeenteraden over Veilig Thuis en de ontwikkeling van een Zorg- en Veiligheidshuis ligt bij het PPG. • Voor wat betreft Veilig Thuis zien we met vertrouwen uit naar de rapportage van de Rebel groep. Deze rapportage is echter niet gereed voordat de ontwerpbegroting 2020 wordt aangeboden aan gemeenten. Daarom wordt in de ontwerpbegroting 2020 de uitwerking opgenomen zoals deze ook al deel uitmaakt van de kadernota 2020.
Lisse	• Ten behoeve van de begroting 2020 kan de gemeenteraad vooralsnog niet instemmen met het voorgestelde indexeringspercentage van 4.06% omdat dit afwijkt van het percentage zoals is voorgesteld door de Werkgroep Financieel Kader Gemeenschappelijke Regelingen. We wachten de uitkomst van de inhoudelijke gesprekken en afwegingen, tussen de besturen van de GR'en en de werkgroep FKGR, af. • Bij de begroting voor 2020 verwachten wij dat u de regionaal vastgestelde financiële	• De te hanteren index is nog onderwerp van gesprek met de werkgroep FKGR. Naar verwachting zal het bestuur zich voegen naar de uitkomsten van dat overleg.

Reacties gemeenten op kadernota 2020 RDOG HM
AB-19-06b

Gemeente	Kadernota 2020 RDOG HM	Reactie directie
	kaderstelling hanteert. Onderdeel daarvan is dat u in uw begroting een paragraaf opneemt over de toepassing van de in het kader vastgestelde indexering met een verdeling naar de economische categorieën (% personeel, % materieel en % overig). • Wij ondersteunen de inzet van de RDOG HM, gericht op het creëren van een robuuste en stabiele Veilig Thuis organisatie • en de uitbreiding van het Rijksvaccinatieprogramma.	• Voor wat betreft Veilig Thuis zien we met vertrouwen uit naar de rapportage van de Rebel groep. • De uitbreiding van het RVP hebben wij inmiddels operationeel vorm gegeven. Met gemeenten zullen wij nog in overleg treden om vast te stellen hoe gemeenten bij kunnen dragen aan het behoud van het draagvlak voor het RVP.
Nieuwkoop	• In onze vorige zienswijzen gaven wij aan dat wij ons zorgen maken over het feit dat ongeveer 15% van de Nieuwkoopse middelbare scholieren niet in beeld is bij onze GGD. Wij zijn dan ook blij met de toezegging dat vanaf 2019 ook de gegevens van leerlingen die buiten onze GGD regio naar school gaan opgenomen worden in de cijfers van Nieuwkoop. • In 2016 is er onder de naam <i>Agenda 2020</i> een traject gestart om de samenwerking, de financiële transparantie en de governance van gemeenten en RDOG HM te verbeteren. Het eindrapport van dit traject draagt de titel Gezond Geregeld. Een doel hiervan was het koppelen van maatschappelijke effecten aan de besteedde middelen. Dit zien wij nu niet terug. In volgende kadernota's en begrotingen dient dit terug te komen. • Op diverse plekken in de kadernota geeft u aan dat het gesprek met gemeenten over een aantal onderwerpen nog gevoerd moet worden. Dit is onder andere het geval bij verslavingspreventie en bij maatschappelijke zorg in verband met de aankomende decentralisatie van deze taken. Als raad willen wij graag de goede keuzes kunnen maken over het beleggen van deze opdracht. Daarvoor verwachten we van u de juiste informatie over uw inzet op deze taken. • Afgelopen jaar is de vereenvoudiging van de financiering van onder andere het CJG en Jeugdmatch in werking getreden en dit jaar wordt ook Veilig Thuis vanuit het BPI gefinancierd. In de zienswijze op de begroting van 2019 hebben wij u specifiek gevraagd	• 10 % van de middelbare scholieren uit Nieuwkoop gaat naar school in de regio Utrecht en 5% in de regio Amsterdam. Omdat de jeugdmonitor 2019 door de GGD'en in Nederland gestandaardiseerd wordt uitgevoerd nemen ook de mogelijkheden toe om gegevens over leerlingen uit buurregio's te delen tussen GGD'en. • Het gesprek over de beoogde maatschappelijke effecten, de ambitie voor de regio Hollands Midden en de uiteindelijke opdracht voor de RDOG HM wordt gevoerd aan de hand van het opdrachtdocument van het PPG. De kadernota 2020 is het antwoord van de organisatie op deze opdracht. We zijn in gesprek met het PPG over de manier waarop informatie in het opdrachtdocument + begroting verwerkt zouden moeten worden om te komen tot een sluitende PDCA cyclus. • We gaan in overleg met beide centrumgemeenten (de huidige opdrachtgevers voor (delen van) de genoemde taken over de informatievoorziening naar de gemeenteraden. Voor maatschappelijke zorg is er een gemeentelijke werkgroep die de regio voert. Voor de taak verslavingspreventie (gezondheidsbevordering gericht op middelbare scholieren) is dit proces nog minder ver uitgewerkt. • We stemmen dit signaal af met de werkgroep financieel inzicht

Gemeente	Kadernota 2020 RDOG HM	Reactie directie
	om te monitoren en te evalueren of de bpi/bpk systematiek passend is voor deze taken. Daarbij willen wij per gemeente zien hoe de inzet van de RDOG voor deze gemeente in verhouding staat tot de bijdrage van deze gemeente. Dit blijft relevant. Daarom verwachten wij dat u dit samen met de werkgroep financieel inzicht op pakt bij de evaluatie van de Kadernota 2019. Dit geldt ook voor de monitoring van de effecten van de aanscherping van de wet meldcode en van MDA++. • In de Kadernota geeft u bij verschillende onderwerpen aan dat er risico's zijn voor 2020. Deze worden echter niet allemaal even expliciet genoemd. In de begroting dienen deze risico's opgenomen te worden. Wij verwachten daarbij dat alle risico's gekwantificeerd zijn en dat u beheersmaatregelen aangeeft per risico. • Wij hebben al in verschillende zienswijzen aangegeven ons zorgen te maken over de oplopende kosten van Veilig Thuis. Er zijn extra investeringen gedaan om van Veilig Thuis een robuuste organisatie te maken. Wij verwachten hier nu ook echt resultaat van. De wachttijden zijn nog steeds te lang en de dienstverlening is onvoldoende. U geeft aan dat dit gedeeltelijk te wijten is aan een toename van het aantal meldingen. Wij verwachten inzicht in deze toename en de oorzaken daarvan. Wij gaan ervan uit dat u de resultaten van het onderzoek naar het functioneren van de keten van huiselijk geweld en kindermishandeling gebruikt om de dienstverlening te verbeteren. • Tenslotte willen wij nogmaals uw aandacht vragen voor de indexering. In de zienswijze op de begroting 2019 vroegen wij nadrukkelijk om betere afspraken over de financiën. Wij constateren dat u de uitgangspunten uit de 'financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen Hollands Midden voor de begroting 2020' niet heeft gehanteerd bij het opstellen van de Kadernota 2020. Voor de begroting is, naar aanleiding van bezwaren die door de gemeenschappelijke regelingen tegen de oude methode naar voren zijn gebracht, gewerkt aan een nieuwe wijze om tot dit indexeringscijfer te komen. Hierbij wordt rekening gehouden met de huidige snellere stijging van loongerelateerde kosten dan die voor andere kosten en het feit dat de begroting van gemeenschappelijke regelingen vaak voor een groot deel uit loonkosten bestaat. Het verbaast ons dan ook dat de kadernota niet is opgesteld conform de nieuwe kaderstelling. Ons is bekend dat hierover op dit moment nieuw afstemmingsoverleg plaatsvindt. U dient zich te conformeren aan de uitkomsten van dit overleg. • Daarnaast geeft u in de kadernota aan dat wij gecompenseerd worden voor deze indexering. Dit is echter niet het geval, en ook dit dient veranderd te worden in de	• In de begroting worden de risico's nader gespecificeerd en deze worden ook voorzien van beheersmaatregelen. • De maatregelen uit de afgelopen periode worden onafhankelijk geëvalueerd. We zien met vertrouwen uit naar de rapportage van de Rebel groep. Voor het inzicht in de ontwikkelingen verwijzen wij naar de jaarrapportage 2018 van Veilig Thuis. De besluiten die door PPG en AB worden genomen ten aanzien van de conclusies en aanbevelingen zullen uiteraard vertaald worden in maatregelen om de keten en de dienstverlening te verbeteren. • De te hanteren index is nog onderwerp van gesprek met de werkgroep FKGR. Naar verwachting zal het bestuur zich voegen naar de uitkomsten van dat overleg. • Op dit punt bestaat verschil van inzicht. De onderbouwing voor de tekst in de kadernota is onderdeel van het gesprek met de

Reacties gemeenten op kadernota 2020 RDOG HM
AB-19-06b

Gemeente	Kadernota 2020 RDOG HM	Reactie directie
	begroting.	werkgroep FKGR.
Noordwijk	- Het college kan zich inhoudelijk vinden in de kadernota 2020, maar ten aanzien van de financiën enkele opmerkingen: - Vooralsnog kunnen wij niet instemmen met de in de Kadernota gehanteerde indexering van 4,06%. Deze indexatie is niet conform het advies van de werkgroep 'Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen' en de in de regio vastgestelde kaderstelling van 3,20%. U geeft aan dat u hierover in gesprek gaat met eerder genoemde werkgroep. Wij gaan ervan uit dat u ons informeert over de uitkomsten van dit gesprek en aangeeft welke implicaties dit heeft voor de Programmabegroting RDOG HM 2020. - Voor de taak Veilig Thuis geeft u aan dat er nog verschillende onzekerheden zijn voor de begroting 2020. Ook in relatie tot de Decentralisatie Uitkering Vrouwenopvang (DU VO). Dit baart ons zorgen. Er wordt onderzoek gedaan naar optimalisatie van de keten en het komen tot een robuuste en stabiele Veilig Thuis organisatie. Het is wenselijk dat de (financiële) uitkomsten van dit onderzoek verwerkt worden in de Programmabegroting RDOG HM 2020. - Ten aanzien van het informatiemanagement en ICT geeft u aan dat er 'een forse investering' nodig is. Hier is echter nog geen kostenplaatje aan verbonden. Ook hier spreken wij onze zorgen uit. Wij vragen u dit financiële risico zo spoedig mogelijk inzichtelijk te maken en op te nemen in de Programmabegroting RDOG HM. - Tot slot willen wij nog de opmerking plaatsen dat wij het een positieve ontwikkeling vinden dat lokaal opdrachtgeverschap steeds vaker het uitgangspunt is: lokaal waar het kan, regionaal indien nodig.	- De te hanteren index is nog onderwerp van gesprek met de werkgroep FKGR. Naar verwachting zal het bestuur zich voegen naar de uitkomsten van dat overleg. - Voor wat betreft Veilig Thuis zien we met vertrouwen uit naar de rapportage van de Rebel groep. De besluiten die door PPG en AB worden genomen ten aanzien van de conclusies en aanbevelingen zullen uiteraard vertaald worden in de programmabegroting. - De komende maand zullen wij dit onderwerp agenderen, zodat er in de programmabegroting 2020 aandacht aan kan worden besteed.
Oegstgeest	- De gemeenteraad ziet geen belemmering(en) t.a.v. het voornemen de Kadernota 2020 te gebruiken voor het opstellen van de Programmabegroting RDOG HM 2020 door het Algemeen Bestuur. Dit met inachtneming van de volgende aandachtspunten en opdrachten aan het Algemeen Bestuur: - Het indexeringspercentage van 3,2% zoals voorgesteld door de Werkgroep Financieel Kader Gemeenschappelijke Regelingen te hanteren. - De financiële effecten die voortvloeien door toename van het aantal inwoners/kinderen en uit de nieuwe taken van Veilig Thuis en de ontwikkeling van een Zorg- en Veiligheidshuis inzichtelijk te maken en te verwerken in de begroting	- De te hanteren index is nog onderwerp van gesprek met de werkgroep FKGR. Naar verwachting zal het bestuur zich voegen naar de uitkomsten van dat overleg. - De financiële effecten van de verschillende onderdelen zullen inzichtelijk worden gemaakt.

Reacties gemeenten op kadernota 2020 RDOG HM
AB-19-06b

Gemeente	Kadernota 2020 RDOG HM	Reactie directie
	2020. Daarbij de financiële compensatie van het Rijks als taakstellend budget te beschouwen. ➤ De voorgestelde scenario's zoals vastgesteld door het Portefeuillehoudersoverleg Publieke Gezondheid (PPG) te verwerken in de begroting 2020. ➤ De begroting 2020 dusdanig in te richten dat voor 2020 en verder geen tussentijdse begrotingswijzigingen meer nodig zijn. ➤ De gemeenteraad waardeert tot slot de inspanningen van het Algemeen Bestuur om de Kadernota 2021 eerder in het jaar als concept beschikbaar te kunnen stellen. Wij gaan ervan uit dat de start, die gemaakt is met het voorleggen van scenario's, de komende jaren consequent wordt doorgezet en voorgelegd aan de raad.	• Zodra er door het PPG keuzes zijn gemaakt in scenario's, zullen deze in de eerstvolgende begroting worden verwerkt. • Het zal ingewikkeld worden om een begrotingswijziging te voorkomen, alleen al omdat de rapportage over Veilig Thuis pas in juli tot bestuurlijke conclusie leidt en we verplicht zijn de programmabegroting al in april aan de raden aan te bieden. • We brengen dit positieve signaal van de raad over aan de voorzitter van het PPG
Teylingen	•	•
Voorschoten	•	•
Waddinxveen	• De gemeenteraad vindt het positief dat de Kadernota 2020 tijdig aan hen is voorgelegd. De gemeenten zijn nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van deze Kadernota. Dit heeft er o.a. toe geleid dat het PPG de Kadernota heeft aangescherpt op een aantal thema's. Hiermee kan een heldere opdracht aan de RDOG HM worden verstrekt. Zoals aangegeven in onze zienswijze op de Kadernota 2019 (vastgesteld op 7 maart 2018) vinden wij het belangrijk dat de RDOG HM streeft naar stabiliteit in de financiering waarbij financiële schommelingen en begrotingswijzigingen voorkomen worden. Een heldere opdracht aan de organisatie is hierbij helpend. • Aantal aandachtspunten: 1. De bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling. Binnen het coalitieakkoord 2018-2022 'samen verantwoord vernieuwen' en het collegeprogramma 2018-2022 ('Vernieuwing in uitvoering') van de gemeente Waddinxveen heeft dit thema hoge prioriteit gekregen. De ontwikkelingen binnen Veilig Thuis hebben dan ook onze aandacht. Per 2019 zijn de taken voor Veilig Thuis uitgebreid. Zowel de uitvoering van de taken als de middelen die hiervoor beschikbaar zijn, zijn hierdoor onder druk komen te staan. Er wordt onderzoek gedaan naar de benodigde middelen om te komen tot een robuuste en stabiele Veilig Thuis organisatie. Het is wenselijk dat de uitkomsten van dit	• • De besluiten die door PPG en AB worden genomen als gevolg van het onderzoek naar Veilig Thuis zullen uiteraard in de programmabegroting worden verwerkt. Het zal echter moeilijk zijn om een begrotingswijziging te voorkomen, alleen al omdat de rapportage over Veilig Thuis pas in juli tot bestuurlijke conclusie leidt en we verplicht zijn de programmabegroting al in april aan de raden aan te bieden.

Gemeente	Kadernota 2020 RDOG HM	Reactie directie
	onderzoek verwerkt worden in de Programmabegroting 2020. Verder dienen er heldere afspraken gemaakt te worden over de taakverdeling tussen Veilig Thuis en de lokale teams. Tot slot willen wij benaderen dat de portefeuillehouders Publieke Gezondheid tijdig betrokken dienen te worden bij ontwikkelingen die invloed hebben op het takenpakket van Veilig Thuis. 2. De ontwikkeling van een zorg- en veiligheidshuis. Wij zien de meerwaarde van het samenbrengen van partners op het gebied van veiligheid en zorg. Hiermee kunnen casussen op het moment dat deze binnenkomen in gezamenlijkheid worden opgepakt. Hierbij is het wel essentieel dat een zorg- en veiligheidshuis de lokale sturing niet wegneemt. 3. De taak beleidsadvies van de GGD Hollands Midden. Wij onderschrijven het belang van beleidsadviezen vanuit de GGD HM aan gemeenten. Het is wenselijk dat de GGD HM in gesprek blijft met gemeenten om een heldere opdracht voor deze taak te formuleren. Hierin dienen de effectieve inzet van de beschikbare capaciteit, een integrale aanpak als het gaat om ontwikkelingen op het gebied van publieke gezondheid en het gebruik van beschikbare gegevens centraal te staan. 4. De digitalisering binnen de Jeugdgezondheidszorg (JGZ). Wij hechten veel waarde aan de gegevens die de JGZ aan gemeenten kan aanleveren vanuit de monitoringsfunctie. Deze gegevens zijn echter niet altijd beschikbaar. Het is wenselijk dat deze gegevens op verzoek van gemeenten kunnen worden aangeleverd en dat deze aansluiten op de wensen en behoeften van de gemeenten. 5. Het stijgende personeelstekort binnen verschillende taken van de RDOG Hollands Midden. Wij verwachten dat de RDOG HM risico's door personeelsschaarste tijdig in kaart brengt en met beleidsstrategieën komt om hiermee om te gaan. 6. Het archief van de RDOG Hollands Midden. Onlangs is een inspectie uitgevoerd in het archief en is een aantal tekortkomingen geconstateerd. Het is zaak dat er maatregelen worden genomen om deze zo snel mogelijk te herstellen. 7. De indexeringsmethodiek. De RDOG Hollands Midden rekent met een indexering die niet in overeenstemming is met het advies van de Kaderstelling bestuurlijke klankbordgroep begroting 2020. De gemeentelijke bijdragen vallen hierdoor hoger uit. Wij zien het advies van de Kaderstelling bestuurlijke klankbordgroep begroting 2020 echter wel als kaderstellend. Wij verwachten daarom dat de RDOG HM het advies van de klankbordgroep opvolgt. Dit dient verwerkt te worden in de Programmabegroting 2020.	• Dank voor uw steun voor wat betreft het streven naar een zorg- en veiligheidshuis. De PPG en enkele andere gremia beslissen komende maand over fase 2 van het project. • We zien met vertrouwen uit naar de werkgroep beleidsadvies die zich binnen de kaders van het PPG bezig houdt met het beschrijven van de opdracht voor dit onderwerp. • De aangekondigde benodigde investeringen in IM/ICT zijn mede nodig vanwege de wens van gemeenten om over meer, actuelere en betere data over de gezondheid van hun inwoners te beschikken. • Intern wordt gewerkt aan een nota strategisch personeelsbeleid, die rond de zomer in het DB zal worden geagendeerd. Het onderwerp heeft onze aandacht. • Uiteraard gaan wij de aanbevelingen van de Archiefinspectie ter hand nemen en doorvoeren. • De te hanteren index is nog onderwerp van gesprek met de werkgroep FKGR. Naar verwachting zal het bestuur zich voegen naar de uitkomsten van dat overleg.

Reacties gemeenten op kadernota 2020 RDOG HM
AB-19-06b

Gemeente	Kadernota 2020 RDOG HM	Reactie directie
Zoeterwoude	- De gemeenteraad stemt in met het inhoudelijke programma van de Kadernota 2020 RDOG HM. - Wat betreft de voorgestelde indexering wil de raad dat de Financiële Kaderstelling van de werkgroep FKGR gevolgd wordt. Indien u van mening bent dat dit bedrag niet toereikend is om het programma uit te voeren, moet u bij de begrotingsbehandeling 2020 aantonen dat het begrote bedrag te laat was.	De te hanteren index is nog onderwerp van gesprek met de werkgroep FKGR. Naar verwachting zal het bestuur zich voegen naar de uitkomsten van dat overleg.
Zuidplas	- De gemeenteraad vindt het positief dat de Kadernota 2020 tijdig aan hen is voorgelegd. De gemeenten zijn nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van deze Kadernota. Dit heeft er o.a. toe geleid dat het PPG de Kadernota heeft aangescherpt op een aantal thema's. Hiermee kan een heldere opdracht aan de RDOG HM worden verstrekt. - Volgende aandachtspunten: - De financiering van Veilig Thuis Hollands Midden Vanaf 1 januari 2019 heeft VT HM er vanuit het Rijk een aantal nieuwe taken bij gekregen, gericht op de bestrijding van huiselijk geweld en de bevordering van duurzame veiligheid in gezinnen, onder het invoeren van een radarfunctie voor VT en de aanscherping van de meldcode. Volgens een impactanalyse die de RDOG heeft laten uitvoeren door bureau Qconsult leiden de nieuwe taken tot meer meldingen en een langere doorlooptijd in de werkwijze, waardoor meer fte nodig zijn. Door Qconsult is berekend dat hiervoor aanvullende kosten aan verbonden zijn van structureel €1,3 miljoen voor de regio Hollands Midden. Dit bedrag is ook in de Kadernota 2020 opgenomen. Het PPG heeft op voorhand niet met deze kostenstijging ingestemd. Het PPG heeft aangegeven dat aanvullende middelen voor VT vooralsnog gemaximaliseerd dienen te worden op de hoogte van de extra gelden voor VT in de Decentralisatie Uitkering Vrouwenopvang. Dit in afwachting van de uitkomsten van een onafhankelijk onderzoek naar de optimalisatie van de keten. De gemeente Zuidplas deelt het bovenstaande standpunt van het PPG. - De financiering van het Rijksvaccinatieprogramma In de kadernota 2020 zijn hiervoor extra kosten geraamd van € 230.000,- op het niveau Hollands Midden. De gemeente Zuidplas gaat ervan uit dat tegenover deze kosten ook voldoende kostendekkende middelen via het gemeentefonds beschikbaar worden gesteld en dat de RDOG hierover duidelijkheid verschaft in de programmabegroting 2020.	- De door ons ingediende begrotingswijziging voor 2019 is gemaximeerd op het bedrag dat de regio vanuit het Rijk beschikbaar heeft gekregen. In de programmabegroting 2020 is volgens hetzelfde principe gehandeld. De besluiten die door PPG en AB worden genomen als gevolg van het onderzoek naar Veilig Thuis zullen uiteraard in de programmabegroting worden verwerkt. Het zal echter moeilijk zijn om een begrotingswijziging te voorkomen, alleen al omdat de rapportage over Veilig Thuis pas in juli tot bestuurlijke conclusie leidt en we verplicht zijn de programmabegroting al in april aan de raden aan te bieden. - Bij de begroting nemen wij als uitgangspunt dat de extra bedragen die de gemeenten ontvangen afdoende zijn om de extra kosten te dekken. Intern hanteren wij dezelfde begrotingssystematiek als die door het Rijk is gehanteerd bij de vaststelling van de extra bijdrage.

Gemeente	Kadernota 2020 RDOG HM	Reactie directie
	➤ De door de RDOG HM gebruikte indexering van de gemeentelijke bijdrage van 4,06% Deze indexering wijkt af van de uitgangspunten die door de bestuurlijke klankbordgroep van het bestuurlijk financieel overleg van de gemeenten in Hollands Midden zijn opgesteld in de financiële kaderstelling voor de begrotingen 2020. De gemeente Zuidplas kan niet instemmen met de afwijkende indexering. Wij gaan er van uit dat de RDOG het advies van de bestuurlijke klankbordgroep opvolgt en dit verwerkt in de programmabegroting 2020. ➤ Graag zien wij onze zienswijze terug in de definitieve Kadernota 2020 en de programmabegroting 2020.	• De te hanteren index is nog onderwerp van gesprek met de werkgroep FKGR. Naar verwachting zal het bestuur zich voegen naar de uitkomsten van dat overleg.

telefoon 088 - 308 30 30
datum 20 december 2018
onze ref Dir/SdG/523
betreft Kadernota RDOG Hollands Midden 2020
bijlage(n) 1
e-mail directiesecretariaat@rdoghm.nl

Aan de colleges van B&W van de gemeenten
in de regio Hollands Midden.

Geacht college,

Bijgaand treft u de Kadernota 2020 aan van de Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG) Hollands Midden, met het verzoek uw eventuele zienswijze op deze Kadernota vóór 20 maart 2019 aan de secretaris van het bestuur te doen toekomen. Op 27 maart 2019 zal het Algemeen Bestuur de Kadernota vaststellen en op basis daarvan de organisatie de opdracht geven een conceptbegroting voor 2020 op te stellen. Deze conceptbegroting ontvangt uw raad medio april met het verzoek hun zienswijze op deze conceptbegroting te geven. Vandaar dat het bestuur u de suggestie wil meegeven ook deze Kadernota alvast aan uw raad voor te leggen.

In deze Kadernota schetst het Algemeen Bestuur van de RDOG Hollands Midden de inhoudelijke en financiële kaders voor de werkzaamheden van de RDOG Hollands Midden in 2020 voor de 18 gemeenten in de regio.

Het Algemeen Bestuur wil een efficiënte, effectieve organisatie realiseren die maximaal bijdraagt aan de maatschappelijke opgaven voor gemeenten op het terrein van Publieke Gezondheid en rust en duidelijkheid scheppen rondom de financiën.

Daarin zijn drie hoofdlijnen te onderscheiden:

1. Het duidelijk onderscheiden van de rollen van opdrachtgever en opdrachtnemer;
2. Het vastleggen van een helder takenpakket voor de organisatie voor meerdere jaren;
3. Het hanteren van een solide financieringssysteem.

Deze brief geeft daarbij een toelichting.

Achtergrond

De RDOG Hollands Midden is een organisatie met een zeer breed takenpakket op het terrein van Publieke Gezondheid. Het Overdrachtsdocument van het vorige bestuur ([link](#)) geeft een helder overzicht van de organisatie en de ontwikkelingen rondom de RDOG Hollands Midden in de afgelopen jaren.

De breedte van het takenpakket, gecombineerd met (1) diverse autonome ontwikkelingen, (2) de noodzaak om bezuinigingen door te voeren en (3) achterblijvende financiering als gevolg van de gehanteerde indexeringssystematiek, hebben de afgelopen periode tot terugkerende discussies over de financiën van de RDOG HM geleid. In 2018 heeft een werkgroep van gemeenten daarom de financiële ontwikkelingen in de afgelopen jaren systematisch op een rij gezet ([link](#)). De conclusie was onder andere dat er geen sprake (meer) is van een organisatie met veel ruimte om tegenvallers op te vangen binnen het door de gemeenten toegekende budget.

Graag verwijs ik u naar het Overdrachtsdocument van het bestuur en de rapportage van de werkgroep van gemeenten voor verdere achtergrondinformatie over de RDOG HM en de financiële afspraken.

Het onderscheid tussen opdrachtgever en opdrachtnemer

In het traject RDOG2020, weergegeven in de nota Gezond Geregeld ([link](#)), is de inrichting voorzien van het Portefeuillehoudersoverleg Publieke Gezondheid Hollands Midden (PPG), dat als opdrachtgever een heldere opdracht en financiële kaders voor de organisatie formuleert. Bij dit onderscheid hoort ook de indeling in schillen: schil 1 bevat de taken, die de wetgever exclusief aan de GGD opdraagt, schil 2 omvat taken die gemeenten ook aan een andere organisatie kunnen opdragen, maar waarvoor gemeenten er voor kiezen om die (collectief) aan de RDOG Hollands Midden op te dragen. Het PPG is opdrachtgever voor de taken in schil 2, die circa 75% van de gemeentelijke bijdrage voor collectief afgenomen taken omvat.

De beschreven maatschappelijke effecten per taakgebied vormen de opmaat voor het ontwikkelen van scenario's voor de ontwikkeling van het takenpakket, die aan gemeenten kunnen worden voorgelegd. Het PPG, als opdrachtgevend orgaan, heeft de regie op dit proces.

In de afgelopen periode is een start gemaakt met het werken met scenario's. De gezamenlijke portefeuillehouders Publieke Gezondheid hebben, voordat deze Kadernota 2020 is uitgewerkt, al enkele keuzes gemaakt voor 2020 en op onderdelen de opdracht voor de RDOG Hollands Midden aangescherpt. De Kadernota schetst in hoofdstuk 3 op welke wijze dit consequenties heeft voor de taakuitvoering door de RDOG Hollands Midden per 2020.

Voor het overgrote deel van het takenpakket van de RDOG Hollands Midden is de opdracht van het PPG om in 2020 door te gaan met de werkzaamheden op basis van eerdere opdrachten. Dit geldt met name voor de grootste taken van de RDOG Hollands Midden: De jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar en de bestaande taken op het gebied van maatschappelijke zorg.

De verwachting is dat het PPG voor 2021 en volgende jaren de opdracht aan de RDOG Hollands Midden eerder in het jaar zal kunnen formuleren dan het geval was bij de huidige Kadernota 2020. Dit maakt het mogelijk om de opdracht aan de RDOG Hollands Midden 2021 en de bijbehorende scenario's te bespreken met gemeenten voordat de Kadernota 2021 door de RDOG Hollands Midden wordt uitgewerkt.

Een helder takenpakket voor de organisatie

De Kadernota zet de ontwikkelingen rondom het takenpakket voor 2020 op een rij in hoofdstuk 4. Belangrijkste aandachtspunten met directe consequenties voor verschillende taken in 2020 zijn de wijziging van de rol van de centrumgemeenten op het terrein van maatschappelijke zorg per 2021 en de uitvoering van de taak Veilig Thuis.

Voor de taak Veilig Thuis geldt dat er nog verschillende onzekerheden zijn voor de begroting 2020. De inzet van de organisatie is gericht op het creëren van een robuuste en stabiele Veilig Thuis organisatie. Deze uitdaging is fors in het licht van de zeer snelle groei in het aantal meldingen, de veranderingen in de wettelijke opdracht en de schaarste aan personeel. Het gesprek met gemeenten gaat daarbij over de taakverdeling en samenwerking

met de lokale sociale teams en de financiële consequenties die gepaard gaan met alle veranderingen.

Voor de taakwijzigingen vanaf 2019 is door het Rijk een extra bedrag aan de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang (DU VO) toegevoegd. Met de portefeuillehouders Publieke Gezondheid is daarom afgesproken dat de meerkosten ten gevolge van de nieuwe taken in 2019 bekostigd kunnen worden via een aanvullende subsidie van de centrumgemeenten. Ook is er besloten dat er door een onafhankelijk onderzoeksbureau een onderzoek wordt uitgevoerd naar optimalisatie van de keten. De kostenraming voor de taak Veilig Thuis per 2020 zal in de programmabegroting 2020 nog worden aangepast aan de uitkomsten van dit onderzoek.

Een solide financieringsmethodiek

Het vorige bestuur RDOG HM heeft uitgangspunten vastgesteld voor de financieringsstructuur, uitgaande van de afgesproken governance-principes en een goed omschreven takenpakket (AB-17-25; AB-18-22; Overdrachtsdocument). Deze uitgangspunten zijn als volgt.

1. Aard en omvang van de taken in schil 1 worden bepaald door het Algemeen Bestuur, na het vernemen van de zienswijze van gemeenten in het kader van de begrotingscyclus.
2. Aard en omvang van de taken in schil 2 worden bepaald door het PPG.
3. De overhead van de RDOG Hollands Midden is de afgelopen jaren al teruggebracht tot een minimaal niveau.
4. De gevolgen van autonome ontwikkelingen vanuit het perspectief van de organisatie worden in de begroting en de begrotingswijzigingen verwerkt.
5. De begroting voor 2019 en de meerjarenbegroting wordt op basis van deze uitgangspunten opgesteld.
6. Indien gemeenten een taakstellende reductie van de exploitatie doorgevoerd willen zien, kan het Algemeen Bestuur besluiten tot mitigering van bepaalde taken in schil 1 en kan het PPG aangeven welke taken in schil 2 niet of in mindere mate dienen te worden uitgevoerd.

In de afgelopen periode zijn deze uitgangspunten vertaald naar een voorgestelde indexatiesystematiek. Deze Kadernota laat zien dat een indexatie van de gemeentebijdrage met 4,06 % nodig is om aan te sluiten bij de meest reële verwachting voor de stijging van de loonkosten voor overheden. In de recente brief die de WGFKGR aan de colleges heeft verstuurd wordt een ander voorstel gedaan. Dat is de reden dat de besturen van de gemeenschappelijke regelingen in overleg gaan met de werkgroep. Benadrukt dient te worden dat het overleg met de Werkgroep Financieel Kader de komende periode nog tot nieuwe afspraken en nieuwe bedragen kan leiden.

Financiële consequenties van deze uitgangspunten

De Kadernota 2020 schetst het inhoudelijk takenpakket van de RDOG Hollands Midden en de daarbij horende financiële kaders. Financiële mutaties ten opzichte van de vastgestelde begroting 2019 betreffen:

1. Toename aantal inwoners en kinderen.
2. De actualisering van de kostenraming voor Veilig Thuis. Op basis van de resultaten van het onafhankelijk onderzoek wordt het definitief benodigde bedrag vastgesteld, waarmee de kostenraming in de programmabegroting 2020 zal worden aangepast.

3. De actualisering van de kostenraming voor het Rijksvaccinatieprogramma.
Indexering op grond van systematiek die voldoet aan de hierboven geschetste uitgangspunten

Een overzicht van deze financiële consequenties is weergegeven in onderstaande tabel.

(€1.000)	Bedrag	Compensatie
Gemeentebijdrage BPI/BPK 2019	39.704	
Toename aantal inwoners en kinderen	410	nee
– Taakuitbreiding 2019 Veilig Thuis (via subsidie Centrumgemeenten)	1.200	
– Taakuitbreiding 2020 Veilig Thuis	118	
Veilig Thuis	1.318	ja
Rijksvaccinatieprogramma	230	ja
Indexering	1.692	ja
Gemeentebijdrage BPI/BPK 2020	43.354	

Tenslotte

De plannen zoals geschetst in deze Kadernota hebben als resultaat dat de RDOG Hollands Midden haar preventieve taken op een niveau kan blijven uitvoeren, wat eraan bijdraagt dat de kosten in het sociaal domein voor gemeenten hanteerbaar zijn.

Het Algemeen Bestuur realiseert zich terdege dat de kostentoeename voor Veilig Thuis, door de wettelijke taakuitbreidingen en verdergaande stijging van het aantal meldingen, de druk op de financiën van gemeenten in het sociaal domein vergroot. Gezien de aard van de problematiek en de beperkte speelruimte die de professionals hebben bij het uitvoeren van hun werkzaamheden is er op dit moment geen andere realistische kostenraming.

Bestuur en organisatie blijven zich er uiteraard voor inzetten dat de kosten van de organisatie ook in de toekomst binnen de daarvoor geldende kaders blijven en dat mogelijkheden tot verdere efficiency winst in het kader van procesgericht lean organiseren en met gebruikmaking van technologische innovaties maximaal zullen worden benut.

De directie van de RDOG Hollands Midden is uiteraard beschikbaar voor het geven van een nadere toelichting in uw Raad of commissie.

Met vriendelijke groet,

Namens het Dagelijks Bestuur van de RDOG Hollands Midden,

M. Damen
Voorzitter

J.M.M. de Gouw
Secretaris

cc. per e-mail:

- Leden Algemeen Bestuur RDOG Hollands Midden
- Ambtenaren Volksgezondheid en Financiën van de deelnemende gemeenten

**Gemeenschappelijke regeling
Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg
Hollands Midden**

Kadernota 2020

Voor zienswijze gemeenten

Vaststelling door het Algemeen Bestuur: 27 maart 2019

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Leeswijzer	4
1.2	Van kadernota naar programmabegroting 2020	5
2.	De organisatie van de RDOG Hollands Midden	6
2.1	Doelen	6
2.2	Organisatie	6
3.	Kaders gesteld door de portefeuillehouders Publieke Gezondheid	9
3.1	RDOG2020	9
3.2	Sturen op maatschappelijke effecten	9
3.3	Opdrachtdocument PPG 2020	10
4.	Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)	11
4.1	Ontwikkelingen 2020	11
4.2	Wettelijke taken GGD	15
4.3	Publieke Zorg voor de Jeugd	18
4.4	Maatschappelijke Zorg en Veilig Thuis	20
4.5	Taken in schil 3 en 4	23
5.	Geneeskundige Hulpverlening (GHOR)	24
6.	Regionale Ambulancevoorziening (RAV)	25
7.	Bedrijfsvoering	26
7.1	Organisatieontwikkeling	26
7.2	Verwachte kostenstijgingen	26
8.	Financiële paragraaf	28
8.1	Kostenontwikkeling in historisch perspectief	28
8.2	Uitgangspunten voor kadernota en programmabegroting	29
8.3	Indexering 2020	29
8.4	Gemeentebijdrage, wijzigingen ten opzichte van 2019	30
8.5	Gemeentebijdrage, bijdrage per inwoner (BPI) en bijdrage per kind (BPK)	31
8.6	Gemeentebijdrage, bijdrage per taak	34
Bijlage 1: Overzicht van taken GGD per schil		i
Bijlage 2: Maatschappelijke effecten en indicatoren		iii
Kinderen groeien gezond op		iii
Huiselijk geweld en kindermishandeling komen niet voor		viii
Bijlage 3: Verwijzingen naar achtergrondinformatie		xi
Bijlage 4: Uitwerking indexatie systematiek		xii

Lijst van gebruikte afkortingen

Organisaties

AB	Algemeen Bestuur RDOG Hollands Midden
PPG	Portefeuillehoudersoverleg Publieke Gezondheid Hollands Midden
DB	Dagelijks Bestuur RDOG Hollands Midden
GR	Gemeenschappelijke regeling
RDOG	Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg
VRHM	Veiligheidsregio Hollands Midden
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening
RAV	Regionale Ambulancevoorziening
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
MZVT	Maatschappelijke Zorg en Veilig Thuis
PZJ	Publieke Zorg voor de Jeugd
WG FKGR	Werkroep financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen
ZonMW	

Taken en overige begrippen

1G1P	1 gezin 1 plan
1G1P1R	1 gezin 1 plan 1 regisseur
ABR	Antibiotica resistentie
AIV	Advies, instructie, voorlichting
BKK	Basiszorg Kwetsbare kinderen
BOPZ	Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen
BPI	Bijdrage per inwoner
BPK	Bijdrage per kind 0-4 jaar
CIT	Crisisinterventieteam
DD JGZ	Digitaal dossier Jeugdgezondheidszorg
DUMO	Decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang
DUVO	Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang
EMOVO	Elektronische Monitor en Voorlichting)
GB	Gezondheidsbevordering
GIZ	Gezamenlijk inschatten van zorgbehoefte
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IM	Informatiemanagement
i-JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JPT	Jeugdpreventieteam
MMK	Medische milieukunde
MZO	Meldpunt Zorg en Overlast
OTO	Opleiding, trainen, oefenen
PG	Publieke Gezondheid
RVP	Rijksvaccinatieprogramma
Soa	Seksueel overdraagbare aandoeningen
TBC	Tuberculosebestrijding
THZ	Technische hygiënezorg
VT	Veilig Thuis
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning

1. Inleiding

Het Algemeen Bestuur van de Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG) Hollands Midden schetst in deze kadernota de inhoudelijke en financiële kaders voor de RDOG Hollands Midden in 2020. De basis voor deze kadernota zijn het strategisch document RDOG2020, de doelen, missie en visie van de RDOG Hollands Midden en eerdere begrotingen en de beschikbare visiedocumenten van de gemeenten in de regio. Centraal hierin staat onze opdracht om de gezondheid van alle inwoners in Hollands Midden te bewaken, te beschermen en te bevorderen, in het bijzonder die van de meest kwetsbaren.

De gezamenlijke portefeuillehouders Publieke Gezondheid hebben voordat deze kadernota is uitgewerkt enkele keuzes gemaakt voor 2020 en op onderdelen de opdracht voor de RDOG Hollands Midden aangescherpt. Deze kadernota schetst in hoofdstuk 3 op welke wijze dit consequenties heeft voor de taakuitvoering door de RDOG Hollands Midden per 2020.

De kracht van de RDOG Hollands Midden ligt in het verbinden van de publieke gezondheid, het sociaal domein en het veiligheidsdomein. De taken die de RDOG Hollands Midden uitvoert zijn onderling verbonden. De wisselwerking tussen beleid, onderzoek en praktijk verhoogt de effectiviteit van het werk en komt daarmee ten goede aan de inwoners. Een brede RDOG Hollands Midden waarvoor de gemeenten Hollands Midden hebben gekozen, biedt kostenvoordelen en vermindert de kwetsbaarheid voor de afzonderlijke taken.

1.1 Leeswijzer

Hoofdstuk 1 bevat de inleiding en schetst het proces dat de kadernota en de aansluitende programmabegroting de komende maanden doorloopt. Het resultaat van het proces is een vastgestelde Programmabegroting 2020.

Hoofdstuk 2 schetst de contouren van de organisatie RDOG Hollands Midden.

Hoofdstuk 3 schetst de kaders die de Portefeuillehouders Publieke Gezondheid hebben meegegeven voor 2020.

Hoofdstuk 4, 5 en 6 geven een samenvatting van de werkzaamheden voor de programma's Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD), Geneeskundige Hulpverlening (GHOR) en de Regionale Ambulancevoorziening (RAV). Het hoofdstuk GGD begint met een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen voor de RDOG Hollands Midden per 2020

Hoofdstuk 7 beschrijft de ontwikkelingen van de bedrijfsvoering van de RDOG Hollands Midden.

Hoofdstuk 8 schetst de financiën van de RDOG Hollands Midden per 2020.

De bijlagen bieden achtergrondinformatie.

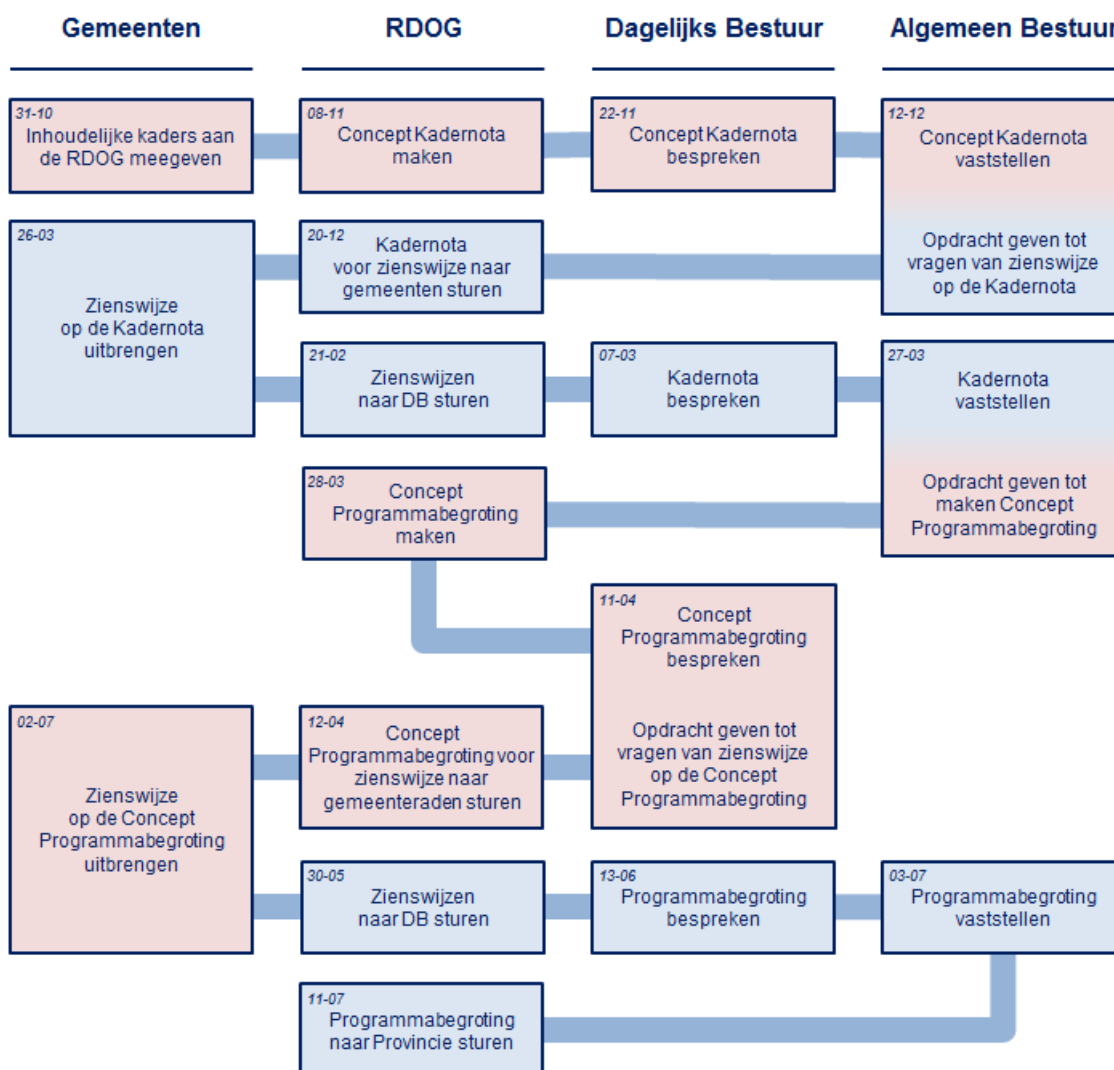
- Bijlage 1 zet alle taken van de GGD op een rij. Deze taken zijn geordend op basis van het 'schillenmodel RDOG', dat is vastgesteld door de gezamenlijke colleges.
- Bijlage 2 zet maatschappelijke effecten op een rij voor de taken van de RDOG Hollands Midden, die zijn vastgesteld door de gezamenlijke gemeenteraden in Hollands Midden.
- Bijlage 3 verwijst naar relevante achtergrondinformatie, zoals het overdrachtsdocument van het vorige bestuur en de samenvatting van de financiële keuzes van de afgelopen jaren.
- Bijlage 4 geeft tot slot een cijfermatige toelichting op de indexeringsystematiek die in deze kadernota wordt gehanteerd.

1.2 Van kadernota naar programmabegroting 2020

In onderstaand schema laten we zien hoe de kadernota en vervolgens de programmabegroting tot stand komen. De lichtrode stappen betreffen conceptstukken. De blauw gearceerde stappen zijn de definitieve stukken (kadernota en programmabegroting).

De Kadernota 2020 in concept wordt eind december 2018 als discussiedocument aangeboden aan de colleges van gemeenten in Hollands Midden. Na definitieve besluitvorming op 27 maart 2019 over de ontwikkelingen en de financiële consequenties vertalen we de voorstellen naar de Programmabegroting 2020.

Medio april 2019 stuurt de RDOG Hollands Midden de Concept Programmabegroting 2020 voor zienswijze naar de gemeenten. Het Algemeen Bestuur RDOG Hollands Midden stelt uiteindelijk op 3 juli 2019 de Programmabegroting 2020 vast.

2. De organisatie van de RDOG Hollands Midden

2.1 Doelen

De Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG) Hollands Midden is een gemeenschappelijke regeling van 18 gemeenten in de regio Hollands Midden.

De uitvoerende eenheden van de RDOG Hollands Midden zijn de Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hollands Midden (GGD), bureau GHOR (Geneeskundige Hulpverlening) en de Regionale Ambulancevoorziening Hollands Midden (RAV).

De RDOG Hollands Midden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisissituaties.

De RDOG Hollands Midden werkt daarbij op het snijvlak van zorg, veiligheid en openbaar bestuur, zowel in reguliere als in opgeschaalde omstandigheden.

Er is veel samenhang tussen de taken die de RDOG Hollands Midden uitvoert. Hierdoor kan de RDOG Hollands Midden een integrale benadering van de zorg- en veiligheidstaken te hanteren. Medewerkers zetten zich in op verwante taken en delen informatie onderling met elkaar. De RDOG Hollands Midden is daarbij onafhankelijk omdat de organisatie het algemeen maatschappelijk belang dient. De organisatie heeft een groot regionaal netwerk, met partners als politie en het openbaar ministerie, verslavingszorg, maatschappelijke opvang en reclassering. Vanwege het ambtelijke karakter heeft de RDOG Hollands Midden formele bevoegdheden om als overheid op te treden. Door de aard van haar activiteiten heeft de RDOG Hollands Midden een goede samenwerking met en makkelijk toegang tot de Veiligheidsregio.

2.2 Organisatie

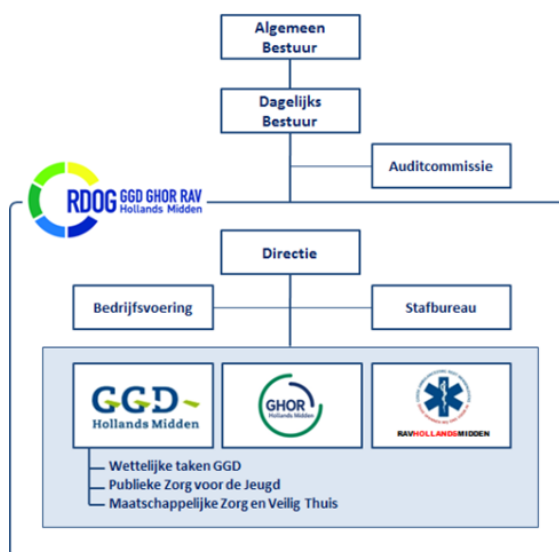
Organisatieschema

De taken zijn ingedeeld in drie programma's: GGD, GHOR en RAV. De organisatiestructuur volgt de programma-indeling van de RDOG Hollands Midden. De illustratie bevat een schematische weergave van de organisatiestructuur van de RDOG Hollands Midden.

Bestuur

De RDOG Hollands Midden kent een Dagelijks Bestuur en een Algemeen Bestuur. Alle taken die gemeenten aan de GGD hebben opgedragen, zijn taken waarvoor de colleges van Burgemeester en Wethouders verantwoordelijk zijn. Het Algemeen Bestuur van de RDOG Hollands Midden bestaat uit de portefeuillehouders Volksgezondheid van de 18 gemeenten.

Alle taken die gemeenten aan de RDOG Hollands Midden hebben opgedragen, zijn taken waarvoor de colleges van B&W in hun gemeente verantwoordelijk zijn op basis van diverse wetten.

Gemeenten hebben verschillende rollen ten opzichte van de RDOG Hollands Midden. Omwille van transparantie is er een onderscheid gemaakt tussen de eigenaarsrol die is belegd bij het Algemeen Bestuur, en de opdrachtgeversrol die belegd is bij het Portefeuillehoudersoverleg Publieke Gezondheid Hollands Midden (PPG).

De RDOG Hollands Midden werkt voor de gemeenten en in opdracht van de gemeenten. De wijze waarop de gemeenschappelijke regeling is georganiseerd heeft veel overeenkomsten met een gemeentelijke organisatie. De parallel is als volgt te trekken.

	Gemeente	Gemeenschappelijke regeling
Hoogste orgaan	Raad	Algemeen Bestuur (eigenaar) Portefeuillehoudersoverleg (opdrachtgever)
Bestuursorgaan	College	Dagelijks Bestuur
Voorzitter van het bestuursorgaan	Burgemeester	Voorzitter van het Dagelijks Bestuur
Ambtelijk leidinggevende	Gemeentesecretaris	Algemeen directeur
Uitvoerend orgaan	Ambtelijk apparaat	RDOG Hollands Midden

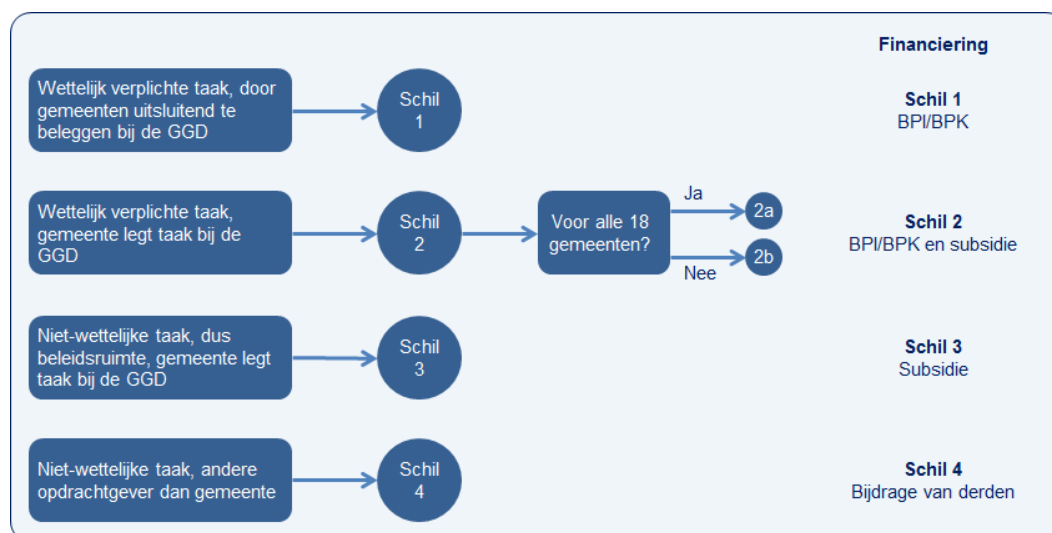
Die parallel komt ook terug in de tekst van de gemeenschappelijke regeling, waarin is bepaald dat bevoegdheden die in de gemeentewet bij het college liggen in de gemeenschappelijke regeling bij het dagelijks bestuur liggen en bevoegdheden die in de gemeentewet bij de Raad liggen, in de gemeenschappelijke regeling bij het Algemeen Bestuur liggen.

Daarom wordt de programmabegroting vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Gemeenteraden worden uitgenodigd een zienswijze te geven op de concept programmabegroting. Om gemeenten eerder te betrekken bij de voornemens van de RDOG Hollands Midden stelt de RDOG Hollands Midden deze kadernota op en stuurt deze naar de colleges met de suggestie om deze kadernota aan de gemeenteraad voor te leggen.

Soorten taken

Het huidige takenpakket van de RDOG Hollands Midden is divers. Het takenpakket omvat wettelijke GGD-taken, wettelijke gemeentetaken en niet-wettelijke taken.

In 2014 heeft bureau Andersson, Elffers Felix, in opdracht van het bestuur van de RDOG Hollands Midden, de gewenste toekomstige ontwikkeling van de RDOG Hollands Midden onderzocht. Het eindrapport maakt een helder onderscheid tussen de verschillende taken, dat daarna bekend is komen te staan als 'het schillenmodel'.

Het 'schillenmodel van de GGD' ordent het takenpakket van de GGD naar de basis: is deze wettelijk opgelegd of hebben gemeenten beleidsruimte? De schillen zijn als volgt ingedeeld:

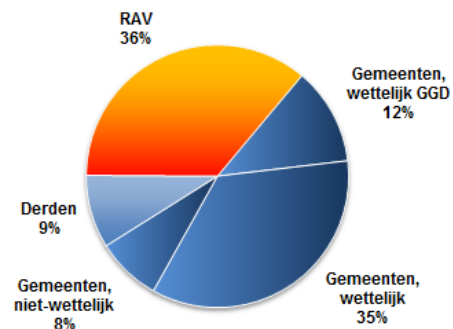
- Schil 1 bevat de taken die de gemeenten wettelijk bij een GGD moeten onderbrengen.
- Schil 2 bevat wettelijke gemeentetaken, die de gemeenten ook bij andere organisaties dan een GGD kunnen onderbrengen, maar waarbij de gemeenten in de regio Hollands Midden besloten hebben die bij de GGD onder te brengen, hetzij als collectief van alle 18 gemeenten (schil 2a), hetzij als deelcollectief (schil 2b).

- Schil 3 bevat niet-wettelijke taken die gemeenten hebben ondergebracht bij de RDOG Hollands Midden.
- Schil 4 bevat taken die andere organisaties dan gemeenten bij de RDOG Hollands Midden hebben ondergebracht of van de RDOG afnemen.

Voor de programma's Geneeskundige Hulpverlening (GHOR) en de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) verandert er niets naar aanleiding van het traject RDOG2020.

In de grafiek is het aandeel van de soorten taken indicatief weergegeven.

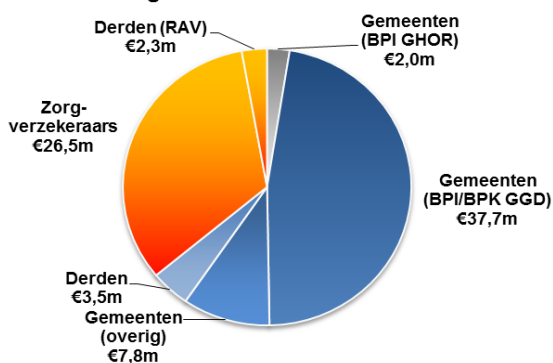
Verdeling taken op basis van financieel aandeel

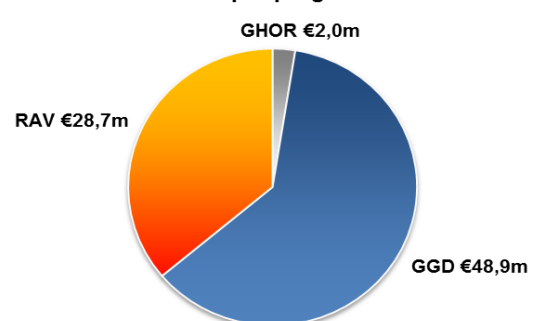
Financiering en kosten per programma

Hieronder is de financieringswijze en de verdeling van de kosten over de programma's weergegeven. De cijfers zijn afkomstig uit de Programmabegroting 2019. De financiering is totaal €79,8m, de kosten inclusief mutatie reserves (€0,2m) tellen eveneens op tot €79,8m.

Financiering van de RDOG Hollands Midden

Kosten per programma

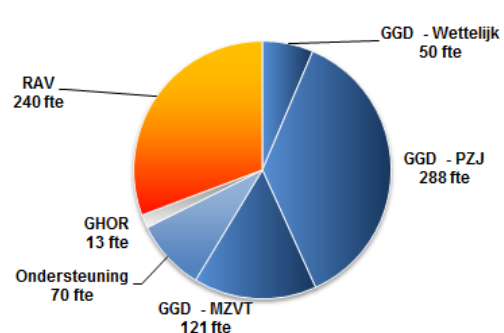

Bezetting

In totaal werken er bij de RDOG Hollands Midden meer dan 1.000 medewerkers vanuit 64 locaties. De organisatie heeft hoofdvestigingen in Gouda en Leiden. De andere locaties van waaruit wordt gewerkt zijn de centra voor Jeugd en gezin in de regio (CJG's) en ambulanceposten.

De bezetting bedraagt 782 fte. De taartdiagram geeft de omvang van de organisatieonderdelen weer naar fte. De centrale ondersteuning betreft directie, bedrijfsvoering en de centrale staftaken. De omvang van de centrale ondersteuning is 9% van het totaal aantal medewerkers.

Bezetting RDOG Hollands Midden

Bestuurlijke vraagstukken

De meeste beleidsruimte en bestuurlijke vraagstukken hebben betrekking op de GGD. Dat de discussie zich meestal hiertoe beperkt komt omdat enerzijds het beleid van de GHOR vooral in het bestuur van de Veiligheidsregio wordt besproken en anderzijds omdat de ambulancezorg haar eigen wetgeving kent en wordt gefinancierd door de zorgverzekeraars, waarin de gemeenten nauwelijks een rol hebben.

Voor de aanvullende diensten is het bestuur formeel verantwoordelijk, maar het bestuur toetst het uitsluitend of deze aanvullende diensten passen bij de kerntaken en of deze kostendekkend worden uitgevoerd. De afspraken over tarieven en omvang van deze taken worden met andere organisaties of afzonderlijke gemeenten gemaakt.

3. Kaders gesteld door de portefeuillehouders Publieke Gezondheid

3.1 RDOG2020

Gezond Geregeld

De afgelopen jaren hebben ambtenaren en bestuurders van gemeenten en de RDOG Hollands Midden gewerkt aan het traject Agenda 2020. Het resultaat is vastgelegd in het rapport 'Gezond Geregeld' ([link](#)). Dit rapport levert een belangrijke bijdrage aan de gewenste verbeteringen op het gebied van financiële transparantie, kwaliteitsbeoordeling van GGD-taken en governance. Kern van de afspraken in 'Gezond Geregeld' is dat de taken van de RDOG Hollands Midden bijdragen aan de beoogde maatschappelijke effecten van gemeenten en dat gemeenten sturen op deze effecten en de bijbehorende financiële kaders. Naar aanleiding van dit rapport is het Portefeuillehoudersoverleg Publieke Gezondheid Hollands Midden (PPG) als opdrachtgever opgericht, zijn taken in schillen ingedeeld (schillenmodel) en is de financiering sterk vereenvoudigd. Daarmee is vorm en inhoud gegeven aan de opdracht uit het Algemeen Bestuur medio 2014.

Portefeuillehoudersoverleg Publieke Gezondheid

Onderdeel van de uitkomst van het RDOG2020 traject is het besluit tot inrichting van het nieuwe PPG. Dit voorziet in helder opdrachtgeverschap voor taken die de gemeenten in Hollands Midden gezamenlijk hebben opgedragen aan de RDOG Hollands Midden. Het ontlast zowel het Bestuurlijk Overleg Sociaal Domein in Midden Holland als het Portefeuillehoudersoverleg Maatschappij Holland Rijnland en heft het risico op dat beide gremia verschillende of zelfs tegenstrijdige conclusies trekken. De voorheen regelmatig gebruikte werkwijze om een beleidsmatig of opdrachtgevend onderwerp te bespreken in het Algemeen Bestuur van de RDOG Hollands Midden is hiermee niet meer nodig. Tot slot hebben de verschillende bestuurlijke overlegtafels met het PPG een gremium waar zij de afstemming met alle gemeenten kunnen verankeren. Dat heeft tot nu toe ontbroken.

Vereenvoudiging van de financiering

In het eindrapport 'Gezond Geregeld' werd geadviseerd om in om de financiering transparanter te maken door het gehele basispakket te bekostigen door de BPI en BPK. Het gaat dan om de wettelijke gemeentetaken in schil 1 en schil 2a. Dit heeft geleid tot het overhevelen van de financiering van diverse taken die door alle gemeenten gesubsidieerd werden, naar financiering via de BPI/BPK.

Op 1 november 2017 heeft het PPG op voorstel van de gemeenten in Hollands Midden besloten om ook de financiering van Veilig Thuis, het Crisisinterventieteam en het Jeugdpreventieteam (samen €8,9m) verregaand te vereenvoudigen door de financiering onder te brengen in een eenduidige bijdrage per inwoner (BPI).

Dit is een grote administratieve lastenverlichting door het verdwijnen van allerlei verschillende subsidierelaties en complexe verantwoordingseisen. De financiering is eenvoudiger en transparanter.

3.2 Sturen op maatschappelijke effecten

Benoemen van maatschappelijke effecten

Gemeenten leggen in een raads- of collegeprogramma vast wat zij willen bereiken en verwerken dit in de programmabegroting. De besluitvorming hierover is de bevoegdheid en verantwoordelijkheid van de gemeenteraad. Als een gemeente de uitvoering bij een partner belegt zal de gemeente dus ook duidelijk moeten maken wat zij verwacht door de beoogde maatschappelijke effecten te benoemen.

Kern van de afspraken in 'Gezond Geregeld' is dat de taken van de RDOG Hollands Midden bijdragen aan de beoogde maatschappelijke effecten van gemeenten en dat gemeenten sturen op de beoogde effecten en de bijbehorende financiële kaders. De 18 colleges van de gemeenten in Hollands Midden formuleren hiertoe zelf de beoogde maatschappelijke effecten inclusief de bijbehorende indicatoren. Door dit als gemeenten zelf te doen is lokale verbinding binnen het sociale domein verankerd.

Ieder beoogd maatschappelijk effect is onderverdeeld in enkele deeleffecten. Voor elk deeleffect is beschreven:

- Wat gaan gemeenten daarvoor doen?
- Wie doen dit, dus: welke partners of organisaties hebben hierin een taak?
- Wat is de rol van de GGD hierin, wat is de taak van de GGD voor dit beoogde effect?

Beschreven maatschappelijke effecten

Als uitkomst van het traject Agenda 2020 zijn in 'Gezond Geregeld' de beoogde maatschappelijke effecten voor de twee grootste opgaven voor de GGD beschreven:

1. de jeugdgezondheidszorg, met het beoogd maatschappelijk effect: Kinderen groeien gezond op;
2. de bestrijding huiselijk geweld en kindermishandeling, met het beoogd maatschappelijk effect: Huiselijk geweld en kindermishandeling komen niet voor.

Gemeenten hebben geformuleerd wat zij van de GGD verwachten op deze twee hoofdoggaven. In samenspraak zijn indicatoren van de gewenste effecten opgesteld. De uitkomsten op de indicatoren voeden het gesprek tussen gemeenten en RDOG Hollands Midden over de opdracht en de uitvoering. Het behalen van de gewenste effecten is overigens niet een exclusieve taak voor de GGD, ook andere partners in het sociale domein dragen hieraan bij.

Bijlage 2 bij deze kadernota bevat de volledige uitwerking van de maatschappelijke effecten in deeffecten en indicatoren, voor zover deze inmiddels door het PPG en/of de gezamenlijke gemeenten bepaald zijn.

Scenario's

De beschreven maatschappelijke effecten vormen de opmaat voor het ontwikkelen van scenario's voor de ontwikkeling van het takenpakket, die aan gemeenten kunnen worden voorgelegd. Het PPG, als opdrachtgevend orgaan, heeft de regie op dit proces. De verwachting is dat het PPG voor de Kadernota 2021 de opdracht aan de RDOG Hollands Midden eerder in het jaar zal kunnen formuleren dan het geval was bij de huidige Kadernota 2020. Dit maakt het mogelijk om de opdracht aan de RDOG Hollands Midden voor 2021 en de bijbehorende scenario's te bespreken met gemeenten voordat de Kadernota 2021 door de RDOG Hollands Midden wordt uitgewerkt. Daarmee wordt de filosofie voor de sturing op de taken in schil 2 van de RDOG Hollands Midden zoals uitgewerkt in Gezond Geregeld daadwerkelijk verankerd.

3.3 Opdrachtdocument PPG 2020

Het PPG heeft op 31 oktober 2018 verschillende kaders gesteld voor de taakuitvoering van de RDOG Hollands Midden per 2020. Voor het overgrote deel van het takenpakket van de RDOG Hollands Midden is de opdracht van het PPG om in 2020 door te gaan met de werkzaamheden op basis van eerdere opdrachten. Dit geldt met name voor de grootste taken van de RDOG Hollands Midden: De jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar en de bestaande taken op het gebied van maatschappelijke zorg.

Voor enkele grote vraagstukken is de besluitvorming over de aanpassingen in de opdracht nog niet afgerond op het moment dat deze kadernota is uitgewerkt. Dit geldt voor nieuwe taken van Veilig Thuis en de ontwikkeling van een Zorg- en Veiligheidshuis.

Voor een drietal onderwerpen heeft het PPG verzocht om in de Kadernota 2020 wijzigingen op te nemen. Deze drie wijzigingen hebben geen consequenties voor de gemeentebijdrage.

Onderwerp	Opdracht	Verwerking
JeugdMATCH	Opdracht is om aanvullende inkoop per gemeente mogelijk te maken. Of de coördinatie uren voor deze taak worden uitgebreid per 2020 is nog onderwerp van gesprek.	Dit wordt in afstemming met de ambtelijk trekker ingericht.
Adviesteam Calamiteiten en Zedenzaken	De activiteiten van de GGD in geval van een calamiteit of zedenzaak vallen uiteen in het adviseren van gemeenten en het daadwerkelijk uitvoeren van de taak van crisis coördinator. Keuze van het PPG is om de adviestaak te blijven bekostigen uit de gemeentebijdrage in de RDOG Hollands Midden begroting, maar om de kosten voor uitvoeren van calamiteiten coördinatie apart te verrekenen met de gemeente waar de calamiteit heeft plaatsgevonden.	Door deze keuze wordt een bestaande onduidelijkheid opgeheven. De keuze wordt vertaald naar de werkwijze van het adviestedeam. De gemeentebijdrage wijzigt niet. Dit heeft wel financiële consequenties voor die gemeenten die ervoor kiezen het adviestedeam de rol van calamiteitencoördinatie te geven.
Uitwerken risico-inventarisatie	Verzoek is om een overzicht van de belangrijkste risico's voor de bedrijfsvoering van de RDOG Hollands Midden op te nemen in de kadernota.	Een overzicht van de risico's is onderdeel van de concept programmabegroting 2020 RDOG Hollands Midden. Daarin worden ook de risico's verwerkt, die expliciet zijn benoemd door het PPG.

4. Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)

Het programma GGD is van de drie programma's in de begroting van de RDOG Hollands Midden het meest omvangrijke. Het programma is onderverdeeld in drie subprogramma's:

- Wettelijke taken GGD
- Publieke zorg voor de jeugd
- Maatschappelijke zorg en veilig Thuis

De volgende paragrafen bevatten een overzicht van de ontwikkelingen voor 2020 en een schets van de belangrijkste activiteiten per subprogramma. De laatste paragraaf van dit hoofdstuk gaat in op alle taken van de GGD in schil 3 en 4.

4.1 Ontwikkelingen 2020

De RDOG Hollands Midden heeft als organisatie met een breed takenpakket te maken met heel uiteenlopende ontwikkelingen. Een aantal algemene ontwikkelingen wordt benoemd in dit hoofdstuk.

a. Sturing Rijksoverheid op WPG-taken

Voor de taken in de Wet Publieke gezondheid wordt gestuurd vanuit de Rijksoverheid. Het gezondheidsbeleid van het Rijk is samen te vatten als voortzetten van eerdere doelen.

- Preventie heeft een prominente plaats in de gezondheidszorg. De belangrijkste thema's hierbij zijn: roken, overmatig alcoholgebruik, (ernstig) overgewicht, bewegen, depressie en diabetes.
- Gezondheidsbescherming zoals infectieziektebestrijding en activiteiten gericht op een gezonde omgeving en nieuwe bedreigingen als antibioticaresistentie het hoofd bieden.
- Stabiliseren en terugbrengen van gezondheidsverschillen tussen laag- en hoogopgeleiden.
- De gezondheid van mensen bevorderen en chronische ziekten voorkomen door een integrale aanpak in de omgeving waarin mensen wonen, werken, leren en leven.

De activiteiten van de RDOG Hollands Midden op deze thema's zijn relatief stabiel. Met de bestaande capaciteit wordt zo goed mogelijk meebewogen met de landelijke accenten. De inzet vanuit de WPG-taken van de GGD is daarbij relatief laag ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Het gesprek met gemeenten is gericht op kansen voor gezondheidswinst.

b. Jeugdgezondheidszorg

De jeugdgezondheidszorg levert een stevige preventieve bijdrage in het signaleren en voorkomen van problemen bij kinderen. Daarmee vormt JGZ een relevante basis voor- en aanvulling op- het gemeentelijk beleid in het kader van de Jeugdwet.

Voor de JGZ zijn in 2017 de beoogde maatschappelijke effecten vastgesteld. Door het versterken van een brede basis van preventie kan het gebruik van duurdere, specialistische zorg/ jeugdhulp verminderd worden. Preventieve zorg wordt steeds meer op maat gevraagd en geboden per gemeente op grond van de vragen van ouders en jeugdigen.

Het basistakenpakket van de JGZ krijgt naar verwachting uitbreiding met een contactmoment voor de geboorte, aldus de beleidsvoornemens van de Rijksoverheid. Daarnaast speelt de JGZ zo goed mogelijk in op de lokale situatie en nieuwe ontwikkelingen. Het optimaal inspringen op lokale signalen en wensen van gemeenten, naast het blijven uitvoeren van de wettelijke taken stelt de JGZ voor nieuwe uitdagingen. Voor het vinden van een goede balans is dialoog nodig met de gemeenten.

De JGZ moet blijven aansluiten bij de veranderende behoefte van jeugdigen en opvoeders. Digitalisering van de geleverde diensten is hierbij noodzakelijk. Deze doorontwikkeling vraagt van de GGD extra onderzoek, ontwikkelcapaciteit in samenwerking met de ouders en jongeren. Het biedt kansen om de ouderbetrokkenheid en zeggenschap verder te vergroten. Vergroting van de digitalisering biedt ook nieuwe mogelijkheden om zorg op

maat te bieden.

In 2019 wordt de digitale GIZ (Gezamenlijk Inschatten Zorgbehoefte) geïmplementeerd, waarbij ouders en professionals de krachten en zorgbehoeften in kaart brengen en gezamenlijk beslissen over de passende ondersteuning op maat.

Samen met gemeenten en partijen uit onder meer de geboortezorg en de jeugdgezondheidszorg zet VWS/minister Hugo de Jonge een landelijk actieprogramma neer. Het programma Kansrijke Start richt zich onder andere op het verbeteren van de samenwerking tussen wijkteams, kraamzorg, de verloskundige zorg en de jeugdgezondheidszorg. Ook het verbeteren van de voorlichting over anticonceptie en een gezonde zwangerschap bij (aanstaande) ouders zal een belangrijk aandachtspunt zijn. De JGZ volgt de ontwikkelingen en zal in gesprek gaan met gemeenten over de kansen en consequenties voor de taken JGZ 0-19 jaar, gezondheidsbevordering en prenatale zorg. In 5.2 staat dit programma nader toegelicht.

Landelijke maatschappelijke ontwikkelingen zoals krapte op de arbeidsmarkt raakt de JGZ en leidt tot een tekort aan gekwalificeerd en flexibel inzetbaar personeel. Aangezien omliggende GGD'en hogere salarissen bieden zal ook GGD rekening moeten houden met stijgende salariskosten.

c. Gezondheidsbevordering Jeugd

De kracht van collectieve gezondheidsbevordering is het richten van preventie op groepen vanuit een integrale aanpak en in samenwerking met partners in het sociale domein. Na de transitie in het sociaal domein zien we dat de collectieve aanpak zoals die door Gezondheidsbevordering Jeugd wordt geboden steeds meer opgeld doet. De pijlers zijn beleidsadvisering, regels, interventies en financiële impulsen. Tevens is er uitvoering van aanbod op voornamelijk scholen en ook op kinderopvang en in gezondheidsorganisaties.

Voor gezondheidsbevordering in het onderwijs wordt de Gezonde School methode gehanteerd: vraaggericht, integraal, structureel en in samenwerking met de sociale omgeving. Tevens wordt geadviseerd en ingezet met interventies voor beleid en regelgeving, gezondheidseducatie, schoolomgeving en (vroeg)signalering. Voor de kinderopvang kan hetzelfde uitgangspunt worden gehanteerd, maar dit staat om budgettaire redenen v.w.b. de uitvoering nog in de kinderschoenen.

Samenwerking tussen JGZ-verpleegkundigen en adviseurs gezondheidsbevordering optimaliseert de advisering en ondersteuning aan het onderwijs doordat individuerichte begeleiding en mogelijkheden voor collectieve aanpak in samenhang worden gebracht. De effectiviteit wordt nog verder vergroot als het gedachtegoed ook breder en in samenhang in de wijk wordt uitgedragen. Wijkgericht werken wordt steeds vaker ingezet vanuit Gezondheidsbevordering.

Regionaal komt er steeds meer vraag van (school)professionals voor deskundigheid bij de ondersteuning van jeugd en opvoeders voor het verwerken van verlies (echtscheiding, rouw, verhuizing) in relatie tot weerbaarheid. Tevens wordt een relatie gelegd tussen verminderd weerbaar zijn en het ontstaan van verslaving en depressies. Hierom worden kansen gezien om als weerbaarheidstraining een oudermodule 'verlies' te ontwikkelen of om in het kader van vroegsignalering op verslavingen en depressies deskundigheidsbevordering voor professionals te ontwikkelen en in te zetten.

d. Veilig Thuis

De wettelijke opdracht voor Veilig Thuis is per 2019 gewijzigd. De uitbreiding van de taken en de aanvullende spelregels waar de werkzaamheden aan moeten voldoen hebben impact op de manier waarop er wordt gewerkt en op het aantal situaties van huiselijk geweld en kindermishandeling die in beeld komen van de hulpverlening.

De inzet van de organisatie is gericht op het creëren van een robuuste en stabiele Veilig Thuis organisatie. Deze uitdaging is fors in het licht van de zeer snelle groei in het takenpakket en de schaarste aan personeel. Het gesprek met gemeenten gaat daarbij over de taakverdeling en samenwerking met de lokale sociale teams en de financiële consequenties die gepaard gaan met alle veranderingen. Het feit dat de vergoeding die gemeenten sinds 2015 ontvangen van het Rijk ontoereikend is voor de taakuitvoering zoals het Rijk inmiddels voorschrijft, maakt dat dit gesprek over de financiën niet vanzelfsprekend soepel verloopt.

Voor de taakwijzigingen vanaf 2019 is door het Rijk een extra bedrag aan de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang (DUVO) toegevoegd. Landelijk bedraagt dat bedrag voor 2018 €11,9m en voor 2019 €32,1m. Het bedrag loopt in de jaren daarna nog iets verder op. Met de portefeuillehouders Publieke Gezondheid is daarom afgesproken dat de meerkosten ten gevolge van de nieuwe taken in 2019 bekostigd kunnen worden via

een aanvullende subsidie van de centrumgemeenten. Ook is er besloten dat er door een onafhankelijk onderzoeksbureau een onderzoek wordt uitgevoerd naar optimalisatie van de keten. Voor 2020 is de bedoeling dat de financiering weer volledig plaatsvindt in de bijdrage per inwoner, er vanuit gaande dat ook de extra DUVO-uitkeringen worden verdeeld over de afzonderlijke gemeenten. Mocht dit niet het geval zijn, dan kan in 2020 ook op basis van een subsidiebeschikking bij de centrumgemeenten een beroep op extra middelen worden voldaan. Dat lijkt een te prefereren proces indien de resultaten van het onafhankelijke onderzoek op het moment van verzending van de RDOG-begroting 2020 nog niet bekend zijn. De kostenraming in deze kadernota sluit aan bij de ramingen zoals voor onze regio zijn uitgewerkt door het onafhankelijk adviesbureau. Q-consult, dat ook de berekeningen heeft uitgevoerd die hebben geleid tot de toekenning van extra middelen op landelijk niveau.

e. Veranderende rol centrumgemeenten op gebied van Maatschappelijke Zorg

De rol van de centrumgemeenten verandert per 2021. Dit heeft consequenties voor diverse taken, allereerst voor het meldpunt Zorg en Overlast, verslavingspreventie en de website jekuntmeer.nl. Vraag voor de gemeenten in de regio is welke consequenties de verschuiving van verantwoordelijkheden zal hebben voor de taken die vanouds worden gefinancierd vanuit de centrumgemeenten Gouda en Leiden. In de praktijk leidt deze wijziging tot een evaluatie en herijking van de bestaande afspraken. Gemeenten hebben gezamenlijk besloten om de RDOG Hollands Midden subsidies voor taken bekostigd uit de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang (DU MO) te verlengen tot en met 2020. Daarmee ontstaat tijd om in gesprek te gaan over de nieuwe afspraken met de gemeenten over de taakinvoering na 2020.

f. Verslavingspreventie

Een belangrijk deel van de activiteiten op het terrein van verslavingspreventie wordt sinds jaar en dag bekostigd door de centrumgemeenten vanuit de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang (DU MO). Bericht vanuit de centrumgemeenten is dat de financiering van de activiteiten is geborgd tot en met 2020. Voor de invulling van de taken vanaf 2021 zullen nieuwe afspraken worden gemaakt met de gemeenten in de regio Hollands Midden.

Het taakgebied is daarbij in beweging. Lange tijd is het tegengaan van gewoontevorming als de benadering gezien om verslavingen terug te dringen. Tegenwoordig is het inzicht dat een goede weerbaarheid de basis is voor het maken van gezonde keuzes hetgeen aansluit op het gedachtengoed van Positieve Gezondheid.

Aan de gebruikscijfers is te zien dat er nog volop werk te doen is opdat jongeren niet gaan roken, alcohol drinken of XTC gebruiken. Risicovol genotmiddelengebruik eist nog steeds z'n tol. Het geeft meer gezondheidsproblemen, verkeersongelukken, verstoring van de openbare orde en veiligheid, (huiselijk) geweld of dakloosheid. De samenleving heeft hieraan veel zorg met de nodige hoge kosten. Door preventieprogramma's op het juiste moment en op de juiste plaats in te zetten kan dit tijdstip worden gekeerd. Het doel is het bevorderen van de lichamelijke, geestelijke en de sociale gezondheid met als resultaat meer gezondheidswinst en kostenbesparing omdat preventie goedkoper is dan kosten voor de hulpverlening. Of de activiteiten worden bekostigd uit de middelen voor Maatschappelijke Zorg of uit andere budgetten is daarbij vanuit volksgezondheidsoptiek beperkt relevant.

De GGD bepleit continuering van de activiteiten na 2020 in de gehele regio Hollands Midden en, in het licht van het nationale preventie akkoord, zo mogelijk zelfs versterking daarvan. Omdat de populatie leerlingen binnen een (middelbare) school vaak afkomstig is uit verschillende gemeenten, is gezamenlijke besluitvorming van gemeenten over programma's voor verslavingspreventie vanzelfsprekend.

g. Zorg- en Veiligheidshuis

Een kleine groep inwoners heeft ernstige problemen op meerdere leefdoelgebieden waarbij deze problemen zowel het zorg- als het veiligheidsdoelgebied raken. Deze groep wordt snel groter, onder andere door de extramuralisering van de GGZ, langer thuis wonen en een complexere sociale omgeving. Het gaat om ingewikkelde en ernstige problemen waarbij veel verschillende en vaak wisselende organisaties betrokken zijn.

Voor effectieve zorgverlening aan deze groep is dan ook expertise nodig, die deels op lokaal niveau en deels op regionaal niveau moet worden georganiseerd. Doel van gemeenten en RDOG Hollands Midden gezamenlijk is om te komen tot een effectieve aanpak van complexe casuïstiek waarbij (in meerderheid van de casussen) sprake is van zowel sociale, zorg- als veiligheidsproblematiek.

In de regiovisie Huiselijk geweld en kindermishandeling 2019-2023 wordt gepleit voor het samenbrengen van de partners op het gebied van 'veiligheid' en 'zorg' in een Zorg- en Veiligheidshuis. Gesproken wordt over een

netwerkorganisatie waarin het Veiligheidshuis wordt samengebracht met de uitvoerende onderdelen van de sector Maatschappelijke Zorg en Veilig Thuis van de GGD. De ontwikkeling van de MDA++ (multidisciplinaire aanpak bij huiselijk en seksueel geweld) speelt hierbij een grote rol.

In een traject zorg- en veiligheidshuis wordt onderzocht op welke wijze dit uitgewerkt kan worden. Dit traject krijgt vanaf het laatste kwartaal van 2018 vorm. Verwachting is dat de uitkomsten consequenties hebben voor de manier waarop verschillende taken van de RDOG Hollands Midden vanaf 2020 worden ingevuld.

h. Lokaal versus regionaal

De GGD werkt samen met gemeenten om de zorg op lokaal niveau zo goed mogelijk in te richten. De accenten zijn daarbij duidelijk verlegd ten opzichte van eerdere jaren. Daar waar de opdrachten voor de RDOG Hollands Midden tussen 2013 en 2017 gericht waren op standaardisatie van het takenpakket in alle gemeenten in Hollands Midden met het oog op kostenbesparingen, is de zoektocht nu welk deel van de taakuitvoering met regionaal opdrachtgeverschap weer teruggedaald kan worden naar lokaal opdrachtgeverschap. Aandachtspunt hierbij, ook in de beeldvorming, is dat medewerkers voor veel taken die als regionaal zijn gelabeld, al lokaal werken:

De inzet vanuit de GGD wordt door gemeenten veelal gelabeld als 'regionaal', maar voor veel uitvoerende producten (o.a. JGZ 0-19 jaar, CJG dienstverlening, BKK, Meldpunt Zorg en Overlast, JPT, verslavingspreventie) geldt dat de medewerkers al lokaal werken. GGD medewerkers komen bij mensen thuis (regelmatig meer dan medewerkers van het lokale team), kennen lokale partners, plannen 1g1p of andere overleggen in de gemeente etc. Onderdelen van de lokale zorg kunnen zo dus ook vanuit een regionaal punt gefaciliteerd worden.

De RDOG Hollands Midden beweegt met gemeenten mee. We bewegen waar mogelijk mee in de richting van de lokale teams en creëren een helder onderscheid tussen het basistakenpakket voor de regio Hollands Midden en de mogelijkheden om lokaal aanvullende opdrachten te geven.

i. Versterken informatiemanagement

Er komt steeds meer en sneller informatie beschikbaar, maar het verbinden van diverse bronnen is complex (big data, real time monitoring). Bestuurders en beleidsmakers hebben meer behoefte aan actuele en accurate informatie. De gemeentelijke ontwikkelingen in het sociaal domein vragen om nieuw beleid en leiden tot vragen over wat effectieve beleidsmaatregelen kunnen zijn op basis van data. De dienstverlening van de RDOG Hollands Midden zal steeds meer verschuiven naar digitale dienstverlening. Door deze ontwikkelingen worden hogere eisen aan de GGD gesteld op het gebied van informatiemanagement (IM) en ICT.

Om met de tijd mee te gaan en aan deze eisen te kunnen voldoen lijkt een forse investering nodig. De transitie zal in de komende jaren zijn beslag moeten krijgen. De RDOG Hollands Midden gaat het komende jaar met de colleges van gemeenten in gesprek over hoe we deze transitie gezamenlijk kunnen en willen vormgeven.

4.2 Wettelijke taken GGD

Infectieziektebestrijding

Infectieziekten zijn altijd in ontwikkeling. Neem bijvoorbeeld de stijging van het aantal ouderen en daarmee ook het aantal personen dat gemakkelijker vatbaar is voor infectieziekten. Maar ook het toegenomen reisgedrag van onszelf en de toestroom van mensen uit andere werelddelen beïnvloeden de aanwezigheid van infectieziekten. Bekende maatregelen zijn niet altijd effectief, vaccins zijn niet altijd meer toereikend om infectieziekten te voorkomen. De infectieziektebestrijding is in de afgelopen jaren veranderd: de complexiteit is toegenomen en er wordt vaker een beroep gedaan op de GGD'en. Actueel thema is de consequenties van de dalende vaccinatiegraad tegen infectieziekten die zijn opgenomen in het Rijksvaccinatieprogramma. Ook in onze regio dreigt de vaccinatiegraad voor enkele vaccinaties te zakken onder de cruciale 90 %, waardoor het risico op besmettingen en uitbraken toeneemt.

In de afgelopen periode is de formatie van het team Infectieziekten versterkt zodat deze voldoet aan de huidige normen voor de invulling van de wettelijke taken van de GGD (VISI norm).

De taken van het team Infectieziektebestrijding leveren een bijdrage aan het landelijke en door de gemeenten gewenste maatschappelijke effect, minder zieken in de maatschappij.

Onze inzet is aandacht geven aan het voorkómen van infectieziekten en aan een goede hygiëne. Preventie is een onlosmakelijk onderdeel van infectieziektebestrijding. We werken intensief samen met academische werkplaatsen, met verschillende ketenpartners op het gebied van infectieziektebestrijding (outbreak management, netwerkorganisatie) en het RIVM. Het gaat daarbij vooral om thema's als antibiotica-resistentie (ABR) en crisisbeheersing van infectieziekten.

Specifiek voor Tuberculosebestrijding (TBC) dragen we bij aan het *Nationaal Plan tuberculosebestrijding (NPT) 2016-2020, op weg naar eliminatie*. De taken van het team Tuberculosebestrijding leveren een bijdrage aan het landelijke en door de gemeenten gewenste maatschappelijke effect, burgers van de gemeenten in de regio van de GGD worden beschermd tegen tuberculose en patiënten worden adequaat behandeld.

Het doel is om de overdracht van tuberculose en het aantal patiënten in deze periode met 25 procent terug te dringen. De belangrijkste nieuwe interventie om dit te bereiken is screening op een latente tuberculose-infectie bij immigranten en asielzoekers die Nederland binnenkomen en een zo snel mogelijke behandeling bij infectie. De instroom van immigranten (waaronder asielzoekers) is daarbij een belangrijke, maar onzekere factor. Implementatie van de doelstellingen heeft gevolgen voor de organisatie van de TBC bestrijding, waaronder de inzet van mensen en middelen.

Seksuele gezondheid

De taken van het team Seksuele gezondheid leveren een bijdrage aan het landelijke en door de gemeenten gewenste maatschappelijke effect: minder seksueel overdraagbare aandoeningen in de maatschappij en betere seksuele gezondheid van onze burgers. Naast het uitvoeren van de landelijke regelingen Aanvullende Seksuele Gezondheid (ASG), waarbij personen die een verhoogd risico lopen op Soa's en/of HIV zich door de GGD kunnen laten testen en indien nodig behandelen en een hepatitis B vaccinatie programma voor risicogroepen, zet GGD ook in op de preventie van Soa en HIV door middel van een aantal doelgerichte activiteiten zoals:

- Het uitvoeren van groepsgerichte voorlichting- en preventieprogramma's, bijvoorbeeld voor jonge nieuwkomers en mannen die seks hebben met mannen.
- Gevraagd en ongevraagd advies geven aan samenwerkingspartners (bijvoorbeeld huisartsen).
- Het trainen van professionals zoals docenten en jongerenwerkers.
- Jaarlijks terugkerende en incidentele publiekscampagnes gericht op de seksuele gezondheid.
- Het uitvoeren van regionaal onderzoek naar de seksuele gezondheid van (groepen) burgers.
- Bezoeken van de diverse locaties van de prostitutiebranche in de regio Hollands Midden.
- Bron- en contact onderzoek of partnerwaarschuwing is belangrijk bij het opsporen van Soa en HIV. Sekspartners van cliënten bij wie een Soa is gevonden worden daarom op verzoek van de GGD door de cliënt geïnformeerd. Ook bestaat de mogelijkheid om een sekspartner anoniem te laten waarschuwen door de GGD. Ook huisartsen kunnen hier gebruik van maken.
- Tijdens kantooruren worden burgers die te maken hebben gehad met een seksaccident (bijvoorbeeld seksueel geweld) met een hoog risico voor HIV, te woord gestaan en geadviseerd over testen en vaccineren.
- De GGD is gestart met een spreekuur voor gebruikers van PrEP (Pre-Expositie Profylaxe). Deze medicatie

kan, wanneer het volgens voorschrift wordt ingenomen, een hiv besmetting voorkomen. PrEP is bedoeld voor individuen die om wat voor reden dan ook niet altijd condooms (goed) gebruiken, en een hoog risico op HIV lopen, maar die wel verantwoordelijkheid nemen om zichzelf en hun sekspartners te beschermen tegen HIV.

Medische Milieukunde

Advisering aan gemeenten, ook op het gebied van ruimtelijke ordening, behoort tot de basistaken van de Medische Milieukunde. De RDOG Hollands Midden wil bewaken en bevorderen dat gezondheid in de breedste zin van het woord meeweegt in beleidskeuzes van gemeenten. De taken van het team Medische Milieukunde leveren een bijdrage aan het landelijke en door de gemeenten gewenste maatschappelijke effect. Namelijk gezondheidsklachten als gevolg van bedreigingen vanuit de fysieke omgeving zoveel mogelijk voorkomen en een de kans op maatschappelijke onrust over blootstelling aan milieurisico's verkleinen. Ook hiervoor werken we vanuit de kracht van positieve gezondheid. Die gaat immers uit van de gedachte dat mensen zich gezond voelen wanneer zij zich veerkrachtig kunnen aanpassen aan de uitdagingen in hun leven en leefomgeving.

Te denken valt aan advisering rond thema's als gevaarlijke stoffen, intensieve veehouderij/bloembollenteelt, geluidsoverlast, straling, maar ook aan advies over een 'gezonde' inrichting van de fysieke omgeving.

De nieuwe Omgevingswet biedt kansen om een gezondere leefomgeving te realiseren. Als gezondheid evenwichtig en rechtvaardig meeweegt in omgevingsbeleid, kan de ziektelast door milieufactoren (4%) verder teruggedrongen worden. De Gezondheidsraad adviseerde medio 2016 om gezondheidskundige advieswaarden op te nemen in de wetgeving. Daarmee zou de 'gezonde situatie' uitgangspunt zijn voor beleid. Waar dit niet landelijk is vastgelegd, zijn lokale ambities en afwegingen des te belangrijker. Kennis en communicatie over milieurisico's en specifieke gegevens over de lokale situatie zijn van belang. Het leveren van gezondheidskundige informatie en de advisering hierin gebeurt in overleg met de Omgevingsdiensten en de Veiligheidsregio.

Verwachting is dat de GGD in het kader van de Omgevingswet en de gezondheidsafweging bij de gemeenten, meer benaderd wordt met vragen dan afgehandeld kunnen worden met de bestaande capaciteit. Er wordt in samenspraak met gemeenten bepaald wat wordt opgepakt binnen de basisfinanciering en wanneer gemeenten adviestaken aanvullend kunnen inkopen.

De GGD als onderzoeker en adviseur publieke gezondheid

Monitoring gezondheid

Steeds vaker weten ambtenaren en bestuurders van gemeenten, professionals en burgers de weg te vinden naar de gezondheidsinformatie die de RDOG Hollands Midden tot zijn beschikking heeft. De informatie wordt gebruikt voor beleidsadviezen, om beleid te sturen en om gezondheid bevorderende programma's te ontwikkelen. Ook steeds vaker worden meerdere beleidsterreinen daarbij betrokken. De gezondheid van inwoners wordt beïnvloed door de sociale en fysieke omgeving waarin inwoners leven. Periodiek voert de GGD hiervoor gestandaardiseerde monitors uit onder volwassenen, ouderen, jeugd en jongeren. We maken landelijk afspraken zo dat informatie vergelijkbaar is met verschillende regio's, waardoor we weten of het in onze regio/gemeenten beter of slechter gaat dan in de rest van Nederland. In samenspraak met de gemeenten worden maatschappelijke indicatoren opgenomen in de verschillende monitors. Die zijn nodig om het beleid te sturen en om gemeenten adequaat te kunnen adviseren over opvallende ontwikkelingen.

In 2020 staat een Gezondheidspeiling volwassenen en ouderen gepland. In de voorbereiding wordt gekeken welke gegevens nodig zijn om de beoogde maatschappelijke effecten die door gemeenten zijn/worden geformuleerd te monitoren en welke gegevens nodig zouden zijn om vanuit het concept positieve gezondheid (breed kijken naar gezondheid) te komen tot aansprekende beleidsadviezen en beleidskeuzes.

Ontsluiten van informatie

Belangrijk vraagstuk bij de monitoringstaak van de GGD is hoe de beschikbare gegevens door middel van nieuwe technologische ontwikkelingen sneller en eenvoudiger ontsloten kunnen worden. De GGD beschikt over een schat aan gegevens. De vragen vanuit gemeenten zijn meer uiteen gaan lopen en om al deze gegevens te verzamelen en te analyseren is het van belang om op andere manieren te gaan werken. Een deel van de voorgenomen investeringen in informatiemanagement kunnen dan ook bijdragen aan de monitoringstaak.

Preventie

De gemeentelijke ontwikkelingen in het sociaal domein vragen om ander beleid en leiden tot vragen wat effectieve beleidsmaatregel zou kunnen zijn.

Gezondheid is belangrijk om te kunnen participeren in de maatschappij. Gezien de stijging van de zorgkosten, de vergrijzing en de toenemende druk in het dagelijks leven is preventie nodig. Meer preventie levert een grote maatschappelijke en economische winst op. Om preventie slim te organiseren werken we samen met partijen in een gemeente of wijk die invloed kunnen uitoefenen op de factoren van (on)gezondheid, denk bijvoorbeeld bij overgewicht aan samenwerking met sportverenigingen, scholen, sociale wijkteams, diëtisten en fysiotherapeuten.

Uit onderzoeken weten we dat ook de omgeving waarin iemand woont bepalend is voor zijn gezondheid. Een groene en veilige omgeving nodigt uit om te bewegen en leidt tot vermindering van stress.

We hebben extra aandacht voor kwetsbare groepen, zoals mensen met een laag inkomen of lage opleiding. Armoede is een belangrijke risicofactor voor ongezondheid. De chronische stress waaronder mensen in schulden of armoede vaak leven is van invloed op hun gedrag en gezondheid. De keuzes die zij maken zijn vaak niet bevorderlijk voor hun gezondheid. Om de gezondheid te verbeteren zullen eerst de onderliggende oorzaken moeten worden opgelost, zoals bijvoorbeeld schulden. De GGD spant zich in om die reden in om de alertheid onder zorgprofessionals (jeugdverpleegkundigen, huisartsen) op financiële problemen als medeoorzaak van het gezondheidsprobleem te signaleren en mensen op weg te helpen naar de juiste ondersteuning.

Gemeenten en zorgverzekeraars hebben ieder een eigen verantwoordelijkheid in het voorkomen van ongezondheid. Een combinatie van interventies is het meest effectief. De interventies moeten dan echter wel op elkaar aansluiten. Denk aan interventies in de aanvullende verzekering van de gemeentepolis (Lekker in je lijf), het lokale beweegaanbod, of aan de leefstijlcoaching (gecombineerde leefstijlinterventie) die met ingang van 2019 voor mensen met overgewicht vanuit de basisverzekering vergoed wordt, en waarbij er nauwe samenwerking dient te zijn tussen de leefstijlcoach en het gemeentelijk beweegaanbod.

De GGD werkt al enige jaren intensief samen met de zorgverzekeraar en wil ook de komende jaren inzetten op versterking van de effectiviteit van interventies aangeboden vanuit zorg en vanuit gemeenten.

Onderzoek en beleidsadvisering

De ambities met betrekking tot onderzoek en beleidsadvisering zijn samengevat als volgt:

- Adviezen op basis van betere data. Deze vernieuwing is een zoektocht, bijvoorbeeld naar een infrastructuur die de databronnen van de GGD en van anderen met elkaar kan koppelen. Dat levert actuele informatie op, waarmee we de gemeente kunnen ondersteunen bij effectief beleid.
- Data en onderzoeksresultaten aantrekkelijk presenteren en openbaar maken. Realisatie van doelen gebeurt deels door de inzet van reguliere middelen, deels op basis van verworven subsidies.
- Adviezen over effectieve beleidsmaatregelen. Dit doen we samen met partners uit zorg en welzijn, wonen en ruimtelijke ordening, met name gerichte op kwetsbare groepen, zoals mensen met lage inkomens, eenoudergezinnen en migranten.
- Adviezen over een sluitend aanbod tussen producten in de (aanvullende) zorgverzekering en het gemeentelijke aanbod.

In het kader van de afspraken uit het PPG bepalen gemeenten en GGD jaarlijks gezamenlijk hoe de capaciteit voor de taak beleidsadvisering wordt verdeeld over de vraagstukken die er liggen.

4.3 Publieke Zorg voor de Jeugd

Jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar

Preventie

De taak JGZ 0-19 jaar is de meest omvangrijke taak van de RDOG Hollands Midden. Ongeveer 400 medewerkers staan elke dag weer klaar voor alle ouders en kinderen in de regio Hollands Midden.

De JGZ levert, vanuit het Besluit Publieke Gezondheid, een substantiële preventieve bijdrage in het signaleren en voorkomen van problemen bij jeugdigen, individueel en op populatieniveau. Het vormt daarmee een relevante basis voor- en aanvulling op het gemeentelijk beleid in het kader van de Jeugdwet. Het gaat hierbij om preventie met extra aandacht voor kwetsbare jeugdigen of gezinnen, te zorgen dat jeugdigen die hulp nodig hebben op de juiste plek terecht komen, en hen tijdens en na het afsluiten hiervan verder te volgen in hun ontwikkeling.

Iedere jeugdige krijgt het Basispakket JGZ aangeboden. In het Landelijk Professioneel Kader staat per ontwikkelingsfase van een kind aangegeven wanneer JGZ-organisaties onderdelen uit het Basispakket JGZ moeten aanbieden. De momenten van contact sluiten aan op de diverse ontwikkelingsfasen tussen -9 maanden en 18 jaar. Op deze manier ontstaat een doorlopende, samenhangende en onderbouwde zorglijn, waarbij de fysieke, sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van een kind gemonitord wordt. De zorg wordt op maat en in overleg met ouders/ jongere uitgevoerd. Er is een koppeling met het Rijksvaccinatieprogramma.

De vraag naar preventieve extra zorg, bijvoorbeeld Stevig Ouderschap, inzet gezinsverpleegkundige, prenatale voorlichting/ zorg, Integratie Vroeghulp en collectieve groepsgerichte zorg stijgt naar verwachting verder als resultaat van het investeren aan de preventieve voorkant van de zorg. Het levert een belangrijke bijdrage aan de oplossing van maatschappelijke opgaven als kindermishandeling en gevolgen van langdurige armoede.

De JGZ zet al in op de landelijke preventieagenda (NCJ, koepels GGD GHOR Nederland en Actiz en allerlei JGZ organisaties) met de pijlers hechting, ouderschap, gezondheid en weerbaarheid in de strijd tegen hardnekkige maatschappelijk problemen als kindermishandeling, schooluitval en armoede. JGZ werkt hieraan, signaleert, leidt toe en zoekt de samenwerking en goede aansluiting met de partners in het sociaal domein.

Maatschappelijke effecten

Op basis van indicatoren worden de maatschappelijke effecten gemonitord. Daarbij worden ook trends en vragen zichtbaar. Bijvoorbeeld, met de invoering van de 'Gezond leven check het even', blijkt dat gehoorschade een actueel onderwerp is bij jongeren en dat dit aanknopingspunten biedt voor preventieve interventies. De zichtbaarheid leidt tot intensievere afstemming met ketenpartners en meer lokaal maatwerk op thema's, zoals: versterking ouderschap, overgewicht, armoede, intensivering aanpak mondgezondheid. Dit betekent evenwel dat meer taken en meer afstemming plaatsvinden, terwijl er niet meer tijd voor medewerkers beschikbaar komt om deze extra taken uit te voeren. Een dialoog met gemeenten is nodig om hier een goede balans in te vinden.

Lokaal versus regionaal

Een andere waarneembaar proces is dat in gemeenten steeds meer lokaal de zorg ingericht wordt en vaak met nieuwe en meer partijen. Hierdoor neemt de behoefte aan coördinatie toe op het niveau van uitvoeren van het primair proces en de integrale ketenzorg. CJG coördinatoren kunnen hierin een rol kunnen spelen. De GGD levert aan diverse gemeenten een CJG-coördinator 0-19 jaar. Desgewenst kan de coördinatie uitbreiden naar de leeftijdsgroep 0-100 jaar (als coördinator preventie of preventiemakelaar). Uit een onderzoek naar de bekendheid van het Centrum voor Jeugd en Gezin onder 5.000 ouders en 100 professionals is gebleken dat een groot deel van de ouders het CJG kent en het als een betrouwbare, laagdrempelige organisatie ziet.

De jeugdgezondheidszorg en gezondheidsbevordering jeugd profileren zich als kernpartner van het CJG, en zullen dit, conform de afspraken in de regio, blijven doen. De CJG website en de cursussen ontwikkelen zich steeds verder en worden door ouders (en jongeren) zeer goed gevonden. De GGD speelt op regionaal en landelijk niveau een grote rol in het doorontwikkelen van de digitaal toegankelijke JGZ, zoals gepersonaliseerde zorg, cliëntportaal en 24/7 bereikbaarheid voor ouders, en trekt daarbij op met de landelijke kennisinstituten en als coördinator van en deelnemer aan de Academische Werkplaats SAMEN.

Digitalisering

De JGZ beweegt ook mee met veranderende behoefte van de jeugdigen en zijn/ haar opvoeders en dit vraagt om meer aandacht voor digitalisering van de ondersteuning van jeugdigen en opvoeders. Door deelname aan het landelijke i-JGZ project (gesubsidieerd door ZonMW) worden mogelijkheden hiertoe onderzocht. i-JKZ is een ICT-platform van geïntegreerde evidence-based eHealthmodules voor gelijkwaardige samenwerking tussen JGZ-professionals en ouders ten behoeve van de ontwikkeling van het kind.

Actieprogramma Kansrijke Start 2018 - 2021

Het programma Kansrijke Start richt zich op kinderen in de eerste 1.000 dagen van hun leven, met name kinderen die geboren worden in een kwetsbare situatie.

Ongeveer 14% van de kinderen in Nederland heeft een minder gunstige start bij de geboorte. Dat komt door vroeggeboorte, een te laag geboortegewicht of een combinatie van beide. Deze gezondheidsproblemen hebben gevolgen voor hun gezondheid en ontwikkeling op jonge en latere leeftijd.

Meer kinderen een kansrijke start geven vindt plaats langs drie actielijnen en richt zich vnl. op het verbeteren van de samenwerking tussen wijkteams, kraamzorg, de verloskundige zorg en de jeugdgezondheidszorg.

- Vóór de zwangerschap: bijv. de landelijke beschikbaarheid van het project Nu Niet Zwanger, en voorlichting op MBO scholen en VSO scholen.
- Tijdens de zwangerschap: o.a. het prenataal huisbezoek door de JGZ (waarvoor minister De Jonge de wet Publieke Gezondheid gaat aanpassen), het aanbieden van effectieve interventies zoals Stevig Ouderschap, Samen Starten, VoorZorg en Centering Pregnancy, deelname van de JGZ aan de verloskundige samenwerkingsverbanden en multidisciplinair overleg tussen netwerkpartners rondom kwetsbare zwangeren.
- Na de zwangerschap: klantprofielen voor passende ondersteuning, groepsgesprekken voor kwetsbare gezinnen en digitaal platform voor ouders waar betrouwbare voorlichting en advies staat van de JGZ.

Om bovenstaande te kunnen realiseren stelt het ministerie €41 miljoen beschikbaar voor heel Nederland in de periode 2018-2021. Gemeenten kunnen een beroep op middelen doen via GIDS gelden en via het Interbestuurlijk Programma. Zorgverzekeraars kunnen middelen aanvragen via de subsidieregeling Preventiecoalities.

Gezondheidsbevordering jeugd

Gezondheidsbevordering jeugd biedt kennis, expertise en innovatiekracht die bijdraagt aan op lokale situaties aangepaste duurzame en intersectorale aanpak. Het doel is om een gezonde leefstijl van kinderen/jongeren in de regio Hollands Midden te bevorderen. Hierbij ligt de scope op jeugdigen van 0-18 jaar, hun ouders/opvoeders en intermediairs in de kinderopvang, primair (speciaal)onderwijs, voortgezet (speciaal)onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs, wijkteams, beleidsambtenaren en professionals van lokale- en regionale gezondheidsorganisaties.

De kern van gezondheidsbevordering is het proces van ontwikkeling en implementatie van duurzaam gezondheidsbeleid op school en/of in de wijk. De werkwijzen van Gezonde Gemeente en Gezonde School bieden een leidraad voor een structurele en systematische aanpak. Aangesloten wordt op gemeentelijk beleid, de CJG's, brede scholen en initiatieven voor een wijkgerichte aanpak. De focus ligt op de bevordering van gezond gewicht, een gezonde sociaal-emotionele en seksuele ontwikkeling, risico's van genotmiddelengebruik en verslavingsgedrag terugdringen, weerbaarheid opvoeren en de sociale veiligheid bevorderen.

Een belangrijk deel van de activiteiten op het terrein van gezondheidsbevordering jeugd wordt uit aanvullende subsidies gefinancierd. De activiteiten gesubsidieerd vanuit de centrumgemeenten voor verslavingspreventie zijn daarbij essentieel voor de instandhouding van het netwerk van de GGD binnen de scholen in de regio.

Toezicht kinderopvang en toezicht WMO

De GGD voert het toezicht kinderopvang uit voor alle gemeenten in de regio Hollands Midden. Het toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang wordt risicogestuurd ingezet. Dit leidt tot een inspectie op maat voor iedere locatie. In principe worden alle kindercentra, peuterspeelzalen en gastouderbureaus jaarlijks geïnspecteerd. Van de gastouders wordt jaarlijks een geselecteerd aantal geïnspecteerd. De GGD maakt samen met elke gemeente afspraken over de uitvoering van de inspectietaken.

Daarnaast is door diverse gemeenten in Hollands Midden de taak toezichthouder WMO bij de GGD belegd. In afstemming met deze gemeenten wordt invulling gegeven aan deze taken.

4.4 Maatschappelijke Zorg en Veilig Thuis

Doelstellingen

De doelstellingen voor MZVT zijn samen te vatten met drie motto's:

- Geweld hoort nergens thuis
- Niemand tussen wal en schip
- Lokaal als het kan, regionaal indien nodig.

Het heeft een grote meerwaarde, dat de gemeenten de taken voor de kwetsbare burger belegd hebben in één GGD-organisatie, omdat het bij kwetsbare groepen gaat om een integrale aanpak. De werkzaamheden bevinden zich op het snijvlak van uitvoering en beleid, zorg en veiligheid. De medewerker van MZVT is de spin in het web. De RDOG Hollands Midden fungeert als netwerkorganisatie. Dit is ook de reden, dat de beleidsadviseurs gevraagd is om het secretariaat te voeren van een aantal regionale thema- en ketenpartnersoverleggen.

In onderstaand schema is de toedeling van de taken van MZVT naar de domeinen veiligheid, zorg en lokaal bestuur zichtbaar gemaakt.

- Jeugd Preventie Team - Aanpak personen met verward gedrag - Verbinding met Veiligheidshuis - Wet Tijdelijk Huisverbod (VT)	VEILIGHEID	
- Veilig Thuis - Crisis Interventie Team - Meldpunt Zorg en Overlast - Bemoeizorg - Basiscoördinatie kwetsbare kinderen	ZORG	
- Gevraagd en ongevraagd adviseren - Inzet GGD Expertise: forensisch-, jeugd- en vertrouwensartsen, calamiteitenteam - Monitoring ; epidemiologie	LOKAAL BESTUUR	

Geweld hoort nergens thuis

De taken van MZVT leveren een bijdrage aan het landelijke en door de gemeenten gewenste maatschappelijke effect, dat huiselijk geweld en kindermishandeling zo min mogelijk voorkomen. Wat daar voor nodig is, is dat Huiselijk Geweld en Kindermishandeling bespreekbaar zijn. Aan deze taboe doorbreking werkt de GGD mee door aan te sluiten bij landelijke en regionale publiekscampagnes. Ook geeft zij voorlichting (mondeling en schriftelijk) en trainingen aan beroepskrachten in kinderopvang en onderwijs en aan scholieren. Maar niet alleen praten over, maar ook het signaleren en daarnaar handelen is een effect van deze activiteiten.

Om huiselijk geweld en kindermishandeling te stoppen is signaleren belangrijk en moet de signaleerder vervolgens de juiste stappen zetten. De interventie Stevig Ouderschap, zoals die uitgevoerd wordt door de JGZ maakt het risico op kindermishandeling in een vroeg stadium bespreekbaar. De wet meldcode verplicht professionals aan de hand van 5 stappen te bepalen of ze een melding moeten doen bij Veilig Thuis en of er voldoende hulp kan worden ingezet. Bij contact met Veilig Thuis is er eerst een check of de 5 stappen van de meldcode zijn doorlopen en dan volgt er een advies of wordt er een melding aangenomen.

Een van de taken van de GGD is om toe te zien op een juist gebruik van de meldcode en indien nodig deskundigheidsbevordering aan te bieden. Het gaat niet alleen om kindermishandeling, maar ook om geweld jegens ouderen. Naast professionals kunnen ook een melding doen. Veilig Thuis geeft een gedegen en laagdrempelig advies en zorgt dat inwoners ervaren dat het zin heeft om signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld af te geven.

Huiselijk geweld en kindermishandeling vragen om een snelle en duurzame oplossing. Er ligt een grote opgave bij gemeenten, het Rijk, partners en professionals om gezamenlijk verschil te maken. We hebben elkaar nodig om huiselijk geweld en kindermishandeling terug te dringen en de schade ervan te beperken.

Daarvoor zet de GGD een aantal interventies in. De triage (een werkwijze voor het bepalen van de urgentie en aanpak) de bereikbaarheid van 7 keer 24 uur en direct erop af met het crisisinterventieteam. Het snel stoppen van geweld loopt goed, het duurzaam stoppen van geweld vraagt nog een inspanning, waarvoor de monitor- en radarfunctie wordt ingezet. We moeten voorkomen dat signalen van huiselijk geweld of mishandeling blijven hangen bij één partij en niet gecombineerd kunnen worden met vermoedens en zorgen die andere partijen hebben.

Het combineren van informatie uit signalen en meldingen geeft Veilig Thuis een zogenaamde radarfunctie op veiligheid. Alle zesentwintig Veilig Thuis organisaties hebben in het Meerjaren uitvoeringsprogramma samen met de minister de ambitie geformuleerd om met de ketenpartners *een aantoonbare doorbraak* te bewerkstelligen in het doorbreken van patronen van kindermishandeling en huiselijk geweld. Een opdracht waar gezinnen en huishoudens die leven in geweld ook voor staan. Situaties die vragen om moedige keuzes en volharding van alle betrokkenen. Landelijk is vastgesteld, dat deze ambitie een forse uitbreiding van personeel (en dus inzet van middelen) met zich meebrengen

Niemand tussen wal en schip

Alle inzet binnen MZVT heeft uiteindelijk tot doel de kwetsbare burger te ondersteunen in het op eigen kracht te participeren in de maatschappij en sociale uitsluiting te verminderen. Omdat we niet bij iedereen kunnen uitgaan van een zelf geformuleerde hulpvraag en we werken vanuit vrije wil van burgers zal voor kwetsbare burgers de (lokale) overheid de redzaamheid moeten organiseren als openbare verantwoordelijkheid. Dit om te voorkomen dat mensen tussen wal en schip vallen. Het gaat om de zeer kwetsbare groep mensen weinig betekenisvolle sociale relaties hebben, weinig veerkracht (de draaglast is groter dan de draagkracht) en een gering vermogen tot eigen regie voeren (in beperkte mate eigen wensen en behoeften duidelijk kunnen maken)

Als MZVT ongevraagde ondersteuning biedt dan krijgen kwetsbare mensen de zorg die zij nodig hebben (dit voorkomt sociale uitsluiting). Als de GGD ongevraagd zorg geeft, dan is de kans groot dat een kwetsbare inwoner niet zo ver afglijdt dat hij in een voorziening moet worden opgenomen (kost minstens €40k per persoon per jaar). Door het vergroten van de zelfredzaamheid (participatie en herstel) is de kans op terugval naar opvang of beschermd wonen kleiner.

“Je kunt meer” is een website die de levensloopfunctie ondersteunt en betekenisvolle activiteiten beschikbaar maakt. Als door inzet van MZVT de draagkracht van een inwoner groter wordt (de stress vermindert), dan leidt dit tot beter gebruik van cognitieve functies en goede keuzes. En dan wordt de kans kleiner dat er een overdracht naar volgende generaties plaatsvindt en de volgende generatie ook weer gebruik moet maken van dure voorzieningen.

Lokaal als het kan, regionaal indien nodig

Veel werkzaamheden van de GGD worden met de lokale teams uitgevoerd. De medewerkers van het Jeugd Preventieteam werken vanuit de lokale politiebureaus en meldpuntmedewerkers werken binnen de verschillende gemeenten.

In 2019 wordt gewerkt aan het Zorg- en Veiligheidshuis. Hierin zijn het werkproces van de GGD en van het Veiligheidshuis geïntegreerd, gericht op de bevordering van de zorg en veiligheid van kwetsbare, zorgmijdende of overlast gevende burgers. De informatie uit verschillende kanalen komt op een plek terecht, waarna een triage plaats vindt vanuit zowel het zorg- als veiligheidsperspectief. In veel gevallen betekent dit dat we de lokaal werkende organisaties uitnodigen om met een casus (persoon of gezin) aan de slag te gaan of gaan we op basis van 1G1P samen met lokale partijen aan de slag. Voor zeer complexe zaken kan regionaal beschikbare expertise worden ingezet en is er een helder escalatiemodel vastgesteld.

Bekostiging Veilig Thuis

Voor de taak **Veilig Thuis** heeft Q-Consult een analyse gemaakt van de kostenontwikkeling 2019-2021. Op basis van de analyse concludeert Q-Consult dat in het basisscenario de bijdrage voor Veilig Thuis 2020 voor indexatie €8.617k is, een stijging ten opzichte van de kosten in 2019 van €232k.

Onafhankelijk onderzoek

Omdat het aantal meldingen nog steeds stijgt en ook omdat de wettelijke taken vanaf 2019 fors zijn uitgebreid, is in de afgelopen jaren voor Veilig Thuis sprake geweest van forse kostenstijgingen. Gemeenten zijn met de RDOG Hollands Midden in gesprek over de realistische scenario's voor de aankomende periode. Variabelen die invloed hebben op de kostenontwikkeling zijn onder andere de ontwikkeling van het aantal meldingen, bedrijfsvoeringsvraagstukken, en de taakverdeling met de lokale teams.

Er wordt onder andere een nieuw onafhankelijk onderzoek gedaan in opdracht van het PPG over de mogelijke scenario's voor de regio Hollands Midden. Op basis van de uitkomsten van dit onafhankelijk onderzoek kan de raming van de kosten voor Veilig Thuis in de Programmabegroting 2020 worden bijgesteld.

Financiering 2019 via subsidie centrumgemeenten

Gemeenten ontvangen via de DUVO gedeeltelijke compensatie voor de kostenstijgingen voor Veilig Thuis van het Rijk. Daarom is de kostentoeename ten gevolge van de nieuwe wettelijke taken in 2019 voor een bedrag van €1.200k gefinancierd via een subsidie van de centrumgemeenten Gouda en Leiden. Afspraak daarbij is dat de uiteindelijke subsidie wordt vastgesteld op geleide van de resultaten van het onderzoek daartoe aanleiding geven. Dit wordt naar verwachting medio 2019 duidelijk.

De rekenmethodiek met parameters en aannames die leidend is geweest voor de vaststelling van het landelijk budget is ook gebruikt voor de regionale doorrekening, wat verklaart dat de bedragen die de centrumgemeenten extra krijgen en de bedragen in het basisscenario van Q-Consult voor onze regio dicht bij elkaar liggen.

Afspraken over regio-verdeling DUVO-gelden 2020 moeten nog worden gemaakt

Ook voor 2020 ontvangen gemeenten via de DUVO en het accres in de Algemene Uitkering compensatie voor de gestegen kosten van Veilig Thuis. De DUVO-uitkering van het Rijk over 2020 voor de extra taken van Veilig Thuis wordt voor 2020 verhoogd met €118k. Een afspraak over de verdeling van deze DUVO gelden over de regiogemeenten moet nog worden gemaakt.

Indien, in afwachting van de besluitvorming over de resultaten van het onafhankelijke onderzoek, wordt afgesproken dat de extra bijdrage over 2020 ook via een subsidie bij de centrumgemeenten beschikbaar wordt gesteld en de extra middelen derhalve bij de centrumgemeenten blijven, daalt de begrote bijdrage van gemeenten in de begroting omdat de financiering van Veilig Thuis – net als in 2019 - dan opnieuw deels via de centrumgemeenten plaatsvindt.

4.5 Taken in schil 3 en 4

De GGD voert diverse aanvullende taken uit.

- Elke gemeente maakt op basis van eigen afwegingen een keuze om bepaalde niet wettelijke taken wel of niet te laten uitvoeren door de RDOG Hollands Midden. Dit zijn de taken in schil 3.
- Daarnaast voert de RDOG Hollands Midden diverse taken uit die aansluiten bij het takenpakket voor gemeenten, maar die niet worden gefinancierd vanuit gemeenten. Dit zijn de taken in schil 4.

De bijlage schetst welke taken per 2020 ondergebracht zijn in schil 3 en 4.

Door het uitvoeren van deze diensten is de RDOG Hollands Midden in staat om aan te sluiten bij lokale wensen van gemeenten en maatwerk te leveren. Bijkomend voordeel is dat de vaste kosten van de organisatie deels bekostigd worden via deze aanvullende taken waardoor de kosten voor de basistaken GGD worden verlaagd. Tot slot is een gevolg van de uitvoering van aanvullende diensten dat de formatie voor bepaalde functies voldoende omvang heeft om roosters en piketfuncties te bemensen.

Ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen vragen per 2020 aandacht:

- 1Gezin1Plan1Regisseur
- Aanbesteding forensische zorg
- Afwegingen om taken bij individuele gemeenten te beleggen

1Gezin1Plan1Regisseur

Gemeenten hebben het zogenaamde integrale werken (1 gezin 1 plan waarin doelen en acties voor (gezins)leden op alle levensdomeinen staan en wie, wat, wanneer doet en regie voert) geprioriteerd. Voor 2019 hebben zij de opdracht verstrekt aan de GGD om verdere implementatie van deze werkwijze (0-100 jaar) te ondersteunen. In 2019 bespreken we de werkzaamheden voor in 2020.

Aanbesteding forensische zorg

Aanbesteding forensische zorg door Politie wordt verwacht. Inkomsten van de GGD uit overige forensische diensten kunnen door nieuw inkoop- en aanbestedingsbeleid van de politie van het ene op het andere jaar wegvallen met financiële en personele gevolgen voor de basistaak lijkschouw.

Afwegingen om taken bij individuele gemeenten te beleggen

Vanuit de GGD zijn in de aanloop naar het opdrachtdocument verschillende vraagstukken geschetst zoals deze bestaan rondom de taken van de GGD. Conclusie van de werkgroep die deze mogelijkheden heeft beoordeeld is dat de afweging of deze taken opgepakt moeten worden aan de afzonderlijke gemeenten is. Dit leidt tot wijzigingen in de subsidieaanvraag aan de verschillende gemeenten zoals die elk voorjaar worden uitgewerkt. Wijzigingen hebben onder andere betrekking op de volgende onderwerpen.

- De JGZ medewerkers signaleren regelmatig gezondheids- en opvoedingsproblematiek waarvan het logisch is dat kinderen en hun ouders worden ondersteund bij het oplossen daarvan. Soms is het wenselijk dat dit gebeurt vanuit een sociaal team, en soms kan dat efficiënter worden opgepakt door de JGZ zelf. De GGD kan bijvoorbeeld taken gericht op depressiepreventie voor gemeenten uitvoeren.
- De vraag vanuit aanstaande ouders naar workshops 'Ouderschap en Hechting' als onderdeel van cyclus met verloskundigen en ziekenhuizen is groter dan dat bekostigd kan worden uit de basisfinanciering van gemeenten.
- Armoede komt veel voor in kwetsbare wijken waar problemen zich reeds opstapelen. JGZ ziet in een vroeg stadium dat er meer op dit terrein nodig is. Problemen rond groei, ontwikkeling, hechting en opvoeding stapelen zich op. Het bespreken van het moeizaam rondkomen en daarvoor hulp zoeken, delft nogal eens het onderspit in de veelheid van andere zaken die moeten worden opgepakt. Vanwege de delicateitheid en vaak ook nog taboe op dit onderwerp, is het opbouwen van vertrouwen een belangrijk onderdeel. Ook is de mogelijkheid tot het luisteren naar de ouder (tijd hebben voor gesprek) belangrijk om te kunnen aansluiten op de wensen en behoeften van het gezin. Dit is helaas niet in de reguliere contactmomenten te verwezenlijken. Het landelijk meerjarenprogramma 2018-2020 Aanpak van Armoede, actieplan voor de JGZ, bepleit daarom onder meer implementatie van de methode 'Armoede en Gezondheid'.

5. Geneeskundige Hulpverlening (GHOR)

Beleid

In het beleidsplan GHOR 2017-2020 is de koers voor de komende jaren vastgelegd. Het beleidsplan is opgesteld met de zorgpartners van GHOR en is een uitwerking van het regionaal beleidsplan 2016-2019 van de Veiligheidsregio Hollands Midden.

GHOR verbindt het dynamisch netwerk zorg, veiligheid en openbaar bestuur, waarin samen wordt gewerkt aan (voorbereiding op) de geneeskundige hulpverlening in de regio. Essentieel is *verbinden* van het netwerk zorg, veiligheid en openbaar bestuur, informatie delen (zowel in de voorbereiding als bij crises) en regie en coördinatie bij daadwerkelijke crises. Zowel het regionaal beleidsplan als het beleidsplan GHOR worden in 2019 herzien.

Voor dit programma wordt geen belangrijke koerswijziging in het beleid voor 2020-2023 verwacht. Daarom zijn de begrotingsuitgangspunten 2020 gebaseerd op het huidig beleidsplan. Deze begrotingsuitgangspunten worden naar verwachting in de vergadering van het Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) op 21 februari 2019 bevestigd, waarna dit Algemeen Bestuur advies uitbrengt voor finale vaststelling aan het Algemeen Bestuur van RDOG Hollands Midden.

Strategie

De strategie van GHOR is:

- Het op elkaar laten aansluiten van de werkvelden veiligheid en zorg.
- Het samenbrengen van kennis vanuit verschillende perspectieven voor een juiste aanpak en een goede voorbereiding.
- Van voorbereiding op geneeskundige hulpverlening en continuïteit van zorg door afzonderlijke zorgpartners naar voorbereiding van de zorgketen als een samenhangend zorgnetwerk.
In dit netwerkgerichte samenwerken denkt elk deel van het netwerk na over de gevolgen van zijn voorbereiding op die van andere delen in het zorgnetwerk en is gericht op een zo optimaal mogelijke (voorbereiding van) geneeskundige hulpverlening.

Doelen

Dit bereikt GHOR door te werken aan de volgende doelen:

- De voorbereiding en informatievoorziening van de zorgketen sluit aan bij de voorbereiding en informatievoorziening van de Veiligheidsregio.
- Zorgpartners zijn geïnformeerd over nieuwe thema's en ontwikkelingen in crisisbeheersing.
- Veiligheidspartners en bestuur zijn geïnformeerd over relevante nieuwe thema's en ontwikkelingen bij de zorgpartners.
- Zorgpartners houden in hun voorbereiding op crisismoments rekening met gevolgen van (regionale) risico's.
- Zorgpartners beschikken tijdig over een actueel en juist situatiebeeld bij een (beginnende) ramp of crisis.
- Inzicht in het functioneren van de voorbereiding van de zorgketen.
- In de zorgketen is het netwerkgericht samenwerken geïntroduceerd en zijn afspraken gemaakt voor de betrokken zorginstellingen.

Financiering

De financiering van het programma Geneeskundige Hulpverlening vindt plaats via de beschikbaar gestelde bijdrage per inwoner (BPI). De BPI 2020 voor de taken van GHOR is ongewijzigd ten opzichte van 2019, afgezien van de indexering 2020, die, onder voorbehoud van een positief advies van het Algemeen Bestuur VRHM, in deze kadernota is verwerkt.

6. Regionale Ambulancevoorziening (RAV)

Wettelijk kader

De RDOG Hollands Midden is vergunninghouder op grond van de Tijdelijke Wet Ambulancezorg (TWAZ). Hierbinnen biedt de RAV verantwoorde ambulancezorg aan de burgers in onze regio; professioneel, innovatief en transparant. Het programma 'ambulancezorg' is weergegeven in het meerjarenbeleid, het Regionaal Ambulanceplan 2018 t/m 2021. Zie <http://rap.ravhm.nl/>

Beleid

In het Regionaal Ambulanceplan 2018 t/m 2021 worden de contouren van het beleid vastgelegd. Primair is het beleid er in 2019 op gericht om er voor te zorgen dat de RAV vergunninghouder blijft voor de Veiligheidsregio Hollands Midden en dat de veiligheid voor de patiënt optimaal is geborgd. Zodra er meer duidelijkheid is over de inhoud van de wetgeving, wordt het beleid hier op toegespitst.

De RAV heeft een uitdaging in de komende jaren bij het aantrekken van voldoende gespecialiseerde ambulanceverpleegkundigen. Het is een uitdaging die de RAV deelt met de gehele acute gezondheidszorgsector. Het vraagt veel creatief denkvermogen van de RAV-organisatie om de afgesproken paraatheid conform het referentiekader Spreiding en Beschikbaarheid (RIVM) te kunnen blijven leveren. Ook hier is de samenwerking met ketenpartners een belangrijke factor.

Focus

De kern van het programma in 2020 is en blijft patiëntveiligheid. Optimalisatie van de kwaliteit van zorg voor de patiënt, de professionaliteit van de medewerker en de samenwerking in de zorgketen vormen de basis om de patiëntveiligheid te kunnen blijven garanderen.

Ontwikkelingen en innovatie

Het zorglandschap verandert de laatste jaren sterk. Concentratie van specialismen en verplaatsing van spoedzorg, veranderingen in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Wet Langdurige Zorg (WLz) hebben effect op de vraag naar ambulancezorg. Ook maatschappelijke ontwikkelingen als de behoefte aan (langere) zelfstandigheid en de vergrijzing heeft een effect op de toename van de zorgvraag. De RAV volgt de ontwikkelingen en speelt in op veranderende omstandigheden.

De unieke kracht van de RAV is innovatie. De RAV staat altijd open voor verbetering van processen en materialen. Kennis vergaren en delen in de (ambulance-) zorgsector komt de totale zorg ten goede. Door voorop te lopen krijgt de patiënt altijd de best mogelijke zorg. Dát is waar de RAV zich maximaal voor in wil spannen, want goede ambulancezorg redt mensenlevens!

Met Telemedicine wordt gebruik gemaakt van het (audiovisuele) live-contact tussen ambulancemedewerker en zorgprofessional (huisarts/ specialist) tijdens de inzet van de ambulance om de meest optimale zorg en zorgcontinuïteit te kunnen bieden aan de patiënt.

Financiering

Door de personele tekorten en de inhuur van uitzendkrachten in de afgelopen jaren heeft de RAV ingeteerd op haar reserves. De RAV verwacht in 2019 de bedrijfsvoering binnen de begrotingsafspraken te kunnen uitvoeren. Van een gemeentelijke bijdrage is geen sprake, financiering vindt plaats door de zorgverzekeraars. Voor 2020 streeft de RAV er naar om de reserves weer op een acceptabel niveau te krijgen.

7. Bedrijfsvoering

7.1 Organisatieontwikkeling

De kracht van de organisatie zijn haar toegewijde medewerkers die zich maatschappelijk betrokken voelen. Uit deze mensen haalt de organisatie de energie om met relatief weinig middelen en minimale ondersteuning vanuit de bedrijfsvoering toch te blijven functioneren. Typisch een organisatie met mensen die liefde hebben voor hun vak, die erg naar elkaar toetrekken en vinden dat ze gezamenlijk voor een taak staan, die hoe dan ook moet worden geklaard. De opgave waar onze medewerkers voor staan is fors. Er is sprake van een hoge werkdruk en er wordt een sterk beroep gedaan op hun verandervermogen.

Het antwoord op de ervaren werkdruk en knellende budgetten wordt gezocht in het versterken van de professionele autonomie van medewerkers via a) het ruimte bieden aan meer zelforganisatie, b) versterking van het procesgericht werken en c) het investeren in informatiemanagement (IM) en ICT.

Zelforganisatie

Onderdeel van de organisatiestrategie is dat medewerkers meer ruimte krijgen om keuzes te maken op basis van hun professionaliteit. Dit versterkt de mogelijkheden voor teams om maatwerk te bieden voor cliënten en om in te spelen op lokale of subregionale behoeften en verschillen.

Procesgericht werken

De primaire en ondersteunende processen worden doelmatiger ingericht, meer gericht op de ondersteuning aan de klant. Hierdoor halen we het beste uit medewerkers en raken zij beter in positie om te reageren op veranderende omstandigheden. Het streven is dat in 2024 de RDOG Hollands Midden een horizontaal georganiseerde organisatie is, met goed lopende (lean) processen, klantgericht en gericht op continu verbeteren.

De investeringen in procesgericht werken worden gedekt binnen de huidige begroting.

Investeren in IM/ICT

Tevens ziet de organisatie zich genooddaakt om te investeren in een grotere rol van informatiemanagement en ICT. Het Algemeen Bestuur is de afgelopen jaren een paar keer meegenomen in deze noodzaak en in de kansen die het biedt. Aan de hand van de resultaten van een extern onderzoek gaat de RDOG Hollands Midden graag met het bestuur in gesprek over hoe we deze transitie willen vormgeven.

7.2 Verwachte kostenstijgingen

De keerzijde van de medaille is dat, mede door de jarenlange bezuinigingen, er nauwelijks voldoende middelen beschikbaar zijn om medewerkers goed te ondersteunen in hun taakuitvoering. De centrale ondersteuning, of bedrijfsvoering, heeft een bescheiden capaciteit. Het biedt net voldoende armslag om aan de belangrijkste zaken aandacht te besteden, maar nauwelijks de capaciteit en de vormkracht om de broodnodige ondersteuning aan de primaire activiteiten te verbeteren. Waar de GGD-begroting van 2012 naar 2019 door de uitbreiding met allerlei nieuwe taken is gestegen van €29,2m naar €48,9m (+67%), is bijvoorbeeld de omvang van de financiële functie sinds 2011 niet veranderd.

Een aantal van de problemen waar de organisatie tegenaan loopt, zijn hieraan te wijten. Het is niet eenvoudig dit patroon te doorbreken, want het is als het ware verankerd in het wezen van de organisatie. Ondertussen komen er al een tijd allerlei ontwikkelingen op ons af waar de organisatie op toegerust moet zijn om haar taken in de toekomst goed uit te kunnen blijven voeren, zoals de digitalisering van de maatschappij.

De RDOG Hollands Midden maakt jaarlijks een systematische analyse van de organisatorische risico's. De samenvatting van deze risico-analyse wordt opgenomen in de (concept) programmabegroting 2020. Enkele

ontwikkelingen zijn echter zodanig dat deze op korte termijn moeten worden geadresseerd en dat maatregelen nodig zijn leiden tot meerkosten. Deze worden zoveel mogelijk opgevangen in de bestaande begrotingskaders.

Archiefbeheer

De archiefinspectie heeft getoetst in hoeverre de RDOG Hollands Midden aan de wettelijke eisen voor archiefbeheer voldoet. De conclusie is dat de RDOG Hollands Midden op verschillende punten niet aan de eisen voldoet. Er moeten maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat we weer aan de eisen voldoen. Raming voor 2020 is een structurele kostenstijging van ongeveer €60k. Deze stijging zal binnen de bestaande begroting worden opgevangen.

Huisvestingskosten

De indirecte kosten voor Veilig Thuis zijn in 2018 lager dan bij elke andere Veilig Thuis organisaties in Nederland. Belangrijke verklaring hiervoor zijn de lage huisvestingslasten. Deze bedragen in Hollands Midden 3% van de kosten tegenover zo'n 6% gemiddeld. Steeds meer medewerkers zijn gebruik gaan maken van dezelfde huisvesting, namelijk de kantoorlocatie aan het Schuttersveld te Leiden en het Midden Holland Huis aan de Thorbeckelaan te Gouda.

Per 2020 loopt de huur voor het pand aan het Schuttersveld in Leiden af. Er wordt gezocht naar een nieuwe huisvestingsoplossing. Verwachting is dat de kosten omhoog zullen gaan. De werkelijke cijfers zijn in het voorjaar van 2019 bekend.

Uitzendkrachten

Uitzendkrachten voor Veilig Thuis zijn per fte zo'n €15k duurder dan medewerkers met een vaste aanstelling. Wens is daarom om het percentage uitzendkrachten te beperken. Vooral voor Veilig Thuis is gebleken dat dit een weerbarstige opgave is. Omdat het aantal meldingen blijft toenemen en de verwachting niet is dat dit voorlopig stopt, ligt hier eveneens een financieel risico. In 2018 was het financiële nadeel ongeveer €200k ten opzichte van de begroting uit het plan van aanpak versterking Veilig Thuis.

Investerings in IM en ICT

Er is een werkplan informatiemanagement uitgewerkt voor 2019-2021. De plannen maken het mogelijk dat de RDOG Hollands Midden blijft voldoen aan de eisen voor informatiebeveiliging, beschikt over een acceptabele ICT voorziening en dat verschillende noodzakelijke vernieuwingen op het gebied van applicaties en gegevensuitwisseling kunnen worden gerealiseerd.

Het AB heeft toestemming gegeven om een beperkt deel van de activiteiten sowieso al in gang te zetten omdat uitstel niet mogelijk is gezien de snelheid van de ontwikkelingen in de maatschappij en de werkzaamheden die verricht moeten worden om de basis op orde te houden of te brengen. Dit leidt tot uitgaven ter grootte van (jaarlijks) €300k. De dekking in 2019 ligt in een onttrekking aan de algemene reserve, waarvoor geen extra financiering door gemeenten nodig is. Het AB heeft opdracht gegeven de extra uitgaven in 2020 op een andere wijze binnen de begroting op te vangen.

8. Financiële paragraaf

8.1 Kostenontwikkeling in historisch perspectief

De laatste acht jaar hebben de opeenvolgende besturen drie financiële onderzoeken naar de RDOG Hollands Midden uitgevoerd. Om het nieuwe bestuur een goede samenvatting te bieden, heeft het vorige bestuur als input voor de bestuurlijke periode 2018-2022 een overdrachtsdocument voor het huidige bestuur opgesteld en een uitgebreide financiële analyse gemaakt die inzicht geeft in de ontwikkeling van de gemeentebijdrage vanaf 2012. De documenten zijn geagendeerd voor het PPG van 23 mei 2018 en 31 oktober 2018 en te vinden op de RDOG-website. Zie de volgende [link](#).

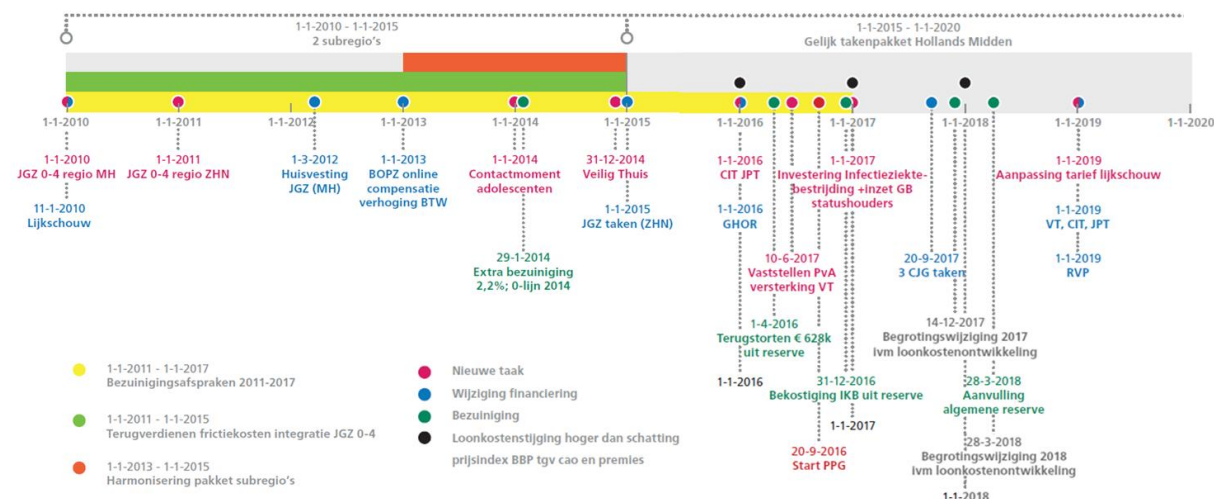
Samenvatting 2010-2018

In de periode 2010-2014 waren de gemeenten genoodzaakt te bezuinigen. Deze bezuinigingen zijn op basis van een uitgebreide financiële analyse vertaald naar de RDOG Hollands Midden. Het betrof bezuinigingsopgave van 10% voor 2011-2017 en het terugverdienen van de frictiekosten van de integratie van de JGZ in 2011.

In de periode 2014-2018 zijn onder het vorige bestuur twee subregio's samengevoegd tot de regio Hollands Midden en heeft het bestuur een uitgebreid onderzoek naar de RDOG Hollands Midden uitgevoerd, onder de naam Agenda RDOG2020, dat uitmondde in het rapport Gezond Geregeld. De focus van dit onderzoek was drieledig: taken, governance en financiering. Dit leidde tot de volgende opvolging:

- De taken zijn ingedeeld in schillen.
- In de governance zijn de eigenaarsrol (Algemeen Bestuur) en de opdrachtgeversrol (PPG) onderscheiden.
- Conclusies op het gebied van financiën waren dat verdere bezuinigingen onhaalbaar en onwenselijk zijn, maar dat de financiering wel verregaand vereenvoudigd kan worden. Daarop is de financiering van subsidie-gefinancierde taken voor een bedrag van €8,9m overgeheveld naar financiering via de BPI/BPK.

Het overzicht van de financiële gebeurtenissen vanaf 2010 is hieronder schematisch weergegeven. Dit schema is ontleend aan het Overzicht Financiën RDOG Hollands Midden vanaf 2012 van de Werkgroep Financieel inzicht, dat is te vinden op de RDOG-website. Zie de volgende [link](#).

8.2 Uitgangspunten voor kadernota en programmabegroting

Om tussentijdse begrotingswijzigingen te voorkomen is het belangrijk dat begrotingen worden opgesteld met inachtneming van de daarvoor vastgestelde uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn vastgesteld door het Algemeen Bestuur (AB-17-28) en opgenomen in het 'Overdrachtsdocument RDOG Hollands Midden':

1. Aard en omvang van de taken in schil 1 worden bepaald door het Algemeen Bestuur, na het vernemen van de zienswijze van gemeenten in het kader van de begrotingscyclus.
2. Aard en omvang van de taken in schil 2 worden bepaald door het PPG.
3. De overhead van de RDOG Hollands Midden is de afgelopen jaren al teruggebracht tot een minimaal niveau.
4. De gevolgen van autonome ontwikkelingen vanuit het perspectief van de organisatie (waaronder loonkostenontwikkeling) worden in de begroting en de begrotingswijzigingen verwerkt.
5. De begroting voor 2019 en de meerjarenbegroting wordt op basis van deze uitgangspunten opgesteld.
6. Indien gemeenten een taakstellende reductie van de exploitatie doorgevoerd willen zien, kan het Algemeen Bestuur besluiten tot mitigering van bepaalde taken in schil 1 en kan het PPG aangeven welke taken in schil 2 niet of in mindere mate dienen te worden uitgevoerd.

8.3 Indexering 2020

Uitgangspunten van gemeenschappelijke regelingen

Om recht te doen aan de hierboven genoemde uitgangspunten 4 en 6, wordt in de begroting een indexering gehanteerd, waarmee de gevolgen van autonome ontwikkelingen zijn verwerkt in de begroting.

Over een eensluidende afspraak over de te hanteren indexering zijn de gemeenschappelijke regelingen (GR'en) nog in overleg met de werkgroep Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen (WG FKGR). Dit overleg vindt plaats in de periode tussen oktober 2018 en maart 2019. In de tussentijd hebben de GR'en zelf al hun huiswerk gemaakt, mede met het oog op de kadernota, waarin een proforma indicatie van de indexering genoemd dient te worden.

Het advies van de GR'en over de systematiek is als volgt:

- Kies één eenduidige systematiek (bij voorkeur voor alle GR'en) met indexeringen die vooraf zijn bepaald.
- Hanteer een gedifferentieerde index (loonkosten en materiële kosten).
- Compenseer de werkelijke kostenstijging, dus hanteer een methodiek van nacalculatie.
- Houd verschillen tussen begroting en werkelijkheid zo klein mogelijk.
- Verwerk de stijgingen of dalingen in de begroting, niet via begrotingswijzigingen.

In de recente brief die de WG FKGR aan de colleges heeft verstuurd wordt een ander voorstel gedaan. Dat is de reden dat de besturen van de gemeenschappelijke regelingen in overleg gaan met de werkgroep. Benadrukt dient te worden dat het overleg met de WG FKGR de komende periode nog tot nieuwe afspraken en nieuwe bedragen kan leiden. De getallen die in de rest van deze versie van de kadernota worden gepresenteerd zijn gebaseerd op de meest reële verwachting voor de stijging van de loonkosten voor overheden.

Uitwerking voor de RDOG Hollands Midden

Op basis van de tot nu toe gehanteerde uitgangspunten is de index op de gemeentebijdrage voor de RDOG Hollands Midden in 2020 4,06%. De rekenkundige uitwerking van de systematiek is opgenomen als bijlage 4.

8.4 Gemeentebijdrage, wijzigingen ten opzichte van 2019

De wijzigingen zijn hieronder samengevat. De mutatie is €3.650k, de gemeentebijdrage stijgt naar €43.354k. In de laatste kolom staat of de gemeenten voor de stijging (geheel of vrijwel geheel) worden gecompenseerd.

(€1.000)		Bedrag	Compensatie
Gemeentebijdrage BPI/BPK 2019		39.704	
Toename aantal inwoners en kinderen		410	nee
– Taakuitbreiding 2019 Veilig Thuis (in 2019 via subsidie Centrumgemeenten)	1.200		
– Taakuitbreiding 2020 Veilig Thuis	118		
Veilig Thuis		1.318	ja
Rijksvaccinatieprogramma		230	ja
Indexering		1.692	ja
Gemeentebijdrage BPI/BPK 2020		43.354	

Vertrekpunt voor de hoogte van de gemeentebijdrage is de meest recent vastgestelde begroting 2019. De gemeentelijke bijdrage per inwoner (BPI) en bijdrage per kind 0-4 jaar (BPK) wijzigt als gevolg van de volgende ontwikkelingen:

Toename aantal inwoners en kinderen

Wijzigingen ten gevolge van verandering van het aantal inwoners en kinderen 0-4 jaar in de regio. Er is sprake van een toename van 7.420 inwoners en van een toename van 413 kinderen 0-4 jaar. Het effect op de gemeentebijdrage bij de tarieven 2019 is €410k:

- In 2019 is de BPI/BPK gelijk aan €36,54 x 786.940 inwoners + €340,29 x 32.172 kinderen = €39.704k.
- In 2020 is het startpunt gelijk aan €36,54 x 794.360 inwoners + €340,29 x 32.585 kinderen = €40.114k.

Wijzigingen van taken in schil 1

Voor de taken in schil 1 en de bedrijfsvoering RDOG Hollands Midden zijn er geen besluiten genomen door het DB RDOG Hollands Midden over inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van 2019. Consequentie is dat de bijdrage 2020 (afgezien van indexatie) gelijk is aan de bijdrage in 2019.

Wijzigingen van taken in schil 2

Voor de taken in schil 2 die worden bekostigd via de gemeentebijdrage worden de enkele wijzigingen voorzien. Dit betreft Veilig Thuis en het Rijksvaccinatieprogramma. Voor de overige taken heeft het gesprek met het PPG over de opdracht niet geleid tot financiële consequenties voor de gemeentebijdrage 2020 (BPI/BPK).

Veilig Thuis

Voor de taak **Veilig Thuis** wordt voor de extra taken rekening gehouden met de omvang van de DUVO-uitkering over 2020. De kostenraming wordt derhalve verhoogd met een bedrag tot €1.318k, een stijging van €118k ten opzichte van 2019. Dit is een beperktere raming dan Q-Consult heeft bepaald, die komt bij het basisscenario uit op een stijging van €232k. Vooralsnog wordt er van uitgegaan dat de DUVO-uitkering wordt verdeeld over de gemeenten, opdat de bijdrage via de BPI aan de RDOG Hollands Midden wordt bekostigd.

Gemeenten en RDOG Hollands Midden zijn in gesprek over de scenario's voor de aankomende periode. Er wordt een nieuw onafhankelijk onderzoek gedaan in opdracht van het PPG over de mogelijke scenario's voor de regio Hollands Midden. Op basis van de uitkomsten van dit onafhankelijk onderzoek wordt de raming van de kosten voor Veilig Thuis in de Programmabegroting 2020 bijgesteld en aan de gemeenten voorgelegd.

Het risico op verdere kostenstijgingen door een toename van het aantal meldingen, mede door nieuwe wetgeving, is groot. In de risicoparagraaf in de Concept Programmabegroting 2020 zal het risico worden gekwantificeerd.

Rijksvaccinatieprogramma (RVP)

Er is voor 2020 rekening gehouden met de wijzigingen in het RVP waarover de minister in juli 2018 heeft besloten. Voor het RVP wordt de bijdrage geschat op een lager niveau dan in 2019 vanwege een incidentele inhaalslag voor de inenting tegen meningokokken in 2019. De toename voor 2019 was €495k, waarvan €265k

incidenteel. In 2019 worden de kosten ten gevolge van deze wijzigingen nog rechtstreeks bekostigd via het RIVM. Vanaf 2020 worden ook deze extra middelen naar verwachting vergoed via het gemeentefonds. Voor gemeenten is deze ontwikkeling kostenneutraal.

Wijzigingen van taken in schil 3 en 4

De wijzigingen in de taken voor schil 3 en 4 komen niet tot uiting in de gemeentebijdrage 2020. In de begroting RDOG Hollands Midden zal een schatting van de opbrengsten voor de taken in schil 3 en 4 opgenomen zijn.

Indexering

Op basis van de weging van de verhouding personele lasten / overige lasten, is de index op de gemeentebijdrage voor de RDOG Hollands Midden in de Kadernota 2020 gelijk aan $4,60\% \times 80\% + 1,90\% \times 20\% = 4,06\%$.

Over een eensluidende afspraak over de te hanteren indexering zijn de GR'en nog in overleg met de WG FKGR.

8.5 Gemeentebijdrage, bijdrage per inwoner (BPI) en bijdrage per kind (BPK)

BPI/BPK 2019

In de programmabegroting 2019 bedraagt de BPI/BPK €39.704k. Dit bedrag heeft voor €37.705k betrekking op het programma GGD en voor €1.999k op het programma Geneeskundige Hulpverlening.

(€1.000)	Inwoners 2019	Kinderen 2019	Totaal	Correctie herverdeling VT CIT JPT	BPI/BPK 2019	GGD	GHOR
Tarief BPI Tarief BPK			€36,54 €340,29			€34,00 €340,29	€2,54
Alphen aan den Rijn	108.918	4.517	5.517	82	5.599	5.322	277
Bodegraven-Reeuwijk	33.731	1.485	1.738	31	1.769	1.683	86
Gouda	71.757	3.149	3.693	59	3.752	3.570	182
Hillegom	21.313	779	1.043	3	1.046	992	54
Kaag en Braassem	26.377	995	1.302	-53	1.249	1.182	67
Katwijk	64.546	3.070	3.402	5	3.407	3.243	164
Krimpenwaard	55.218	2.223	2.774	25	2.799	2.659	140
Leiden	123.752	4.705	6.124	-3	6.121	5.807	314
Leiderdorp	27.129	1.082	1.360	-16	1.344	1.275	69
Lisse	22.713	866	1.125	-24	1.101	1.043	58
Nieuwkoop	27.914	1.091	1.391	-53	1.338	1.267	71
Noordwijk	42.191	1.466	2.041	-45	1.996	1.889	107
Oegstgeest	23.601	1.011	1.207	-31	1.176	1.116	60
Teylingen	36.092	1.360	1.783	-5	1.778	1.686	92
Voorschoten	25.319	1.064	1.287	-15	1.272	1.208	64
Waddinxveen	26.536	1.203	1.379	8	1.387	1.319	68
Zoeterwoude	8.371	295	406	-1	405	384	21
Zuidplas	41.462	1.811	2.132	33	2.165	2.060	105
Totaal	786.940	32.172	39.704	0	39.704	37.705	1.999

De BPI/BPK is gelijk aan $€36,54 \times 786.940 \text{ inwoners} + €340,29 \times 32.172 \text{ kinderen} = €39.704k$.

BPI/BPK 2020

De BPI/BPK wijzigt in 2020 ten opzichte van 2019 door de toename van het aantal inwoners en kinderen, de extra financiering van VT, de uitbreiding van het RVP en de indexering. Samen geeft dat het volgende beeld.

(€1.000)	BPI/BPK	Vellig Thuis	RVP	Index 4,06%	Totaal	Correctie herverdeling VT CIT JPT	BPI/BPK 2020
Tarief BPI	€36,54	€1,66	€0,00	€1,55	€39,75		
Tarief BPK	€340,29	€0,00	€7,08	€14,10	€361,47		
Alphen aan den Rijn	5.548	182	32	233	5.995	41	6.036
Bodegraven-Reeuwijk	1.768	56	11	75	1.910	15	1.925
Gouda	3.723	121	22	157	4.023	30	4.053
Hillegom	1.084	36	6	46	1.172	2	1.174
Kaag en Braassem	1.308	44	7	56	1.415	-27	1.388
Katwijk	3.410	108	22	143	3.683	2	3.685
Krimpenerwaard	2.827	92	17	119	3.055	13	3.068
Leiden	6.099	206	32	257	6.594	-1	6.593
Leiderdorp	1.355	45	8	57	1.465	-8	1.457
Lisse	1.133	38	6	48	1.225	-12	1.213
Nieuwkoop	1.417	47	8	60	1.532	-26	1.506
Noordwijk	2.071	71	11	87	2.240	-22	2.218
Oegstgeest	1.223	40	7	52	1.322	-16	1.306
Teylingen	1.821	61	10	77	1.969	-3	1.966
Voorschoten	1.290	42	7	55	1.394	-8	1.386
Waddinxveen	1.455	46	9	61	1.571	4	1.575
Zoeterwoude	408	14	2	17	441	-1	440
Zuidplas	2.174	69	13	92	2.348	17	2.365
Totaal	40.114	1.318	230	1.692	43.354	0	43.354

In 2020 is het startpunt gelijk aan €36,54 x 794.360 inwoners + €340,29 x 32.585 kinderen = €40.114k. De indexering is 4,06% x (€39.704k + €410k + €1.318k + €230k) = €1.692k. De op basis van de inwoner- en kinderaantallen berekende BPI/BPK per gemeente staat in de kolom 'Totaal'. Hierop wordt nog eenmaal de correctie voor de herverdeelde effecten van de vereenvoudiging van de financiering VT, CIT, JPT toegepast.

(€1.000)	Totaal	Correctie herverdeling VT CIT JPT	BPI/BPK 2020	GGD	GHOR	BPI	BPK
Tarief BPI	€39,75			€37,11	€2,64	€39,75	
Tarief BPK	€361,47			€361,47			€361,47
Alphen aan den Rijn	5.995	41	6.036	5.706	289	4.360	1.635
Bodegraven-Reeuwijk	1.910	15	1.925	1.820	90	1.349	561
Gouda	4.023	30	4.053	3.831	192	2.890	1.133
Hillegom	1.172	2	1.174	1.114	58	867	305
Kaag en Braassem	1.415	-27	1.388	1.345	70	1.058	357
Katwijk	3.683	2	3.685	3.512	171	2.582	1.101
Krimpenerwaard	3.055	13	3.068	2.908	147	2.212	843
Leiden	6.594	-1	6.593	6.266	328	4.941	1.653
Leiderdorp	1.465	-8	1.457	1.393	72	1.081	384
Lisse	1.225	-12	1.213	1.165	60	904	321
Nieuwkoop	1.532	-26	1.506	1.457	75	1.124	408
Noordwijk	2.240	-22	2.218	2.127	113	1.696	544
Oegstgeest	1.322	-16	1.306	1.259	63	950	372
Teylingen	1.969	-3	1.966	1.872	97	1.454	515
Voorschoten	1.394	-8	1.386	1.327	67	1.012	382
Waddinxveen	1.571	4	1.575	1.498	73	1.096	475
Zoeterwoude	441	-1	440	419	22	335	106
Zuidplas	2.348	17	2.365	2.238	110	1.665	683
Totaal	43.354	0	43.354	41.257	2.097	31.576	11.778

In de voorgaande tabel is de BPI/BPK 2020 uitgesplitst in GGD en GHOR en in BPI en BPK. Het BPI/BPK-bedrag over 2020 is weergegeven in de kolom 'BPI/BPK 2020'.

De inwoner- en kinderaantallen (0 tot 4 jaar) voor 2020 zijn die per 1 januari 2018. De aantallen staan in de volgende tabel. Deze aantallen zullen zoals gebruikelijk ook worden gehanteerd in de programmabegroting.

Voorschoten werkt samen met de regio Haaglanden. Zij maakt geen gebruik van het CIT in de regio Hollands Midden. Bij het besluit tot vereenvoudiging van de financiering is besloten dat het aandeel van Voorschoten (€39k) wel wordt meegenomen in de BPI-berekening, maar deze gemeente krijgt dat aandeel gecrediteerd.

Herverdeeleffecten overgang financiering VT, CIT en JPT naar de BPI

De herverdeeleffecten bij de overgang van de financiering van VT, CIT en JPT van subsidies naar de BPI worden met een overgangsregeling in drie jaar afgebouwd. Hieronder staat wat daarover de correctie voor de herverdeeleffecten op de BPI is.

(€1.000)	Effect		Correctie herverdeling 2019	Correctie herverdeling 2020	Correctie herverdeling 2021	Inwoners 2020	Kinderen 2020
	VT	CIT JPT					
Alphen aan den Rijn	-123		82	41	0	109.682	4.525
Bodegraven-Reeuwijk	-46		31	15	0	33.948	1.550
Gouda	-89		59	30	0	72.700	3.134
Hillegom	-5		3	2	0	21.812	843
Kaag en Braassem	80		-53	-27	0	26.625	986
Katwijk	-7		5	2	0	64.956	3.045
Krimpenerwaard	-38		25	13	0	55.644	2.332
Leiden	4		-3	-1	0	124.306	4.574
Leiderdorp	24		-16	-8	0	27.197	1.063
Lisse	36		-24	-12	0	22.746	887
Nieuwkoop	79		-53	-26	0	28.269	1.129
Noordwijk	67		-45	-22	0	42.661	1.506
Oegstgeest	47		-31	-16	0	23.887	1.030
Teylingen	8		-5	-3	0	36.584	1.423
Voorschoten	23		-15	-8	0	25.453	1.059
Waddinxveen	-12		8	4	0	27.578	1.314
Zoeterwoude	2		-1	-1	0	8.430	294
Zuidplas	-50		33	17	0	41.882	1.891
Totaal	0		0	0	0	794.360	32.585

8.6 Gemeentebijdrage, bijdrage per taak

BPI/BPK 2019

De volgende tabel geeft een overzicht van de gemeentebijdrage per taak voor het jaar 2019. De tabel is ontleend aan de Programmabegroting 2019 RDOG Hollands Midden.

(€1.000)	Tarief BPI	Tarief BPK	BPI 2019	BPK 2019	BPI/BPK 2019
<i>Inwoners</i>	786.940		786.940		786.940
<i>Kinderen 0-4 jaar</i>		32.172		32.172	32.172
Infectieziektenbestrijding	1,94		1.529		1.529
Epidemiologie en gezondheidsbeleid	0,73		578		578
Tuberculosebestrijding	0,69		540		540
Gezondheidsbevordering	0,68		539		539
Soa / Sense	0,58		454		454
Medische milieukunde	0,51		400		400
Lijkschouw	0,43		340		340
Technische hygiënezorg	0,14		110		110
Crisisplan Publieke Gezondheid	0,07		59		59
Wettelijke taken GGD	5,77	0,00	4.549	0	4.549
Veilig Thuis (VT)	9,13		7.185		7.185
Crisisinterventieteam (CIT)	1,49		1.173		1.173
Jeugdpreventieteam (JPT)	1,58		1.243		1.243
Meldpunt Zorg en Overlast	0,82		642		642
Basiszorgcoördinatie Kwetsbare Kinderen	0,70		551		551
Maatschappelijke Zorg, preventie en beleid	0,38		300		300
Openbare O&V HV-online en BOPZ-online	0,15		115		115
Maatschappelijke Zorg en Veilig Thuis	14,25	0,00	11.209	0	11.209
JGZ 0-4 jaar		289,53	0	9.315	9.315
JGZ 4-19 jaar	13,00		10.229	0	10.229
Rijksvaccinatieprogramma		45,88	0	1.476	1.476
CJG dienstverlening	0,66		520	0	520
Beleidsadvisering jeugd	0,32		250	0	250
Prenatale voorlichting		4,88	0	157	157
Publieke Zorg voor de Jeugd	13,98	340,29	10.999	10.948	21.947
Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)	34,00	340,29	26.757	10.948	37.705
Geneeskundige Hulpverlening (GHOR)	2,54	0,00	1.999	0	1.999
Totaal	36,54	340,29	28.756	10.948	39.704
Correctie herverdeling VT CIT JPT			0	0	0
BPI/BPK 2019			28.756	10.948	39.704

BPI/BPK 2020

De volgende tabel geeft een overzicht van de gemeentebijdrage per taak voor het jaar 2020. De tabel laat zien hoe de gemeentebijdrage de kosten van de verschillende taken dekt.

(€1.000)	Tarief BPI	Tarief BPK	BPI 2020	BPK 2020	BPI/BPK 2020
<i>Inwoners</i>			794.360		794.360
<i>Kinderen 0-4 jaar</i>				32.585	32.585
Infectieziektenbestrijding	2,00		1.588		1.588
Epidemiologie en gezondheidsbeleid	0,76		604		604
Tuberculosebestrijding	0,72		572		572
Gezondheidsbevordering	0,71		564		564
Soa / Sense	0,60		477		477
Medische milieukunde	0,53		421		421
Lijkschouw	0,45		357		357
Technische hygiënezorg	0,15		119		119
Crisisplan Publieke Gezondheid	0,07		56		56
Wettelijke taken GGD	5,99	0,00	4.758	0	4.758
Veilig Thuis (VT)	11,23		8.921		8.921
Crisisinterventieteam (CIT)	1,55		1.231		1.231
Jeugdpreventieteam (JPT)	1,64		1.303		1.303
Meldpunt Zorg en Overlast	0,85		675		675
Basiszorgcoördinatie Kwetsbare Kinderen	0,73		580		580
Maatschappelijke Zorg, preventie en beleid	0,40		318		318
Openbare O&V HV-online en BOPZ-online	0,17		135		135
Maatschappelijke Zorg en Veilig Thuis	16,57	0,00	13.163	0	13.163
JGZ 0-4 jaar		301,28	0	9.816	9.816
JGZ 4-19 jaar	13,53		10.748	0	10.748
Rijksvaccinatieprogramma		55,11	0	1.796	1.796
CJG dienstverlening	0,69		548	0	548
Beleidsadvisering jeugd	0,33		262	0	262
Prenatale voorlichting		5,08	0	166	166
Publieke Zorg voor de Jeugd	14,55	361,47	11.558	11.778	23.336
Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)	37,11	361,47	29.479	11.778	41.257
Geneeskundige Hulpverlening (GHOR)	2,64	0,00	2.097	0	2.097
Totaal	39,75	361,47	31.576	11.778	43.354
Correctie herverdeling VT CIT JPT			0	0	0
BPI/BPK 2020			31.576	11.778	43.354

Bijlage 1: Overzicht van taken GGD per schil

Het huidige takenpakket van de RDOG Hollands Midden is divers. Het takenpakket omvat wettelijke GGD-taken, wettelijke gemeentetaken die door colleges zijn opgedragen aan de RDOG Hollands Midden en niet-wettelijke taken. Het traject RDOG2020 heeft geleid tot nieuwe afspraken over de indeling van de verschillende taken, die daarna bekend zijn komen te staan als 'het schillenmodel'. Het 'schillenmodel van de GGD' ordent het takenpakket van de GGD naar de basis: is deze wettelijk opgelegd of hebben gemeenten beleidsruimte?

De schillen zijn als volgt ingedeeld:

- Schil 1 bevat de taken die de gemeenten wettelijk bij een GGD moeten onderbrengen. Meestal is de taak benoemd in de wet Publieke Gezondheid (WPG), maar de taak kan ook voortkomen uit andere wetten, bijvoorbeeld de taak toezicht kinderopvang.
- Schil 2 bevat wettelijke gemeentetaken, die de gemeenten ook bij andere organisaties dan een GGD kunnen onderbrengen, maar waarbij de gemeenten in de regio Hollands Midden besloten hebben die bij de GGD onder te brengen, hetzij als collectief van alle 18 gemeenten (schil 2a), hetzij als deelcollectief (schil 2b). Het betreft bijvoorbeeld de Jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar en de OGGZ-taken van de GGD.
- Schil 3 bevat niet-wettelijke taken die gemeenten hebben ondergebracht bij de RDOG Hollands Midden. Het betreft bijvoorbeeld ondersteunende activiteiten in het CJG van enkele gemeenten die worden gefinancierd door middel van een subsidierelatie.
- Schil 4 bevat taken die andere organisaties dan gemeenten bij de RDOG Hollands Midden hebben ondergebracht.

Hieronder staat een overzicht van alle verschillende taken per schil in 2020.

Schil	Omschrijving	Financiering
Schil 1: Wettelijke GGD-taken		
1	Infectieziektebestrijding	BPI
1	Seksuele gezondheid; Collectieve preventieactiviteiten	BPI
1	Tuberculosebestrijding (TBC)	BPI
1	Medische Milieukunde (MMK)	BPI
1	Technische hygiënezorg (THZ)	BPI
1	Gezondheidsbevordering jeugd	BPI
1	Beleidsadvisering jeugd	BPI
1	Inspectie kinderopvang	Factuur per inspectie
1	Epidemiologie: Groepsgerichte monitoring	BPI
1	Advisering Gezondheidsbeleid en Gezondheidsbevordering volwassenen	BPI
1	RDOG Crisisplan Publieke Gezondheid	BPI
Schil 2: Wettelijke gemeentetaken		
2a	Lijkschouw	BPI
2a	Prenatale voorlichting en zorg	BPK
2a	Jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar	BPI (JGZ4-19 jaar) BPK (JGZ 0-4 jaar)
2a	Calamiteitenteam jeugd en zedenzaken	BPI (advies) en aanvullende factuur (coördinatie)
2a	Rijksvaccinatieprogramma	BPK
2a	CJG Dienstverlening (website, CJG Advies, CJG telefonie, JeugdMATCH)	BPI en aanvullende subsidie JeugdMATCH
2a	Verslavingspreventie; regionaal	Subsidies
2a	Maatschappelijke Zorg, preventie, beleid, participatie en herstel	BPI
2a	Meldpunt Zorg en Overlast	BPI en subsidie centrumgemeenten
2a	Regisseur complexe gezinnen- bemoeizorg voor kwetsbare kinderen	BPI
2a	Veilig Thuis (Advies en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling)	BPI
2a	Veilig Thuis, preventie en beleid	BPI
2a	BOPZ- online	BPI
2a	Huisverbod- online	BPI
2a	Jeugd Preventie team	BPI
2a	Crisis interventie team	BPI
2b	Toezicht Wmo	Inkoop gemeenten
2b	Verslavingspreventie Midden Holland	Subsidie centrumgemeente
2b	verslavingspreventie Holland Rijnland	Subsidie centrumgemeente

Schil	Omschrijving	Financiering
Schil 3: Niet-wettelijke gemeentetaken		
3	Sociaal medische advisering	Inkoop gemeenten
3	Gezondheidsbevordering Leiden inclusief JOGG	Inkoop gemeenten
3	De pedagoog in het CJG	Subsidie gemeenten
3	Basispreventie flexibele opvoedondersteuning	Subsidie gemeenten
3	Facilitair bureau (CJG cursusbureau)	Subsidie gemeenten
3	Groepsvoorlichting / cursussen uitgevoerd door JGZ	Subsidie gemeenten
3	Digitaal loket (buurboek ZHN)	Subsidie gemeenten
3	CJG dienstverlening	Subsidie gemeenten
3	Preventieve Logopedische Zorg	Subsidie gemeenten
	Coördinatie !G1P	Subsidie gemeenten
3	Verslavingspreventie; Katwijk	Subsidie gemeenten
3	Overige producten PZJ advisering leerplicht onderwijs	Inkoop gemeenten
3	Overige producten PZJ wijkgerichte gezondheidsbevordering Leiden	Inkoop gemeenten
3	Overige producten PZJ weerbaarheid gekoppeld aan een leefstijlthema	Inkoop gemeenten
3	Overige producten PZJ; VVE	Inkoop gemeenten
3	Overige producten PZJ : Het Mamacafé Leiden	Inkoop gemeenten
3	Overige producten PZJ : migrantensprekuren Leiden	Inkoop gemeenten
3	Overige producten; startblokkongelijkheid gemeente Bodegraven Reeuwijk	Subsidie gemeenten
3	Deelname ondersteuningsteams primair onderwijs Katwijk	Subsidie gemeenten
3	Huisvestingskosten CJG	Inkoop gemeenten
3	Monitor maatschappelijke zorg	Inkoop gemeenten
3	Overige producten: onderzoek in opdracht van gemeenten	Inkoop gemeenten
Schil 4: Taken voor andere organisaties (niet gemeenten)		
4	Publieke gezondheidszorg Asielzoekers (PGA)	COA
4	Subsidies opleiding Arts Maatschappij en Gezondheid	VWS
4	Academische Werkplaats PG Noordelijk Zuid-Holland	Zon MW
4	Inzet Academische Werkplaats SAMEN	Zon MW
4	Wijzer in de wijk	Zon MW
4	THZ; derden (inspecties hygiëne, gezondheid veiligheid)	Diverse organisaties
4	Infectieziektebestrijding derden (o.a. inzet op antibioticaresistentie)	Diverse organisaties
4	Tuberculosebestrijding derden (m.n. vergoeding zorgverzekeraars)	Diverse organisaties
	SMA , opbrengsten derden	Diverse organisaties
4	Forensische Geneeskunde	Politie
4	Reizigerszorg	particulieren
4	Groepsvaccinaties	Diverse organisaties
4	Besmettingsaccidenten	Diverse organisaties
4	Seksuele gezondheid; ASG regeling en HBV-campagne	Ministerie VWS
4	JGZ aan expats	Internationale school
4	JGZ dienstverlening Heineken	Heineken
4	Externe vertrouwenspersoon scholen	Scholen
4	Gezondheidsbevordering; jeugdimpuls	Subsidies
4	Sociale veiligheid; (bijdrage sociaal veiligheidsbeleid scholen)	Scholen
4	Levering facilitaire diensten enkele sociale teams/JGT's	Jeugdhulporganisatie

Bijlage 2: Maatschappelijke effecten en indicatoren

De gemeenten hebben in het kader van het onderzoek RDOG2020 voor twee belangrijke taken maatschappelijke effecten benoemd, deze uitgesplitst in deeleffecten, aangegeven wie daar een rol in spelen en welke rol de GGD daarbinnen heeft. Vervolgens zijn indicatoren bij de deeleffecten benoemd. De uitkomsten van het onderzoek zijn samengevat in het rapport 'Gezond GeregID'.

Het beoogde maatschappelijke effect voor de jeugdgezondheidszorg is: Kinderen groeien gezond op.
Het beoogde maatschappelijke effect voor de bestrijding huiselijk geweld en kindermishandeling is: Huiselijk geweld en kindermishandeling komen niet voor.

Kinderen groeien gezond op

Het maatschappelijk effect 'Kinderen groeien gezond op' is onderverdeeld in de volgende deeleffecten:

1. Lichamelijk: kinderen functioneren lichamelijk goed.
2. Mentaal welbevinden: kinderen functioneren mentaal goed.
3. Zingeving: kinderen hebben een positief toekomstbeeld.
4. Kwaliteit van leven: kinderen zitten goed in hun vel.
5. Sociaal maatschappelijk participeren: kinderen doen mee.
6. Dagelijks functioneren: kinderen hebben de vaardigheden om voor zichzelf te zorgen.

Deeleffect 1: Lichamelijk functioneren: Kinderen functioneren lichamelijk goed

NB: omwille van de leesbaarheid zijn ouders/verzorgers niet steeds genoemd in de kolom: 'wie doen dit?', waar zij dus feitelijk steeds bovenaan staan.

Toelichting op het deeleffect

Wat gaan we daarvoor doen?	Wie doen dit?	(Afbakening) rol JGZ
Geven van voorlichting over normale groei en ontwikkeling van kinderen.	GGD: JGZ	Voorlichting geven aan jeugdigen en ouders over de "normale" groei en ontwikkeling van kinderen in hun leefwereld.
Screenen van de lichamelijke functies (zintuigen, motoriek en (op indicatie) medisch onderzoek)	GGD: Jeugdgezondheidszorg (JGZ) Huisartsen Paramedici Medisch specialisten	Signalering a.d.h.v. alg. lich. onderzoek Monitoring in individueel kind dossier (Digitaal Dossier (DD) JGZ) Advies, instructie, voorlichting (AIV) (kort durende) begeleiding op indicatie
Verwijzen na signaleren	GGD: JGZ Huisartsen	Kind en/of ouder verwijzen naar huisarts en/of specialist Erbij halen CJG: lokale wijkteams Samenwerken met behandelaar ter bevordering van zorgverlening aan kind(eren)
Uitvoeren rijksvaccinatieprogramma (RVP)	GGD: JGZ	Correct bewaren van de vaccins (Cold chain) bewaken Indicatie voor RVP vaststellen Vaccinaties geven en registreren

Wat gaan we daarvoor doen?	Wie doen dit?	(Afbakening) rol JGZ
Extra zorg bij risicokinderen (diabetes, overgewicht, motorische, spraak/taal achterstand)	GGD: JGZ Huisartsen	Inschatten zorgbehoefte bij kind en ouder AIV en zn. (kort durende begeleiding op basis van zorgbehoefte) Monitoring in DD JGZ Erbij halen CJG: lokale wijkteams Verwijzing naar specialist op indicatie
Signaleren van collectieve toe- dan wel afname van lichamelijke gezondheid en adviseren over beleid	GGD: JGZ GGD: Gezondheidsbevorderaars (GB) Onderwijs Voor- en naschoolse opvang	Signalering o.b.v. screening en monitoring dossiers Advisering van gemeenten m.b.t. beleid op basis van de signalering.

Indicatoren

Indicatoren	Wat zegt deze indicator?	Bron
% gebieden onder of boven de vaccinatiegraad om voldoende groepsimmunitet te garanderen per gemeente of postcode	Op individueel niveau biedt vaccinatie bescherming tegen ziekte (ook complicaties) en sterfte. Op groepsniveau voorkomt een vaccinatiegraad van minimaal 95% dat infectieziekten weer terugkomen, waardoor kwetsbare (nog) niet gevaccineerde kinderen tegen ziekten worden beschermd (groepsimmunitet). Een hoge vaccinatiegraad beschermt dus niet alleen de gevaccineerde kinderen, maar indirect de hele bevolking.	RIVM
% kinderen met gezond gewicht in de peuterperiode, groep 2, groep 7 primair onderwijs en in de onderbouw van het voortgezet onderwijs	Kinderen met een gezond gewicht ondervinden minder lichamelijke en mentale problemen. Daarmee is een gezond gewicht een indicator voor lichamelijk functioneren. Op de achtergrond monitort de GGD ook de aard van ongezond gewicht (meer overgewicht of meer ondergewicht).	DD JGZ van GGD
III. % van het aantal kinderen dat gezien is en dat verwezen is naar lichamelijke gezondheidszorg	Verwijzingen geven een beeld van de signalerende functie van de JGZ.	DD JGZ van GGD

Deeleffect 2: Mentaal welbevinden: Kinderen functioneren mentaal goed

Toelichting op het deeleffect

Wat gaan we daarvoor doen?	Wie doen dit?	(Afbakening) rol JGZ
Geven van voorlichting over normale mentale groei en ontwikkeling van kinderen.	GGD: JGZ	AIV aan jeugdigen en ouders over de "normale" groei en ontwikkeling van kinderen in hun leefwereld.
Screenen van de psychosociale en emotionele ontwikkeling van het kind	Ouders/ verzorgers Onderwijs Voor- en naschoolse opvang Informele zorg Maatschappelijke organisaties GGD: JGZ / GB / VT Lokale wijkteams	Afnemen van psychosociale vragenlijsten Observatie tijdens consulten
Verwijzen na signaleren	GGD: JGZ Onderwijs Voor- en naschoolse opvang Informele zorg Maatschappelijke organisaties Lokale wijkteams	Kind en/of ouder verwijzen naar huisarts specialist Erbij halen CJG: lokale wijkteams Samenwerken met behandelaar ter bevordering van zorgverlening aan kind(eren)
Extra zorg bij risicokinderen (depressie, druk gedrag, pesten)	GGD: JGZ / GB Gemeenten	Inschatten zorgbehoeften kind en hierop afstemmen AIV en/of (kortdurende) begeleiding Bij meervoudige problematiek in samenwerking met jeugdigen en ouders opstarten 1G1P en andere hulpverleners betrekken bij zorgplan
Signaleren van collectieve toe- dan wel afname van psychosociale gezondheid en adviseren over beleid	GGD: JGZ Onderwijs Voor- en naschoolse opvang Lokale wijkteams	Jeugdigen, ouders en professionals wisselen via o.a. klantarena's kennis en ervaringen uit ter bevordering van dienstverlening aan doelgroepen

Indicatoren

Indicatoren	Wat zegt deze indicator?	Bron
% kinderen met een lage score op de SDQ (Strength and Difficulties Questionnaire).	De GGD gebruikt de SDQ als screeningsinstrument. Bij een lage SDQ-totaalscore is de kans groot dat er geen sociaal-emotionele problemen aanwezig zijn. Daarmee is de SDQ-score een maat voor sociaal-emotioneel functioneren.	DD JGZ van GGD

Deeleffect 3: Zingeving: Kinderen hebben een positief toekomstbeeld**Toelichting op het deeleffect**

Wat gaan we daarvoor doen?	Wie doen dit?	(Afbakening) rol JGZ
Het bevorderen van een gezonde en veilige omgeving (thuis – wijk- school)	Ouders / verzorgers Informeel zorg Onderwijs Voor- en naschoolse opvang GGD: JGZ / GB / VT Maatschappelijke organisaties Gemeenten Koepelorganisaties	Verzamelen van gegevens op populatieniveau (thematisch, geografisch, per school, ...). Aan de hand van deze gegevens in overleg gaan met partners om gericht preventieve programma's te bepalen en uit te voeren
Bevorderen van bewust ouderschap en opvoeding	GGD: JGZ / GB Verloskundigen Kraamorganisaties Pedagogen	Voorlichting geven over en in gesprek gaan met (aanstaande) ouders over verwachtingen en rol in relatie als ouder/ partner/ gezin.

Indicatoren

Hier is nog geen goede indicator voor beschikbaar, dus moet nog doorontwikkeld worden in dit groeimodel.

Deeleffect 4: Kwaliteit van leven: kinderen zitten goed in hun vel**Toelichting op het deeleffect**

Wat gaan we daarvoor doen?	Wie doen dit?	(Afbakening) rol JGZ
Bevorderen van een sociaal-emotionele ontwikkeling in een veilige omgeving (thuis – wijk- school)	Ouders / verzorgers GGD: JGZ / GB Onderwijs Voor- en naschoolse opvang Lokale wijkteams	Signaleren van zowel beschermende als risicofactoren. Geven van individuele en collectieve preventieve voorlichting, advisering en begeleiding Zo nodig verwijzen naar specialistische hulp
Versterken opvoedingsvaardigheden ouders	GGD: JGZ / GB Lokale wijkteams Maatschappelijke organisaties	Geven van zowel individuele als collectieve preventieve voorlichting Bieden van (kortdurende) begeleiding bij lichte opvoedvragen
Signaleren of er sprake is van voldoende vraaggerichte diensten vanuit basisvoorzieningen	GGD: GB Gemeenten	Monitoring van gegevens t.b.v. gemeentelijke profielen Advisering aan gemeenten over behoeften inwoners
Extra zorg voor risicokinderen waaronder het toepassen van de meldcode bij vermoedens van kindermishandeling	GGD: JGZ / VT Lokale wijkteams Specialistische hulp Onderwijs Voor- en naschoolse opvang	Signalering van behoefte aan extra zorg en vermoedens van kindermishandeling Toepassen van meldcode Toeleiden naar specialistische hulp
Het verminderen van risico's in het opgroeien van kinderen (zie bijlage)	GGD: JGZ, Onderwijs Voor- en naschoolse opvang Huisartsen Lokale wijkteams Politie	Signaleren van vragen, behoeften, kennistekorten op genoemde onderwerpen Bieden van AIV en zn. Kortdurende begeleiding Monitoring in het DD JGZ Toeleiden naar professionele hulp
Het verminderen van problemen van kinderen door roken, alcohol of drugsgebruik van ouders	GGD: JGZ / GB Paramedici Lokale wijkteams Maatschappelijke organisaties Huisartsen Specialistische hulp	Signalering van gebruik van alcohol en/of drugs door (aanstaande) ouders Voorlichting geven over gevolgen van drugsgebruik voor (ongeboren) kind Toeleiden naar specialistische hulp voor begeleiding

Indicatoren

Indicatoren	Wat zegt deze indicator?	Bron
% 15/16 jarigen dat aangeeft niet te roken, geen alcohol te drinken en geen drugs te gebruiken	Jongeren die op deze leeftijd geen genotmiddelen gebruiken, hebben op latere leeftijd een lagere kans op problematisch gebruik van genotmiddelen en een hogere kwaliteit van leven. Jongeren die op deze leeftijd geen genotmiddelen gebruiken, hebben op latere leeftijd een lagere kans op problematisch gebruik van genotmiddelen en een hogere kwaliteit van leven.	EMOVO, jongerenpeiling (2013, 2019)
% zwangere vrouwen dat niet rookt, geen alcohol drinkt en geen drugs gebruikt tijdens de zwangerschap	Genotmiddelengebruik in de zwangerschap heeft schadelijke effecten op groei en ontwikkeling van het ongeboren kind. Een hoog percentage vrouwen dat geen genotmiddelen gebruikt tijdens de zwangerschap zorgt daarmee voor een hogere kwaliteit van leven van kinderen.	DD JGZ van GGD
% gezinnen dat moeite heeft met rondkomen en/of schulden heeft	In deze gezinnen is een grotere kans op stress (risicofactor kindermishandeling) en op geringere maatschappelijke participatie.	Volwassenmonitor (2012, 2016)
% 11-18 jarige V.O. scholieren dat zijn gezondheid als "goed" ervaart	'Ervaren gezondheid' geeft een eigen inschatting van jongeren op hun mentale en lichamelijke gezondheid. Het betreft een momentopname, maar is wel een maat voor de ervaren kwaliteit van leven.	EMOVO, jongerenpeiling (2013, 2019)
% 15/16-jarigen dat aangeeft geen extreme uitingen van psychosociale problemen heeft (suicidegedachten, automutilatie, problemen met ingrijpende gebeurtenissen)	Deze uitingen van psychosociale problemen zijn de meest extreme vorm. Jongeren zonder deze uitingen geven een betere kwaliteit van leven aan dan de groep die wel deze uitingen heeft. Het is van belang te beseffen dat de EMOVO een momentopname is en dat deze leeftijdsgroep in zijn algemeenheid sterke stemmingswisselingen heeft.	EMOVO

Deeleffect 5: Sociaal maatschappelijk participeren: kinderen doen mee**Toelichting op het deeleffect**

Wat gaan we daarvoor doen?	Wie doen dit?	(Afbakening) rol JGZ
Preventie van schooluitval en schoolverzuim door signaleren van gezondheidsproblemen en belemmeringen voor schoolbezoek	GGD: JGZ Onderwijs Voor- en naschoolse opvang Lokale wijkteams Leerplichtambtenaren Gemeenten	Begeleiding van jongeren en ouders Samenwerking met school, leerplicht e.a. Toeleiden zn. naar specialistische hulp Monitoring in DD JGZ
Preventie van overmatig middelengebruik door jeugdigen	GGD: JGZ / GB Huisarts Lokale wijkteams Maatschappelijke organisaties Politie HALT Ziekenhuizen	Geven van individuele en collectieve preventieve voorlichting Toeleiden naar specialistische hulp bij individuele cases
Ondersteunen van ouders bij de opvoeding	GGD: JGZ Onderwijs Voor- en naschoolse opvang Informeel zorg Maatschappelijke organisaties Lokale wijkteams	Inschatten zorgbehoeften en op basis hiervan bieden van AIV en zn. (kortdurende) begeleiding Toeleiden naar specialistische hulp indien begeleiding door JGZ onvoldoende blijkt Monitoring in DD JGZ
Jeugdigen motiveren tot sport of een andere manier van participeren in de samenleving	GGD: JGZ / GB Informeel zorg Onderwijs Voor- en naschoolse opvang Maatschappelijke organisaties Gemeenten	Signaleren van deelname aan sport- en andere buitenschoolse activiteiten Monitoren van deze signalen en omzetten in beleidsadviezen t.b.v. gemeenten en scholen
Ondersteuning bieden aan jeugdigen bij emotionele en gedragsproblemen	GGD: JGZ Huisartsen Maatschappelijke organisaties Lokale wijkteams Specialistische hulp	Signaleren van risicofactoren op emotionele en gedragsproblemen Bieden van kort durende begeleiding Toeleiden zn. naar specialistische hulp Monitoren in DD JGZ

Indicatoren

Indicatoren	Wat zegt deze indicator?	Bron
% kinderen (4-12, 12+) met problematisch verzuim op school	Verzuim op school is een belangrijke indicator voor (latere) maatschappelijke deelname. Als dit percentage afneemt, krijgen meer kinderen de kans om nu en in de toekomst maatschappelijk te participeren.	Leerplicht
% driejarigen dat gebruik maakt van peuterspeelzaal en/of kinderdagverblijf	Het percentage kinderen dat gebruik maakt van deze professionele voorzieningen geeft aan in hoeverre kinderen contacten hebben buiten hun eigen kring.	DD JGZ van de GGD
% 10/11-jarigen dat wekelijks aan sport doet	Indicatie voor het aantal kinderen dat wekelijks participeert in sportieve activiteiten. Deels individueel, deels in groepsverband. Een hoger percentage geeft een hogere sociaal-maatschappelijke participatie aan.	DD JGZ van de GGD

Deeleffect 6: Dagelijks functioneren: kinderen hebben de vaardigheden om voor zichzelf te zorgen**Toelichting op het deeleffect**

Wat gaan we daarvoor doen?	Wie doen dit?	(Afbakening) rol JGZ
Bevorderen van de groei naar zelfredzaamheid	GGD: JGZ / VT Informeel zorg Maatschappelijke organisaties Lokale wijkteams Onderwijs, voor- en naschoolse opvang Specialistische hulp	Inschatten zorgbehoeften en op basis hiervan bieden van AIV en zn. (kortdurende) begeleiding Toeleiden naar specialistische hulp indien begeleiding door JGZ onvoldoende blijkt Monitoring in DD JGZ
Jeugdigen motiveren tot sport of een andere wijze van sociale interactie	GGD: JGZ / GB Onderwijs, voor- en naschoolse opvang Maatschappelijke organisaties Informeel zorg Gemeenten	Signaleren van deelname aan sport- en andere buitenschoolse activiteiten Monitoren van deze signalen en omzetten in beleidsadviezen t.b.v. gemeenten en scholen
Versterken opvoedingsvaardigheden ouders (o.a. rolmodel)	GGD: JGZ / GB Lokale wijkteams Maatschappelijke organisaties	Geven van zowel individuele als collectieve preventieve voorlichting Bieden van (kortdurende) begeleiding bij lichte opvoedvragen

Indicatoren

Indicatoren	Wat zegt deze indicator?	Bron
% 23-jarigen met een startkwalificatie	Deze jongeren hebben het minimale onderwijsniveau dat nodig is om serieus kans te maken op duurzaam geschoold werk. Als het percentage toeneemt, kunnen meer jongeren voorzien in hun dagelijkse behoeften.	Ministerie van Onderwijs
% ouders dat aangeeft op de GIZ zich zeker te voelen en de opvoeding aan te kunnen (basiszorg)	Competente ouders is een belangrijke voorspeller van het welzijn van kinderen en zijn van belang voor hun dagelijks functioneren. Als het percentage ouders dat zich zeker voelt en zegt de opvoeding zelf aan te kunnen toeneemt, betekent het dat meer kinderen opgroeien in een omgeving waar goed voor hun gezorgd wordt. Bovendien wordt er minder beroep op professionele hulpverlening gedaan.	DD JGZ van de GGD

Huiselijk geweld en kindermishandeling komen niet voor

Het maatschappelijk effect 'Huiselijk geweld en kindermishandeling komen niet voor' is onderverdeeld in de volgende deeleffecten:

1. Huiselijk geweld en kindermishandeling zijn bespreekbaar en worden voorkomen
2. Huiselijk geweld en kindermishandeling worden direct gesignaleerd en de signaleerder zet vervolgens de juiste stappen.
3. Huiselijk geweld en kindermishandeling worden snel en duurzaam gestopt.
4. Er is geen overdracht van geweld van generatie op generatie.

Deeleffect 1: Huiselijk geweld en kindermishandeling zijn bespreekbaar en worden voorkomen

Toelichting op het deeleffect

Wat gaan we daarvoor doen?	Wie doen dit?	(Afbakening) rol VT
Publiekscampagnes	Landelijke overheid Landelijke media GGD Lokale media Gemeenten	Informeren van gemeenten over landelijk ophanden zijnde campagnes Ontwikkelen en aanbieden/verspreiden communicatiemateriaal voor gemeenten
Aandacht voor de mogelijkheid van huiselijk geweld en kindermishandeling in casuïstiekbesprekingen	GGD Politie Onderwijs Huisartsen/eerstelijnszorg Lokale wijkteams	Deskundigheid over HG en KM inzetten in casusbesprekingen Agendasetting
Bevorderen uitvoeren meldcode	Professionals in de hulpverlening Onderwijs Koepelorganisaties Politie Justitie Gemeenten Inkooporganisaties GGD	Voorlichting over meldcode aan professionals en vrijwilligers Deskundigheidsbevordering Analyse van meldgedrag o.a. signaleren van afwijkend meldgedrag van organisaties
Aandacht houden voor huiselijk geweld en kindermishandeling in de politiek-bestuurlijke agenda	Gemeenten Inkooporganisaties GGD	Monitoring Informeren over inhoudelijke ontwikkelingen Beleidsadvisering
Opvoedingsvaardigheden verbeteren	GGD/JGZ Zorgaanbieders Lokale wijkteams	Voorlichting en oudercursussen Ondersteuning van (aanstaande) ouders die kwetsbaar zijn
Omgangsvormen verbeteren en grenzen stellen	GGD/MZVT preventie en beleid Zorgaanbieders, waaronder Brijder Onderwijs Lokale wijkteams	Voorlichting en trainingen Preventief gezondheidsbeleid op scholen, verslavingspreventie, gezonde seksuele ontwikkeling

Indicatoren

Indicator	Wat zegt deze indicator?	Bron
De verhouding tussen anonieme en niet-anonieme melders	Als het percentage anonieme melders afneemt ten opzichte van alle meldingen betekent dit dat de burger niet schroomt om het huiselijk geweld met de betrokkenen te bespreken.	Registratiesysteem Veilig Thuis

Deeleffect 2: Huiselijk geweld en kindermishandeling worden direct gesignaleerd en de signaleerder zet vervolgens de juiste stappen.

Toelichting op het deeleffect

Wat gaan we daarvoor doen?	Wie doen dit?	(Afbakening) rol VT
Signalen herkennen	Inwoners, professionals, informele zorg GGD/Veilig Thuis Opleidingen in sociaal en medisch domein Begeleiders vrijwilligerswerk (iom Veilig Thuis)	Inwoners, professionals en informele zorg voorlichten over hoe ze huiselijk geweld en kindermishandeling kunnen signaleren

Wat gaan we daarvoor doen?	Wie doen dit?	(Afbakening) rol VT
Weten wat te doen bij huiselijk geweld en kindermishandeling	Inwoners, professionals, informele zorg GGD/Veilig Thuis Opleidingen in sociaal en medisch domein Begeleiders vrijwilligerswerk (i.o.m. Veilig Thuis)	Inwoners, professionals en informele zorg voorlichten over wat ze moeten doen bij huiselijk geweld en kindermishandeling
Goede implementatie van de Meldcode	Zorgaanbieders Maatschappelijke organisaties Gemeenten (in toezichthoudende- en opdrachtgevende rol) GGD/Veilig Thuis Lokale wijkteams	Check bij advies en melding of meldcode is gevolgd Voorlichting over gebruik meldcode Deskundigheidsbevordering gebruik meldcode
Goed en laagdrempelig advies geven	GGD/Veilig Thuis Lokale wijkteams	Telefonisch adviseren van burgers en professionals
Zorgen dat signalen over huiselijk geweld en kindermishandeling gemakkelijk op de juiste plaats afgegeven kunnen worden	GGD/Veilig Thuis Politie Veiligheidshuis Lokale wijkteams	Goede bereikbaarheid Veilig Thuis (7/24 uur en korte wachttijd aan telefoon) Anoniem melden mogelijk maken Laagdrempelig en veilig gesprek faciliteren Advies geven en melding aannemen De juiste informatie verzamelen over een melding
Zorgen dat inwoners voelen dat het zin heeft om signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld af te geven	GGD/Veilig Thuis Politie Veiligheidshuis Lokale wijkteams	Adviezen geven waar de beller iets aan heeft Heldere communicatie over het verloop van een melding Terugkoppelen wat er met een melding is gebeurd.

Indicatoren

Indicator	Wat zegt deze indicator?	Bron
De verhouding tussen aantal adviezen en meldingen	Als het percentage adviezen toeneemt ten opzichte van het aantal meldingen, ligt de nadruk meer op preventie en aanpak in lokale veld. VT merkt dat de professionals melden omdat ze de zaak te ingewikkeld vinden. Als er relatief meer adviezen worden gegeven dan betekent dat, dat professionals meer handelingsbekwaam worden (professionalisering).	Registratiesysteem Veilig Thuis Nulmeting in 2015 en minimaal twee jaar volgen voor een trend gezien kan worden

Deeleeffect 3: Huiselijk geweld en kindermishandeling worden snel en duurzaam gestopt.

Toelichting op het deeleeffect

Wat gaan we daarvoor doen?	Wie doen dit?	(Afbakening) rol VT
Burgers en professionals adviseren	GGD/Veilig Thuis	7/24 uur bereikbaar
Tijdig en juist reageren op meldingen	GGD/Veilig Thuis Politie Lokale wijkteams	7/24 uur bereikbaar Passende interventies inzetten
Direct erop af	GGD/Veilig Thuis Politie Integrale crisisdienst	Crisisteam (binnen en buiten kantooruren) Tijdelijk huisverbod Verzoek onder toezichtstelling (VOTS) Escaleren en de-escaleren
Adequate procesregie voeren	GGD/Veilig Thuis Zorg- en veiligheidshuis Integrale crisisdienst Raad voor de kindbescherming Specialistische (Jeugd)hulp Lokale wijkteams	Triage voor alle meldingen Onderzoek in geval van ernstig vermoeden van geweld Monitoren van meldingen volgens handelingsprotocol Toeleiden naar lokale veld
Adequate zorgcoördinatie uitvoeren	GGD/Veilig Thuis en MZ Zorgaanbieders jeugdhulp Lokale wijkteams Vrouwenopvang Zorgaanbieders volwassenen GGZ/Brijder/MEE	Inzet specialistische zorgcoördinatie bij zorgmijders en procesregie op zaken van ernstig geweld Escaleren indien nodig
Alle gezinsleden betrekken bij de oplossing	GGD/Veilig Thuis Zorgaanbieders jeugdhulp Jeugdbeschermingstafel Raad voor de Kinderbescherming	In gevallen van (ernstig) geweld opstellen van Veiligheidsplan in samenwerking met betrokken gezin en zo nodig betrokken netwerk Verzoek Tot Onderzoek

Wat gaan we daarvoor doen?	Wie doen dit?	(Afbakening) rol VT
Deskundigheidsbevordering bij alle betrokkenen	GGD/Veilig Thuis Zorgaanbieders jeugdhulp Lokale wijkteams	Signaleren van hiaten in kennis en vaardigheden bij professionals m.b.t. waarborgen veiligheid Adviseren over deskundigheidsbevordering Voorlichting geven over werkwijze VT
Ingrijpen bij stagnerende hulp	GGD/Veilig Thuis en MZ Zorgaanbieders Raad voor de kindbescherming Gecertificeerde instelling	Vanuit monitorfunctie en/of procesregie signaleren wanneer extra actie van Veilig Thuis nodig is en die ook inzetten.

Indicatoren

Indicator	Wat zegt deze indicator?	Bron
Hermeldingen (binnen 2 jaar) en heronderzoeken na monitoring door VT	Deze indicator zegt iets over het duurzaam stoppen van geweld. Hermeldingen geven aan dat het geweld niet is gestopt. Een heronderzoek betekent dat bij het monitoren van de afspraken door VT is gebleken dat de hulpverlening niet op gang is gekomen of voortijdig is beëindigd.	Registratiesysteem Veilig Thuis

Deeleffect 4: Er is geen overdracht van geweld van generatie op generatie.**Toelichting op het deeleffect**

Wat gaan we daarvoor doen?	Wie doen dit?	(Afbakening) rol GGD
Hulp verlenen op basis van 1G1P aan dader, slachtoffer en (gezins)systeem na huiselijk geweld of kindermishandeling	GGD (JGZ+MZVT) Lokale wijkteams Zorgaanbieders, waaronder vrouwenopvang Gecertificeerde Instellingen (GI's)	Preventieve opvoedondersteuning (JGZ) CIT voor eerste, kortdurende zorg Eventueel terugmelden bij VT
Monitoring van dader, slachtoffer en (gezins)systeem	GGD (JGZ + MZVT) Lokale wijkteams Onderwijs Zorgaanbieders Informeel netwerk Gecertificeerde Instellingen (GI's)	Rappel na 3, 6 en 12 maanden Snel handelen bij recidive
Zorgen dat alle hulpverleners op de hoogte zijn van de hulp die in een bepaald gezin aanwezig is	GGD / Veilig Thuis Hulpverleners	Infrastructuur in standhouden waarin gemeld kan worden (JeugdMATCH) Meldingen toevoegen aan systeem

Indicatoren

Indicator	Wat zegt deze indicator?	Bron
Oordeel van inspectie na visitatie van VT	De kwaliteit van VT is voldoende om de veiligheid van bewoners te kunnen bevorderen.	Inspectierapport

Monitor voor gemeenten

Er is een landelijke Monitor Aanpak Kindermishandeling, deze is onlangs uitgebreid met de aanpak van huiselijk geweld. De monitor is bedoeld als sturingsinstrument waarmee gemeenten beleidsontwikkelingen kunnen volgen, hun beleid in kaart brengen en waar nodig bijsturen. De monitor is nog volop in ontwikkeling en nog niet van voldoende kwaliteit om in te zetten. Eventueel op een later moment besluiten om de monitor actief te benutten.

Bijlage 3: Verwijzingen naar achtergrondinformatie

Thema	Toelichting	Link
Algemene toelichting RDOG Hollands Midden	Samenvatting van de belangrijkste afspraken over de RDOG Hollands Midden in de afgelopen collegeperiode met daarbij aanbevelingen voor de periode 2019-2023	Overdrachtsdocument AB RDOG Hollands Midden (PPG 31 oktober 2018)
	Samenvatting van de financiële ontwikkelingen voor de RDOG Hollands Midden in de periode 2012-2018	Notitie werkgroep Financiën PPG Hollands Midden (PPG 31 oktober 2018)
	Begroting RDOG Hollands Midden 2019	Begroting RDOG Hollands Midden 2019 https://www.rdoghm.nl/begroting-en-jaarverslag
	Verdiepende informatie over de producten van de RDOG Hollands Midden in 2018	Productenboek GGD/ GHOR 2018
Informatie over specifieke taken RDOG Hollands Midden	Jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar	Het Landelijk professioneel kader Jeugdgezondheidszorg beschrijft de normen waar de JG 0-19 jaar aan wil voldoen.
	Veilig Thuis	Het Handelingsprotocol Veilig Thuis beschrijft de werkwijze zoals die door de 26 Veilig-Thuisorganisaties met ingang van 1 januari 2019 wordt gehanteerd.
	GGD	https://www.ggdhm.nl/
	GHOR	https://www.ghorhm.nl/
	RAV	https://ravhm.nl/ Jaarverslag rav hm 2017
Ontwikkelagenda RDOG2020	Basisafspraken tussen RDOG Hollands Midden en gemeenten m.b.t. governance	Document Gezond Geregeld: https://www.rdoghm.nl/documenten-rdog-hm/126-diversen
	Concretisering opdrachtgeverschap PPG voor de taken vanaf 2020	Opdrachtdocument Kadernota 2020

Bijlage 4: Uitwerking indexatie systematiek

Het Rijk heeft in de Septembercirculaire 2018 een tabel opgenomen met indexen om te gebruiken bij de begroting. Voor de loonstijgingen is de Loonvoet sector overheid relevant en voor de prijsstijgingen is de Consumentenprijsindex (cpi) voorhanden. De cijfers zijn ontleend aan de meest recente publicaties van het CPB.

Prijsindexen CPB, MEV en CEP	2019	2020	2021	2022	2023
Prijs bruto binnenlands product (pbbp)	2,5	2,0	1,8	1,9	1,9
Prijs nationale bestedingen	2,6	2,0	2,0	2,1	2,1
Nationale consumentenprijsindex (cpi)	2,4	1,8	1,8	1,8	1,8
Loonvoet sector overheid	3,4	3,5	3,0	3,6	3,6
Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers	2,9	3,2	2,7	3,2	3,2
Prijs overheidsconsumptie, netto materieel (imoc)	1,6	1,5	1,4	1,5	1,5

De gewogen index gaat uit van het aandeel personele lasten en overige lasten in de begroting van de GR'en.

Het aandeel personele lasten in de totale lasten wordt vermenigvuldigd met de Loonvoet sector overheid en het aandeel overige lasten in de totale lasten vermenigvuldigd met de cpi. Samen is dat de index voor de betreffende GR. In het geval van de RDOG Hollands Midden hanteren zijn de personele lasten 80% van de totale lasten, dus de stijging is 80% x Loonvoet sector overheid + 20% x cpi.

Vervolgens willen we zo dicht mogelijk bij de werkelijkheid uitkomen. De oplossing daarvoor is nacalculatie. Dat betekent dat we in de begroting het verwachte percentage zetten, en later het verschil met het werkelijke percentage corrigeren. Zo rekenen de gemeenten uiteindelijk de werkelijke loon- en prijsstijgingen af, en niet teveel of te weinig. Dat is wat we willen.

Uitwerking

Voor de RDOG Hollands Midden werkt deze systematiek als volgt uit:

- De index voor 2018 wordt niet meer gecorrigeerd omdat dit al in de 2^e begrotingswijziging 2018 staat.
- In de begroting 2019 is een indexering van 2,30% gebruikt. De Septembercirculaire 2018 schat dat de index voor 2019 van Loonvoet sector overheid gelijk is aan 3,40% en de cpi gelijk is aan 2,40%. Het verschil van deze indexeringen met de oorspronkelijke indexering vormt de bijgestelde schatting voor 2019.
- Voor 2020 is de Loonvoet sector overheid gelijk is aan 3,50% en de cpi is geschat op 1,80%.

De twee indexen worden gewogen. De loonvoet sector overheid telt mee voor het percentage personeelslasten en de cpi voor het percentage overige lasten in de totale lasten van de RDOG Hollands Midden. De verhouding wordt gesteld op 80/20.

Dit leidt tot de volgende berekening van de index:

	Loonvoet sector overheid			Nationale consumentenprijsindex (cpi)		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Begrote stijging						
Verwachte stijging (bijstelling)	PM	2,30%	3,50%	PM	2,30%	1,80%
Werkelijke stijging	PM	3,40%		PM	2,40%	
Verschil	PM	1,10%		PM	0,10%	
Te corrigeren in begroting 2020	PM	-1,10%	1,10%	PM	-0,10%	0,10%
Begrote stijging in begroting 2020	0,00%	0,00%	4,60%	0,00%	0,00%	1,90%

Op basis van de weging is de index op de gemeentebijdrage voor de RDOG Hollands Midden in de Kadernota 2020 gelijk aan $4,60\% \times 80\% + 1,90\% \times 20\% = 4,06\%$.

De indexering lijkt misschien hoog, maar dat is rechtstreeks het resultaat van objectief vastgestelde stijgingen in 2020 en in 2019. Dit is wat werkelijk kan worden verwacht, op basis van de kennis van nu. Als in 2019 de werkelijke stijging echter lager blijkt dan de verwachting nu in 2018, dan zal de index voor de begroting 2021 in die mate naar beneden worden bijgesteld. Zo ontstaat een indexering die in de pas loopt met de werkelijkheid.

Onderwerp: Naar een robuuste toekomstgerichte organisatie

Van: Sjaak de Gouw

Datum: 14 maart 2019

Korte omschrijving

De RDOG HM is sinds het ontstaan in 2006 enorm gegroeid, de groei van de overhead is daarbij sterk achtergebleven, zowel kwantitatief als wat betreft de benodigde competenties. Het beeld doemt op van een kruiwagen, die steeds zwaarder wordt beladen, waardoor deze steeds instabieler en moeilijker te besturen wordt. Er zijn steeds meer mensen nodig om de kruiwagen op de weg te houden, terwijl een vrachtwagen met twee chauffeurs dezelfde en zelfs meer vracht kan verzetten.

De redenen voor deze situatie zijn divers. Er is sinds 2010 11% bezuinigd, zonder het primaire proces geweld aan te doen en bij de verschillende 'overdracht van ondernemingen' zijn er vooral operationele administratieve medewerkers overgekomen. Voor strategische ontwikkelingen en bijdetijds informatiemanagement en ICT ontbreken de middelen, waardoor we vooral heel hard operationeel de touwtjes aan elkaar blijven knopen en suboptimale dienstverlening blijven leveren, zowel aan de burgers van de regio, de gemeenten als intern.

Dat beeld wordt bevestigd door het verslag van de accountant en door de benchmark die onlangs door Berenschot is uitgevoerd. Binnen de beschikbare ruimte wordt uiteraard geprobeerd de knelpunten op te lossen door bijvoorbeeld (beperkte) versterking van het team Informatiemanagement, het aantrekken van een nieuwe financieel beleidsmedewerker en het aantrekken van een hoofd financiële administratie, een functie die tot nu toe niet bestond.

Maar deze maatregelen leiden nog niet tot de gewenste situatie, waarin de dienstverlening en de kwaliteit van de organisatie optimaal is in relatie tot haar maatschappelijke opgave en de wensen van gemeenten en burgers. Steeds duidelijker wordt dat een extra investering nodig is.

Deze situatie is besproken in de vergadering van het DB van 7 maart 2019, waar besloten is over dit onderwerp een oriënterend gesprek met het Algemeen Bestuur te voeren. Naast deze oplegger en de verdere stukken bij dit onderwerp zal dat gebeuren aan de hand van een presentatie in het thematische deel van het AB. Deze presentatie wordt momenteel voorbereid, is pas kort voor het AB gereed en kan daarom niet worden nagestuurd.

De vragen die we daarbij aan de orde willen stellen, zijn:

1. Deelt het AB het beeld dat de organisatie nog een flinke slag moet maken om ook in de toekomst optimale dienstverlening aan burgers en gemeenten mogelijk te maken?
2. Is het bereiken van het beoogde toekomstbeeld legitiem om tot een extra investering te besluiten, die zich zal vertalen in optimale en efficiënte dienstverlening aan burgers, gemeenten en andere klanten, zoals scholen en maatschappelijke partners?
3. Welke strategie stelt het AB voor om het beoogde toekomstbeeld in 2024 te bereiken?

De resultaten van de discussie zullen enerzijds worden verwerkt in de begeleidende brief bij de Concept Programmabegroting 2020 en anderzijds in een voorstel voor het PPG/AB op 3 juli 2019.

Financiële aspecten

Nader te bepalen aan de hand van de discussie in het AB.

Eerder genomen besluiten

Geen.

Voorgenomen besluiten

Geen, oriënterende bespreking tijdens themadeel AB.

Bijlagen

- Accountantsverslag 2018 (AB-19-04c)
- Memo benchmark overhead (AB-19-07c)
- Benchmark overhead (AB-19-07d)

Onderwerp: Benchmark overhead

Van: Directie RDOG Hollands Midden

Opgesteld door: Concerncontroller RDOG Hollands Midden

Datum: 14 maart 2019

Korte omschrijving	<u>Aanleiding</u> Diverse signalen en ontwikkelingen zijn aanleiding geweest voor het AB om de opdracht te geven een onderzoek uit te laten voeren met het doel om het Dagelijks Bestuur begin 2019 een genuanceerd beeld voor te leggen van de benodigde investeringen in IM/ICT, waarin ook de samenhang (nut en noodzaak) met de informatiebehoefte van gemeenten, dienstverlening aan cliënten, technologische ontwikkelingen, primaire processen en bedrijfsvoering zichtbaar wordt gemaakt. Een overheadanalyse maakt hier deel van uit. Dit beeld vormt de basis voor de beoordeling en keuze of, en zo ja in welke vorm en omvang, een extra investering in IM/ICT kan worden opgenomen in de begroting 2020 of in latere jaren. <u>Benchmark overhead</u> Inmiddels heeft een analyse van de overhead plaatsgevonden via een benchmarkonderzoek door Berenschot, waarin specifiek aandacht is besteed aan informatiemanagement. Uit het benchmarkonderzoek blijkt dat de overhead van de RDOG Hollands Midden 25% (29,1 fte) lager ligt dan vergelijkbare (publieke) organisaties. De centrale ondersteuning, of bedrijfsvoering, heeft een bescheiden capaciteit. Het biedt net voldoende armslag om aan de belangrijkste zaken aandacht te besteden, maar heeft nauwelijks de capaciteit en de vormkracht om de broodnodige ondersteuning aan de primaire activiteiten te verbeteren. Tegelijkertijd komen er al een tijd allerlei ontwikkelingen op ons af waar de organisatie op toegerust moet zijn om haar taken in de toekomst goed uit te kunnen blijven voeren. Het antwoord op de ervaren werkdruk en knellende budgetten wordt gezocht in het versterken van de professionele autonomie van medewerkers, versterking van het procesgericht werken en het investeren in IM en ICT. Om dit mogelijk te maken en te zorgen dat de organisatie goed kan inspelen op de toekomstige ontwikkelingen zullen we ook de andere overheadgebieden in al haar aspecten kwalitatief (moeten) versterken en ontwikkelen.
Financiële aspecten	De Rapportage Benchmark overhead geeft een beeld van de bezetting en de kosten van de overhead van de GGD Hollands Midden.
Eerder genomen besluiten	AB-18-35 Het Algemeen Bestuur heeft de RDOG Hollands Midden opdracht gegeven tot het uitvoeren van een onderzoek naar de benodigde investeringen in IM/ICT over de periode 2020-2024 en de uitkomsten te gebruiken als basis voor de beoordeling en keuze of, en zo ja in welke vorm en omvang, een extra investering in IM/ICT kan worden opgenomen in de Concept Programmabegroting 2020. Een analyse van de omvang en samenstelling van de overhead van de GGD Hollands Midden maakt deel uit van het onderzoek.
Gevraagde beslissing	Het Algemeen Bestuur Dagelijks Bestuur wordt gevraagd kennis te nemen van de bijlagen en een mondelinge toelichting op de uitkomsten van de benchmark overhead.
Bijlage	c. Memo Benchmark overhead d. Rapportage Benchmark overhead

AB-19-07c

Aan : Algemeen Bestuur RDOG Hollands Midden
 Van : Algemeen directeur RDOG Hollands Midden
 Opsteller : Concerncontroller RDOG Hollands Midden
 Datum : 14 maart 2019
 Betreft : **Benchmark overhead**

Inleiding**Aanleiding**

Het Algemeen Bestuur heeft de RDOG Hollands Midden opdracht gegeven tot het uitvoeren van een onderzoek naar de benodigde investeringen in IM/ICT over de periode 2020-2024, en de uitkomsten te gebruiken als basis voor de beoordeling en keuze of, en zo ja in welke vorm en omvang, een extra investering in IM/ICT kan worden opgenomen in de begroting 2020. Een analyse van de omvang en samenstelling van de overhead van de GGD Hollands Midden maakt deel uit van het onderzoek.

Uitkomsten

Het onderzoek naar de omvang en samenstelling van de overhead is uitgevoerd door Berenschot.

De omvang van de overhead is vergeleken met een referentiegroep van 26 organisaties. Deze betreft onder meer andere GGD'en, veiligheidsregio's, agentschappen, waterschappen en andere publieke uitvoeringsorganisaties. Bij het samenstellen van de referentiegroep is rekening gehouden met de omvang van de organisaties. De omvang van de GGD tijdens het onderzoek is 529 fte.

De overhead van de GGD Hollands Midden ligt 29,1 fte (25%) onder het gemiddelde van de referentiegroep. Hieronder staat een samenvatting van de uitkomsten.

Overhead GGD Hollands Midden	GGD HM fte	Referentie fte	Afwijking in fte	GGD HM %totaal	Referentie %totaal	Afwijking in %
Bestuur, directie, lijnmg, secr onderst	35,6	44,4	-8,8	6,6%	8,2%	-20%
Personeel en organisatie	9,5	10,1	-0,6	1,7%	1,9%	-6%
Financiën en control	10,7	20,7	-10,0	2,0%	3,8%	-49%
Informatisering en automatisering	14,6	11,3	3,3	2,7%	2,1%	29%
Markering, communicatie en kwaliteit	4,5	8,3	-3,8	0,8%	1,5%	-45%
Juridische zaken	2,0	2,6	-0,6	0,4%	0,5%	-21%
Facilitaire zaken en inkoop	10,0	18,6	-8,6	1,8%	3,5%	-46%
Totale overhead	86,9	116,0	-29,1	16,0%	21,5%	-25%

De volledige rapportage is in een aparte bijlage aan de bestuursstukken toegevoegd.

Conclusies en aanbevelingen benchmark overhead

Conclusies

- a. Evenals in 2013 is de overhead lager/kleiner dan het gemiddelde van de referentiegroep.
- b. De beperkte overhead en de (toch) doorgevoerde bezuinigingen hebben tot gevolg dat:
 - de uitvoering van overhead zeer operationeel is (activiteitgericht en ad hoc),
 - de afstemming tussen overhead en primaire afdelingen beperkt is,
 - ondersteunende taken op het gebied strategische ontwikkelingen, toekomstige wet- en regelgeving, technische ontwikkelingen en mogelijkheden, afstemming opleiding op toekomstig beleid, personeelsplanning (kwalitatief en kwantitatief) beperkt worden ingevuld en uitgevoerd,
 - met de beperkte formatie de ondersteuning draaiende wordt gehouden,
 - de competenties van een gedeelte van de overhead medewerkers niet in de pas loopt met de gevraagde competenties,
 - de veranderingsbereidheid bij deze groep eveneens te wensen overlaat.
- c. De overhead organisatie bevindt zich – conform de fasen van organisatie ontwikkeling INK model – in de activiteitgerichte fase.
- d. De ambities van informatiemanagement zijn ambitieus, maar op lange termijn niet onrealistisch.
- e. De gevraagde investering in informatiemanagement lijkt voor een groot deel goed verklaarbaar en aan te sluiten bij de ambities.

Aanbevelingen

- a. Geen verdere inkrimping van de overhead.
- b. Inventariseer wat de behoeften zijn aan ondersteuning (nu en in de toekomst) binnen de organisatie.
- c. Richt voor de overhead een robuuste P-D-C-A cirkel in.
- d. Stel op basis van toekomstige ontwikkelingen en behoeften primaire taken een strategisch personeelsplan op (formatie, functies, opleidingen) voor de ondersteunende taken.
- e. Leg in dit strategisch personeelsplan de nadruk op het op peil brengen van de kwantitatieve en kwalitatieve formatie door het aantrekken, ontwikkelen en afstoten van medewerkers.
- f. Stel ontwikkelingsplannen op per overheadonderdeel en per individu.
- g. Vereenvoudig de inrichting en aansturing van de overhead.

Reactie RDOG Hollands Midden

De overheadbenchmark bevestigt het beeld dat al bekend is bij de organisatie en het bestuur.

De kracht van de organisatie zijn haar toegewijde medewerkers die zich maatschappelijk betrokken voelen. Uit deze mensen haalt de organisatie de energie om met relatief weinig middelen en minimale ondersteuning vanuit de bedrijfsvoering toch te blijven functioneren. Typisch een organisatie met mensen die liefde hebben voor hun vak, die erg naar elkaar toetrekken en vinden dat ze gezamenlijk voor een taak staan, die hoe dan ook moet worden geklaard.

De keerzijde van de medaille is dat, mede door de jarenlange bezuinigingen, er nauwelijks voldoende middelen beschikbaar zijn om medewerkers goed te ondersteunen in hun taakuitvoering. De centrale ondersteuning, of bedrijfsvoering, heeft een bescheiden capaciteit. Het biedt net voldoende armslag om aan de belangrijkste zaken aandacht te besteden, maar nauwelijks de capaciteit en de vormkracht om de broodnodige ondersteuning aan de primaire activiteiten te verbeteren.

Het is niet eenvoudig dit patroon te doorbreken, want het is als het ware verankerd in het wezen van de organisatie. Ondertussen komen er al een tijd allerlei ontwikkelingen op ons af waar de organisatie op toegerust moet zijn om haar taken in de toekomst goed uit te kunnen blijven voeren, zoals de digitalisering van de maatschappij.

Het antwoord op de ervaren werkdruk en knellende budgetten wordt gezocht in het versterken van de professionele autonomie van medewerkers, versterking van het procesgericht werken en het investeren in IM en ICT. Om dit mogelijk te maken en te zorgen dat de organisatie goed kan inspelen op de toekomstige ontwikkelingen zullen we ook de HR-functie en andere overheadgebieden in al haar aspecten, centraal en decentraal, kwalitatief versterken en ontwikkelen.

Informatiemanagement

Vraagstelling

Berenschot heeft in haar onderzoek een verdieping aangebracht voor IM/ICT. Daarbij is ingegaan op twee vragen: hoe realistisch zijn de ambities en de daarmee voorziene investering, en hoe verhouden de huidige invulling van en ambities omtrent informatisering (inhoud en kosten) bij de GGD en GHOR zich tot die bij gemeenten en andere, publieke organisaties.

Hoe realistisch zijn onze ambities en de daarmee voorziene investering omtrent informatisering?

Tot op heden lag de focus van de I-functie op de basis op orde houden, waarbij verdere professionalisering wel gewenst was. Verschillende ontwikkelingen maken dat de verwachtingen van de I-functie zullen veranderen. ICT moet gewoon (blijven) werken, maar de RDOG HM moet ook verder professionaliseren en waarde toevoegen en zich ontwikkelen tot een datagedreven organisatie.

De I-functie moet van ver komen. Op professionaliseringsgebied zijn nog veel stappen te maken. Om de nieuwe verwachtingen waar te kunnen maken is zowel een kwalitatieve als kwantitatieve investering nodig. Er zijn nieuwe competenties nodig en daarnaast zal het takenpakket breder worden.

De concern informatiemanager heeft aangegeven dat hiervoor in 2019 ongeveer €1,5m structureel nodig is, waarvan overigens nog €0,8m niet is ingevuld. Dan is de organisatie in staat om de ICT voorzieningen in 2019 op niveau te brengen en om de medewerkers in dienst te nemen die nodig zijn om vervolgstappen te zetten, bijvoorbeeld in de vorm van informatieanalisten of projectleiders. Bovenop deze investering van €1,5m komen nog kosten voor de I-projecten gericht op de diverse taken van de organisatie. Een voorzichtige schatting is dat het uiteindelijk om een ombuiging van zo'n €2,6m structureel betreft, waardoor het aandeel van de kosten van IM/ICT in de begroting stijgt van 4% naar ongeveer 9%.

Het informatiebeleidsplan is een stip op de horizon om naar toe te werken. In de beleidsperiode 2019-2022 moet RDOG HM in staat zijn een goede stap te maken naar deze stip aan de horizon, mits randvoorwaardelijk goed ondersteund.

De weg die de I-functie nog moet afleggen om ambities waar te maken is nog lang. Wees daar realistisch in, en probeer vooral niet alles tegelijk te doen. Het vraagt veel van de organisatie om deze stap te maken; zowel van de I-functie als van het primaire proces. Maak daarom een realistische meerjarenplanning. Prioriteer dit samen met het primaire proces.

Vergelijking met gemeenten

Gemeenten hebben de afgelopen jaren slagen gemaakt met bijvoorbeeld datagestuurd en zaakgericht werken, hebben hier substantieel in geïnvesteerd en hebben informatiemanagement meer naar het primaire proces gebracht. Zaakgericht werken helpt gemeenten om dienstverlening en bedrijfsvoering te verbeteren. Voor veel gemeentelijke processen is dit inmiddels een natuurlijke manier van werken. Dit is zeker nog niet de stand van zaken bij RDOG HM, mede door het ontbreken van de financiële middelen.

De behoefte om meer datagestuurd en zaakgericht te werken past bij de ambities van RDOG HM, vandaar dat het interessant is deze vergelijking te maken:

- We hebben gekeken naar een groep van 17 gemeenten die tussen de 400 en 600 fte hebben (RDOG HM heeft er 529 fte peildatum 2018).
- Het totale overheadpercentage (alle categorieën, dus niet alleen informatiemanagement) van deze groep ligt op gemiddeld 29%. Dit is veel hoger dan RDOG HM, waar het totale gemiddelde overheadpercentage 16% is.
- Bij de referentiegroep van gemeenten ligt het percentage I&A (totaal, als % van de totale formatie) op 6,0%. Bij RDOG HM ligt dit op 2,7%.

RAPPORTAGE Onderzoek overhead RDOG Hollands Midden

Ferdi van den Berg
Bram Lankreijer

Versie 4 februari 2019

Vertrouwelijk

Inhoudsopgave

- 1 Inleiding & Achtergrond
- 2 Uitkomsten benchmarkonderzoek (peildatum 2018)
- 3 Vergelijking 2013-2018
- 4 Bevindingen interviews
- 5 Verdieping op informatiemanagement
- 6 Conclusies & Aanbevelingen

Berenschot

1

Inleiding & Achtergrond

- De onderzoeksoopdracht
- De overheadbenchmark

Vertrouwelijk 3

Aanleiding

2013
Benchmarkonderzoek

Onderzoeksvragen

Berenschot

Inleiding & Achtergrond

Onderzoeksoopdracht

Aanleiding en vraagstelling

- RDOG Hollands Midden heeft Berenschot gevraagd te onderzoeken in hoeverre de samenstelling en omvang van de overhead passen bij de omvang, takenpakket en ambities van de organisatie. Informatiemanagement is voor de organisatie een speerpunt. In het onderzoek besteden we daarom extra aandacht aan deze overheadtaak.
- In 2013 is door Berenschot ook onderzoek gedaan naar de omvang en kosten van de ondersteunende diensten. In deze periode werd uw organisatie geconfronteerd met bezuinigingen, welke met name werden gezocht binnen de overhead.
- De vragen die centraal staan in dit onderzoek zijn:
 - Hoe verhouden de samenstelling en omvang van de overhead van de RDOG zich tot die van andere, publieke organisaties?
 - Hoe hebben de overheadkosten van de RDOG zich sinds 2013 ontwikkeld?
 - Welke mogelijkheden zijn er om de overhead effectiever en efficiënter te organiseren?
 - Hoe realistisch zijn onze ambities en de daarmee voorziene investering omtrent informatiemanagement?
 - Hoe verhouden de huidige invulling van en ambities omtrent informatiemanagement (inhoud en kosten) bij de RDOG zich tot die bij gemeenten en andere, publieke organisaties?

Vertrouwelijk 4

Aanpak

Fasering

Benchmark

Interviews

Verdieping
informatiemanagement

Berenschot

Inleiding & Achtergrond

Onderzoeksopdracht

Aanpak

- Om uw vragen te kunnen beantwoorden, hebben we gekozen voor een gefaseerde aanpak.
 - **Kwantitatief benchmarkonderzoek:** hiermee brengen we de kosten en formatie van de ondersteunende diensten in kaart en vergelijken die met die van andere, publieke organisaties.
 - **Kwalitatieve verdieping:** om een beeld te krijgen hoe de overhead is georganiseerd en functioneert, wat daarvan de toegevoegde waarde is en wat mogelijkheden zijn voor optimalisatie, voeren wij een gesprek met leidinggevenden van de ondersteunende diensten (overhead)
 - **Verdieping informatiemanagement:** we spreken met de informatiemanager over de ambities, ontwikkelingen en beoogde investering in informatiemanagement en hoe dit zich verhoudt tot ontwikkelingen en het kostenniveau bij gemeenten en andere publieke organisaties.

Vertrouwelijk 5

Overheadbenchmark

Vergelijking met andere,
vergelijkbare organisaties.

Verhouding overhead en
primaire proces

Overheadpercentage en
overheadkosten

Berenschot

Inleiding & Achtergrond

De overheadbenchmark

- Een benchmarkonderzoek geeft inzicht in de omvang van de overhead van de organisatie en hoe deze zich verhoudt tot die van andere vergelijkbare organisaties. Daarmee levert het een objectieve bijdrage aan de discussie hierover binnen uw organisatie.
- In dit onderzoek is de formatie van de ondersteunende diensten, de overhead, vergeleken met die van andere, vergelijkbare organisaties en sluiten aan bij de referentiegroep van het benchmarkonderzoek uitgevoerd in 2013.
- Overhead definiëren wij als "het geheel van functies dat sturend of ondersteunend is aan het 'primaire proces' van de organisatie". De overheadfuncties staan derhalve niet rechtstreeks ten dienste van de klant, maar leveren een indirecte bijdrage aan het functioneren van de organisatie.
- In onze optiek dient de overhead van een organisatie in verhouding te staan tot de omvang van het primaire proces ('de uitvoering'). De omvang van de overhead wordt in deze rapportage dan ook steeds als percentage van de omvang van de organisatie als geheel uitgedrukt. Dit bepaalt immers het aantal interne klanten en is daarmee de belangrijkste werklasterbepalende factor voor de overheadafdelingen.
- Wij brengen de overheadformatie in aantallen Fte en in kosten in beeld.

Vertrouwelijk 6

Uitsplitsing naar 7
overheadcategorieën

Waarde en beperkingen
van benchmarkonderzoek

Berenschot

Inleiding & Achtergrond

De overheadbenchmark (2)

Onder de overhead verstaan wij alle centrale en decentrale formatie van de volgende functies:

1. Directie, management en staf
2. Personeel en organisatie
3. Financiën en control
4. Informatiemanagement en ICT
5. Marketing, communicatie en kwaliteitszorg
6. Juridische zaken
7. Facilitaire zaken

Waarde en beperkingen

- Een benchmark geeft een eerste indruk, en de uitkomsten van de vergelijking kunnen uw veronderstellingen onderbouwen of juist verwonderpunten opleveren.
- Voor het verklaren van verschillen is verdiepend onderzoek nodig.

Vertrouwelijk 7

Berenschot

2

Uitkomsten benchmark 2018

- Aanpak
- Omvang van de overhead RDOG HM

Vertrouwelijk 8

Invullen vragenlijst door
RDOG HM

Referentiegroep

Validatie

Analyse

Berenschot

Uitkomsten Benchmarkonderzoek

Aanpak

Toewijzen van formatie en kosten aan benchmarkcategorieën

We hebben van de organisatie een ingevulde benchmarkvragenlijst ontvangen, met hierin gegevens over de formatie (Fte) en kosten (salarislasten en kosten voor inhuur en uitbesteding). Het is van belang om met name de salariscomponent van het eigen personeel en de kosten voor inhuur en uitbesteding in samenhang tot elkaar te beschouwen.

Analyse en opstellen benchmarkvergelijking:

- De omvang van de overhead hebben we vergeleken met een groep van 26 organisaties. Dit betreffen onder meer andere GGD 's, veiligheidsregio's, agentschappen, waterschappen en andere publieke uitvoeringsorganisaties. Bij het samenstellen van de referentiegroep is rekening gehouden met de omvang van de organisaties.
- Het gemiddelde overheadpercentage van de referentiegroep ligt in lijn met het overheadpercentage van de referentiegroep in 2013 (circa 22%). Daar waar nodig is rekening gehouden met loon – en prijspeilindexatie.
- Ter validatie zijn de conceptuitkomsten van het benchmarkonderzoek doorgesproken.

Vertrouwelijk 9

Uitkomsten Benchmarkonderzoek

Omvang overhead RDOG HM

Overheadformatie

- De totale overhead van de RDOG HM bedraagt 16,0%
- De overheadformatie van de RDOG HM ligt 25% onder het gemiddelde van de referentiegroep.
- Op alle overheadcategorieën is uw formatie lager dan het gemiddelde van de referentiegroep

Berenschot

Vertrouwelijk 10

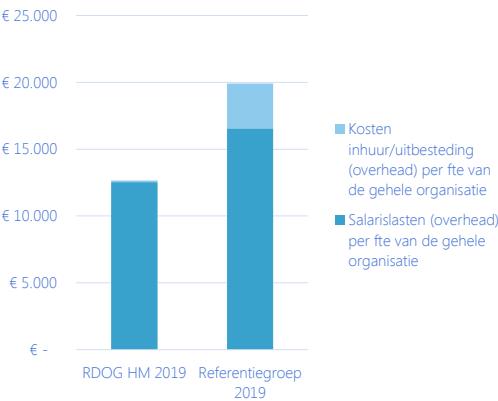
Omvang overhead (% totale formatie)

Overheadcategorie	GGD HM fte	Referentie fte	Afwijking in fte	GGD HM %totaal	Referentie %totaal	Afwijking in %
Bestuur/directie, lijnmanagement en secr. ondersteuning.	35,6	44,4	-8,8	6,7%	8,2%	-20%
Personeel en organisatie	9,5	10,1	-0,6	1,7%	1,9%	-6%
Financiën en control	10,7	20,7	-10,0	2,0%	3,8%	-49%
Informatiemanagement en ICT	14,6	11,3	3,3	2,7%	2,1%	29%
Marketing, communicatie en Kwaliteitszorg	4,5	8,3	-3,8	0,8%	1,5%	-45%
Juridische zaken	2,0	2,6	-0,6	0,3%	0,5%	-21%
Facilitaire zaken	10,0	18,6	-8,6	1,8%	3,5%	-46%
Totale overhead	86,9	116,0	-29,1	16,0%	21,5%	-25%

Omvang ondersteunende diensten

Overheadkosten

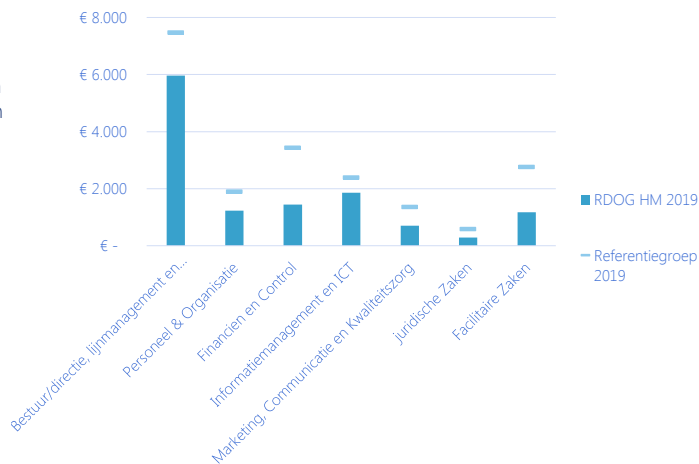
- Naast de omvang in Fte van de overheadformatie kijken we ook naar de kosten ervan. Hiervoor tellen we de salarislasten van de overhead en kosten van inhuur/uitbesteding van de overhead bij elkaar op.
- De kosten drukken we uit per fte van de gehele organisatie.
- In de grafiek hiernaast zien we dat de salarislasten voor RDOG HM € 12.531 per fte (totale formatie) bedragen. Dit is 24% lager dan gemiddeld in de referentiegroep.
- De kosten van inhuur en uitbesteding bedragen € 136 per fte (€ 356.500 ingevuld in de vragenlijst) en zijn hiermee 96% lager dan gemiddeld in de referentiegroep.
- Gezamenlijk komen de kosten hiermee 36% lager uit dan gemiddeld in de referentiegroep.

Totale overheadkosten naar categorieën

Salarislasten + kosten inhuur /uitbesteding overhead per fte - naar categorie

Indien we de salarislasten en kosten van inhuur en uitbesteding van de overhead bij elkaar optellen en afzetten tegen de totale fte van de organisatie, zien we dat de kosten bij alle overheadtaken lager liggen dan gemiddeld.

Berenschot

3

Vergelijking 2013-2018

- Terugblik 2013
- Duiden van verschillen 2013-2018

Vergelijking 2013 - 2018

Overheadcategorie	GGD HM %totaal 2013	Ingevulde vragenlijst fte 2013	Afwijking in fte van referentie 2013	GGD HM %totaal 2018	Ingevulde vragenlijst fte 2018	Afwijking in fte van referentie 2018
Bestuur/directie, lijnmanagement en secr. ondersteuning	6,8%	29,6	-6,5	6,7%	35,6	-8,8
Personeel en Organisatie	2,3%	10,1	1,7	1,7%	9,5	-0,6
Financiën en Control	2,2%	9,6	-9,1	2,0%	10,7	-10,0
Informatiemanagement en ICT	2,3%	10,0	-0,9	2,7%	14,6	3,3
Marketing/Communicatie/ Kwaliteitszorg	1,0%	4,2	-1,7	0,8%	4,5	-3,8
Juridische zaken	0,1%	0,3	-1,3	0,3%	2,0	-0,6
Facilitaire zaken	2,5%	11,0	-5,2	1,8%	10,0	-8,6
Totale overhead	17,2%	74,8	-23,0	16,0%	86,9	-29,1

Duiden van verschillen formatie 2013-2018

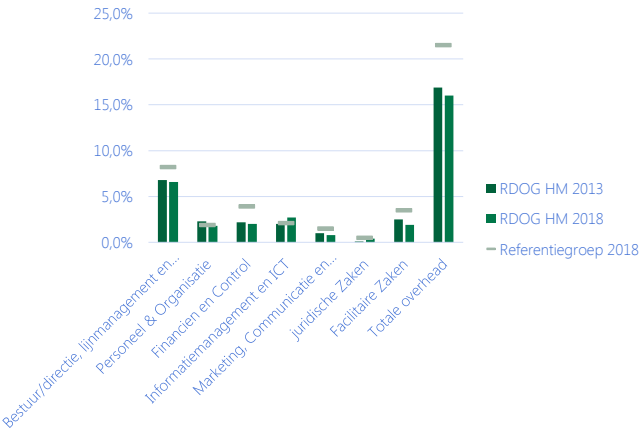
Totale formatie van de organisatie is tussen 2013 en 2018 gestegen van 435 fte naar 529 fte (+22%).

Minder formatieve inzet dan in 2013

- Bestuur/directie, lijnmanagement en secr. ondersteuning
- Personeel en organisatie
- Financiën en control
- Marketing, communicatie en kwaliteitszorg
- Facilitaire zaken

Meer formatieve inzet dan in 2013

- Informatiemanagement en ICT
- Juridische zaken

Duiden van verschillen kosten 2013-2018

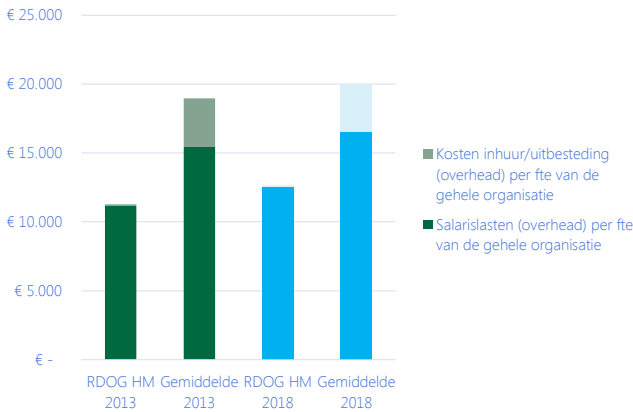
Totale kosten overhead 2013-2018

De totale kosten (salarislasten en kosten van inhuur en uitbesteding bij elkaar opgeteld) zijn in 2018 36% lager dan gemiddeld in de referentiegroep.

In 2013 lag dit percentage voor de RDOG HM 41% lager dan gemiddeld in de referentiegroep.

De salarislasten lagen in 2013 28% lager dan gemiddeld in de referentiegroep. De kosten van inhuur en uitbesteding 97% lager.

In 2018 liggen de salarislasten 24% lager dan gemiddeld in de referentiegroep. De kosten van inhuur en uitbesteding liggen 96% lager in 2018.

Berenschot

4

Bevindingen interviews

83
P2-4AC
15.0 cm MI 0.9
Gen TIs 1.1
[2d] G78/71 d
FA4/P90
HAR/FSIO
[C] G50/0.80 kHz
FA5/F1/B
TDI

Amplitude (V)

Time (s)

Interviews

- Naast kwantitatief onderzoek, waarbij puur gekeken wordt naar een cijfermatige analyse, is verdieping hierop essentieel voor verklaring en conclusies.
- Voor verdere duiding van het functioneren van de overhead binnen de RDOG HM hebben wij 7 gesprekken gevoerd met medewerkers binnen uw organisatie.
- Wij spraken zowel medewerkers werkzaam binnen de overhead (de ondersteunende diensten), als binnen het primaire proces (de interne klant)

Sjaak de Gouw	Directeur
Paul Happel	Manager Bedrijfsvoering
Hans van Dinther	Concerncontroller
Reino Petrona	Informatiemanager
Niek Wille	AGZ
Jan Oosterbeek	PZJ
Roland van den Berg	MZVT

Berenschot

5

De verdieping op informatiemanagement

Informatiemanagement en ICT

De laatste twee vragen van onze onderzoeksopdrachten betreffen de verdieping op informatiemanagement en ICT. U bent daarbij op zoek naar een antwoord op de volgende twee vragen:

- Hoe realistisch zijn onze ambities en de daarmee voorziene investering omtrent informatisering?
- Hoe verhouden de huidige invulling van en ambities omtrent informatisering (inhoud en kosten) bij de GGD en GHOR zich tot die bij gemeenten en andere, publieke organisaties?

Om hier beter zicht op te krijgen hebben we het informatiebeleidsplan 2019-2021 bestudeerd en zijn we hierover het gesprek aan gegaan met de concern informatiemanager. Daarnaast is aanvullende de ingediende begroting voor 2019 ontvangen en bestudeerd. Hieronder treft u onze bevindingen.

Hoe realistisch zijn onze ambities en de daarmee voorziene investering omtrent informatisering? (1/3)

- Ambities:
 - Tot op heden lag de focus van de i-functie op de basis op orde houden, waarbij verdere professionalisering wel gewenst was
 - Verschillende ontwikkelingen maken dat de verwachtingen van de I-functie zullen veranderen. Niet alleen moet ICT gewoon (blijven) werken, maar het moet ook verder professionaliseren. Daarnaast moet het ook waarde toevoegen. Voorbeeld hiervan is het beter benutten van data.
 - Dit betekent een transformatie van ict-leveranciers naar goed een dienstverlener die heel dicht tegen het primaire proces aan zit, waardoor bijvoorbeeld RDOG HM een datagedreven organisatie kan worden.
- Gap:
 - De I-functie moet van ver komen; op professionaliseringsgebied zijn nog veel stappen te maken (denk aan projectportfoliomanagement, IB, GDI). Zaken die gewoon nodig zijn om 'de boel draaiende te houden'. Het lijkt erop dat dit met name een kwalitatieve stap is (de juiste competenties in huis halen)
 - Om de nieuwe verwachtingen van waar te kunnen maken is zowel een kwalitatieve als kwantitatieve investering nodig. Er zijn nieuwe competenties nodig en daarnaast zal het takenpakket breder worden
- Benodigd:
 - De concern informatiemanager heeft aangegeven dat er een miljoen investering nodig is voor zowel het op orde krijgen en professionaliseren, als voor het realiseren van de nieuwe ambities.

Hoe realistisch zijn onze ambities en de daarmee voorziene investering omtrent informatisering? (2/3)

- Realistisch: Naar deze vraag kan je op twee manieren kijken: ten eerste is de ambitie zelf realistisch? En ten tweede is de investering die daarbij voorzien is passend? Enkele overdenkingen bij beide
 - De ambitie
 - Gezien waar de i-functie vandaan komt en waar de i-functie momenteel staat is het informatiebeleidsplan behoorlijk ambitieus. Maar een informatiebeleidsplan is dan ook een stip op de horizon om naar toe te werken. In de beleidsperiode (2022) moet RDOG HM in staat zijn een goede stap te maken naar deze stip aan de horizon, mits randvoorwaardelijk goed ondersteunt.
 - De investering
 - Allereerst; het informatiebeleidsplan is niet geconcretiseerd in middelen, en er is ook geen prioritering of planning aangekoppeld. Het is een inhoudelijke omschrijving van wat er moet gebeuren. Dat maakt het lastig om in te schatten wat er hiervoor nodig is. De begroting die later aangeleverd is, is wel te linken aan een aantal ideeën die in het informatiebeleidsplan naar voren komen.
 - De investering is voor een groot deel (de helft) voor het verder professionaliseren en ICT gewoon laten werken. Dit lijkt op het eerste oog ook noodzakelijk
 - Het andere deel van de investering is om nieuwe ambities te realiseren, zoals het toewerken naar een datagedreven organisatie. Hiervoor is het logische dat nieuwe expertise in huis wordt gehaald. Ook het beter aansluiten bij het primaire proces vraagt om nieuwe expertise, bijvoorbeeld in de vorm van informatiespecialisten of projectleiders. Voor een groot gedeelte is de personele uitbreiding goed verklaarbaar.
 - Het is handig om de inzet van trainees goed te overdenken. Trainees inzetten kan een goed instrument zijn in het kader van strategisch HRM. Echter, in dit geval is er weinig onderbouwing gevonden voor de inzet van trainees op de specifieke gebieden. Daarnaast: hoe sluit het aan bij het HR-beleid van RDOG HM (is er RDOG-breed HR-beleid mbt trainees?).

Hoe realistisch zijn onze ambities en de daarmee voorziene investering omtrent informatisering? (3/3)

- Kortom:
 - De ambities zijn vrij ambitieus, maar op lange termijn zijn ze zeker niet onrealistisch. Hiervoor moet er echter wel nog veel gebeuren.
 - De gevraagde investering lijkt voor een groot deel goed verklaarbaar en aan te sluiten bij de ambities.
 - Echter:
 - Denk goed na over de inzet van trainees. Onderbouw beter waarom deze nodig zijn en pak zo iets voor op vanuit organisatiebreed strategisch HR beleid.
 - De weg die de I-functie nog moet afleggen om ambities waar te maken is nog lang. Ben daar dan ook realistisch in, en probeer vooral niet alles tegelijk te doen. Het vraagt veel van de organisatie om deze stap te maken; zowel van de i-functie als van het primaire proces. Maak daarom een realistische meerjarenplanning. Prioriteer dit samen met het primaire proces.
 - Sturing van I-functie: de governance en sturing van de i-functie binnen RDOG is diffuus en behoeft verbetering. Het is positief om te zien dat de I-functie vertegenwoordigd is in het MT. Echter bijvoorbeeld de begrotingsmethodiek is niet passend voor een adequate sturing van de I-functie

Informatiemanagement bij andere organisaties

Hoe verhouden de huidige invulling van en ambities omtrent informatisering (inhoud en kosten) bij de GGD en GHOR zich tot die bij gemeenten en andere, publieke organisaties?

In de benchmark is een referentiegroep aangehouden die bestond uit een groep van 26 organisaties die bestond uit onder meer andere GGD's, veiligheidsregio's, agentschappen, waterschappen en andere publieke uitvoeringsorganisaties. De uitkomsten hiervan zijn in hoofdstuk 2 van deze rapportage te vinden. Aanvullende hebben we nog specifiek voor informatiemanagement een vergelijking gemaakt met gemeenten. Gemeenten hebben de afgelopen jaren slagen gemaakt met bijvoorbeeld datagestuurd werken en hebben hier substantieel in geïnvesteerd (Zaakgericht werken) en hebben informatiemanagement meer naar het primaire proces gebracht. Zaakgericht werken helpt gemeenten om dienstverlening en bedrijfsvoering te verbeteren. Voor veel gemeentelijke processen is dit inmiddels een natuurlijke manier van werken. Dit is zeker nog niet de stand van zaken bij RDOG HM, mede door het ontbreken van de financiële middelen.

De behoefte om meer datagestuurd te werken passen bij de ambities van RDOG HM, vandaar dat het interessant is deze vergelijking te maken:

- We hebben gekeken naar een groep van 17 gemeenten die tussen de 400 en 600 fte hebben (RDOG HM heeft er 529 fte peildatum 2018)
- Het totale overheadpercentage (alle categorieën, dus niet allen informatiemanagement) van deze groep ligt op gemiddeld 29%. Dit is veel hoger dan RDOG HM, waar het totale gemiddelde overheadpercentage 16% is.
- Bij de referentiegroep van gemeenten ligt het percentage I&A (totaal, als % van de totale formatie) op 5,95%. Bij RDOG HM ligt dit op 2,7%.

Kortom: ten op zicht van gemeenten is de I-functie qua fte's wat minder goed bezet. Dit is voor een deel te verklaren door dat gemeenten al wat verder zijn ("zaakgericht werken") op de punten waar RDOG HM vooral nog ambities heeft.

Berenschot

6

Conclusies & Aanbevelingen

Gebruik de knop op het Berenschot lint om deze achtergrondfoto te wijzigen

Achtergrondfoto wijzigen

Conclusies

- Benchmark Overhead
 - Evenals in 2013 is de overhead lager/kleiner dan het gemiddelde van de referentiegroep
- De beperkte overhead en de (toch) doorgevoerde bezuinigingen hebben tot gevolg dat:
 - De uitvoering van overhead als zeer operationeel (activiteitgericht en ad hoc) gekenmerkt kan worden.
 - De afstemming tussen overhead en primaire afdelingen beperkt is.
 - Ondersteunende taken op het gebied strategische ontwikkelingen, toekomstige wet en regelgeving, technische ontwikkelingen en mogelijkheden, gerichte afstemming opleidingen op toekomstig beleid, personeelsplanning (kwalitatief en kwantitatief) beperkt worden ingevuld en uitgevoerd.
 - Met de beperkte formatie de ondersteuning draaiende wordt gehouden.
- De competenties van een gedeelte van de overhead medewerkers niet in de pas loopt met de gevraagde competenties. De veranderingsbereidheid laat eveneens bij deze groep te wensen over.
- De overhead organisatie bevindt zich – conform de fasen van organisatie ontwikkeling INK model – in de activiteitgerichte fase.
- De ambities van informatiemanagement zijn vrij ambitieus, maar op lange termijn zijn ze zeker niet onrealistisch.
- De gevraagde investering lijkt voor een groot deel goed verklaarbaar en aan te sluiten bij de ambities.

Aanbevelingen

- Geen verdere inkrimping van de overhead
- Inventariseer wat de behoeften zijn aan ondersteuning (nu en in de nabije toekomst) binnen de organisatie
- Richt voor de overhead een robuuste P-D-C-A cirkel in.
- Stel op basis toekomstige ontwikkelingen en behoeften primaire taken een strategisch personeelsplan op (formatie, functies, opleidingen) voor de ondersteunende taken.
- In dit strategisch personeelsplan de nadruk leggen op het op peil brengen van de kwantitatieve en kwalitatieve formatie door het aantrekken, ontwikkelen en afstoten van medewerkers.
- Stel ontwikkelingsplannen op per overheadonderdeel en per individu
- Vereenvoudig de inrichting en aansturing van de overhead